

Przemysław
Żurawlew

Eugeniusz
Markiewicz

Ryszard
Orzechowski

PTAKI

POWIATU
PLESZEWSKIEGO

Przemysław Żurawlew

Eugeniusz Markiewicz

Ryszard Orzechowski

PTAKI

POWIATU PLESZEWSKIEGO

- Recenzja naukowa: Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski
(Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu)
- Autorzy: Przemysław Żurawlew, Eugeniusz Markiewicz, Ryszard Orzechowski
- Wydawca: Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Wydział Ochrony Środowiska,
ul. Poznańska 79, 63-300 Pleszew
www.powiatpleszewski.pl
- Zdjęcia: Janusz Ratajczak, Tomasz Kopijkowski, Michał Gałań, Przemysław Żurawlew,
Eugeniusz Markiewicz, Paweł Kostuj, Agata, Mateusz i M. Wolfgang
Matysiakowie www.fotomatysiak.pl, Rafał Mizerkiewicz, Tomasz Sobiejewski,
Jacek Dumański, Janusz Stępniewski, Artur Gerersdorf, Maciej Nagler,
Ryszard Dworak, Andrzej Łukijańczuk, Radosław Gwóźdź, Leszek Kostuj,
Daniel Stasiowski, Michał Baran, Wiktor Kroker, Sławomir Kuczmański,
Zenon Niziołek, Grzegorz Jędro, Jacek Kołata, Jacek Mydlak, Marcin Palicki,
Tomasz Pietrzak, Robert Sypień, Danuta Żurawlew
- Zdjęcia na okładce: Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl (gąsiorek,
jarzębatka, łożówka, potrzos, świergotek polny), Janusz Ratajczak
(grubodziób, przepiórka, śpiewak), Tomasz Kopijkowski (dudek, nurogęś),
Paweł Kostuj (rudzik)
- Skład i projekt okładki: Studio graficzno-fotograficzne „creative7 Piotr Budnik”
ul. Polna 30a, 63-300 Pleszew
Tel. 693 799 304
- Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak sp. j.
ul. Piwna 1, 61-065 Poznań
Tel. 61 633 71 65

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

ISBN 978-83-963340-0-8

Copyright © Przemysław Żurawlew, Eugeniusz Markiewicz, Ryszard Orzechowski

Pleszew 2021

SPIS TREŚCI

Wstęp	6
Podziękowania	7
Teren badań	9
Materiał i metodyka	19
Przegląd gatunków	27
Stwierdzenia gatunków zbiegłych z niewoli	288
Podsumowanie	289
Literatura	296
Indeks nazw polskich	300
Indeks nazw łacińskich	302

Grzywacz *Columba palumbus* (© Przemysław Żurawlew)

RECENZJA

Ornitologia, czyli nauka o ptakach, od samego początku łączy czysto naukowe poznanie, eksperymenty i obserwacje, wykonywane przez zawodowców, z tymi wykonanymi, przez pełnych pasji amatorów. Efekty te widoczne są zwłaszcza w przypadku tworzenia list gatunkowych, ustalania liczebności i obrazu rozmieszczenia ptaków na poziomie lokalnym. Czasami dochodzi jeszcze aspekt badań długoterminowych. Te, najczęściej wykonywane wyłącznie za własne środki, przez osoby kierowane potrzebą robienia czegoś tak dla siebie, jak i lokalnych społeczności, mają nieprawdopodobną wartość. Informują nas o jakości naszego środowiska naturalnego. Ptaki, bowiem, to wspaniałe bioindykatory. Jednak nie tylko z tego powodu na nie zerkamy, odnotowujemy ich występowanie i staramy się o szacunki ich liczebności. Robimy to także dlatego, iż ptaki są po prostu piękne. Potrafią cieszyć, ale i porwać - przepraszam za tę nieco literacką, chociaż mało naukową paralelę - do lotu. By z ptasiej perspektywy spojrzeć na powiat pleszewski, na jego przyrodę, jej piękno i zmiany, które zaszły na przestrzeni ostatnich dekad. Wszystko za sprawą książki, którą właśnie trzymacie Państwo w ręku. Nie ukrywam, że sam uwielbiam spacerować z lornetką, że czasami przebywałem w okolicach Pleszewa, że znam (a nawet lubię!) Autorów. Naprawdę doceniam ogrom wykonanej pracy. *Chapeau bas!* Gorąco zachęcam do lektury, obejrzenia wspaniałych zdjęć. Odszukania na mapach własnego kawałka małej Ojczyzny i podjęcia się trudu uzupełnienia dotychczas dostępnych informacji. W tym celu warto zaopatrzyć się w lornetkę, aparat fotograficzny i atlas do oznaczania ptaków. To fantastyczny sposób na spędzanie wolnego czasu. Dla własnego zdrowia, ale też dla zebrania obserwacji ważnych dla nas wszystkich. Gorąco zachęcam do lektury!

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Krzyżówka *Anas platyrhynchos*, samiec (© Leszek Kostuj)

SZANOWNNI CZYTELNICY

Mam przyjemność przedstawić Państwu czwartą już publikację na temat pleszewskiej przyrody w ramach naszej serii „Wydawnictwa Powiatu Pleszewskiego”. Wcześniej ukazały się następujące książki: 1) „Przyroda Powiatu Pleszewskiego” (2008), 2) „Niezwykła przyroda Powiatu Pleszewskiego” (2014) i 3) „Przyroda parków podworskich Powiatu Pleszewskiego” (2018). Dzięki tej serii jesteśmy chyba jedynym powiatem w Polsce, którego przyroda, szczególnie fauna, została tak dobrze i szczegółowo poznana.

Tym razem trójka przyrodników zajęła się tematem ptaków, występujących w naszych stronach. Efektem wieloletnich badań jest niniejsza publikacja pt. „Ptaki Powiatu Pleszewskiego”.

Jej autorami są doświadczeni pleszewscy ornitolodzy Przemysław Żurawlew i Eugeniusz Markiewicz oraz Ryszard Orzechowski z Zielonej Góry. Szczerze podziwiam przyrodniczą pasję autorów, ich zapał, zaangażowanie i cierpliwość. Praca badawcza, jaką wykonali, zasługuje na duże uznanie. Autorzy zaprezentowali w książce wyniki swoich wieloletnich obserwacji, dodatkowo posiłkując się informacjami z licznych publikacji przyrodniczych. Dzięki temu wiemy np. że badania ornitologiczne mają u nas długą historię. Pierwsze obserwacje ptaków prowadził na tym terenie - dokładnie w okolicach Czołnochowa i Grabu - w II poł. XIX wieku (w latach 1863-1864, a więc w okresie powstania styczniowego) ornitolog i oficer armii pruskiej Alexander von Homeyer.

Od początku badań ornitologicznych na Ziemi Pleszewskiej odnotowano obecność aż 231 gatunków ptaków, z tego 153 gatunki gniazdowały w latach 1981-2021. To bardzo ciekawe i ważne informacje, bo dowodzą bogatej różnorodności ptaków w Powiecie Pleszewskim.

Dużym walorem tej książki są mapy autorstwa Ryszarda Orzechowskiego, pokazujące rozmieszczenie poszczególnych gatunków ptaków na terenie naszego powiatu. Dzięki tej wnikliwej analizie wiemy, że ptaki najliczniej występują w dolinie Proсны, w Lesie Taczanowskim, w arboretum w Gołuchowie i nad Zbiornikiem Gołuchowskim.

Serdecznie polecam tę książkę nie tylko znawcom i specjalistom z dziedziny ornitologii, ale także wszystkim miłośnikom ptaków i przyrody.

Maciej Wasielewski
Starosta Pleszewski

WSTĘP

Powiat pleszewski obejmuje obszar niespełna 2,5% powierzchni województwa wielkopolskiego, mieszka tu nieco ponad 60 tysięcy osób, przy czym 17 tysięcy w samym Pleszewie. Pomimo niewielkiej powierzchni i pozornie małej atrakcyjności przyrodniczej, występuje tu bogata i zróżnicowana awifauna. Prowadzenie regularnych i wieloletnich, bo trwających 46 lat, badań ornitologicznych, pozwoliło na uchwycenie zmian na liście występujących tu gatunków, tak w okresie lęgowym, jak podczas przelotów i zimowania. Dodatkowo autorzy przeanalizowali wszelką literaturę dotyczącą tego terenu, od najdawniejszych informacji z lat 1863 i 1864 do czasów obecnych. Czytelnik otrzyma zatem rzetelne podsumowanie, w którym szczegółowo omówiono występujące tutaj ptaki, pozna przyczyny spadku liczebności jednych gatunków, a wzrostu innych, czy też zrozumie jak wielki wpływ na faunę ptaków ma prowadzona gospodarka rolna, leśna czy też zmiany klimatu. Pomimo, wydawałoby się peryferyjnego położenia tego terenu, nawet tu widać silny wpływ globalizacji i nieustannie zachodzących zmian w otaczającym nas środowisku. Autorzy mają nadzieję, że dzięki tej publikacji przybliżą Czytelnikom fascynujący świat ptaków, zwrócą uwagę na zagrożenia w ich egzystencji i zachęcą do prowadzenia samodzielnych obserwacji ornitologicznych.

Przemysław Żurawlew

Młode bociany białe *Ciconia ciconia* (© Leszek Kostuj)

PODZIĘKOWANIA

Książka została wydana dzięki zaangażowaniu Starosty Pleszewskiego Pana Macieja Wasielewskiego i Naczelnika Wydziału Ochrony Środowiska pleszewskiego starostwa Piotra Fabisza. Dziękujemy prof. Piotrowi Tryjanowskiemu (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) za podjęcie się trudu recenzji, a Piotrowi Budnikowi za perfekcyjne przygotowanie książki do druku. Pomoc na różnych etapach powstawania książki udzielili prof. Aleksander Winiecki, Michał Radziszewski, Tadeusz Sobuś, Łukasz Ławicki i Sławomir Mielczarek.

Wspaniałe zdjęcia do książki udostępnił: Janusz Ratajczak, Tomasz Kopijkowski, Michał Gałań, Paweł Kostuj, Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl, Rafał Mizerkiewicz, Tomasz Sobiejewski, Jacek Dumański, Janusz Stępniewski, Artur Gerersdorf, Maciej Nagler, Ryszard Dworak, Andrzej Łukijańczuk, Radosław Gwóźdź, Leszek Kostuj, Daniel Stasiowski, Michał Baran, Wiktor Kroker, Sławomir Kuczmarowski, Zenon Niziołek, Grzegorz Jędro, Jacek Kołata, Jacek Mydlak, Marcin Palicki, Tomasz Pietrzak, Robert Sypień i Danuta Żurawlew. Dane z bazy ornitho.pl otrzymano dzięki uprzejmości Tomasza Chodkiewicza, a z Wielkopolskiej Kartoteki Ornitologicznej dzięki prof. Aleksandrowi Winieckiemu i Waldemarowi Michalakowi. Tomasz Mokwa przekazał nam dane z Krajowej Centrali Obrączkowania Ptaków (KCOP).

Zebranie tak wielkiej bazy danych na temat ptaków powiatu pleszewskiego, oprócz badań autorów, nigdy by się nie powiodło, gdyby nie pomoc innych osób. Dziękujemy wszystkim tym, którzy przekazali nam swoje niepublikowane dane. Szczególnie bogate informacje otrzymaliśmy od Wiktora Krokera, Tomasza Pietrzaka, Pawła Kaźmierczaka i Anny Sobkowiak, a ponadto od: Radosława Adamskiego, Amelii Antczak, Marcina Antczaka (†), Andrzeja Biernata, Waldemara Błaźniaka, Michała Ciszaka, Roberta Czajczyńskiego, Marcina Deca, Sławomira Dery, Jacka Dumańskiego, Krzysztofa Fabisiaka, Andrzeja Filipiaka, Arkadiusza Gawrońskiego, Adama Gruszczyńskiego, Henryki Guźniczka, Jacka Janiszewskiego, Marcina Janiszewskiego, Mileny Janiszewskiej, Zbigniewa Jędrysiaka, Agaty Jirak-Leszczynskiej, Roberta Kaczmarka, Sebastiana Kaczorowskiego, Justyny Kamińskiej, Sławomira Karpickiego-Ignatowskiego, Katarzyny Kąciak, Romana Kempy, Pawła Kęszyckiego, Przemysława Konopczyńskiego, Joanny Kostki, Rafała Kostki, Leszka Kostuja, Pawła Kostuja, Andrzeja Kośmickiego, Katarzyny Kowalskiej (†), Mariana Lewandowskiego (†), Anity Lindner, Marty Lindner, Jana Lindnera, Dariusza Lisa, Marcina Lisiaka, Mikołaja Litwina, Grzegorza Lorka, Radosława Łucki, Andrzeja Madalińskiego, Anny Malechy, Andrzeja Małego, Eweliny Mały, Marcina Mądrzaka, Andrzeja Melke (†), Adama Michalczyka, Sławomira Mielczarka, Rafała Mizerkiewicza, Amadeusza Muszyńskiego, Dawida Niedbały, Błażeja Nowaka, Pawła Obecnego, Darii Osieńskiej, Rafała Piaskowskiego, Barbary Piłacińskiej, Adriana Popławskiego, Michała Radziszewskiego, Rafała Ryszewskiego, Hanny Sokołowskiej, Piotra Sokołowskiego, Kamili Sokołowskiej, Tomasza Sokołowskiego, Kamila Staszaka, Sławomira Sutego, Dariusza Szlamy, Pawła Szymańskiego, Macieja Śmigielskiego, Tomasza Wałachowskiego, Krzysztofa Wawrzyniaka, Mariusza Wieczorka, Natalii Wiśniewskiej, Jacka Wosickiego, Adama Żurawlewa, Adama K. Żurawlewa, Amelii Żurawlew, Danuty Żurawlew i Olgi Żurawlew.

Krajobraz rolniczy koło Kuczkowa (© Paweł Kostuj)

Legenda

- **Gołuchów** gminy
- Sośnica miejscowości
- drogi
- ~ rzeki, kanały wodne
- zabudowania
- lasy
- granice gmin
- kolej
- 11 243 numery dróg krajowych

Powiat pleszewski

TEREN BADAŃ

W powiecie pleszewskim (713,07 km²) wyraźnie dominują rozległe pola, następne w udziale są lasy, a mniejszą powierzchnię zajmują łąki, pastwiska, obszary zabudowane, drogi i wody (tab. 1). Największa lesistość występuje w gminach Gizałki i Chocz, a najmniejsza w gminie Dobrzyca.

Formy użytkowania	Lata		
	2004	2014	2021
Grunty orne, w km ² (%)	462,61 (64,9)	499,49 (70,0)	476,46 (66,8)
Łąki i pastwiska, w km ² (%)	48,34 (6,7)	35,84 (5,0)	35,49 (5,0)
Lasy i grunty leśne, w km ² (%)	135,98 (19,1)	140,22 (19,7)	141,29 (19,8)
Pozostałe grunty, w km ² (%)	64,98 (9,3)	37,52 (5,3)	59,83 (8,4)
Powierzchnia w km ²	711,91	713,07	713,07

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów i powierzchnia powiatu pleszewskiego w latach 2004, 2014 i 2021 (Żurawlew 2017, dane Starostwa Powiatowego w Pleszewie)

Omawiany teren wchodzi w skład regionu geograficznego Nizina Południowowielkopolska, przy czym część zachodnią zalicza się do mezoregionu Wysoczyzna Kaliska, a wschodnią do mezoregionu Równina Rychwalska. Zalegające na powierzchni powiatu utwory geologiczne, takie jak piaski akumulacji rzecznej, osady akumulacji zastoiskowej, gliny morenowe i piaski, pochodzą z czwartorzędu. Poniżej tego piętra zalegają osady trzeciorzędowe: ility, mułki i żwiry z węglem brunatnym. Znacznie głębiej znajduje się jeszcze warstwa mezozoiczna z marglami, wapieniami i iłami. W powiecie dominują gleby brunatne i płowe (gminy Dobrzyca, Gołuchów, Czermin i Pleszew), z kolei na obszarze gminy Chocz i Gizałki, występują najczęściej gleby bielcowe i bielice. W dolinach rzek znajdują się mady piaszczysto-gliniaste i gleby bagienne. Rzeźba terenu została ukształtowana podczas zlodowacenia

Żwirownia w Kucharach, lipiec 2009 (© Przemysław Żurawlew)

środkowopolskiego. Na wschód od rzeki Proсны występują stare terasy piaszczyste z wydrami, w dolinie Proсны i Lutyni - doliny i niższe terasy, a w okolicach Pleszewa ostańce denudacyjne. Lokalnie występują torfianki, glinianki, piaskownie i żwirownie, które powstały dzięki działalności człowieka. Najniższy położony punkt znajduje się w gminie Gizałki (70 m n.p.m), a najwyższy pod Dobrzycą (158 m n.p.m). Sieć rzeczna należy do systemu dorzecza środkowej Odry, a głównymi rzekami są Proсны (której dolina ma 1,5-3 km szerokości), Lutynia, Ciemna, Giszka i Ner oraz znacznie mniejsze ich dopływy: Garbacz, Grabówka, Struga, Błotnia i Parowa Piłska. W dolinie Proсны znajdują się obecnie zanikające starorzecza. Największym akwenem jest powstały w roku 1970 Zb. Gołuchowski (51,5 ha) na rzece Ciemnej. Szereg mniejszych zbiorników retencyjnych czy stawów znajduje się we wsiach i parkach podworskich. Znaczne powierzchniowo glinianki występują w dawnych wyrobiskach, gdzie eksploatowano do niedawna glinę (Kowalew, Kwileń, Nowa Wieś koło Pleszewa, Lenartowice). W tym ostatnim miejscu powołano Obszar Natura 2000 „Glinianki w Lenartowicach” PLH 300048 (Wilżak 2008a, Kondracki 2011, Żurawlew 2014).

Powiat pleszewski znajduje się na granicy Środkowopolskiego i Południowopolskiego Regionu Klimatycznego, dominuje typ pogody cieplej, ale zarazem pochmurnej. Więcej tu głównie wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Najwyższa temperatura średnia występowała w lipcu (17,7°C), a najniższa w styczniu (-2,6°C), średnia dla całego roku wynosiła 7,8°C. Średnia suma opadów osiągała 517 mm, z maksimum w lipcu, a minimum w lutym i marcu. Okres wegetacyjny trwa przeciętnie 220 dni (31.03-5.09) (Wilżak 2008a).

Kompleksy leśne, wyróżniające się znacznymi walorami przyrodniczymi, to te z udziałem starych dębów, tj. Las Taczanowski (= uroczysko Taczanów), który wchodzi w skład Obszaru Natura 2000 „Dąbrowy Krotoszyńskie” PLH 30002, Las Gołuchowski (= uroczysko Jedlec) i uroczysko Gołuchów (z parkiem-arboretum), a także z udziałem łęgów i olsów (koło Turska i Jedlca). W gminach Chocz, Gizałki i Pleszew rosną rozległe bory sosnowe. W ich fragmencie powołano Obszar Natura 2000 „Bory Chrobotkowe Puszczy Pyzdrowskiej” PLH 300060, dodatkowo znajduje się tam kilkadziesiąt torfowisk z in-

Torfowisko „Żurawce” koło Józefowa, czerwiec 2010 (© Przemysław Żurawlew)

Łąki w dolinie Prośny w Żbikach, maj 2010 (© Przemysław Żurawlew)

Zastoisko pośród pól koło Niniewa, lipiec 2011 (© Przemysław Żurawlew)

teresującą fauną i florą. Ciekawym i cennym przyrodniczo elementem krajobrazu są parki podworskie, które znajdują się w 53 miejscowościach. Podczas waloryzacji w roku 2018 stwierdzono tam blisko 1000 drzew, które spełniają kryteria na pomniki przyrody. Łąki, będące trwałymi użytkami zielonymi występują w dolinach rzecznych, szczególnie nad Prosną. Niestety pomiędzy latami 2004 a 2014 ich powierzchnia zmniejszyła się o blisko 26%, głównie w wyniku przekształcenia ich na pola uprawne (Wilżak 2008b, Żurawlew 2014, 2017, 2018).

Rzeka Prosa w Choczcu, luty 2010 (© Przemysław Żurawlew)

Łąki pod Józefowem, marzec 2011 (© Przemysław Żurawlew)

Rozlewiska pośród łąk w dolinie Proсны koło Broniszewic, marzec 2010 (© Przemysław Żurawlew)

Rozlewiska Lutyni pod Karminkiem, kwiecień 2011 (© Przemysław Żurawlew)

Bory sosnowe koło Turska, luty 2009 (© Rafał Mizerkiewicz)

Głowiaste wierzby, Kuchary, marzec 2011 (© Rafał Mizerkiewicz)

Las mieszany koło Żegocina, październik 2010 (© Rafał Mizerkiewicz)

Las Gołuchowski, sierpień 2009 (© Rafał Mizerkiewicz)

Ols koło Turska, marzec 2011 (© Rafał Mizerkiewicz)

Zbiornik Gołuchowski pod Czerminkiem, czerwiec 2010 (© Rafał Mizerkiewicz)

Dolina Proсны, Tomnice-Górki, kwiecień 2010 (© Przemysław Żurawlew)

Dolina Neru w Pleszewie, kwiecień 2008 (© Przemysław Żurawlew)

Rzeka Prosna w Kwileniu, kwiecień 2014 (© Przemysław Żurawlew)

Glinianki w Kwileniu, czerwiec 2011 (© Przemysław Żurawlew)

MATERIAŁ I METODYKA

Badania nad ptakami okolic Pleszewa mają długą historię. Pierwsze konkretne dane pochodzą z lat 1863 i 1864 z Czołnochowa, Grabu i Piekarzewa (Homeyer 1865). Następnie Niezabitowski (1901) podał informację o ibisie kasztanowatym *Plegadis falcinellus*, Hammling (1933) o kobczyku *Falco vespertinis*, Rydzewski (1938) o słońce *Scolopax rusticola*, a Wodziczko et al. (1938) o bocianie czarnym *Ciconia nigra*. W latach 1935-1938 w Pleszewie i okolicach intensywne obserwacje i obrączkowania ptaków prowadził Stanisław Mistygacz (Żurawlew & Markiewicz 2014). W okresie powojennym pojawiły się doniesienia o pliszce górskiej *Motacilla cinerea* (Sokołowski 1959), kruku *Corvus corax* (Dobrowolski et al. 1962), sierpówce *Streptopelia decaocto* (Chewiński 1969), krasce *Coracias garrulus* (Iwanowski et al. 1966), czapli siwej *Ardea cinerea* i rybołowie *Pandion haliaetus* (Szczepski 1976). W roku 1965 prowadzono badania nad ptakami lęgowymi arboretum w Gołuchowie, wykrywając 57 gatunków (Oko 1967). Następne informacje dotyczyły płomykówki *Tyto alba* (Ruprecht & Szwagrzak 1988), w roku 1989 zebrano dokumentację o ptakach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” (Kupczyk 1989), a w roku 2004 opracowano plan ochrony parku-arboretum w Gołuchowie (Pakalski et al. 2005).

W latach 1977-2021 intensywne obserwacje nad tutejszą awifauną prowadzili Eugeniusz Markiewicz i Przemysław Żurawlew, część z ich danych wykorzystano w monograficznych opracowaniach Bednorza et al. (2000), Tomiałojca & Stawarczyka (2003) i Sikory et al. (2007). Prowadzone przez nich planowe i zróżnicowane badania pozwoliły zebrać i opublikować szereg danych, które oprócz drobnych notatek faunistycznych dotyczyły: migracji ptaków szponiastych (Żurawlew 1996), błotniaka łąkowego *Circus pygargus* (Wilżak & Żurawlew 1997), ptaków doliny Proсны (Wilżak et al. 2004, 2015), gawrona *Corvus frugilegus* (Żurawlew 2007), dzięcioła średniego *Dendrocytes medius* (Żurawlew et al. 2008), przyrody powiatu pleszewskiego (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2014), bociana białego *Ciconia ciconia* (Żurawlew 2011, 2017), Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej” (Żurawlew

Stawy w Taczanowie, czerwiec 2008 (© Przemysław Żurawlew)

Żwirownia koło Piły, sierpień 2014 (© Eugeniusz Markiewicz)

Zbiornik śródleśny powstały w miejscu torfowiska, gmina Chocz, sierpień 2021 (© Eugeniusz Markiewicz)

2013a), płomykówki (Żurawlew 2013b), ptaków Pleszewa (Żurawlew & Markiewicz 2014), dzięcioła zielonosiwego *Picus canus* (Żurawlew et al. 2017), dzierlatki *Galerida cristata* (Żurawlew & Tryjanowski 2017) i parków podworskich (Żurawlew 2018).

W latach 2004-2006 zaczęto gromadzić informacje o ptakach lęgowych w oparciu o siatkę pól atlasowych 2x2 km (łącznie 223 pola w powiecie). Siatka ta została opracowana na podstawie siatki kartograficznej (kilometrowej) stosowanej na mapach topograficznych w skali 1:25 000 i 1:10 000 w układzie współrzędnych „1965”. W ciągu trzech lat badań zebrano bogate dane dla gmin Chocz, Czermin i Gizałki. Z różnych powodów w następnych latach nie udało się kontynuować tych badań, wznowiono je i prowadzono dalej w latach 2016-2021. W niniejszym opracowaniu postanowiono na mapach rozmieszczenia gatunków lęgowych, wykorzystać wszelkie dane zebrane w 41 sezonach lęgowych (lata 1981-2021), dzieląc je na dwa okresy: 1981-2000 i 2001-2021. Dlatego na zamieszczonych w książce mapach na punkty (kolor żółty) z lat 1981-2000, nałożono punkty (kolor czerwony) z lat 2001-2021. Dzięki temu mapy są bardziej kompletne i informują o ogólnym rozmieszczeniu danego gatunku. Łącznie zebrano nieco ponad 18 tysięcy rekordów (rekord to pojedyncza obserwacja gatunku w 1 polu 2x2 km).

Prowadząc prace terenowe i podsumowując dane nad ptakami lęgowymi (status, kategorie lęgowości i częstość występowania), korzystano ze standardowych zaleceń podanych w „Atlasie ptaków lęgowych Polski 1985-2004” (tab. 2, 3) (Sikora et al. 2007). Status ptaków zalatujących i przelotnych oparto na opracowaniu Tomiałojca & Stawarczyka (2003) (tab. 4).

Gniazdowanie możliwe (kategoria A)	Pojedyncze ptaki w siedlisku lęgowym, jednorazowa obserwacja śpiewającego lub tokującego ptaka, obserwacja rodziny z lotnymi młodymi
Gniazdowanie prawdopodobne (kategoria B)	Para ptaków w siedlisku lęgowym, śpiewający lub tokujący samiec notowany co najmniej przez 2 dni, równoczesne stwierdzenia wielu samców, kopulacja, toki, odwiedzanie miejsca nadającego się na gniazdo, głosy niepokoju, budowa gniazda lub drążenie dziupli
Gniazdowanie pewne (kategoria C)	Odwodzenie od gniazda lub młodych, gniazdo nowe, skorupy jaj, gniazdo wysiadywane, ptaki z pokarmem dla piskląt, gniazdo z jajami lub pisklętami, młode zagniazdowniki nietotne lub słabo lotne, podloty gniazdowników poza gniazdem

Tabela 2. Kryteria lęgowości i kryteria gniazdowania stosowane w badaniach ptaków lęgowych powiatu pleszewskiego w latach 1981-2021 (za: Sikora et al. 2007)

Torfowisko pośród borów sosnowych w gminie Chocz, maj 2015 (© Eugeniusz Markiewicz)

Powiat pleszewski - 223 pól 2x2 km	
O bardzo małym zasięgu	<1% pól
O niewielkim zasięgu	1-32% pól
Umiarkowanie rozprzestrzeniony	33-66% pól
Rozprzestrzeniony	67-89% pól

Tabela 3. Rozpowszechnienie gatunków lęgowych w powiecie pleszewskim w latach 1981-2021. Brano pod uwagę każde pole 2x2 km w powiecie, gdzie wykazano choć 1 gatunek (N=205) (za: Sikora et al. 2007)

Powiat pleszewski	
Gatunek przelotny	notowany corocznie
Gatunek nieregularnie przelotny	ponad 50 stwierdzeń
Gatunek zalatujący sporadycznie	21-50 stwierdzeń
Gatunek zalatujący wyjątkowo	1-20 stwierdzeń

Tabela 4. Wartości przyjęte do określenia pojawów ptaków przelotnych i zalatujących w powiecie pleszewskim (za: Tomiałojć & Stawarczyk 2003)

Układ systematyczny, polskie i łacińskie nazewnictwo ptaków podano za Komisją Faunistyczną (<https://komisjafaunistyczna.pl/>). Większość zdjęć ptaków nie pochodzi z powiatu pleszewskiego. Użyte skróty: ad. (*adultus*) - ptak dorosły, cn. - co najmniej, imm. (*immaturus*) - ptak niedorosły niebędący ani w pierwszym, ani w ostatnim upierzeniu, juv. (*juvenilis*) - młody lotny ptak w pierwszym upierzeniu, ur. - uroczysko, rz. - rzeka, zb. - zbiornik, np. V¹ - pierwsza dekada maja, ♂ - samiec, ♀ - samica. Podając w tekście informacje o rozpowszechnieniu gatunków lęgowych, użyto określenia frekwencja (skrót **F**), jest to częstość występowania i informuje o pospolitości lub rzadkości gatunku (Czachorowski 2006). Przy każdym gatunku podano ogólne informacje o statusie i występowaniu w Polsce, by następnie podać jego charakterystykę w powiecie pleszewskim, przy czym **N** oznacza liczbę pól 2x2 km, w których dany gatunek został wykazany w latach 1981-2021, a **F** - frekwencję pól z gatunkiem w procentach (%).

Grusza polna, Piła, lipiec 2017 (© Eugeniusz Markiewicz)

Urwisty brzeg Prosnicy pod Piłą, marzec 2019 (© Eugeniusz Markiewicz)

Dolina Prosnicy koło Piły, czerwiec 2008 (© Eugeniusz Markiewicz)

Rzeka Proсна koło Piły, sierpień 2018 (© Eugeniusz Markiewicz)

Młodnik sosnowy, gmina Cizalki, maj 2018 (© Paweł Kostuj)

Stawy w gołuchowskim arboretum, marzec 2018 (© Paweł Kostuj)

Arboretum w Gołuchowie, październik 2015 (© Rafał Mizerkiewicz)

Śródleśny zbiornik, Psienie-Ostrów, lipiec 2016 (© Rafał Mizerkiewicz)

Dolina Grabówki, maj 2010 (© Przemysław Żurawlew)

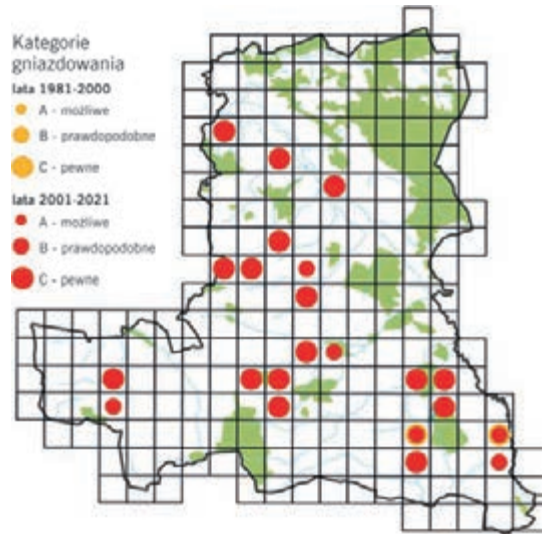
PRZEGLĄD GATUNKÓW

Łabędź niemy *Cygnus olor*

Nieliczenie lęgowy. Gniazduje na jeziorach, oczkach śródpolnych i śródleśnych, rzekach, starorzeczach, stawach rybnych, zbiornikach retencyjnych, odstojnikach, gliniankach i torfiankach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Poza okresem lęgowym notowany na jeziorach, stawach, zbiornikach zaporowych, starorzeczach, rzekach, rozlewiskach, a ostatnio coraz częściej na polach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=22, F=10,7%]. Pierwsze informacje o lęgach tego gatunku dotyczyły Parku Miejskiego w Pleszewie, do którego w latach 60. XX wieku, sprowadzono 1 parę, która przez szereg lat wyprowadzała pisklęta (Żurawlew & Markiewicz 2014). W latach 1991-2000 gniazdował na 7 stanowiskach: na Zb. Gołuchowskim (1-3 pary), a pojedyncze pary wykazano w: Broniszewicach

(zb. Garbacz), Gołuchowie (stawy), Grabie (na 2 stawach), Pleszewie (staw na Plantach) i Popówku (starorzecze). Ponadto terytorialne pary notowano na stawach w Dobrzycy i Pacanowicach. W latach 2001-2021 nastąpił wzrost par lęgowych, pewne lęgi wykryto na 22 stanowiskach: Broniszewice (zb. Garbacz), Czerminek (staw), Dobrzyca (stawy), Gołuchów (zbiornik i stawy), Grab (dwa stawy), Kwileń (dwie glinianki), Lenartowice (glinianki), Łaszew (staw), Mamoty (staw), Pleszew (staw), Podlesie (starorzecze), Popówek (starorzecze), Skrzypnia (staw), Szkudła (staw), Taczanów (na 4 stawach) i Żegocin (staw). Należy podkreślić, że wymienione stanowiska nie były zajmowane corocznie, a kolejne teryto-

Występowanie łabędzia niemego *Cygnus olor* w latach 1981-2021

Łabędzie nieme *Cygnus olor* (© Przemysław Żurawlew)

rialne pary występowały jeszcze w Nowym Świecie, Pacanowicach i Pleszewie (Śmieja-Młyn) (Wilżak et al. 2004, 2015, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Obserwowany cały rok, choć zdecydowanie najczęściej w miesiącach II-V i IX-XII. Największe koncentracje występowały na Zb. Gołuchowskim 16.11.2007 - 17 os. i 12.11.2013 - 32 os., a także na polach przy tym zbiorniku, koło Czerminka 11 i 16.12.2020 - ok. 30 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew). W powiecie pleszewskim dwukrotnie obserwowano łabędzie nieme zaobraczkowane poza granicami Polski. W dniach 3-24.01.1996 na Prośnie w Kwileniu obserwowano ptaka, który został oznakowany 24.08.1982 w Gross Särchen we wschodnich Niemczech. Dnia 28.11.1999 na Zb. Gołuchowskim przebywał ptak zaobraczkowany 10.02.1996 w miejscowości Svino w Słowenii (KCOP).

Łabędź czarnodzioby *Cygnus columbianus*

Gatunek przelotny i zimujący. W Polsce spotyka się ptaki gniazdujące na obszarze tundry w Eurazji. Spotykany najczęściej na stawach hodowlanych i jeziorach, rzadziej na rzekach i zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo. W dniu 20.11.2007 - 25 os. przelatowało nad Zb. Gołuchowskim (Żurawlew 2013a).

Łabędzie czarnodziobe *Cygnus columbianus* (© Janusz Ratajczak)

Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazduje głównie na stawach rybnych i starorzeczach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Krajowa populacja lęgowa wzrastała liczebnie, a w roku 2018 liczyła 153-178 par (Sikora et al. 2020). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020). Podczas wędrówek preferuje zalane łąki w dolinach rzek i stawy rybne (Wylegała 2012).

Powiat pleszewski. Zalatuje wyjątkowo, 10 stwierdzeń. W dniach 25.10.1993 i 23.11.1993 po 1 ad. koło Kwilenia, 26.11.1995 - 1 ad. pod Jedlcem i 23.03.1997 - 2 ad. i 3 imm. koło Broniszewic (Wilżak et al. 2004). Ponadto 3.02.2012 - 2 ad. i 1 imm. przelatujące nad stawami w Gołuchowie (W. Kroker), 22.12.2013 - 1 ad. na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker), 3.03.2014 - 5 ad. lecących koło Pleszewa (P. Żurawlew), zapewne te same 18.02 i 12.03.2007 - 2 ad. i 5 imm. na łąkach koło Broniszewic (P. Żurawlew), 19.02.2020 - 26 os. lecących koło Piły (E. Markiewicz) oraz 18.12.2020 - 1 ad. na stawie w Kucharach (K. Staszak).

Łabędzie krzykliwe *Cygnus cygnus* (© Tomasz Kopijkowski)

Bernikla białolica *Branta leucopsis*

Przelotna i zimująca. Zasiedla Grenlandię, Półwysep Skandynawski, Svalbard, Nową Ziemię i północno-zachodnią Syberię. Podczas przelotów spotykana najczęściej na rozlewiskach w dolinach rzek, jeziorach i stawach hodowlanych. W ostatnich latach nastąpił wzrost obserwacji tego gatunku, tylko w latach 1997-2015 w Wielkopolsce zanotowana 796 razy (5851 os.) (Wylegała & Krąkowski 2015b).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 2.03.2007 - 1 ad. w stadzie gęsi pod Broniszewicami (Wilżak & Żurawlew 2008).

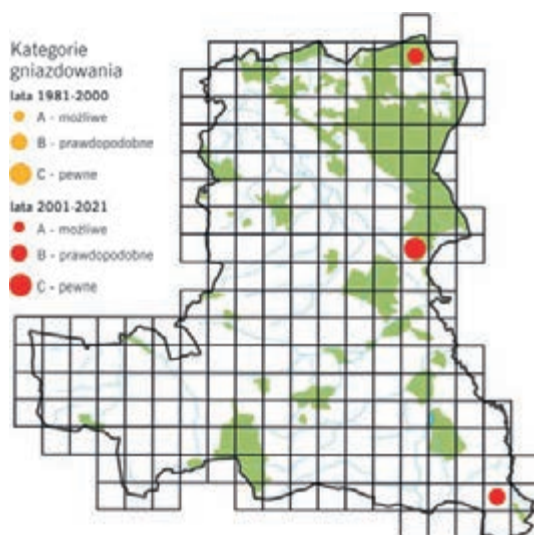

Bernikla białolica *Branta leucopsis* (© Janusz Ratajczak)

Gęgawa *Anser anser*

Nielicznie lęgowa. Zasiedla różnorodne zbiorniki eutroficzne, w tym oczka śródpolne, jeziora, bagna, stawy rybne, zbiorniki zaporowe i wyrobiska (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W latach 2008-2015 populację lęgową w Wielkopolsce oceniono na 2300-2500 par (Wylegała & Krąkowski 2015a).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy [N=3, F=1,5%]. Stwierdzony na trzech stanowiskach: w roku 2001 - 1 para na torfiankach pod Orliną Dużą (Wilżak & Żurawlew 2008), w roku 2010 - 2 pary w trzcinowiskach pod Kościelną Wsią (Wilżak et al. 2015) i w roku 2016 - 1 para z gniazdem na stawie w Pile (E. Markiewicz). Podczas przelotów pojawiała się nieregularnie. W latach 1992-2021 zanotowana 50 razy, pojawiała się głównie w lutym (10 razy), marcu (12 razy), wrześniu (4 razy) i październiku (9 razy). W innych miesiącach notowano po 1-2 obserwacje. Największe przelatujące stada notowano pod Kwileniem 16.09.1996 - ok. 50 os. i pod Piłą 5.10.2004 - 27 os. Jedno stwierdzenie styczniowe: 13.01.2005 - 25 os. pod Kwileniem (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie gęgawy *Anser anser* w latach 1981-2021

Gęgawy *Anser anser* (© Tomasz Kopijkowski)

Gęś zbożowa *Anser fabalis*

Gatunek przelotny i zimujący. Gniazduje w pasie tajgi począwszy od Półwyspu Skandynawskiego po rejon Uralu. Częściej notowana na przelotach w północnej, niż w południowej Polsce (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Podczas migracji zatrzymuje się na polach, łąkach, stawach i jeziorach.

Powiat pleszewski. Gatunek zalatujący wyjątkowo. Wiedza o tej gęsi jest skromna, bowiem do niedawna nie odróżniano jej w terenie od gęsi tundrowej, z którą tworzyła jeden gatunek - *Anser fabalis* sensu lato. Wykazana w powiecie na podstawie dokumentacji fotograficznej cn. 3 ad. przebywających w stadzie gęsi tundrowych na łąkach koło Broniszewic w dniu 9.02.2008 (P. Żurawlew).

Gęś tundrowa *Anser serrirostris*

Przelotna i zimująca. Zasiedla tundrę na obszarze północnej Rosji i północno-zachodniej Syberii. Występuje podczas migracji i zimowania znacznie częściej w naszym kraju, niż gęś zbożowa, z którą do niedawna była łączona w jeden gatunek. Należy podkreślić, że liczebność gęsi zbożowej i gęsi tundrowej w poszczególnych regionach Polski, jest bardzo zmienna (Krajewski 2018). Podczas przelotów najczęściej obserwowana na polach, łąkach, stawach, zbiornikach zaporowych i jeziorach.

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. Pojawiała się regularnie w miesiącach IX-XI i II-IV, rzadziej w XII-I, a wyjątkowo w V. Dominowały obserwacje przelatujących ptaków, jednak przy sprzyjających warunkach wiosną, gdy na rozległych polach i łąkach pomiędzy Grodziskiem, Broniszewicami i Żbikami utrzymywały się rozlewiska, gęsi te przez wiele dni koncentrowały się na niewielkim obszarze. Największe stada z dominującą gęsią tundrową odnotowano: 6.03.2007 - ok. 2000 os., 26.02 i 5.03.2017 - ok. 5500 os. koło Broniszewic oraz 23.03.2011 - ok. 1500 os. koło Niniewa. Największe stado gęsi tundrowych z domieszką gęsi białoczelnej zanotowano koło Broniszewic 7.03.2015 - ok. 15 000 os. (Żurawlew & Nowak 2017b, P. Żurawlew).

Gęś tundrowa *Anser serrirostris* (© Janusz Ratajczak)

Gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus*

Gatunek przelotny. Gniazduje na Grenlandii, Islandii i Svalbardzie. Na obszarze Wielkopolski stwierdzono znaczny wzrost pojawów, tylko w latach 1997-2017 odnotowano ją 439 razy (809 os.) (Wylegała et al. 2017). Spotykana w stadach innych gęsi, szczególnie tundrowych, zbożowych i białoczelnych.

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo, 3 stwierdzenia. Pojedyncze osobniki widziano na łąkach w dolinie Proсны pod Broniszewicami: 14.04.2013, 25.02.2014 i 13.03.2015 (Żurawlew 2015, Żurawlew & Nowak 2017a,b).

Gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus* w otoczeniu gęsi białoczelnych *Anser albifrons* i gęsi tundrowych *Anser serrirostris* (© Janusz Ratajczak)

Gęś białoczelna *Anser albifrons*

Przelotna i zimująca. Gniazduje na rozległym obszarze w północnej części Eurazji i Ameryki Północnej. Podobnie jak inne gęsi zatrzymuje się najczęściej na rozlewiskach pośród łąk, polach, na stawach i jeziorach.

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. Regularnie była notowana w latach 1988-2021 w dolinie Proсны pomiędzy Kuźnią a Niniewem, szczególnie na rozległych łąkach koło Broniszewic i Żbików. Pojawiała się we wspólnych stadach z gęśmi tundrowymi od września do listopada i od lutego do kwietnia. Największe skupienia notowano pod Broniszewicami: 19-23.02.1998 - ok. 300 os., 17 i 18.03.1999 - ok. 200 os., 6.03.2007 - ok. 1000 os., 26.02.2017 - ok. 500 os. i 5.03.2017 - ok. 500 os. oraz koło Niniewa: 23.03.2011 - ok. 360 os. (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Cięsi białoczelne *Anser albifrons* (© Janusz Ratajczak)

Gęś mała *Anser erythropus*

Rzadko, ale regularnie zalatuje do Polski. Gniazduje w północnej Eurazji na obszarze od Półwyspu Skandynawskiego po północno-wschodnią Syberię. Trudna do wypatrzenia w stadach innych gęsi. Spotykana w takich samych środowiskach jak inne gatunki gęsi.

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. Na polach pod Kwileniem w dolinie Proсны w dniu 23.03.2011 sfotografowano 1 ad. (Komisja Faunistyczna 2012, Żurawlew & Radziszewski 2013b).

Gęś mała *Anser erythropus*, ptak u góry (© Michał Gałań)

Markaczka *Melanitta nigra*

Gatunek przelotny i zimujący. Zasiedla obszar od Islandii, poprzez Wyspy Owcze, Szetlandy, Orkady, Szkocję, Irlandię, Svalbard, Półwysep Skandynawski i dalej aż po syberyjską rzekę Lenę. W Wielkopolsce spotykana głównie na jeziorach, rzadziej na zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. Na Zb. Gołuchowskim w dniu 12.11.1994 odnotowano 1 ♀ (Bednorz et al. 2000).

Markaczka *Melanitta nigra*, samica (© Michał Gałań)

Uhla *Melanitta fusca*

Przelotna i zimująca, głównie na wybrzeżu. Gniazduje w Eurazji, na obszarze od Półwyspu Skandynawskiego po rzekę Jenisej w środkowej Syberii. W Wielkopolsce spotykana najczęściej na jeziorach, rzadziej na zbiornikach zaporowych i stawach hodowlanych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniach 8 i 16.11.2007 - 2♀ obserwowano na Zb. Goluchockim (Żurawlew 2013a).

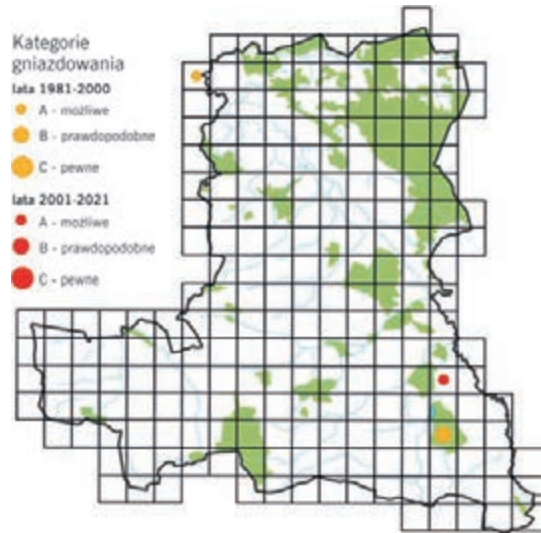

Uhla *Melanitta fusca*, samica (© Michał Gałan)

Gągoł *Bucephala clangula*

Nieliczni lęgownicy. Gniazduje nad wodami stojącymi i płynącymi, w sąsiedztwie których występują stare drzewa z dziuplami po dzięciole czarnym, w których gniazduje (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgownicy [N=3, F=1,5%]. W dniu 1.05.1991 - 1 para na zadrzewionej odnodze Zb. Gołuchowskiego (T. Pietrzak), 27.04.1994 - 1 ♀ na Prośnie k. Tomic-Górek (Wilżak et al. 2004), a 7.08.1997 i 28.07.2019 - po 1 ♀/juv. na stawach w parku-arboretum w Gołuchowie (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Podczas przelotów pojawiał się sporadycznie, 48 stwierdzeń z lat 1991-2021. Najczęściej był notowany na rz. Prośnie koło Kwilenia (33 razy) i na Zb. Gołuchowskim (6 razy). Wiosną stwierdzony 38 razy, a jesienią 10 razy. Największe stada widziano 21.03.1996 - 12 os. na Prośnie koło Kwilenia i 17.11.1997 - 20 os. na Zb. Gołuchowskim (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew).

Występowanie gągoła *Bucephala clangula* w latach 1981-2021

Gągoł *Bucephala clangula*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Bielaczek *Mergellus albellus*

Przelotny i zimujący. Zasiadła obszar od Półwyspu Skandynawskiego, aż po Sachalin i Kamczatkę na Syberii. W Wielkopolsce najczęściej był obserwowany na jeziorach, stawach rybnych, rzekach i zbiornikach zaporowych (Krąkowski et al. 2017).

Powiat pleszewski. Zalatyjący wyjątkowo. Dnia 7.03.1993 - 1♂ i 2♀ widziano na rz. Prośnie pod Kwileniem, a następnie te same ptaki koło Starego Oleśca (Wilżak et al. 2004).

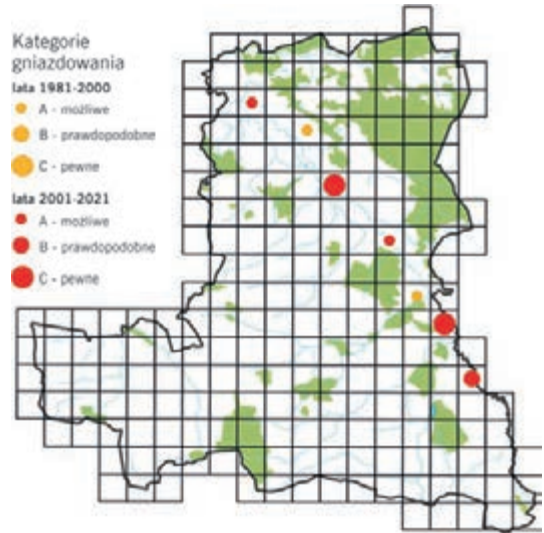

Bielaczek *Mergellus albellus*, samiec (© Michał Gałan)

Nurogęś *Mergus merganser*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje głównie w dolinach rzek i nad jeziorami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas przelotów i zimowania najczęściej notowany na rzekach, jeziorach, stawach i zbiornikach zaporowych.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=7, F=3,4%]. Trzy razy zanotowano na rz. Prośnie pewne lęgi: 30.04.2019 - 1 ♀ i 10 piskląt, 19.06.2021 - 1 ♀ z 4 juv. pod Kwileniem (P. Żurawlew, E. Markiewicz) oraz 15.05.2020 - 1 ♀ i 7 piskląt koło Bogusławia (J. Dumański). Wcześniej już w latach 1996, 1997 i 2010 notowano na tej rzece być może lęgowe ptaki pod Rokutowem, Kwileniem, Niniewem i Nową Wsią (Wilżak et al. 2004, 2015). Ponadto na Prośnie pod Jedlcem obserwowano 24.05.2020 - 2 ♀♀ i 4.05.2021 - 1 parę (W. Kroker). Podczas przelotów obserwowany regularnie na Prośnie (54 razy), rzadziej na Zb. Gołuchowskim (10 razy) i na stawach w parku-arboretum (5 razy). Zdecydowanie najliczniej notowany w lutym i marcu, wtedy też widywano największe stada: 24.02.1999 - 10 ♂♂ i 8 ♀♀ oraz 17.02.2003 - 6 ♂♂ i 8 ♀♀ na Prośnie koło Kwilenia. Jesienią spotykany znacznie rzadziej (14 razy), z największym stadem na Zb. Gołuchowskim 14.02.2007 - 5 ♂♂ i 4 ♀♀. W styczniu tylko dwie obserwacje: 22.01.2000 - 1 ♂ i 2 ♀♀ oraz 30.01.2005 - 2 ♂♂ na Prośnie pod Kwileniem (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

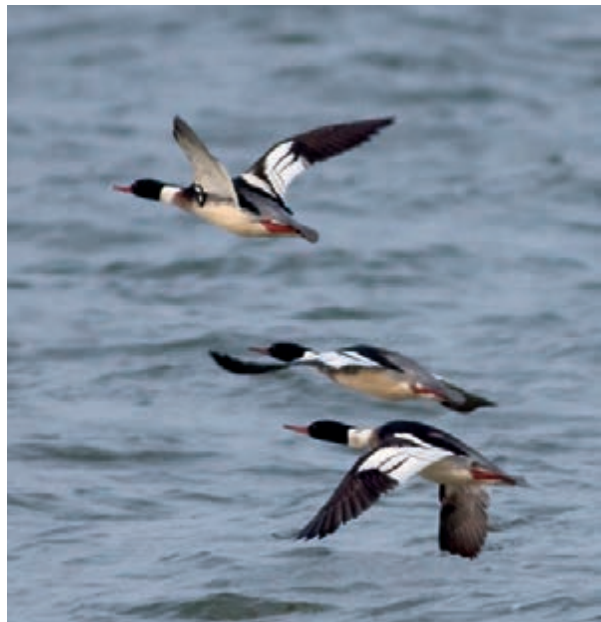

Występowanie nurogęsi *Mergus merganser* w latach 1981-2021

Szlachar *Mergus serrator*

Do roku 2003 gniazdował w Polsce, obecnie przelotny i zimujący. Preferował duże jeziora, z zalesionymi brzegami i wyspami (Sikora et al. 2007, Wilk et al. 2020). Podczas przelotów spotykany na jeziorach, stawach hodowlanych i zbiornikach zaporowych.

Powiat pleszewski. Zalotujący wyjątkowo, 2 stwierdzenia. Dnia 25.10.1993 - 1 ♀ przebywała na rz. Prośnie pod Kwileniem (Wilżak et al. 2004), a w dniu 30.04.2004 - 1 ♀ była obserwowana na Zb. Gołuchowskim (Wilżak & Żurawlew 2008, T. Wilżak, kartoteka WKO).

Szlachary *Mergus serrator*, samce (© Janusz Ratajczak)

Nurogęś *Mergus merganser*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

Gęsiówka egipska *Alopochen aegyptiaca*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Naturalnie występowała w Afryce. W wieku XVIII została wprowadzona na Wyspy Brytyjskie, by następnie skolonizować zachodnią Europę. Populacja lęgowa w Polsce liczyła w latach 2013-2018 - 4-9 par (Chodkiewicz et al. 2019).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo. Dorosłego osobnika z obrączką hodowlaną sfotografowano 8.05.2021 na polach pod Kucharami (J. Kołata, K. Staszak).

Gęsiówka egipska *Alopochen aegyptiaca*, Kuchary, maj 2021 (© Jacek Kołata)

Hełmiatka *Netta rufina*

W naszym kraju skrajnie nielicznie gniazduje (15-30 par) na eutroficznym stawach i jeziorach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” figuruje jako gatunek narażony na wyginięcie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo. W dniu 18.02.2018 - 1♂ przebywał na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker).

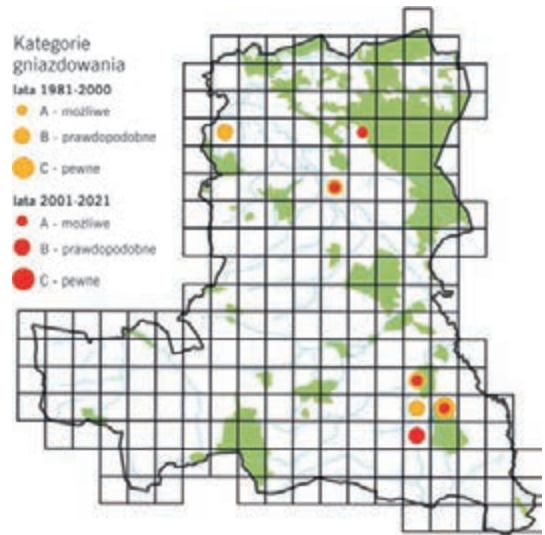
Hełmiatka *Netta rufina*, Zb. Gołuchowski, luty 2018 (© Wiktor Kroker)

Głowienka *Aythya ferina*

Nieliczenie lęgowa. Zasiedla stawy rybne, jeziora, torfianki, starorzecza, zbiorniki zaporowe, glinianki i kamieniołomy (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Znaczny spadek liczebności w Polsce w ostatnim czasie spowodował zaliczenie tej gązdy do gatunków narażonych na wyginięcie (Wilk et al. 2020). Podczas przelotów notowana głównie na zbiornikach zaporowych, stawach, jeziorach i rzekach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=7, F=3,4%]. W roku 1989 podawano 8-10 par ze Zb. Gołuchowskiego, a pojedyncze samice z pisklętami widziano tam w latach 1992 i 1998, prawdopodobnie gniazdowała na tym akwenu też po roku 2000. Ponadto pary i pojedyncze ptaki w porze lęgowej notowano na stawach w Grabie (1992), Gołuchowie (1991, 1994 i 1995), Nowej Kaźmierce (2008) i na

gliniance w Kwileniu (1994 i 2007) (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew). W latach 1989-1998 - 27 razy obserwowana na Prośnie i stawach w Kwileniu. Prawie wyłącznie widywana tam wiosną, a największe stada widziano 27.03.1996 - 13♂♂ i 3♀♀ oraz 23.03.1997 - 15 os. (P. Żurawlew). W latach 1991-2012 stwierdzona 33 razy na Zb. Gołuchowskim i 12 razy na stawach w parku-arboretum. Dominowały obserwacje z miesięcy III-VI i IX-XII, a największe skupienia zanotowano na zbiorniku 25.03.1993 - 18 os. i 1.05.1995 - ok. 100 os. (Żurawlew 2013a, P. Żurawlew).

Występowanie głowienki *Aythya ferina* w latach 1981-2021

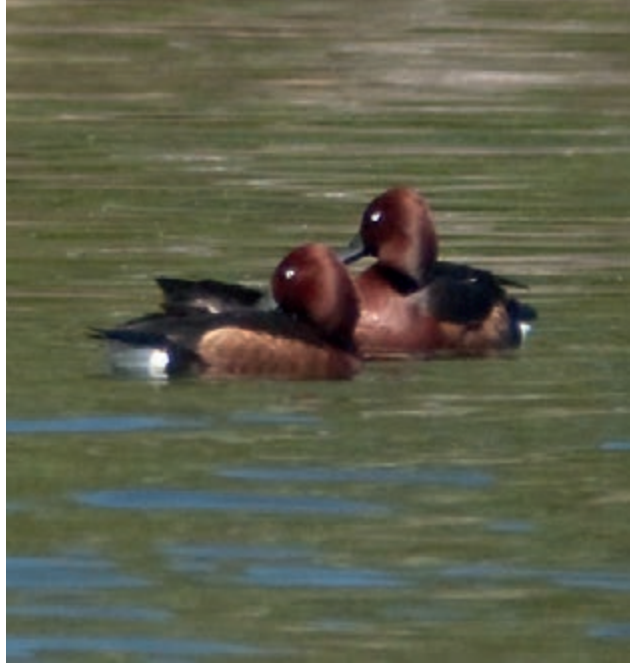

Głowienka *Aythya ferina*, samica z pisklęciem (© Tomasz Pietrzak)

Podgorzałka *Aythya nyroca*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Gniazduje na stawach, jeziorach i starorzeczach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W roku 2018 populację lęgową oceniono na 100 par (Sikora et al. 2020). Ze względu na niewielką populację lęgową została zaliczona do gatunków narażonych na wyginiecie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 19.09.1993 - po 1 os. obserwowano na Zb. Gołuchowskim i na stawach w parku-
arboretum w Gołuchowie (Wilżak & Żurawlew 2008, T. Wilżak, karto-
teka WKO).

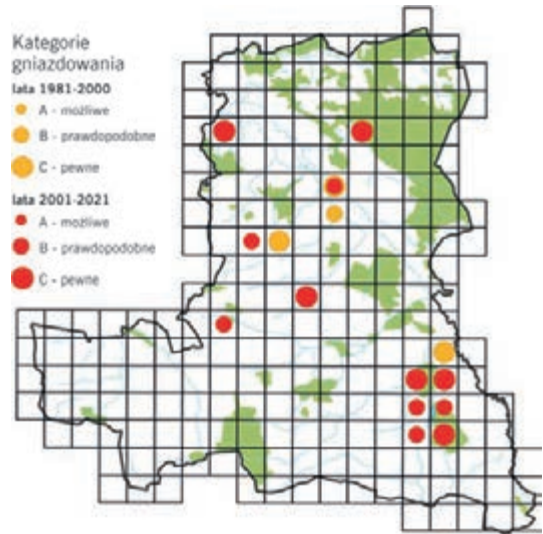

Podgorzałki *Aythya nyroca* (© Janusz Ratajczak)

Czernica *Aythya fuligula*

Nielicznie lęgowa. Zasiedla jeziora, stawy, tereny zalewowe, zbiorniki zaporowe i starorzeczca (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W naszym kraju gatunek znacznie zmniejszył swą liczebność w ostatnich latach. Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020). Poza okresem lęgowym spotykana na wszelkich zbiornikach, rozlewiskach i rzekach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=15, F=7,3%]. W latach 1993-2021 pewne gniazdowanie zanotowano na 11 stanowiskach: Broniszewice (starorzecze i zb. Garbacz), Gołuchów (stawy i zbiornik), Grab (na 2 stawach), Nowa Kaźmierka (staw), Kwileń (rzeka, stawy), Lenartowice (glinianki) i Tursko (żwirownia). W innych miejscach gniazdowanie było prawdopodobne i możliwe. Najliczniej gniazdowała na stawach w gołuchowskim arboretum: w 2007 - 3♀ z pisklętami, a na rz. Prośnie koło Kwilenia w 2008 - 2♀ z pisklętami. Podczas przelotów w dolinie Proсны pod Kwileniem w latach 1991-1998 zanotowana 30 razy, w tym w IX-XI - 8 razy i w II-IV - 22 razy. Podczas przelotów najliczniej notowana na Zb. Gołuchowskim: 17.04.2000 - 42 os., 1.05.1991 - ok. 200 os., 31.08.1991 - ok. 50 os. i 3.11.2007 - 18 os. (Wilżak et al. 2004, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie czernicy *Aythya fuligula* w latach 1981-2021

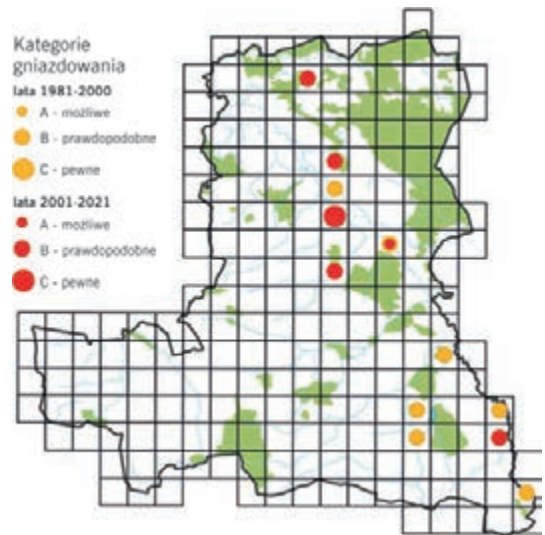

Czernica *Aythya fuligula*, samiec (© Tomasz Sobiejewski)

Cyranka *Spatula querquedula*

Bardzo nielicznie lęgowa. Głównym siedliskiem lęgowym są zalewowe łąki i pastwiska w dolinach rzecznych, starorzecza, torfianki i rozlewiska, a także jeziora i stawy (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Warto wspomnieć, że stanowiska tego gatunku najłatwiej wykryć po obecności samców. Kaczory po skojarzeniu z samicą, przez wiele dni przebywają blisko wysiadującej samicy (Chylarecki et al. 2015). Gatunek ma status „narażony” na „Czerwonej liście ptaków Polski” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=12, F=5,9%]. Najwięcej stanowisk (9) znaleziono w dolinie Proсны: Kościelna Wieś (rozlewiska, 1994 - 1 para), Popówek (podmokłe łąki, 2010 - 1 para), Macew (zarośnięty staw, 2000 - 1 para), Tursko (żwirownia, 1997 - 1 para), Kuźnia (1987, 2001 - 1 para, starorzecze), Broniszewice (starorzecze, 1989, 1999 - 1 para), Broniszewice (podmokłe łąki, 2003 - 3 pary), Kwileń (łąka nad rzeką, 1990, 1991, 1996 - 1 para) i Niniew (duże zarośnięte zastoisko, 2002 - 2-4 pary) (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew). Ponadto gniazdowała na podmokłych łąkach koło Czerminka (1989 - 8 par), na Zb. Gołuchowskim (1995 - 1 para), na zarośniętych stawach w Pacanowicach (2003 - 1 para) i na torfowisku koło Gizalek (2011 - 1 para) (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a, P. Żurawlew). Podczas migracji spotykana regularnie w III i IV na podmokłych łąkach i rzece Prośnie. Najwcześniej widziana 21.03.2001 i 21.03.2010. Największe zanotowane stadka liczyły po 12 os. Jesienią obserwowano wyjątkowo (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew).

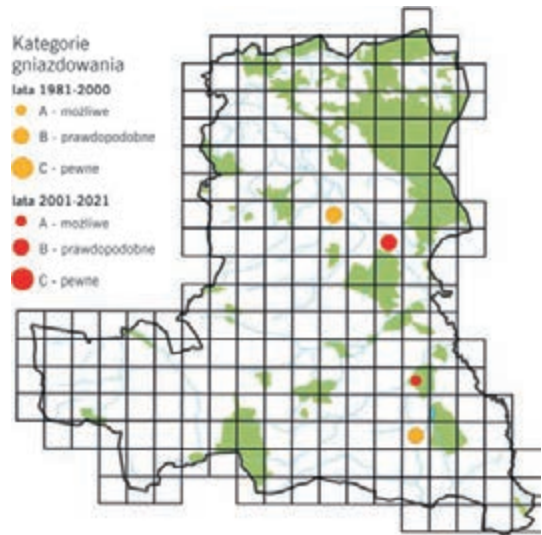
Występowanie cyranki *Spatula querquedula* w latach 1981-2021

Cyranka *Spatula querquedula* (© Jacek Dumański)

Płaskonos *Spatula clypeata*

Gatunek bardzo nielicznie lęgowy. Związany z zalewowymi kośnymi łąkami i pastwiskami, gniazduje również na jeziorach i stawach rybnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Zaliczony do gatunków narażonych na wyginięcie w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgowy [N=4, F=2,0%]. W roku 1989 - 3 pary gniazdowały na podmokłych łąkach przy Zb. Gołuchowskim w Czerminku (Kupczyk 1989). W dniu 29.04.1997 spłoszono 1 ♀ ze starorzecza koło Chocza (Wilżak et al. 2004). W dniu 3.05.2004 - 1 para w dolinie Proсны pomiędzy Piłą a Starym Oleścem (Wilżak & Żurawlew 2008), a po 1♂ stwierdzono w Gołuchowie w dniach 1.05.1991 (zbiornik) i 10.05.2013 (stawy) (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Ponadto zalatywał wyjątkowo. Na rz. Prośnie koło Kwilenia widziano 22.09.1991 - 3 ♀♀, 9.09.1992 - 1 ♀ i 22.09.1992 - 3 ♀♀, koło Popówka 13.04.1998 - 2♂♂ i 1 ♀, pod Kościelną Wsią 18.04.1999 - 2♂♂ i 2♀♀ oraz na łąkach pod Żbikami 31.03 i 2.04.2001 - 1♂ i 1♀ (Wilżak et al. 2004). Nowe obserwacje to: na łąkach pod Broniszewicami 29.03.2007 - 2♂♂ i 1♀ (P. Żurawlew), na Zb. Gołuchowskim 6.04.2009 - 2♂♂ i 2♀♀ (Żurawlew 2013a), na rozlewiskach koło Kościelnej Wsi 20.04.2010 - 2♂♂ i 1♀ (T. Pietrzak), na łąkach pod Żbikami 12.04.2011 - 1♂ i 1♀ (P. Żurawlew), na zastoisku śródpolnym koło Niniewa 12.04.2011 - 10♂♂ i 8♀♀ i 18.04.2011 - 1♂ i 1♀, na gliniance koło Nowej Wsi 24.04.2015 - 5♂♂ i 5♀♀ (P. Żurawlew), na Zb. Gołuchowskim 16.04.2017 - 7♂♂ i 5♀♀ (W. Kroker) oraz na stawie w Pile 5.10.2021 - 1♀ (E. Markiewicz).

Występowanie płaskonosza *Spatula clypeata* w latach 1981-2021

Płaskonos *Spatula clypeata*, samiec (© Ryszard Dworak)

Krakwa *Mareca strepera*

Nielicznie lęgowa. Zasiedla różnorodnie zbiorniki wodne z roślinnością wodną, takie jak stawy rybne i zbiorniki retencyjne, a także naturalne doliny rzeczne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas migracji notowana na stawach, jeziorach, rzekach, rozlewiskach, zbiornikach zaporowych, starorzeczach i torfiakach.

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo, 15 stwierdzeń. Na rz. Prośnie koło Brudzewka stwierdzono 15.01.1989 - 1♂ i 1♀, na tej rzece pod Kwileniem 14.04.1996 - 1♂ i 1♀, 21.03.2001 - 2♂♂ i 1♀ oraz 12.03.2010 - 1♂ i 1♀, a pod Choczem 30.10.1999 - 1♀ (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Na łąkach koło Żbików 4.04.2005 - 1♂ i 1♀ (P. Żurawlew), w żwirowni koło Piły 28.03.2016 - 2♂♂ i 25.10.2021 - 1♂ (E. Markiewicz) oraz na stawach w Pleszewie 20.01.2012 - 1♂ (Żurawlew & Markiewicz 2014, Żurawlew & Radziszewski 2014). Na stawach w parku-arboretum w Gołuchowie 19.12.1993 - 1♂ (T. Wilżak, kartoteka WKO), 21.07.2015 - 2♀♀ (P. Żurawlew), 29 i 30.12.2017 - 1♂ oraz 30.10.2021 - 1♂ i 1♀ (W. Kroker), a na Zb. Gołuchowskim 30.12.2014 - 1♂ i 9.02.2020 - 1♂ (W. Kroker).

Krakwa *Mareca strepera* (© Tomasz Kopijkowski)

Świstun *Mareca penelope*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Zasiedla płytkie zbiorniki z bogatą roślinnością wodną (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Jako gatunek lęgowy jest krytycznie zagrożony wyginięciem w Polsce (Wilk et al. 2020). Podczas przelotów zatrzymuje się na zalanych łąkach, jeziorach, zbiornikach zaporowych, rzekach i stawach hodowlanych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. W dolinie Proсны pomiędzy Kuźnią a Niniewem w latach 1991-2021 zanotowany 60 razy: IX (1 raz), X (2), XI (2), XII (2), II (5), III (43), IV (5). Zatrzymywał się na rzece oraz rozlewiskach pośród łąk i pól. Skrajne daty obserwacji pochodzą z Kwilenia: 6.02.2000 - 1♂, 17.04.1996 - 5 os., 21.09.1992 - 1♀ i 25.12.1991 - 1♂. Największe stada notowano na rzece: 28.03.1996 - ok. 170 i 77 os., 29.03.1996 - ok. 100 os. i 23.03.1997 - ok. 70 os. (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W latach 1992-2016 notowany był również w Gołuchowie: 23 razy na zbiorniku i 12 razy na stawach. Największe stada wiosną na zbiorniku liczyły 22.03.2011 - 67 os., a jesienią 27.10.2010 - 8 os. Zanotowany tam również zimą: 29.12.2016 - 1♂ (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Gatunek stwierdzono też na wodach Pleszewa 22.11.2009 - 1♀ i 31.12.2014-4.01.2015 - 1♂ w Plantach, a 5-9.04.2015 - 1♂ w Parku Miejskim (Żurawlew 2013a, L. Kostuj, P. Żurawlew) oraz na gliniankach w Lenartowicach 4.09.2008 - 1♂ (P. Żurawlew).

Świstuny *Mareca penelope* (© Janusz Ratajczak)

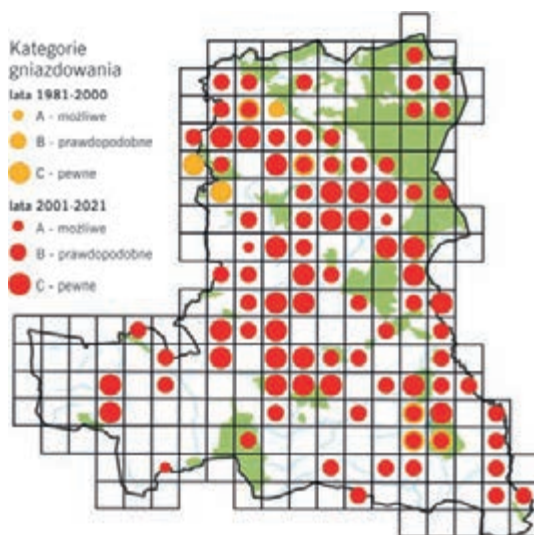
Krzyżówka

Anas platyrhynchos

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje nad jeziorami, stawami, wolno płynącymi rzekami oraz na podmokłych łąkach, turzycowiskach, oczkach śródpolnych, rowach i gliniakach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=92, F=44,9%]. Najczęściej notowany przedstawiciel blaszkodziobych, występujący przez cały rok na zbiornikach wszelkiego rodzaju, rzekach, rowach i rozlewiskach. W Pleszewie niepłodliwe samice z pisklętami były spotykane regularnie na stawach w Plantach i Parku Miejskim. Największe koncentracje zanotowano na stawach w Gołuchowie: 14.11.1992 - ok. 2200 os., 13.10.1995 - ok. 1150 os., 15.11.1995 - ok. 2000 os., 13.10.1996 - 1146 os., 1.01.2007 - ok.

2000 os. i 9.11.2008 - ok. 1100 os. Na Zb. Gołuchowskim maksymalnie naliczono 15.12.2009 - ok. 450 os., 16.01.2007 - ok. 300 os. i 2.01.2016 - ok. 700 os. W Pleszewie największe skupienie napotkano 14.01.2008 - ok. 270 os. na stawie przy ul. Lipowej (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

Występowanie krzyżówki *Anas platyrhynchos* w latach 1981-2021

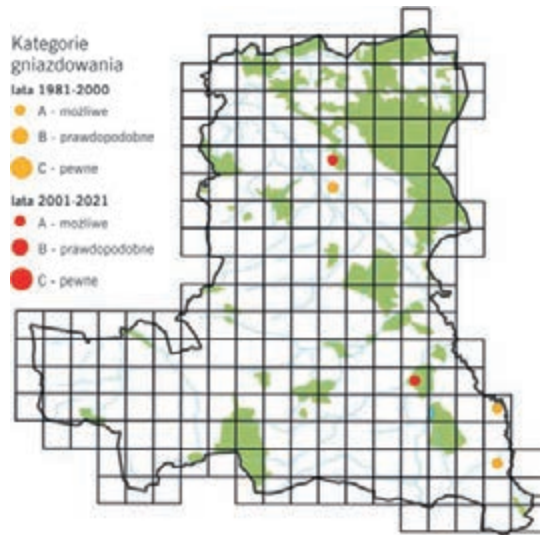
Krzyżówka *Anas platyrhynchos*, samica z pisklętami (© Michał Gałań)

Cyraneczka

Anas crecca

Bardzo nielicznie lęgowa. Zasiedla jeziora, oczka, starorzecza, stawy rybne, torfianki i zbiorniki zaporowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas migracji najczęściej zatrzymuje się na rozlewiskach pośród łąk, na stawach rybnych i zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny, gniazdowanie możliwe [N=5, F=2,4%]. Przy zadrzewionym brzegu rz. Proсны w Kwileniu 4.05.1991 - 1♂, na rozlewiskach w dolinie Proсны pod Kucharami 7.05.1994 - 1 para i 1♂, na łąkach koło Macewa 30.04.1994 - 1♂ i na dużym zarastającym zastoisku koło Niniewa 15.05.2002 - 1♂ i 2♀ (Wilżak et al. 2004). Na stawach w parku-arboretum w Gołuchowie 12.05.2014 - 1♂ (W. Kroker). Regularnie była spotykana na przelotach w dolinie Proсны k. Kwilenia, Niniewa, Broniszewic i Żbików, szczególnie wiosną w okresie II-IV, znacznie rzadziej widywana jesienią od VIII do XI. Największe stada obserwowano: 1.04.2001 - 24 os. i 16.08.2010 - ok. 40 os. Wyjątkowo widywana na Prośnie w grudniu i styczniu (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Gatunek w latach 1992-2011 - 22 razy pojawił się na stawach i zbiorniku w Gołuchowie (Żurawlew 2013a), ponadto na spuszczonej w Gołuchowie 27.08.2014 przebywało 16 os. (W. Kroker).

Występowanie cyraneczki *Anas crecca* w latach 1981-2021

Cyraneczka *Anas crecca*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Rożeniec *Anas acuta*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Związany z łąkami w dolinach rzecznych, które regularnie są zalewane podczas wiosennych wezbrań (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Populacja lęgowa jest krytycznie zagrożona wyginieciem w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalutujący wyjątkowo, 15 stwierdzeń. W dniach 14.03.1993 - 1♂ i 1♀, 6.03.1994 - 1♂ i 1♀, 20.03.1996 - 1♂ i 1♀, 4.04.1996 - 2♂♂ i 2♀♀ i 16.03.2001 - 3♂♂ i 2♀♀ na Prośnie pod Kwileniem, 28.07.1997 - 1♀, 18.04.1999 - 1♂ i 1♀ na rozlewiskach pod Kościelną Wsią, a 31.03.2001 - 5♂♂ i 4♀♀ na łąkach koło Broniszewic i Żbików (Wilżak et al. 2004). W Gołuchowie na zbiorniku 14.03.2008 - 1♂ i 1♀, 29.12.2016 - 1♀, a na stawach w parku-arboretum 24 i 31.10.1994, 15.11.1995 - po 1♂ (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Ponadto zanotowany jeszcze trzy razy: 20.03.2005 - 1♂ i 1♀, 23.03.2005 - 1♂ i 1♀ na rz. Prośnie pod Kwileniem, a 29.03.2007 - 1♂ na łąkach koło Broniszewic (P. Żurawlew).

Mandarynka *Aix galericulata*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Naturalnie zasiedla dorzeczcie Amuru, Sachalin, Japonię i Chiny. Wprowadzona do Europy w XVIII wieku jako ptak ozdobny. Zbiegłe z hodowli ptaki zasiedliły Europę Zachodnią. Pierwsze lęgi w Polsce stwierdzono w roku 2001, a w latach 2015-2018 populację oceniono na 90-100 par (Chodkiewicz et al. 2019).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo, 3 stwierdzenia. W dniach 26.01-19.03.2008 - 1♀ przebywała na stawie przy ul. Lipowej w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014), w dniu 3.12.2015 - 1♂ obserwowano na stawie w Dobrej Nadziei (Żurawlew & Nowak 2017a), a 27.12.2015 - 1♂ na stawie w Taczanowie (A. Sobkowiak).

Mandarynki *Aix galericulata*, samce (© Tomasz Kopijkowski)

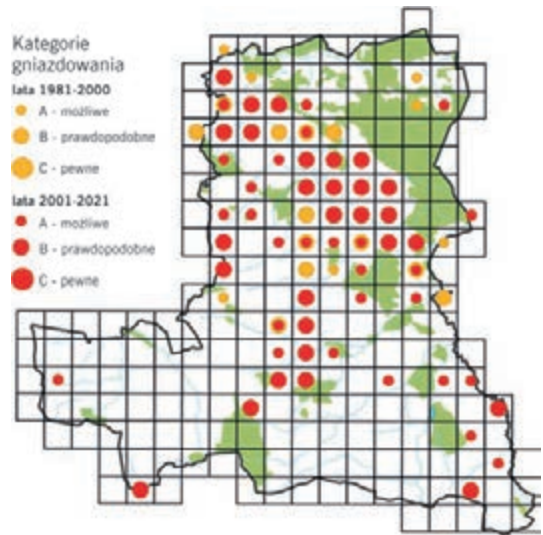
Rożeńce *Anas acuta*,
samiec i samica
(© Janusz Ratajczak)

Przepiórka *Coturnix coturnix*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje w krajobrazie rolniczym i w dolinach rzek (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek wykazujący w ostatnich latach spadek liczebności. Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „narażony” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=68, F=33,2%]. Najwięcej stanowisk znanych było z doliny Prozny, gdzie występowała pośród upraw zbóż, najczęściej jarych (jęczmień, owies, mieszaniki) i roślin okopowych (ziemniaki), notowana również pośród łąk (Wilżak et al. 2004). Regularnie występowała na obszarze administracyjnym Pleszewa (Żurawlew & Markiewicz 2014). Pojawiała się z reguły na początku maja, choć najwcześniejszej wołające samce słyszano już 16.04.2010 w Brzeziu (Żurawlew & Radziszewski 2013a), 26.04.2000 w Broniszewicach (Wilżak et al. 2004) i 26.04.2011 w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014). Najpóźniej obserwowana 28.08.2021 - 1 os. pod Nowolipskiem (A. Popławski).

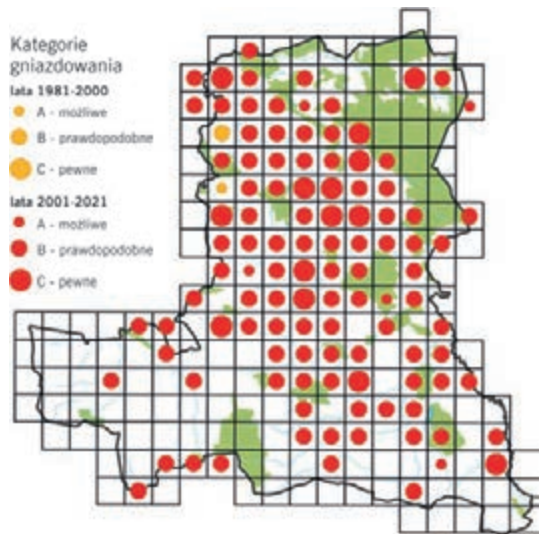

Występowanie przepiórki *Coturnix coturnix* w latach 1981-2021

Bażant *Phasianus colchicus*

Licznie lęgowy. Gatunek o pochodzeniu azjatyckim, którego wsiedlono na obszar Polski w XVI wieku. W naszym kraju gniazduje w krajobrazie rolniczym, w dolinach rzecznych, w szuwarach nad zbiornikami, na łąkach i obrzeżach lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=109, F=53,2%]. W dolinie Prozny zasiedlał zadrzewienia, zakrzewienia i łąny trzcin pośród pól i łąk (Wilżak et al. 2004). Poza tą doliną spotykany był często na obrzeżach lasów, na przydrożach, miedzach i skrajach lasów. W granicach administracyjnych Pleszewa występował nad Nerem, przy ogrodach działkowych, a nawet na terenie cmentarza ewangelickiego (Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Kostuj, P. Żurawlew).

Występowanie bażanta *Phasianus colchicus* w latach 1981-2021

Przepiórka *Coturnix coturnix*, wołający samiec
(© Janusz Ratajczak)

Bażant *Phasianus colchicus*, samiec (© Paweł Kostuj)

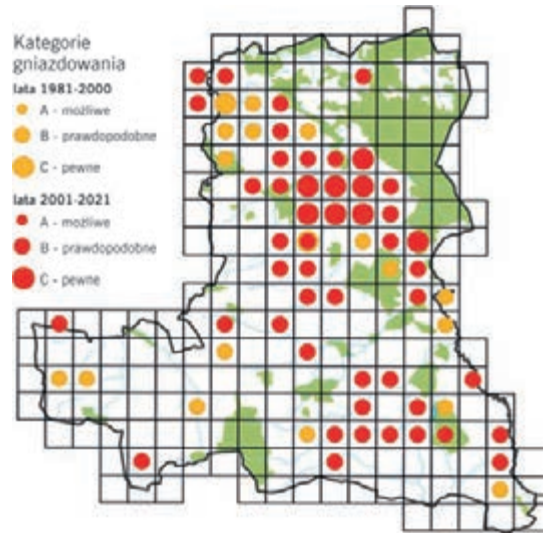

Bażant *Phasianus colchicus*, gniazdo (© Przemysław Żurawlew)

Kuropatwa *Perdix perdix*

Średnio licznie lęgowa. Zasiedla tereny otwarte, pola, suche łąki i ugory (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=65, F=31,7%]. Pierwsza informacja o jej stwierdzeniu pochodzi z lutego 1864 z Grabu (Homeyer 1865). W dolinie Proсны najchętniej występowała na polach uprawnych, ugorach i świeżych łąkach (Wilżak et al. 2004). Stwierdzona w mniejszej liczbie pół 2x2 km niż przepiórka. Wpływ na spadek liczebności tego gatunku oprócz chemizacji w rolnictwie, ma również duża populacja lisa. W dolinie Proсны pod Choczem, obserwowana obecnie znacznie rzadziej w skali całego roku, niż było to w latach 1990-1996 (E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie kuropatwy *Perdix perdix* w latach 1981-2021

Kuropatwa *Perdix perdix*, gniazdo (© Danuta Żurawlew)

Kuropatwa *Perdix perdix*, wołający samiec (© Michał Gałan)

Cietrzew *Lyrurus tetrix*

Skrajnie nielicznie lęgowy, zagrożony wyginięciem gatunek w Polsce. Związany z brzezinami i borami bagiennymi, zrębami, wypaleniskami, haliznami, zarastającymi łąkami śródleśnymi i przyleśnymi (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015, Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Dawnej prawdopodobnie lęgowy. W dniu 5.09.1863 obserwowano 1♂ koło Piekarzewa (Homeyer 1865). Do lat 50. XX wieku występował na rozległych łąkach poprzedzających kanałami i laskami koło Józefowa (Wilżak & Żurawlew 2008).

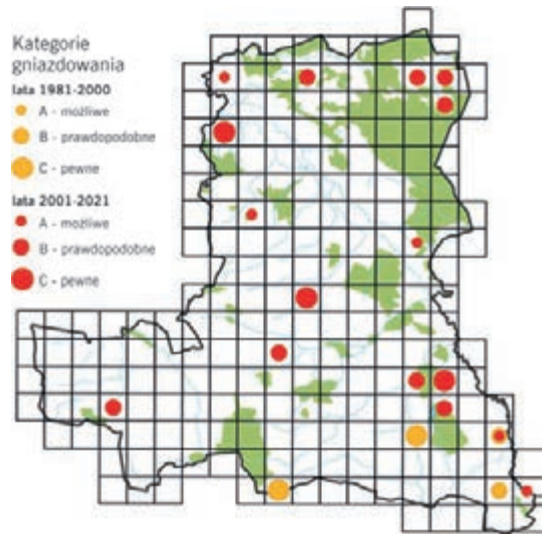

Cietrzew *Lyrurus tetrix* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Perkozek *Tachybaptus ruficollis*

Nielicznie lęgowy. Zamieszkuje stawy, starorzecza, torfianki, jeziora, zbiorniki zaporowe i rowki w dolinach rzek (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=19, F=9,3%]. W latach 1991-2021 stwierdzony na 19 stanowiskach. Najczęściej zasiedlał stawy, często niewielkie, w takich miejscowościach jak: Bronów (1991 - 1 para), Gołuchów (1991-1995, 2003, 2004 - 1-2 pary), Grab (2006 - 1 para), Pieruszyce (2005 - 1 para), Piła (2003 - 1 para), Nowy Świat (2014 - 1 para) i Tomice (2015 - 1 para). W latach 2007, 2008, 2010 i 2011 pojedyncze pary wykazano na pięciu śródleśnych torfowiskach i na jednym oczku pośród łąk koło Białobłot i Gizalek. Gniazdował też na starorzeczach w dolinie Proсны koło Kościelnej Wsi (1994, 2010 - 1 para), Macewa (2010 - 1 para) i Popówka (1998 - 1 para), na gliniankach w Lenartowicach (2007-2009 - 2 pary, 2013 - 1 para), Nowej Wsi k. Pleszewa (2008 - 1 para) oraz na Zb. Gołuchowskim (1989 - 9 par, 1991 i 1992 - kilka par, 2005, 2013 - 1 para) (Kupczyk 1989, Wilżak et al. 2004, 2015, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, P. Kaźmierczak, W. Kroker, M. Litwin, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Podczas przelotów i zimowania najczęściej notowany na Prośnie. W latach 1989-2000 pod Choczem i Kwileniem stwierdzono go 145 razy (227 os.), głównie jesienią i zimą, wiosną zanotowany był 6 razy, a latem 1 raz. Zimą obserwowano tam nawet skupienia po 6 i 10 os. (Wilżak et al. 2004). Na zbiorniku i stawach w Gołuchowie w okresie jesiennym wykazany tylko 10 razy (Żurawlew 2013a, W. Kroker).

Występowanie perkozka *Tachybaptus ruficollis* w latach 1981-2021

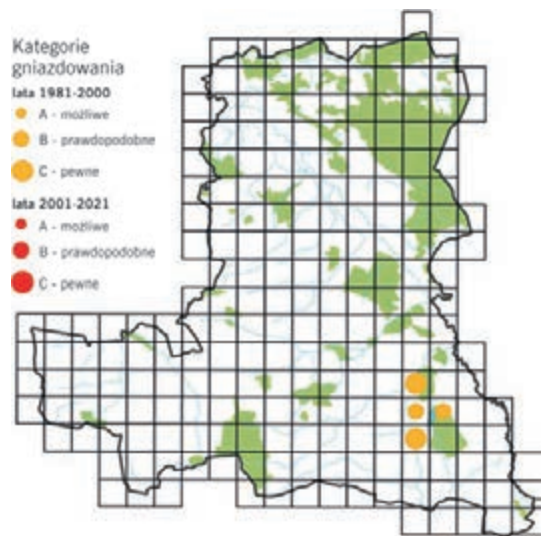

Perkozek *Tachybaptus ruficollis* (© Janusz Ratajczak)

Perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*

Bardzo nieliczne lęgowy. Gniazduje na płytkich akwenach z bogatą roślinnością wodną, tj. na stawach rybnych, zbiornikach śródpolnych, zalanych łąkach i starorzeczach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek narażony na wyginięcie w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy do roku 1996 [N=4, F=2,0%]. Na Zb. Gołuchowskim jego liczebność oceniono w czterech latach: 1989 - 2 pary, 1991 - 20-25 par, 1992 - 9-10 par i 1994 - 1 para. W parku-arboretum w Gołuchowie jedna para gniazdowała w latach 1994-1996. W Gołuchowie obserwowany był na zbiorniku jeszcze 25.03.1993 - 2 ad., 17.04.2000 - 1 ad., 17.04.2005 - 1 ad. i 14.04.2008 - 2 ad. oraz na stawach 17.04.2005 - 1 ad. (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a). Ponadto 7.10.2004 - 2 os. przebywały na stawie w Pile (E. Markiewicz).

Występowanie perkoza rdzawoszyjego
Podiceps grisegena w latach 1981-2021

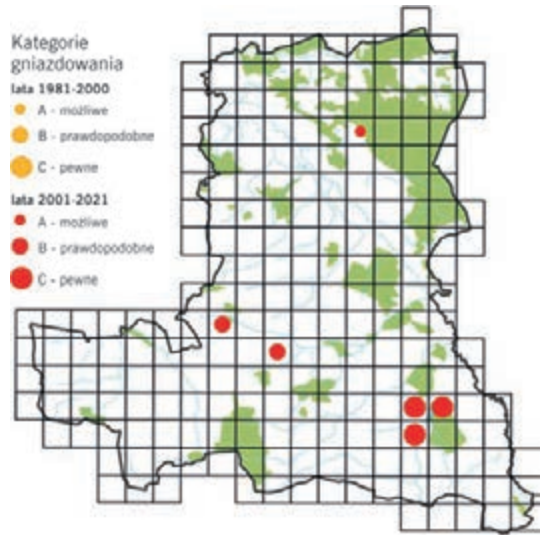
Perkoz rdzawoszyj *Podiceps griseigena* (© Tomasz Kopijkowski)

Perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*

Nielicznie lęgowy. Preferuje do lęgów głównie jeziora, a także zbiorniki zaporowe, starorzecza i stawy rybne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=6, F=2,9%]. Głównym miejscem gdzie występował był Zb. Gołuchowski, gdzie gniazdował regularnie w latach 1989-2021. Populacja lęgowa na tym akwenie była bardzo zmienna, z tendencją spadkową, od 20-25 par w roku 1991, do 3 par w 2011 (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew). Prawdopodobnie lęgowe, pojedyncze pary występowały również w 2010 na glinianie w Kowalewie i w 2016 na glinianie w Nowej Wsi pod Pleszewem (P. Żurawlew). Możliwe, że próbował gniazdować też na dużym stawie w Nowej Kaźmierce, gdzie widziano 18.04.2008 - 1 ad. (P. Żurawlew). Na Zb. Gołuchowskim notowany od marca do listopada, największe skupienia liczyły po 13 os. (13.10.1995) i 11 os. (20.10.1997) (Żurawlew 2013a). Poza tym obserwowany wyjątkowo na rz. Prośnie: 12.01.1996 - 1 os. na wysokości Piły, a 29.03.1992 i 23.03.1996 - po 1 os. koło Kwilenia (Wilżak et al. 2004).

Występowanie perkoza dwuczubego *Podiceps cristatus* w latach 1981-2021

Perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus* (© Eugeniusz Markiewicz)

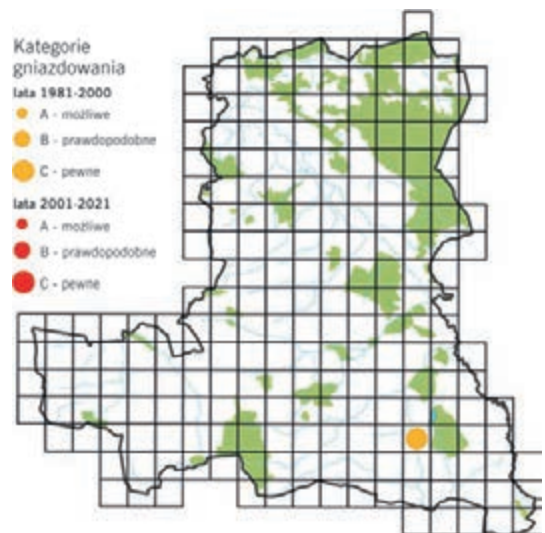

Zauszniki *Podiceps nigricollis* (© Janusz Ratajczak)

Zausznik *Podiceps nigricollis*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje głównie na stawach rybnych i zbiornikach zaporowych z rozległymi szuwarami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Został zaliczony do gatunków narażonych na wyginięcie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek wyjątkowo lęgowy [N=1, F=0,5%]. W roku 1989 - 2 pary gniazdowały na Zb. Gołuchowskim (Kupczyk 1989).

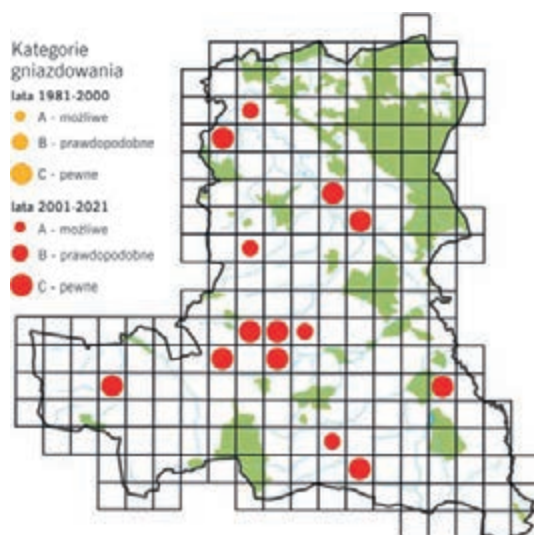

Występowanie zausznika *Podiceps nigricollis* w latach 1981-2021

Gołąb miejski *Columba livia forma urbana*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w centrach miast i mniejszych miejscowościach, zasiedla także mosty z dala od zabudowań (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=14, F=6,8%]. Zamieszkuje kamienice, kościoły, budynki gospodarcze, a także otwory wentylacyjne w budynkach wielorodzinnych. Najliczniej gniazdował w Pleszewie, a także w Chocz, Czerminie, Dobrzycy, Gołuchowie, Gizałkach, Grabie, Kowalewie, Kuczkowie, Kwileniu i Żychlinie (A. Muszyński, P. Żurawlew).

Występowanie gołębia miejskiego *Columba livia* forma *urbana* w latach 1981-2021

Gołąb miejski *Columba livia* forma *urbana* (© Grzegorz Jędro)

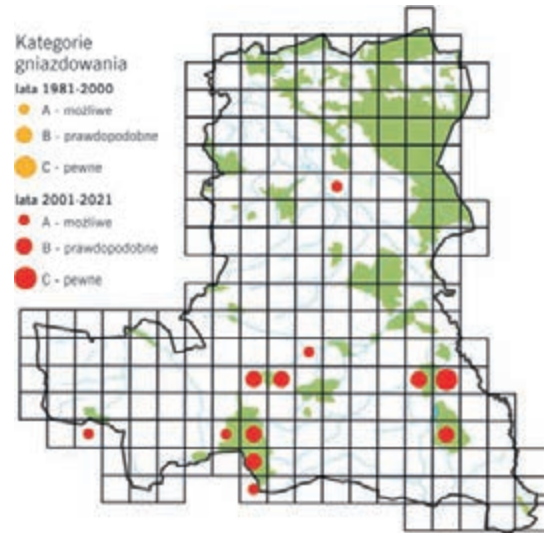
Siniak

Columba oenas

Nielicznie lęgowy. Występuje w starych drzewostanach, preferując buczyny, bory sosnowe i parki, zasiedlając dziuple wykute przez dzięcioła czarnego (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=12, F=5,9%]. W centralnej części Lasu Taczanowskiego w 2007 oraz 2010-2018 notowano wołające 1-3♂♂, w Lesie Gołuchowskim w 2005 - 1♂, w parku-arboretum w Gołuchowie w 2004 - 4 pary, a w 2007-2009, 2016, 2018-2021 - po 1-3 pary, w buczynach koło Nowej Wsi (2007 - 1♂), w dąbrowach koło Lzbična (2007 - 1♂) i w parku w Taczanowie (2019-2021 - 1♂). Ponadto po wołającym 1♂ słyszano w resztkach lęgów koło Kwilenia (2005) i w Plantach w Pleszewie (2010) (Pakalski et al.

2005, Żurawlew et al. 2008, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). Podczas przelotów i zimowania zanotowany 20 razy: 14.09.1991 - 1 os., 26.06.1995 - 1 os., 7.10.2001 - 1 os. w dolinie Proсны (Wilżak et al. 2004), 12.02.2007 - 24 os., 4.01.2014 - 6 os., 24.02.2015 - 2 os., 27.02.2015 - 5 os., 26.01.2016 - ok. 25 os., 31.12.2016 - 8 os., 3.11.2017 - 6 os., 19.12.2018 - 4 os. i 8.02.2020 - 7 os. w Gołuchowie (Żurawlew 2013a, W. Kroker), 16.03.2005 - 2 os., 20.10.2008 - 9 os., 27.02.2009 - 10 os. i 9.04.2013 - 1 os. koło Broniszewic oraz 30.10.2016 - ok. 230 os., 13.04.2017 - 2 os., 15.09.2017 - 20 os. i 5.01.2019 - ok. 50 os. na polach pod Żbikami (Żurawlew & Radziszewski 2012, Żurawlew & Nowak 2017c, P. Żurawlew).

Występowanie siniaka *Columba oenas* w latach 1981-2021

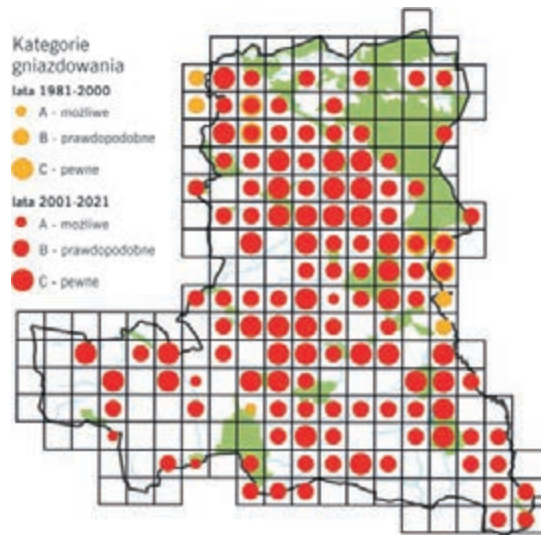
Siniaki *Columba oenas* (© Janusz Ratajczak)

Grzywacz *Columba palumbus*

Licznie lęgowy. Gniazduje w drzewostanach mieszanych i liściastych, zadrzewieniach, śródpolnych kępach krzewów oraz coraz powszechniej w parkach i zieleni miejskiej (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=125, F=61,0%]. Zasiedlał lasy liściaste i mieszane, zadrzewienia nadrzeczne i śródpolne, aleje, szpalery drzew, parki i cmentarze. W Pleszewie i wsiach powiatu gniazduje znacznie częściej niż przed rokiem 2000 (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Najwcześniejszy zanotowany 22.02.1991 w Żegocinie i 27.02.2020 w Broniszewicach. Podczas przelotów najliczniej obserwowany w IX, X i III, wtedy też obserwowano największe stada: 4.10.1997 - ok. 1000 os. koło Szymanowic, 12.10.1999 - ok. 600 os. koło Dobrej Nadziei, 21.03.2009 - ok. 1000 os. koło Józefowa i 4.10.2021 - ok. 600 os. pod Wieczynem. Zimą w dniu 4.01.2008 - 1 os. w Pleszewie (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2012, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie grzywacza *Columba palumbus* w latach 1981-2021

Grzywacze *Columba palumbus* (© Paweł Kostuj)

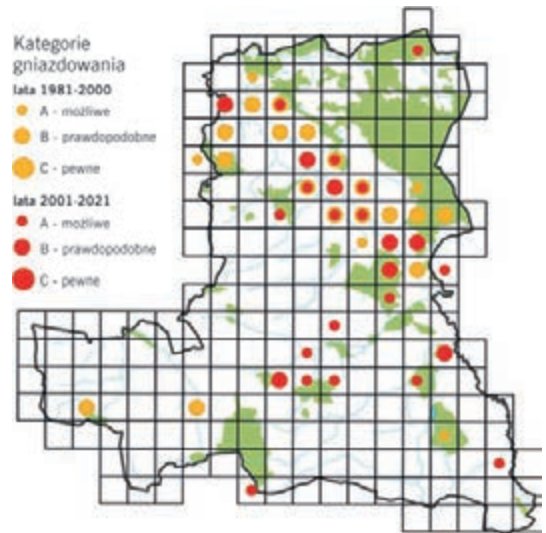

Turkawka *Streptopelia turtur* (© Janusz Ratajczak)

Turkawka *Streptopelia turtur*

Średnio licznie lęgowa. Zasiedla niewielkie zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne, młodniki, parki, sady, aleje drzew i obrzeża lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Wykazuje znaczny spadek liczebności w naszym kraju, narażona na wyginiecie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=41, F=20,0%]. Była rozpowszechniona pośród zadrzewień nadrzecznych i na skrajach lasów nad rz. Prosną, gdzie po roku 2010 jej liczebność spadła (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Poza doliną tej rzeki notowana bardzo rzadko. W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 naliczono 5 par (Oko 1967), a w Pleszewie gniazdowała w Plantach (Żurawlew & Markiewicz 2014). Skrajne daty obserwacji: 21.04.1985 (Piła), 18.09.1995 i 18.09.1998 (Kwileń) (Wilżak et al. 2004).

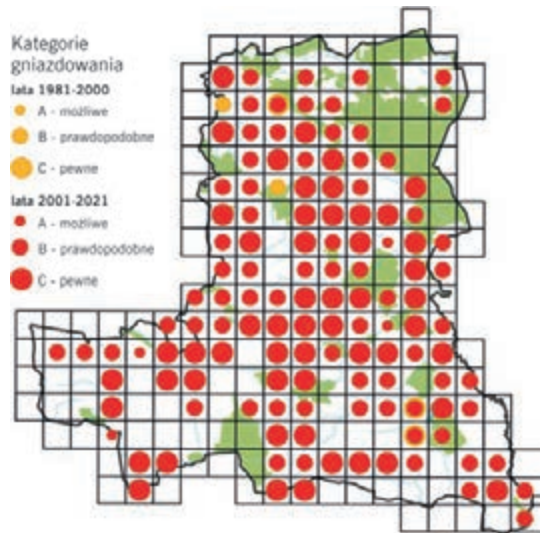

Występowanie turkawki *Streptopelia turtur* w latach 1981-2021

Sierpówka *Streptopelia decaocto*

Licznie lęgowa. Gniazduje w miastach, wioskach, osadach i pojedynczych zabudowaniach pośród pól i lasów. Ostatnio zasiedla zadrzewienia nadrzeczne i obrzeża lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek pierwotnie występował w południowej Azji, by następnie w krótkim czasie zasiedlić w XX wieku prawie całą Europę, w tym od roku 1940 także Polskę (Tomiałojć & Stawarczyk 2003).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=127, F=62,0%]. Po raz pierwszy zanotowana w Pleszewie na przełomie lat 1959/1960 (Chewiński 1969). Obecnie rozpowszechniona we wszystkich miejscowościach powiatu. W roku 1989 znaleziono 2 gniazda w młodniku sosnowym pod Piłą, a terytorialne samce notowano w zadrzewieniach nadrzecznych z dala od zabudowań (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Największe skupienia stwierdzono w Pleszewie: 27.11.1995 - ok. 400 os. i 5.11.2013 - ok. 250 os. (Żurawlew & Markiewicz 2014).

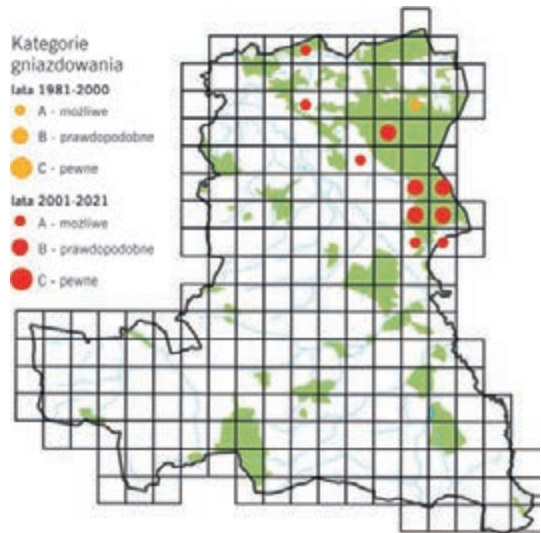

Występowanie sierpówki *Streptopelia decaocto* w latach 1981-2021

Lelek *Caprimulgus europaeus*

Nielicznie lęgowy. Gatunek związany z suchymi borami sosnowymi, gdzie występuje na polanach i zrębach. Zasiedla młode uprawy sosnowe i świerkowe, nawet w głębi dużych kompleksów leśnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=11, F=5,4%]. Występował prawdopodobnie powszechnie na zrębach, piaszczystych polanach i przy duktach pośród borów sosnowych na obszarze gminy Chocz i Gizałki. Potwierdzeniem tego jest przeprowadzenie w dniach 25.06, 24 i 30.07.2005 nocnych kontroli na 5 zrębach w gminie Chocz z wykorzystaniem stymulacji głosowej (wykryto łącznie 3 pary, 4 ♂♂ i 1 os.). Pozostałe obserwacje dotyczą pojedynczych słyszanych ♂♂ i widzianych osobników w dogodnych biotopach pod Piłą (1982, 2000, 2004), Wierzchami (1995, 2019), Starym Oleścem (1995), Białobłotami (1996), Nowolipskiem (2008, 2004), Józefowem (2010) i Wronowem (2001) (E. Markiewicz, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). Najpóźniej znaleziono martwe ptaki na drodze koło Piły i Oleśca Starego 5.09.1986 i 11.09.1995 (Wilżak et al. 2004).

Występowanie lelka *Caprimulgus europaeus* w latach 1981-2021

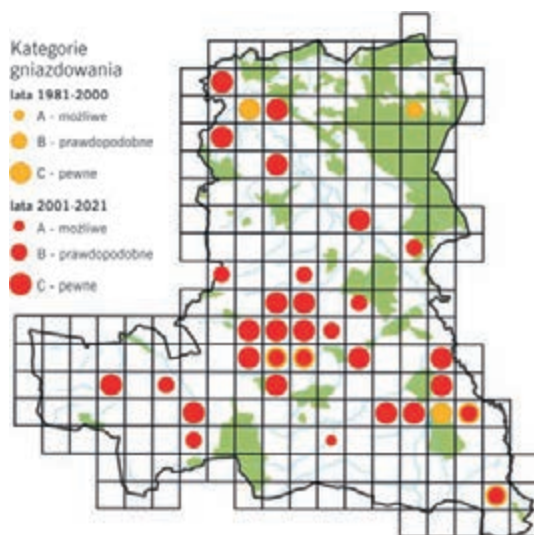
Sierpówka *Streptopelia decococto* (© Janusz Ratajczak)

Jerzyk *Apus apus*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w miastach na wysokich budynkach mieszkalnych, przemysłowych, kościołach i kominach fabrycznych. Siedliskami naturalnymi są szczeliny skalne i dziuple starych drzew (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=34, F=16,6%]. Największa populacja zasiedla budynki w Pleszewie, gdzie część par po przeprowadzonych termomodernizacjach gniazdowała w skrzynkach lęgowych (Żurawlew & Markiewicz 2014). Poza tym miastem lęgowe ptaki notowano w wielu innych miejscowościach, gdzie zasiedlały wysokie budynki (blokowiska, szkoły, kościoły, dworki, ośrodki zdrowia, cegielnie) i wysokie kominy (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Wiosną najwcześniej widziany 24.04.1990 pod Choczem, a najpóźniej 8.10.1999 w Tomicach (Wilżak et al. 2004).

Występowanie jerzyka *Apus apus* w latach 1981-2021

Lelek *Caprimulgus europaeus* (©Artur Geterisdorf)

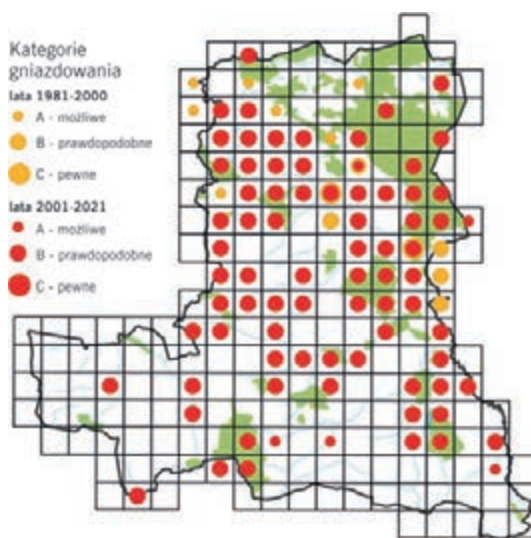

Kukułka *Cuculus canorus* (© Tomasz Kopijkowski)

Kukułka *Cuculus canorus*

Średnio licznie lęgowa. Zasiadła wszelkie typy lasów i zadrzewień, tak w zwartych kompleksach leśnych, jak i w krajobrazie półotwartym (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=90, F=43,9%]. Zasiadła wszystkie typy lasów i zadrzewień. Tylko trzy razy obserwowano pisklęta kukułki karmione przez ptaki, które je wychowywały: w roku 1967 w Gołuchowie przez piegże (Oko 1967), w dniach 27.06-4.07.1982 w Pile przez kopciuszkę i 18.07.1990 w Kwileniu przez pliszkę siwą (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Wiosną najwcześniej słyszana w Taczanowie 21.04.2012, a najpóźniej widziana w Broniszewicach 27.09.1996 (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie kukułki *Cuculus canorus* w latach 1981-2021

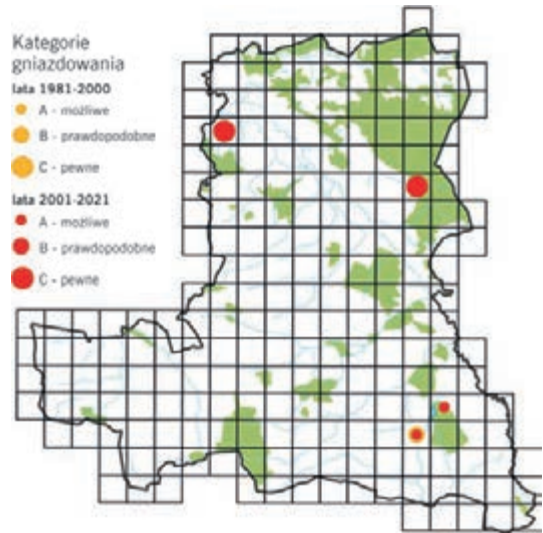

Wodnik *Rallus aquaticus*

Nielicznie lęgowy. Zasiedla zabagnione doliny rzeczne, torfowiska, szuwalny nad różnorodnymi zbiornikami, torfianki i oczka śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy [N=4, F=2,0%]. Wykazany na 3 stanowiskach. W latach 1989, 2000 i 2014 pojedyncze pary stwierdzono na Zb. Gołuchowskim (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a, W. Kroker), w roku 2002 - 1 para z pisklętami na oczku śródląkowym koło Grabu (Wilżak et al. 2004), a w latach 2009 i 2010 - 1 para z pisklętami na torfowisku „Żurawce” pod Józefowem (P. Żurawlew). Poza tym obserwowany wyjątkowo: na rz. Prośnie 29.08.1991 - 1 os. koło Kwilenia, 19.07.2000 - 1 os. pod Macewem (Wilżak et al. 2004) oraz na Zb. Gołuchowskim 16.11.2007 - 1 os. martwy i 1.03.2020 - 1 os. (Żurawlew 2013a, K. Kąciak).

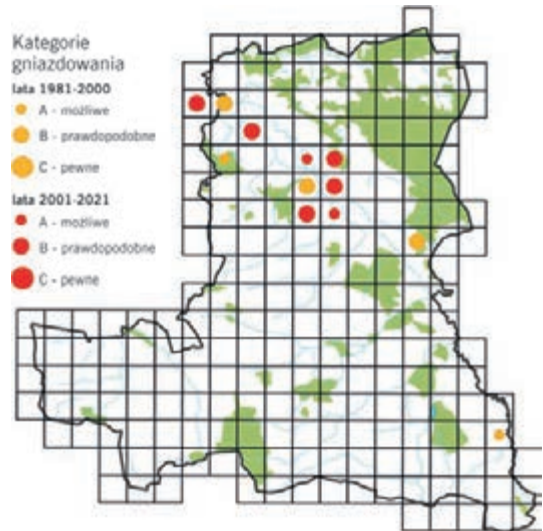

Występowanie wodnika *Rallus aquaticus* w latach 1981-2021

Derkacz *Crex crex*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje na podmokłych łąkach, torfowiskach, turzycowiskach, uprawach zbóż i pastwiskach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „narażony” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=12, F=5,9%]. Wołające ptaki stwierdzano na podmokłych łąkach w dolinie Proсны koło: Popówka (1998 - 1♂), Piły (1985, 1996 i 1997 - 1♂), Kwilenia (1995, 1997, 2000 i 2005 - 1♂), Broniszewic (1998, 2002 i 2005 - 1-2♂♂), Żbików (1998, 2001, 2007 i 2021 - 1♂), Niniewa (2001 - 3♂♂), Grabu (1997 - 1♂), Nowej Wsi (2010 - 3♂♂), Robakowa (1999 - 2♂♂) i Czołnochowa (2010 - 1♂). Skrajne stwierdzenia pochodzą spod Kwilenia: 7.05.2001 i 29.07.2000 (Markiewicz 1997, Wilżak et al. 2004, 2015, P. Kaźmierczak, P. Żurawlew).

Występowanie derkacza *Crex crex* w latach 1981-2021

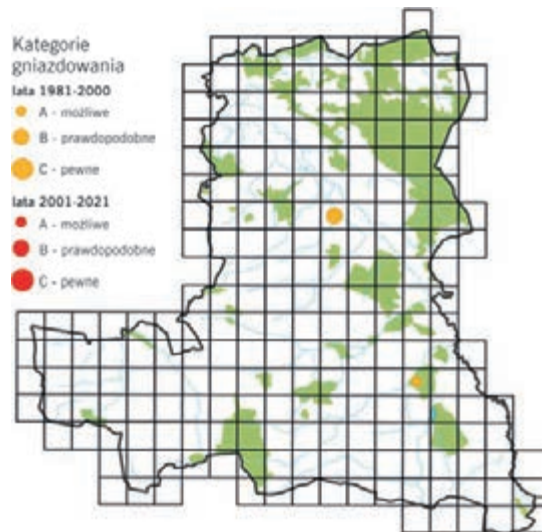

Derkacz *Crex crex* (© Andrzej Łukijańczuk)

Kropiatka *Porzana porzana*

Nielicznie lęgowa. Zasiedla podmokłe łąki, turzycowiska, brzegi stawów, jeziora, starorzecza, a nawet oczka śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgowy [N=2, F=1,0%]. W dniach 24 i 25.04.1999 - 1♂ był słyszany na starorzeczu pomiędzy Choczem a Kwileniem (Wilżak et al. 2004), a 2.06.2000 - 1♂ odzywał się na stawach w parku-arboretum w Gołuchowie (Żurawlew 2013a).

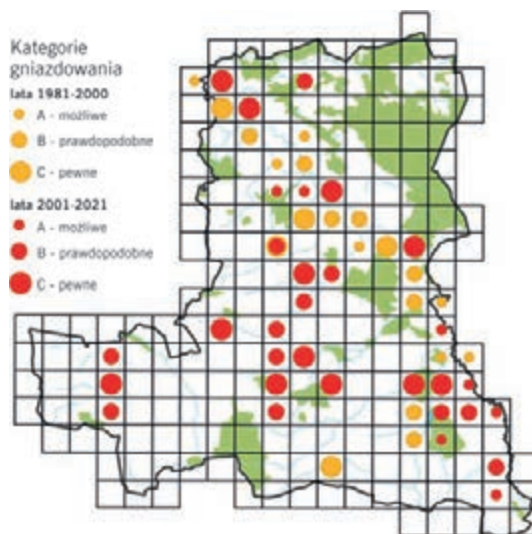

Występowanie kropiatki *Porzana porzana* w latach 1981-2021

Kokozka *Gallinula chloropus*

Nielicznym lęgową. Zamieszkuje różne zbiorniki otoczone pasem szuwarów, takie jak oczka śródpolne, jeziora, starorzecza, wolno płynące rzeki, stawy, glinianki i torfowiska (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=50, F=24,4%]. Zasiadła różne zbiorniki wodne porośnięte roślinnością zielną i trzcinowiskami, takie jak zbiorniki zaporowe, stawy, starorzecza, podmokłe łąki, torfianki, żwirownie i glinianki. Gniazda znajdowano również na brzegach rz. Prosny (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Regularnie notowana w okresie jesiennym, zimowanie stwierdzono wyjątkowo (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a).

Występowanie kokozki *Gallinula chloropus* w latach 1981-2021

Kokozka *Gallinula chloropus* (© Janusz Ratajczak)

Kropiatka Porzana porzana (© Artur Gerersdorf)

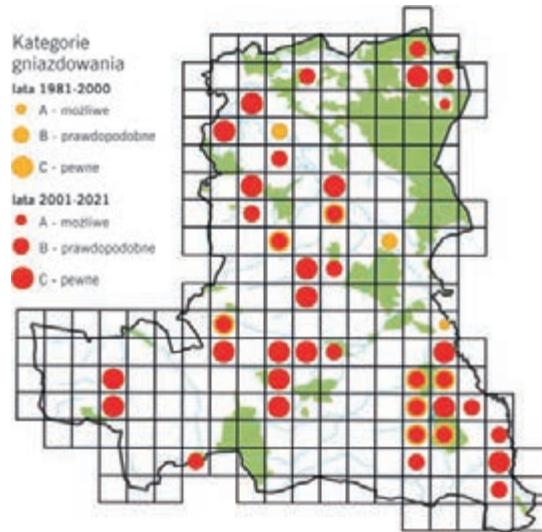

Kokoszka *Gallinula chloropus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

Łyska *Fulica atra*

Średnio licznie lęgowa. Zasiedla jeziora, oczka, łąki zalewowe, starorzecza, stawy rybne, zbiorniki zaporowe, glinianki i torfianki (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=41, F=20,0%]. Gniazdowała na stawach, starorzeczach, torfiankach, żwirowniach i gliniankach, silnie zaniepokojone ptaki notowano również na rz. Prośnie (Wilzak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Najliczniej występowała na Zb. Gołuchowskim, gdzie w roku 1992 gniazdowało 25-30 par, ostatnio zanotowano tam znaczny spadek liczebności (Żurawlew 2013a). Największe skupienia w okresie nielégowym notowano w Gołuchowie: na zbiorniku 31.08.1991 - ok. 170 os., a na stawach 24 i 31.10.1994 - ok. 70 os. Zimą na zbiorniku maksymalnie obserwowano 16.01.2007 - 12 os. (Żurawlew 2013a).

Występowanie łyski *Fulica atra* w latach 1981-2021

Łyska *Fulica atra* (© Sławomir Kuczmański)

Łyska *Fulica atra*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

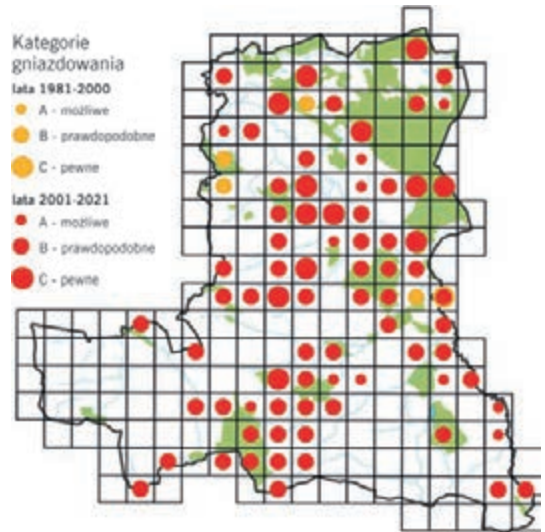

Żuraw *Grus grus* (© Janusz Ratajczak)

Żuraw *Grus grus*

Nielicznie lęgowy. Preferuje śródlądne mokradła, olsy, zarośla łożowe, łęgi, torfowiska, brzegi jezior, stawów i starorzeczy, a nawet oczka śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas przelotów zatrzymuje się na rozlewiskach, polach i łąkach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=80, F=39,0%]. Po roku 2000 u gatunku tego nastąpił znaczny wzrost liczebności. W latach 1985-2000 pojedyncze pary wykazano w 11 miejscach: koło Bogusławic, Broniszewic, Gołuchowa, Grabu, Józefowa, Piły, Rokutowa, Turowów, Turska, Wronowa i Żbików (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W latach 2001-2021 lęgowe i prawdopodobnie lęgowe pary notowano już na co najmniej 60 stanowiskach (K. Fabisiak, P. Kostuj, W. Kroker, E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew). Po okresie lęgowym spotykany również znacznie częściej niż przed laty, dodatkowo ostatnio regularnie zimował. Największe stada to: 14.10.2007 i 28.02.2016 - po ok. 70 os. pod Kwileniem, 15.01.2018 - 62 os. i 16.11.2020 - 68 os. koło Żbików oraz 7.03.2020 - ok. 100 os. w Broniszewicach (M. Lisiak, J. Lindner, P. Żurawlew).

Występowanie żurawia *Grus grus* w latach 1981-2021

Siewnica *Pluvialis squatarola*

Przelotna. Gniazduje w tundrze Eurazji i Ameryki Północnej. Zatrzymuje się najczęściej na brzegach lub błotach zbiorników zaporowych, stawów i nad jeziorami (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. Na dnie spuszczonego Zb. Gołuchowskiego w dniu 22.08.2004 przebywał 1 ad. (Żurawlew 2013a).

Siewnica *Pluvialis squatarola* (© Janusz Ratajczak)

Siewka złota *Pluvialis apricaria*

Dawniej lęgowa w Polsce, obecnie regularnie przelotna (Tomiałoję & Stawarczyk 2003). Ptaki notowane w Polsce, gniazdują głównie na Wyspach Brytyjskich, w Niemczech, Danii, na Półwyspie Skandynawskim i w Finlandii. W czasie przelotów zatrzymuje się na polach uprawnych, łąkach, pastwiskach, zbiornikach zaporowych i stawach rybnych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. W latach 1995-2000 stwierdzona w dolinie Proсны 10 razy (9 razy wiosną i 1 raz jesienią) (Wilżak et al. 2004). Dzięki intensyfikacji obserwacji w latach 2001-2021 gatunek ten zanotowano 75 razy, z czego 56 razy na łąkach i polach koło Broniszewic. Wiosną stwierdzona 66 razy - II (12 razy), III (54 razy), a jesienią 7 razy - VIII (1 raz), X (4 razy), XI (1 raz), XII (1 raz). Skrajne obserwacje wiosenne: 17.02.2020 - ok. 50 os. koło Żychlina (A. Michalczyk) i 31.03.2001 - 3, 56 i 7 os. koło Broniszewic i Żbików (Wilżak et al. 2004). Skrajne daty jesienne pochodzą z okolic Żychlina: 22.08.2017 - 5 os. (Z. Jędrysiak) i 22.12.2014 - ok. 150 os. (P. Żurawlew). Na łąkach i polach pod Broniszewicami odnotowano największe stada: 5 i 6.03.2007 - ok. 1000 os., 9.03.2007 - ok. 2000 os., 11 i 12.03.2007 - ok. 3000 os., 26.03.2007 - ok. 1000 os., 23.03.2011 - ok. 2000 os., 25.03.2011 - ok. 3000 os. (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew & Radziszewski 2013b, P. Żurawlew).

Siewka złota *Pluvialis apricaria* (© Maciej Nagler)

Sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula* (© Janusz Ratajczak)

Sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zasiadła nadmorskie plaże, piaszczyste wyspy, zalewowe pastwiska nad-rzeczne, żwirownie, zbiorniki zaporowe i stawy (Sikora et al. 2007). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” zaliczona do gatunków zagrożonych (Wilk et al. 2020). Podczas przelotów najczęściej spotykana na zbiornikach zaporowych, rzadziej na stawach, w dolinach rzek i nad jeziorami (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo, 5 stwierdzeń. W dniach 29.10.1982 - 1 imm. i 26.03.1993 - 1 os. na Zb. Gołuchowskim (Żurawlew 2013a), 18.04.1999 - 1 os. na zastoiskach pod Kościelną Wsią (Wilżak et al. 2004), 27.08.2014 - 4 os., a 28.08.2014 - 6 os. na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker).

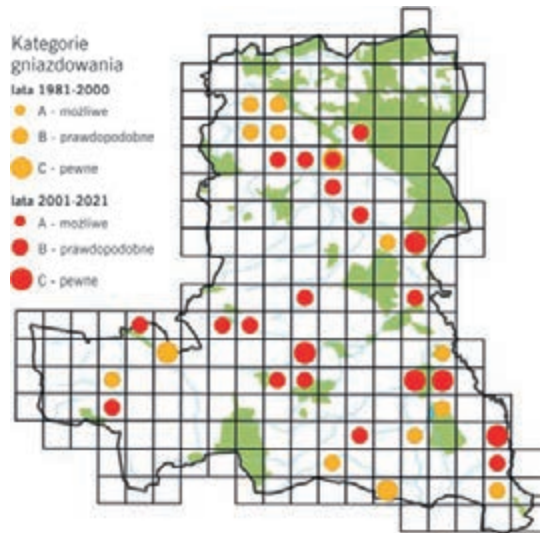
Czajka towarzyska *Vanellus gregarius* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*

Nielicznie lęgowa. Zasiedla różnorodne siedliska takie jak: nieuregulowane odcinki rzek, piaszczyste brzozy jezior, zbiorników zaporowych, stawy rybne, żwirownie, piaskownice, zalewane okresowo pola uprawne i tereny ruderalne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=34, F=16,6%]. Występowała na rozproszonych stanowiskach, które zajmowane były nieregularnie lub tylko w jednym sezonie. W dolinie Proсны gniazdowała na łachach rzecznych, obrzeżach zastoisk wodnych, piaskowniach, żwirowniach, stawach i ugorach. Ponadto pary lęgowe stwierdzano nawet na piaszczystym boisku szkolnym, opuszczonych placach i brzegach Zb. Gołuchowskiego (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Najliczniej gniazdowała nad Zb. Gołuchowskim w roku 1989 - 4 pary (Kupczyk 1989) i na wyrobisku piaskowym w Gołuchowie w roku 2016 - co najmniej 4 pary (W. Kroker, P. Żurawlew). W roku 1992 na piaszczystych łachach rzecznych pomiędzy Choczem a Tomicami-Górkami gniazdowało 5 par (P. Żurawlew). Podczas przelotów notowana rzadko, maksymalnie na spuszczonej Zb. Gołuchowskim 27 i 28.08.2014 - 20 os. (W. Kroker). Skrajne stwierdzenia pochodzą spod Niniewa 12.04.2011 oraz Kwilenia 24.08.1990 i 24.08.1993 (P. Żurawlew).

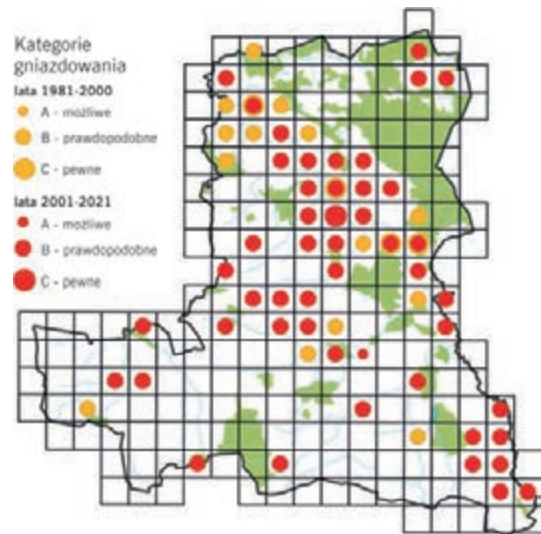
Występowanie sieweczki rzecznej *Charadrius dubius* w latach 1981-2021

Czajka *Vanellus vanellus*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje na okresowo zalewanych łąkach kośnych, pastwiskach, polach uprawnych, ugorach, spuszczonej stawach rybnych, polach irygacyjnych i osadnikach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Ze względu na stały spadek liczebności zaliczono czajkę do gatunków zagrożonych w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=63, F=30,7%]. W dolinie Proсны gniazdowała na wilgotnych łąkach i zastoiskach. Najliczniejsze skupienia par w latach 1992-1998 występowały pod Popówkiem, Piłą, Broniszewicami i Żbikami (Wilżak et al. 2004), a w roku 2010 pod Kościelną Wsią, Popówkiem, Broniszewicami i Żbikami (Wilżak et al. 2015, T. Pietrzak, P. Żurawlew). W innych miejscach powiatu skupienia par lęgowych notowano jeszcze na łąkach pod Orliną Dużą (2001 - 7 par) i Józefowem (2001 - 4 pary) (P. Żurawlew).

W ostatnich latach te obfite niegdyś stanowiska lęgowe, zajmowane były przez nieliczne pary czajek. Pozostałe rozproszone stanowiska w powiecie dotyczyły głównie pojedynczych par gniazdujących na niewielkich łąkach, okresowych zastoiskach pośród pól i łąk (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Pojawiała się wiosną

Występowanie czajki *Vanellus vanellus* w latach 1981-2021

Sieweczka rzeczna *Charadrius dubius* (© Tomasz Kopijkowski)

w lutym, choć ostatnio jeszcze wcześniej: 17.01.2007 - 3 os., 23.01.2007 - 2 os. i 20.01.2011 - 12 os. koło Broniszewic (Żurawlew & Radziszewski 2013b) i 28.01.2008 - ok. 50 os. koło Piły (E. Markiewicz). W latach gdy na łąkach koło Broniszewic tworzyły się duże rozlewiska, podczas wiosennej migracji, czajki tworzyły znaczne koncentracje: 2.03.2007 - ok. 2000 os., 4.03.2007 - ok. 1500 os., 5.03.2007 - ok. 3000 os., 6 i 9.03.2007 - po ok. 5000 os. oraz 11.03.2007 - ok. 3000 os. (P. Żurawlew). W okresie jesiennym notowana regularnie, a największe stada koło Broniszewic to: 23.09 i 2.10.2001 - ok. 700 os. (Wilżak et al. 2004). Ostatnie jesienne obserwacje: 17.12.1996 - 1 os. koło Piły i 13.12.2017 - 25 os. koło Pacanowic (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Czajka *Vanellus vanellus* (© Tomasz Kopijkowski)

Czajka towarzyska *Vanellus gregarius*

W Polsce spotykana nieregularnie, do roku 2019 zanotowana 58 razy (Komisja Faunistyczna 2021). Obszary lęgowe tej czajki znajdują się w południowej i środkowej Rosji oraz w Kazachstanie.

Powiat pleszewski. Zalatywała wyjątkowo. W dniu 15.08.1997 - 1 os. stwierdzono w dolinie Proсны pod Broniszewicami (Komisja Faunistyczna 1998).

Kulik wielki *Numenius arquata*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Gnieździ się na otwartych terenach podmokłych i bagiennych, takich jak torfowiska niskie i wysokie, łąki nadrzeczne i śródleśne bagna (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Polska populacja wykazuje silny spadek liczebności, w roku 2018 gniazdowało 94-157 par (Sikora et al. 2020). Gatunek zagrożony wyginięciem w Polsce jako lęgowy (Wilk et al. 2020). Podczas przelotów zatrzymuje się na polach, łąkach, brzegach zbiorników retencyjnych i spuszczonej stawach (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Dawniej, w latach 60. XX wieku, prawdopodobnie gniazdował na łąkach w dolinie Proсны pomiędzy Piłą a Starym Oleścem (Wilżak & Żurawlew 2008). Obecnie zalatujący wyjątkowo, 7 stwierdzeń. Spotykany tylko w dolinie Proсны: 13.09.1985 - 6 os. i 27.03.1988 - 1 os. koło Piły, 12 i 13.03.1998 - 1 os. koło Broniszewic, 20.09.1998 - 1 os. koło Kwilenia i 16.04.2001 - 3 os. koło Żbików (Wilżak et al. 2004). Ponadto dwa stwierdzenia pojedynczych ptaków spod Żbików: 20.08.2020 i 23.06.2021 (P. Żurawlew).

Kulik wielki *Numenius arquata* (© Michał Gałan)

Szlamnik *Limosa lapponica*

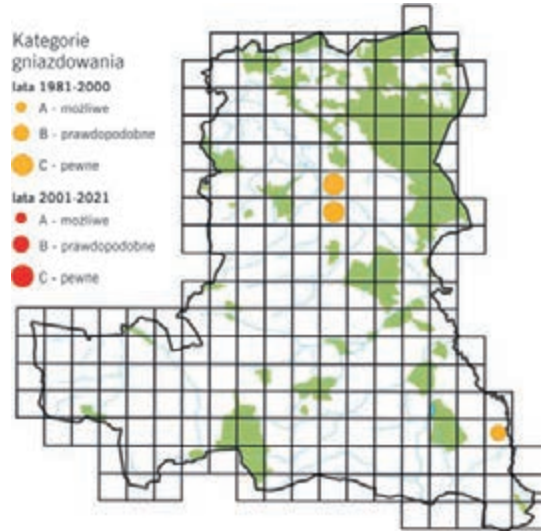
Gatunek przelotny. Ptaki spotykane w Polsce gniazdują w pasie od północnej Laponii, poprzez półwysep Kolski, półwysep Kanin po Jamał. Podczas wędrówki jesiennej stwierdzony na spuszczonej zbiornikach zaporowych, stawach hodowlanych i śródpolnych zastoiskach.

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo. Stadko 11 os. obserwowano w dolinie Proсны pod Broniszewicami w dniu 2.10.2010 (Żurawlew & Radziszewski 2013a).

Rycyk *Limosa limosa*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje w dolinach rzecznych na okresowo zalewanych łąkach końskich i pastwiskach, na polach irygacyjnych i osadnikach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Jego krajowa populacja drastycznie spada, dlatego został zaliczony do gatunków krytycznie zagrożonych wyginięciem (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy do roku 1997 [N=3, F=1,5%]. Był znany z trzech stanowisk znajdujących się na podmokłych łąkach w dolinie Proсны. Lęgowe pary wykazano koło Popówka w 1988 i 1997 - po 1 parze, pod Broniszewicami w 1989 - 2-3 pary, w 1985-1989, 1992, 1994, 1995 i 1997 - po 1 parze oraz w okolicy Żbików w 1994 - 1 para (Wilżak et al. 2004). Najwcześniej wiosną koło Broniszewic odnotowany: 31.03.1995, 1.04.1995 i 2.04.1994 (E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie rycyka *Limosa limosa* w latach 1981-2021

Rycyk *Limosa limosa* (© Tomasz Kopijkowski)

Szlammik *Limosa lapponica* (© Michał Baran)

Kamusznik *Arenaria interpres*

Regularnie przelotny w Polsce. Zasiedla północną Eurazję, północno-zachodnią Alaskę i Grenlandię. Podczas przelotów zatrzymuje się na zbiornikach zaporowych, stawach, nad brzegami rzek i jezior (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalutujący wyjątkowo, 2 stwierdzenia. Na dnie spuszczonego Zb. Gołuchowskiego zanotowany 27.08.2014 - 1 juv., a 28.08.2014 - 2 juv. (Żurawlew & Nowak 2015a).

Kamusznik *Arenaria interpres* (© Artur Gerersdorf)

Biegus rdzawy *Calidris canutus*

W Polsce przelotny. Zamieszkuje północne rejony środkowej Syberii i półwysep Tajmyr. Spotykany głównie nad zbiornikami zaporowymi, na spuszczonej stawach, starorzeczach i na brzegach jezior (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalutujący wyjątkowo. Dnia 18.08.2010 - 1 juv. na rozlewiskach pod Kościelną Wsią (T. Pietrzak).

Biegusy rdzawe *Calidris canutus* (© Janusz Ratajczak)

Batalion *Calidris pugnax*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazduje na zalewanych okresowo łąkach i pastwiskach w dolinach rzek i na obrzeżach jezior (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Zaliczony do krytycznie zagrożonych wyginięciem gatunków w Polsce (Wilk et al. 2020). W okresie przelotów wiosną notowany na łąkach i pastwiskach w dolinach rzek, a jesienią na stawach hodowlanych i zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek zalatujący sporadycznie, 21 stwierdzeń. Pojawiał się wiosną na rozlewiskach na łąkach, a latem i jesienią na zastoiskach pośród pól i łąk, na spuszczonej Zb. Gołuchowskim i błotnistym brzegu rz. Proсны. Skrajne daty stwierdzeń pochodzą z rejonu Broniszewic: 16.03.1995 - 2 os. i 7.10.2001 - 2 os. Największe stada stwierdzono pod Popówkiem 13.04.1998 - 28 os., pod Żbikami 9.07.1997 - 11 os. i koło Broniszewic 30.09.2001 - 11 os. (Wilżak et al. 2004). Rozkład stwierdzeń z lat 1992-2021 w miesiącach: III (1), IV (5), V (2), VI (1), VII (3), VIII (1), IX (5), X (3).

Biegus krzywodzioby *Calidris ferruginea*

W Polsce regularnie przelotny. Gniazduje w północnej Syberii, począwszy od półwyspu Jamał, aż po Zatokę Koločyńską. Spotykany na błotach zbiorników zaporowych, stawów rybnych, polach irygacyjnych, nad rzekami, jeziorami i starorzeczami (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo, 2 stwierdzenia. W dniu 20.08.2010 - 1 juv. na rozlewiskach pod Kościelną Wsią (T. Pietrzak), a 28.08.2014 - 1 os. przebywał na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker).

Batalion *Calidris pugnax* (© Jacek Dumański)

Biegusy krzywodzioby *Calidris ferruginea* (© Janusz Ratajczak)

Biegus mały *Calidris temminckii*

Regularnie przelotny. Gniazduje w Eurazji w pasie od Półwyspu Skandynawskiego po Półwysep Czukocki. Podczas migracji zatrzymuje się głównie na błotnistych brzegach zbiorników zaporowych, jezior i stawów (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalotujący wyjątkowo, 3 stwierdzenia. Na zastoiskach pośród pól pomiędzy Kwileniem a Niniewem: 15.05.2002 - 2 os. i 17.05.2002 - 1 os. (Wilżak et al. 2004), a na rozlewiskach koło Kościelnej Wsi: 20.08.2010 - 1 os. (T. Pietrzak).

Biegus mały *Calidris temminckii* (© Artur Gerersdorf)

Biegus zmienny *Calidris alpina*

Obecnie przelotny. Gniazdował skrajnie nielicznie na wybrzeżu i Bagnach Biebrzańskich. Ostatni lęg w Polsce stwierdzono w roku 2004 (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015, Wilk et al. 2020). W okresie migracji spotykany na spuszczonej zbiornikach retencyjnych i stawach rybnych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalutuje wyjątkowo, 8 stwierdzeń. W dniu 28.08.1989 - 1 ad. nad rz. Prosną w Kwilieniu, a na zalanych polach pod Broniszewicami: 23.09.2001 - 16 os., 25.09.2001 - 11 os., 30.09.2001 - 1 i 9 os. oraz 2.10.2001 - 10 os. (Wilżak et al. 2004). Ponadto 20.08.2010 - 1 ad. na rozlewiskach koło Kościelnej Wsi (T. Pietrzak) i 28.08.2014 - 10 os. na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker).

Biegus zmienny *Calidris alpina* (© Janusz Ratajczak)

Biegus malutki *Calidris minuta*

Gatunek regularnie przelotny. Gniazduje od północnej Skandynawii, poprzez Nową Ziemię, północną Syberię po Wyspy Nowosyberyjskie i Janę. Podczas przelotów najczęściej notowany na spuszczonej zbiornikach zaporowych i stawach (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalutujący wyjątkowo, 4 stwierdzenia. Na rozlewiskach koło Kościelnej Wsi w dniach 20.08.2010 - 1 juv. i 5.09.2010 - 2 juv. (T. Pietrzak), na rozlewiskach koło Broniszewic 4.10.2010 - 1 os. (P. Żurawlew), a 11.09.2014 - 1 juv. na Zb. Gołuchowskim (P. Żurawlew).

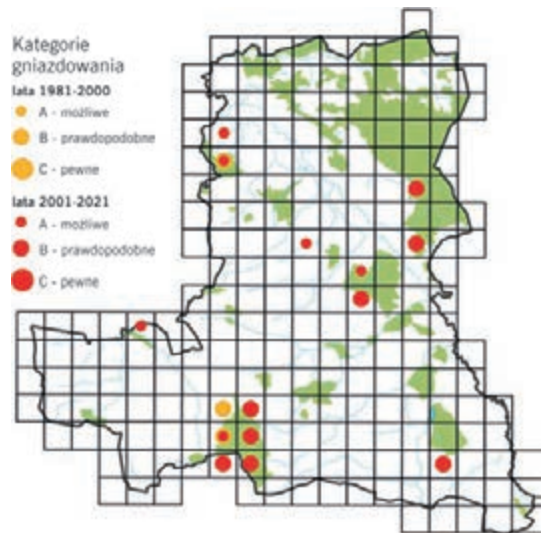

Biegus malutki *Calidris minuta* (© Tomasz Kopijkowski)

Słonka *Scolopax rusticola*

Nielicznie lęgowa. Występuje w kompleksach leśnych w pobliżu zbiorników i cieków, takich jak: olsy, łągi, bory wilgotne, śródleśne torfowiska i bagna (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=15, F=7,3%]. W porze lęgowej trudno wykrywalna. Spotykana była w lasach liściastych i mieszanych, szczególnie w miejscach zacienionych i wilgotnych, tj. koło Broniszewic (2005), Gołuchowa (2010), Grabu (1992, 1994, 1998, 2005), Grodziska (2003), Lutyni (2007), Piły (2013, 2016), Taczanowa (2007, 2011, 2013) i Wieczyna (2005) (P. Kaźmierczak, E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). Pośród rozległych borów sosno-

Występowanie słonki *Scolopax rusticola* w latach 1981-2021

wych pod Józefowem, w dniu 25.06.2005 nad silnie zarośniętym torfowiskiem „Żurawce” napotkano łącznie 4 ptaki (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Najwcześniej napotkana 8.03.1997 pod Piłą i 19.03.2007 pod Taczanowem, a najpóźniej 22.10.1995 w Kwileniu, 23.10.2005 koło Piły i 24.10.1994 koło Grabu (Wilżak et al. 2004, P. Kaźmierczak, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Jeszcze później wypłoszono 1 os. z błotnistego brzegu Zb. Gołuchowskiego w dniu 10.11.1997 (Żurawlew 2013a). Ponadto 10.10.1935 S. Mistygacz zaobrączkował 1 os. w Pleszewie, którego następnie znaleziono martwego 17.02.1936 koło Lewkowa, pow. ostrowski (Bednorz et al. 2000).

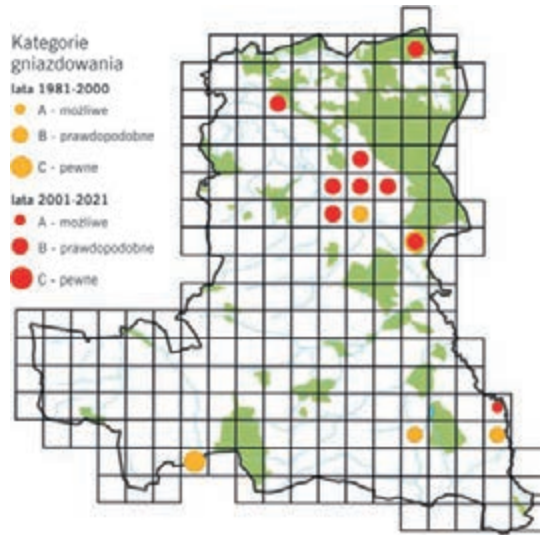
Słonka *Scolopax rusticola* (© Radosław Gwóźdź)

Kszyk *Gallinago gallinago*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje na podmokłych łąkach, pastwiskach, turzycowiskach, torfowiskach, śródleśnych bagienkach, skrajach łożowisk, a nawet w olsach i łągach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „narażony” (Wilk et al. 2020). Podczas przelotów notowany na zalanych łąkach i polach, spuszczonej stawach, jeziorach i zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=13, F=6,3%]. Zanotowany na 14 stanowiskach, na podmokłych łąkach. W roku 1989 - 1 para koło Czerminka (Kupczyk 1989), w latach 1983-1998, 2000-2003 i 2008 - 1-2 pary koło Piły, w roku 1985 - 1 para pod Nowolipskiem, w latach 1985, 1992, 1994, 1998 i 2003 - 1 para pod Broniszewicami, w roku 1993 - 1 para pod Choczem, w roku 1994 i 2005 - 1 para koło Żbików, w roku 1994 - 1 para nad Lutynią pod Karminem, w roku 1998 - 2 pary koło Popówka, w roku 2001 - 1 para koło Józefowa, w roku 2001 - 3-5 par pod Orliną Dużą, w roku 2001 - 1 para koło Gizatek, w roku 2001 - 1 para pod Macewem, w roku 2003 - 1 para koło

Starej Kaźmierki i w roku 2004 - 1 para koło Nowego Oleśca. Na większości z wymienionych miejsc, nie ma obecnie dogodnych warunków do gniazdowania tego ptaka. Podczas przelotów (III-IV, IX-X) notowany regularnie na rozlewiskach i zastoiskach pośród łąk i pól w dolinie Proсны, szczególnie pod Broniszewicami, Żbikami, Piłą i Niniewem. Skrajne fenologiczne obserwacje w dolinie tej rzeki to 11.03.2001 i 31.10.1999. Gdy panowały korzystne warunki hydrologiczne, kszyk tworzył znaczne skupienia żerowiskowe. Pod Broniszewicami notowano: 31.03.2001 - 57 os., 23.09.2001 - ok. 200 os., 25.09.2001 - ok. 120 os., 30.09.2001 - ok. 80 os., 2.10.2001 - ok. 80 os. i 7.10.2001 - 58 os., pod Żbikami 12.04.2011 - 64 os., a koło Piły 21.07.1997 - 37 os. (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). W innych miejscach powiatu obserwowany wyjątkowo, np. nad Zb. Gołuchowskim, gdzie jednego osobnika stwierdzono jeszcze 3.11.2007 (Żurawlew 2013a, W. Kroker).

Występowanie kszyka *Gallinago gallinago* w latach 1981-2021

Kszyk *Gallinago gallinago* (© Tomasz Kopijkowski)

Bekasik *Lymnocyptes minimus*

Przelotny. Dawniej gniazdował na terenie Bagien Biebrzańskich, zasiedlając rozległe torfowiska (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Podczas migracji spotykany na zastoiskach wśród łąk i pól, nad kanałami, rowami, na spuszczonej stawach i zbiornikach zaporowych.

Powiat pleszewski. Zalotujący sporadycznie, 21 stwierdzeń. Po raz pierwszy stwierdzony 11.04.1999 - 1 os. pod Żbikami (Wilżak et al. 2004). Następnie obserwowany 20 razy w latach 2001-2003, 2005, 2009, 2011 i 2015 pod Broniszewicami, Niniewem, Piłą i Żbikami. Wiosną stwierdzony 16 razy pomiędzy 4-18.04, a jesienią 3 razy w okresie 30.09-7.10 (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2012, 2013b, Żurawlew & Nowak 2017a, P. Żurawlew, E. Markiewicz). Ponadto w roku 2002 na dużym śródpolnym zastoisku wodnym pod Niniewem wystraszone 15.05 - 2 os., a 17.05 - 1 os. (P. Żurawlew). Największe skupienie: 12.04.2011 - 5 os. pod Żbikami (Żurawlew & Radziszewski 2013b). Prawie wszystkich obserwacji dokonano w sytuacjach, gdy celowo poszukiwano gatunku, obchodząc brzegi zastoisk na łąkach i polach.

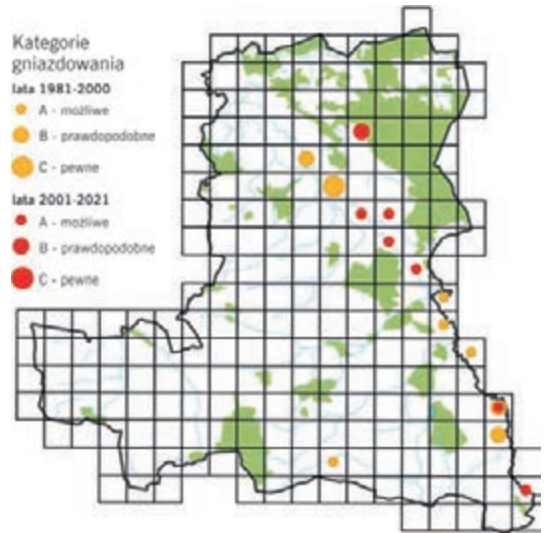
Bekasik *Lymnocyptes minimus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje na nieregulowanych brzegach rzek i na różnych zbiornikach wodnych z odsłoniętymi miejscami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W okresie lęgowym, szczególnie w okresie składania jaj, bardzo skryty i łatwy do przeoczenia, dodatkowo okres ten pokrywa się z intensywnym przelotem ptaków z północnych populacji przez obszar Polski (Chylarecki et al. 2015). Podczas wędrówek spotykany nad rzekami, rzadziej obserwowany na zbiornikach zaporowych, stawach i jeziorach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=14, F=6,8%]. Na dwóch stanowiskach zanotowano pewne gniazdowanie na brzegach rz. Proсны koło Kwilenia. W dniu 3.06.1994 - 1 para i 1 pisklę, 14.06.1994

- 1 ad. i 1 podlot oraz 26.06.1995 - 1 para i 2 podloty (P. Żurawlew). Oba miejsca były oddalone od siebie o ok. 500 m. W innych miejscach nad tą rzeką gniazdowanie było prawdopodobne i możliwe: Kościelna Wieś (2010), Popówek (1992), Macew (1996, 2010), Jedlec (1996), Bogusław (1997), Chocz (1996), Niniew (1996, tokujące ptaki) (Wilżak et al. 2004, 2015, E. Markiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew). Ponadto być może lęgowe ptaki stwierdzono w żwirowni koło Krzywosądowa (1996) (A. Gawroński), a tokujące i zaniepokojone osobniki były widywane na stawie z piaszczystymi brzegami w Nowej Kaźmierce (2010) (P. Żurawlew). Podczas przelotów regularnie notowany nad rzeką k. Kwilenia w IV-V, ze szczytem przelotu w IV³-V¹ i w VII-IX². Skrajne daty: 9.04.1996 i 19.09.1997. Największe stadka notowano 7.05.1990 - 15 os i 7.08.1997 - 12 os. (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Bardzo rzadko spotykany poza rzeką, na Zb. Gołuchowskim największe skupienia widziano 1.05.1991 - 19 os. i 28.08.2014 - 15 os. (Żurawlew 2013a, W. Kroker).

Występowanie brodzca piskliwego *Actitis hypoleucos* w latach 1981-2021

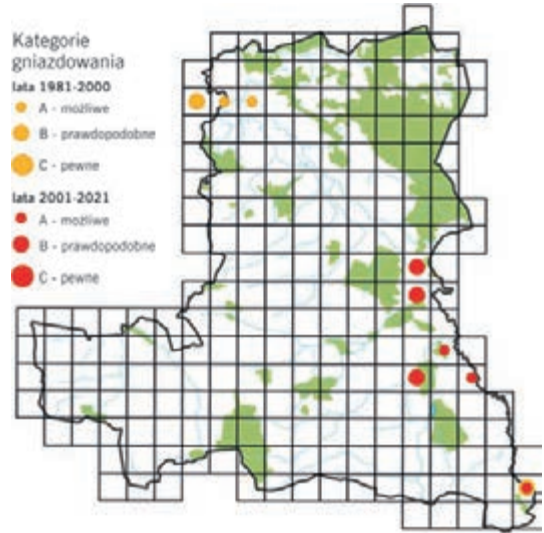
Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos* (© Tomasz Kopijkowski)

Samotnik *Tringa ochropus*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje przy zalanych olsach, łęgach, na zarastających torfowiskach i rozlewiskach bobrowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Zatrzymuje się nad rozmaitymi zbiornikami wodnymi, często bardzo niewielkimi, nad brzegami rzek, na rozlewiskach pośród pól i łąk, czy nad rowami.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=9, F=4,4%]. Często trudno zinterpretować czy obserwowane ptaki należy zaliczyć do lęgowych czy przelotnych. Na terenie powiatu zgromadzono szereg obserwacji, które wskazują na prawdopodobne i możliwe gniazdowanie. Ptaki przy laskach w dolinie lub przy zadrzewieniach nad samą rz. Prosną widywano koło: Czołnochowa (1994), Robakowa (1994), Nowej Wsi (1994), Kościelnej Wsi (1997, 1998, 2010), Jedlca (2010), Turska (2010, 2016),

Brudzewka (2010) i Turowów (2014) (Wilżak et al. 2004, 2015, W. Kroker, E. Markiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew). Ponadto prawdopodobnie gniazdował w roku 2014 w parku-arboretum w Gołuchowie (W. Kroker). Podczas przelotów notowany regularnie, w latach 1990-2021 odnotowany 78 razy. Najczęściej ptaki obserwowano nad samą rz. Prosną, a miesieczny rozkład był następujący: III (4 stwierdzenia), IV (38), V (2), VI (5), VII (9), VIII (12), IX (5), X (1), XI (1). Skrajne obserwacje pochodziły z okolic Kwilenia: 2.03.1997 i 18.11.1999. Spotykano głównie pojedyncze osobniki, rzadziej po 2-3 os., a wyjątkowo 21.04.1995 - 4 os. koło Kwilenia i 22.08.2005 - 5 os. na Zb. Gołuchowskim (Wilżak et al. 2004, 2015, Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew). Odnotowano przypadek zimowania, w okresie 22.11.2018-6.02.2019 - 1 os. był notowany na Parowie Piłskiej w Pile (E. Markiewicz).

Występowanie samotnika *Tringa ochropus* w latach 1981-2021

Brodziec śniady *Tringa erythropus*

Gatunek przelotny. Zamieszkuje rejon od północnej części Półwyspu Skandynawskiego, poprzez północno-zachodnią Rosję, Syberię, aż po Półwysep Czukocki. W czasie wędrówek preferuje doliny rzeczne, zbiorniki zaporowe, stawy hodowlane, jeziora, pola irygacyjne i odstożniki (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatuje wyjątkowo, 7 stwierdzeń. Gatunek był spotykany na okresowo funkcjonujących w dolinie Proсны zastoiskach na łąkach i polach, które wytworzyły się po obfitych opadach deszczu. Pod Broniszewicami stwierdzono 23.09.2001 - 5 os., 25.09.2001 - 1 os. i 4.10.2010 - 26 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2013a). Dnia 4.10.2010 - 7 os. koło Niniewa (P. Żurawlew) i 12.08.2014 - 10 os. koło Piły (E. Markiewicz). Ponadto na rozlewiskach w Gołuchowie 26.06.2016 - 1 ad. i na spuszczoneym Zb. Gołuchowskim 28.08.2014 - 3 os. (W. Kroker).

Brodziec śniady *Tringa erythropus*
(© Tomasz Kopijkowski)

Samotnik *Tringa ochropus* (© Tomasz Kopijkowski)

Kwokacz *Tringa nebularia*

Gatunek przelotny. Zasiedla obszar rozciągający się od północnej Szkocji, poprzez Półwysep Skandynawski, Azję Środkową, aż po wschodnią Syberię i Kamczatkę. Podczas wędrówek zatrzymuje się na zbiornikach zaporowych, stawach hodowlanych i zalewowych dolinach rzek (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatuje wyjątkowo, 15 stwierdzeń. Wiosną stwierdzony 26.04.1995 - 1 os. na łąkach koło Broniszewic, a 2.05.1993 i 4.05.1995 - po 1 os. nad rzeką i stawach w Kwileniu. Jesienią notowany nad rzeką, zalanych polach i łąkach pod Broniszewicami, Kwileniem i Żbikami: 4.09.1992 - 1 os., 6.07.1997 - 1 os., 9-11.07.1997 - 1 os., 29.08.1999 - 1 os., 23.09.2001 - 4 os. i 25.09.2001 - 3 os. (Wilżak et al. 2004). Ostatnio doszło 6 stwierdzeń: 15.05.2002 - 1 os., a 14 i 21.07.2010 - po 10 os. na dużym zastoisku śródpolnym pod Niniewem, 4.10.2010 - 1 os. na zastoiskach pod Broniszewicami, 20.08.2017 - 1 os. na stawach w Kwileniu (P. Żurawlew) oraz 22.08.2004 - 5 os. i 28.08.2014 - 2 os. na spuszczonej Zb. Gołuchowskim (Żurawlew 2013a, W. Kroker).

Kwokacz *Tringa nebularia* (© Jacek Dumański)

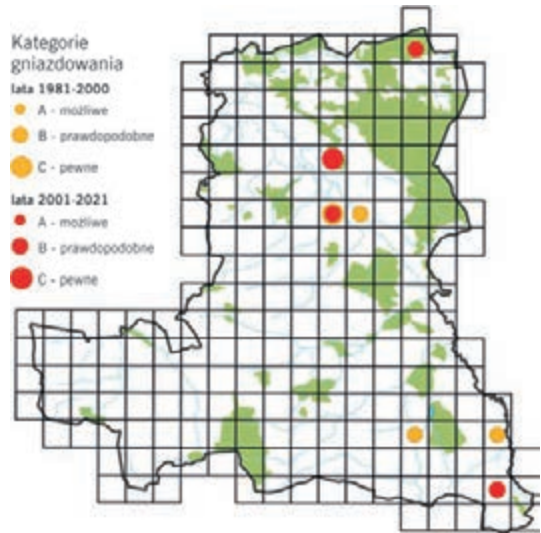
Krwawodziób *Tringa totanus* (© Tomasz Kopijkowski)

Krwawodziób *Tringa totanus*

Bardzo nielicznie lęgowy. Zasiedla zalewane łąki, pastwiska, obniżenia terenu, pola irygacyjne i osadniki (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy do roku 2010 [N=7, F=3,4%]. Zanotowany na siedmiu stanowiskach. W 1985 - 1 para na prawym brzegu rz. Proсны koło Chocza, w 1994 i 1998 odpowiednio 2 i 1-2 pary pod Popówkiem, a w 1995 i 1997 - 1 para koło Broniszewic (Wilżak et al. 2004). W 1989 - 1 para gniazdowała na łąkach przy Zb. Gołuchowskim (Kupczyk 1989), w 2001 i 2006 - 1 para na łąkach koło Orliny Dużej, w 2002 - 2 pary na dużym śródpolnym zastoisku koło Niniewa (Wilżak & Żurawlew 2008) oraz w 2010 - 1 para na łąkach koło Kościelnej Wsi (Wilżak et al. 2015). Wiosną najwcześniej widziany 18.03.1996 - 1 os. koło Kwilenia (Wilżak et al. 2004), ponadto pod Broniszewicami obserwowano 27.03.2003 - 4 os., 30.03.2003 - 2 os., 29.03.2007 - 1 os., 13.04.2008 - 1 os., 23.03.2011 - 4 os. i 9.04.2013 - 1 os. (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Jesienią tylko na spuszczonej Zb. Gołuchowskim 27.08.2014 - 1 os., a 28.08.2014 - 5 os. (W. Kroker).

Występowanie krwawodzioba *Tringa totanus* w latach 1981-2021

Łęczak *Tringa glareola*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Znany z Polski zaledwie z kilku stanowisk, zaliczony do krytycznie zagrożonych wyginieciem gatunków lęgowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015, Wilk et al. 2020). Podczas przelotów spotykany na rozlewiskach na łąkach i polach, nad brzegami rzek, stawów, jezior i zbiorników zaporowych.

Powiat pleszewski. Gatunek nieregularnie przelotny. W latach 1995-2021 stwierdzony 53 razy. Większość obserwacji dokonano na zalanych łąkach w dolinie Proсны pod Broniszewicami i Żbikami oraz na zastoisku koło Niniewa. Najwcześniejsze obserwacje to 18.04.2011 - po 5 os. koło Niniewa i Żbików, a najpóźniejsze 23.09 i 25.09.2001 - 1 i 2 os. pod Broniszewicami. Maksymalnie stwierdzono 9.07.1997 - 40 os. i 11.07.1997 - 55 os. koło Żbików. Na spuszczonej Zb. Gołuchowskim obserwowano 22.08.2004 - 17 os. i 28.08.2014 - 15 os. Rozkład wszystkich stwierdzeń: IV (7 razy), V (15), VI (3), VII (20), VIII (6), IX (2) (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Łęczak *Tringa glareola* (© Tomasz Kopijkowski)

Śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje na różnorodnych zbiornikach z roślinnością wodną, na wyspach w nurcie rzek, w żwirowniach, na gliniankach, podmokłych łąkach i zbiornikach zaporowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. Pojawia się w dolinie Proсны na przełomie lutego i marca, nie-licznie notowana wiosną i latem, natomiast jesienią i zimą tylko wyjątkowo. Największe stado widziano na łąkach koło Broniszewic 28.02.2010 - ok. 200 os. (P. Żurawlew). Na Zb. Gołuchowskim w 1991-2012 wykazana 30 razy, z największym skupieniem 26.05.1995 - ok. 50 os. (Żurawlew 2013a). Na terenie miasta Pleszewa pojawiała się wyjątkowo (Żurawlew & Markiewicz 2014).

Śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* (© Zenon Niziołek)

Mewa mała *Hydrocoloeus minutus*

Regularnie przelotna. Do roku 2002 gniazdowała skrajnie nielicznie na jeziorach, sztucznych zbiornikach wodnych i w dolinach rzecznych (Sikora et al. 2007, Wilk et al. 2020). Na przelotach spotykana najczęściej na zbiornikach zaporowych, jeziorach, stawach rybnych i rozlewiskach w dolinach rzek (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 30.04.1995 - 3 i 5 ad. widziano na Zb. Gołuchowskim (Wilżak & Żurawlew 2008, T. Wilżak, kartoteka WKO).

Mewa mała *Hydrocoloeus minutus* (© Michał Gałan)

Mewa siwa *Larus canus*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zasiedla wyspy w nurcie rzek, na zbiornikach retencyjnych i przemysłowych, żwirowniach i osadnikach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek zaliczony do grona narażonych na wyginiecie w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatująca sporadycznie, 28 stwierdzeń. W latach 1995-2021 zanotowana 22 razy w dolinie Prosny, 3 razy na Zb. Gołuchowskim i 3 razy na terenie Pleszewa. Rozkład wszystkich stwierdzeń w miesiącach: IX (1 raz), X (1), XI (5), I (3), II (4), III (12), IV (2). Największe stada zaobserwowano na silnie zalanych łąkach koło Broniszewic: 4.03.2007 - 33 ad., 5.03.2007 - 41 ad. i 28.02.2010 - 22 ad. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

Mewa siwa *Larus canus* (© Michał Gałan)

Mewa żółtonoga *Larus fuscus*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Kilka stanowisk tego gatunku wykryto w Polsce na wybrzeżu i w głębi lądu (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. Na Zb. Gołuchowskim w dniu 29.06.1996 obserwowano 1 ad. (Żurawlew 2013a).

Mewa żółtonoga *Larus fuscus* (© Janusz Ratajczak)

Mewa srebrzysta *Larus argentatus* (© Janusz Ratajczak)

Mewa srebrzysta *Larus argentatus* (© Przemysław Żurawlew)

Mewa białogłowa *Larus cachinnans* (© Przemysław Żurawlew)

Mewa srebrzysta *Larus argentatus*

Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazduje w rozproszeniu na wyspach i brzegach jezior, piaszczystych ławicach, żwirowniach, odstojnikach, wyrobiskach kopalni odkrywkowych czy dachach budynków (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. Na łąkach w dolinie Proсны pod Broniszewicami widziano 3.03.2010 - 4 ad. i 2 imm. (P. Żurawlew).

Mewa białogłowa *Larus cachinnans*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zasiadła wyspy w nurcie rzek, zbiorniki zaporowe, poeksploatacyjne i osadniki (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo, 2 stwierdzenia. Na Zb. Gołuchowskim 6.03.2009 - 1 imm. (Żurawlew 2013a) i 26.09.2015 - 1 juv./imm. (W. Kroker).

Mewy z grupy *Larus argentatus sensu lato*

Identyfikacja trzech gatunków: mewy srebrzystej *L. argentatus*, mewy białogłowej *L. cachinnans* i mewy romańskiej *L. michahellis*, szczególnie w szatach młodocianych nastęrcza wiele problemów. Wszystkie gniazdują w naszym kraju i są regularnie spotykane (Sikora et al. 2007). Badania nad obrączkowanymi mewami w latach 2001-2004 pod Koninem (Iciek & Zagalska-Neubauer 2012) i w Poznaniu w latach 2008-2014 (Karpicki-Ignatowski 2014), wykazały, że najczęściej pod Koninem występowała mewa srebrzysta, a najrzadziej mewa romańska, z kolei w Poznaniu dominowała mewa białogłowa, a najrzadsza także była mewa romańska.

Powiat pleszewski. Pierwszych obserwacji dokonano nad rz. Prosną: 15.04.1990 i 20.02.1995 po 1 imm. koło Kwilenia oraz 25.03.1997 - 9 os. pod Kościelną Wsią (Wilżak et al. 2004). Na Zb. Gołuchowskim zanotowana była 4 razy, w tym 21.10.2010 - 6 ad. i 1 mm. (Żurawlew 2013a), a 24.09.2001 - 2 juv./imm. przelatywały nad Pleszewem (Żurawlew & Markiewicz 2014). W latach 2006-2021 stwierdzona 8 razy w dolinie Proсны, w tym 28.02.2010 - 15 os. na łąkach koło Broniszewic i 3.12.2018 - 43 os. przelatujące koło Piły (E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Mewa siodłata *Larus marinus*

Przelotna i zimująca. Gniazduje na wyspach i wybrzeżach północnego obszaru Oceanu Atlantyckiego i przyległych rejonach Oceanu Arktycznego.

Powiat pleszewski. Zalotująca wyjątkowo. Na Zb. Gołuchowskim przebywał 21.03.2010 - 1 imm. (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Radziszewski 2013a). Wcześniejsze obserwacje z doliny Proсны koło Piły (Wilżak et al. 2004), aktualnie uważane są za niepewne.

Mewa siodłata *Larus marinus* (© Michał Gałan)

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*

Nielicznie lęgowa. Gniazduje nad zalewami, w deltach i dolinach rzek, na stawach, jeziorach, nad różnorodnymi sztucznymi zbiornikami i w żwirowniach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo, 11 stwierdzeń. W dniu 30.05.1991 - 1 para tokowała na rz. Prośnie w Nowej Wsi, 5.05.1996 - 2 ad. na tej rzece w Kwileniu, a 15.06.1998 i 26.05.1999 - po 2 ad. na stawach w Kwileniu (Wilżak et al. 2004). Na Zb. Gołuchowskim w dniach 23.06.1993 i 6.05.2009 - po 1 ad. (Żurawlew 2013a). Po przejściu fali powodziowej widziano 5.06.2010 - 1 parę tokującą koło Kościelnej Wsi i 5.06.2010 - 2 pary koło Popówka (Wilżak et al. 2015). Ponadto 13.06.2008 - 1 ad. przelatywał koło Chocza, 15.06.2008 - 1 ad. na stawach w Kwileniu i 28.08.2014 - 2 ad. i 1 juv. na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker, P. Żurawlew).

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* (© Ryszard Dworak)

Rybitwa białoczelną *Sternula albifrons*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zamieszkuje nieuregulowane odcinki rzek, zalewowe pastwiska i nadrzeczne wyspy. Rzadziej występuje na zbiornikach zaporowych, retencyjnych, stawach, odstożnikach ścieków, żwirowniach czy w wyrobiskach pokopalnianych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Zaliczona do grupy gatunków narażonych na wyginięcie w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 5.06.2010 na piaszczystej wysepce w dolinie Proсны koło Popówka stwierdzono zaniepokojoną 1 parę (Wilżak et al. 2015). Po opadnięciu wody ptaków już więcej w tym miejscu nie obserwowano (T. Pietrzak).

Rybitwa białoczelną *Sternula albifrons* (© Michał Gałań)

Rybitwa czarna *Chlidonias niger*

Bardzo nielicznie lęgowa. Lęgnię się na płytkich zbiornikach eutroficznych, w bagiennych dolinach rzecznych, na jeziorach, stawach, zabagnieniach śródpolnych i zbiornikach zaporowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Figuruje na „Czerwonej liście ptaków Polski” jako gatunek narażony na wyginięcie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo, 7 stwierdzeń. Na Zb. Gołuchowskim 31.08.1991 widziano 1 os. (Żurawlew 2013a), a 30.05.1992 - ok. 20 os. (M. Litwin). W dolinie Proсны odnotowana 5 razy: 10.05.1998 - 1 ad. koło Popówka, 7.07.1998 - 2 ad. koło Jedlca, 11.07.1998 - 1 ad. koło Kwilena (Wilżak et al. 2004), 5.06.2010 - 5 ad. koło Popówka (T. Pietrzak) i 1.05.2015 - 1 ad. koło Żbików (P. Żurawlew).

Rybitwa rzeczna *Sterna hirundo* (© Artur Gersdorf)

Rybitwa czarna *Chlidonias niger* (© Michał Gałan)

Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus*

Bardzo nielicznie lęgowa. Związana jest z rozległymi obszarami bagiennymi, zwłaszcza w dolinach rzecznych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Zaliczona do gatunków narażonych na wyginięcie w Polsce (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 7.05.2007 - 7 ad. przelatywało nad Prosną koło Chocza (Wilżak & Żurawlew 2008).

Rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* (© Janusz Ratajczak)

Nur rdzawoszyi *Gavia stellata*

Przelotny. Gniazduje w północnej Eurazji i Ameryce Północnej. Podczas przelotów w Wielkopolsce najczęściej był obserwowany na jeziorach i zbiornikach zaporowych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatyjący wyjątkowo, 5 stwierdzeń. Pojedyncze ptaki zanotowano na Zb. Gołuchowskim: 1.05.1991, 10.11.1997, 9 i 14.11.2008, 6.04.2009 (Żurawlew & Radziszewski 2012, Żurawlew 2013a), a także 12.11.1994 - 1 os. (T. Wilżak, kartoteka WKO).

Nur rdzawoszyi *Gavia stellata* (© Janusz Ratajczak)

Nur czarnoszyi *Gavia arctica* (© Janusz Ratajczak)

Nur czarnoszyi *Gavia arctica*

Dawniej lęgowy w Polsce, obecnie przelotny i zimujący (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Gniazduje na północnych obszarach Eurazji. Spotykany na jeziorach, zbiornikach zaporowych, stawach, rzekach i starorzeczach (Bednorz et al. 2000).

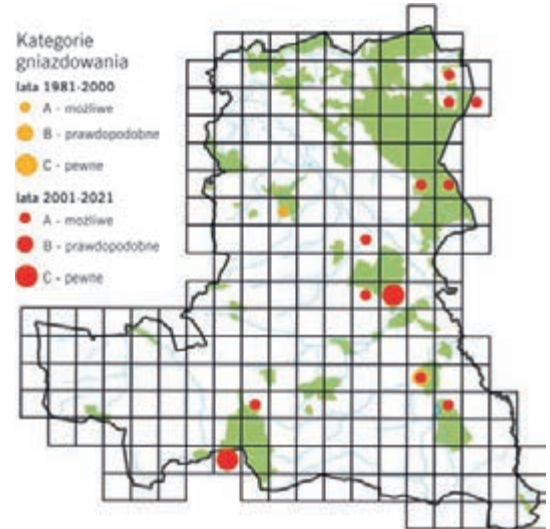
Powiat pleszewski. Zalatyjący wyjątkowo. Dwa razy stwierdzony na Zb. Gołuchowskim: 21.11.1976 - 2 os. i 17.11.1997 - 1 os. (Żurawlew 2013a).

Bocian czarny *Ciconia nigra*

Bardzo nielicznie lęgowy. Zasiedla stare lasy liściaste i mieszane (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Przelotne i żerujące w okresie lęgowym ptaki najczęściej można spotkać na podmokłych łąkach w dolinach rzek i skrajach lasów, nad rowami, starorzeczami, stawami, a nawet na śródpolnych zastoiskach.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=13, F=6,3%]. Pierwszą wzmianką o tym gatunku była obserwacja krążących ptaków koło Taczanowa 2.07.1932 (Wodziczko et al. 1938). Aktualnie, zajęte przez pary gniazda na dębach, wykryto w dwóch kompleksach leśnych na obszarze gminy Pleszew. Jedno było zajęte w latach 2007-2013, a drugie w latach 2010-2017 i 2019-2021. Niestety ani razu nie stwierdzono sukcesu lęgowego. Warte uwagi jest również znalezienie młodego ptaka w roku

1996 w gołuchowskim arboretum (Wilżak & Żurawlew 2008, P. Kostuj, R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew). Poza tym w okresie IV-VII notowano bociany czarne w wielu miejscach powiatu, nie tylko w pobliżu lasów, na łąkach, nad polami, ale nawet na terenie miasta Pleszewa. Obserwacje te sugerują gniazdowanie kolejnych par, szczególnie na terenie gmin Chocz, Gizałki i Gołuchów lub już poza granicami powiatu (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Wiosną najwcześniej stwierdzony 24.03.2010 - 1 os. koło Koźmińca, 30.03.2003 - 1 os. koło Zawidowic (P. Żurawlew) i 30.03.2003 - 2 os. koło Piły (E. Markiewicz). Najpóźniejsze obserwacje: 21.09.2001 - 2 os. koło Piły (Wilżak et al. 2004) i 10.10.2004 - 1 os. pod Kwileniem (P. Żurawlew). Podczas migracji notowano po 1-4 ptaki, wyjątkowo na rozlewiskach pod Kościelną Wsią przebywało 22.08.2010 - 20 os. (T. Pietrzak).

Występowanie bociana czarnego *Ciconia nigra* w latach 1981-2021

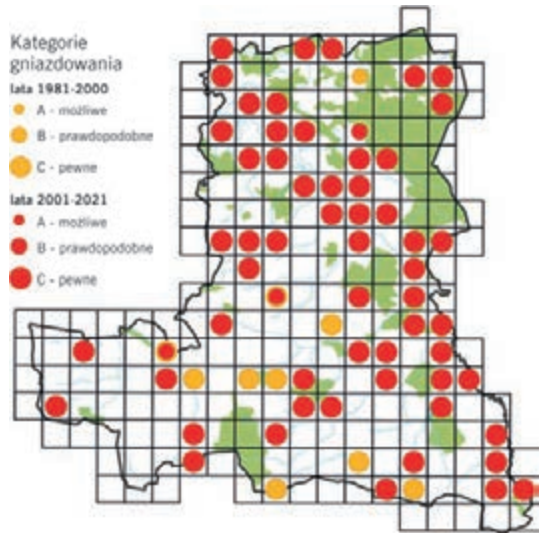
Bocian czarny *Ciconia nigra* (© Rafat Mizerkiewicz)

Bocian biały *Ciconia ciconia*

W Polsce średnio licznie lęgowy. Gniazda buduje prawie wyłącznie w pobliżu osiedli ludzkich: na budynkach, drzewach, kominach i słupach energetycznych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=68, F=33,2%]. W latach 1974 i 1995 na podstawie badań ankietowym oceniono jego populację odpowiednio na: 34 i 25 par lęgowych (Jakubiec 1985, Żurawlew 2011). Badania terenowe obejmujące większość powiatu w roku 1994 wykazały obecność 40 gniazd zajętych przez pary lęgowe. Kolejne cenzusy terenowe w latach 2004, 2005, 2006 i 2014 wykazały następującą liczbę par lęgowych: 50, 36, 32 i 39. Pary te odchowały następującą liczbę piskląt: 96, 54, 64 i 103. W tych czterech latach zagęszczenie par wyniosło odpowiednio: 7,0, 5,1, 4,5 i 5,5 pary/100 km² powierzchni całkowitej powiatu. Zagęszczenie par lęgowych odnotowane w roku 2014 było jednym z najniższych jakie znano w Południowej Wielkopolsce. Większość (54%) par występowało w miejscowościach zlokalizowanych w dolinie Proсны i na jej skraju, a gniazda znajdowały się w 41 miejscowościach. Na przestrzeni dziesięcioleci zaszły dynamiczne zmiany w sposobie umiejscowienia gniazd. Wcześniej najliczniejsze były gniazda na drzewach, a ostatnio najwięcej gniazd (24) znajduje się na słupach. Pozostałe gniazda znajdowały się na drzewach (8), budynkach (3) i kominach (3). W porównaniu do roku 2004, w roku 2014 wzrosła liczba par w gminie Czermin (do 10) i w gminie Gizałki (do 8), a najbardziej spadła ich liczba w gminie Gołuchów (do 6). Obecnie największym zagrożeniem dla populacji tego gatunku jest zanikanie jego naturalnych żerowisk, którymi są podmokłe łąki (Żurawlew 2017). W latach 1977-2010 najwcześniej był obserwowany 19.03.1977 (Piła) i 19.03.2008 (Piła), natomiast w latach 2011-2021 najwcześniejsze przyloty wykazano 11.03.2017 (Tomice) i 17.03.2020 (Grodzisko). Ostatnie ptaki widziano 5 i 6.10.2014 oraz 6.10.2003 - po 1 os. w Kwileniu, a także 23.10.2017 - 1 os. w Kajewie. Największe stada: 21.08.1994 - ok. 100 os. i 12.08.2011 - ok. 70 os. pod Kwileniem oraz 14.07.1997 - 89 os. pod Żbikami (Żurawlew 2011, Żurawlew & Nowak 2017a, A. Lindner, E. Markiewicz).

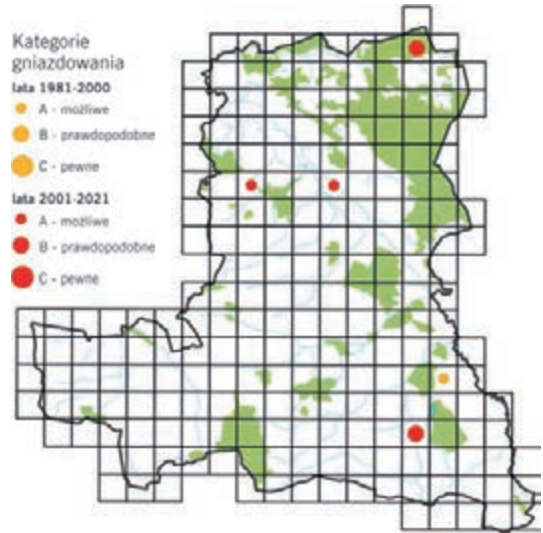
Występowanie bociana białego *Ciconia ciconia* w latach 1981-2021

Bąk *Botaurus stellaris*

Nielicznie lęgowy. Zamieszkuje rozległe płaty trzcinowisk i pałkowisk na starorzeczach, jeziorach, stawach rybnych, torfiakach, gliniankach i zbiornikach retencyjnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgowy [N=5, F=2,4%]. Buczące samce słyszano w 5 miejscach: 22.06.1991 - 1♂ na stawach w parku-arboretum w Gołuchowie (Żurawlew 2013a), 21.04.2003 - 1♂ na starorzeczu pod Broniszewicami (P. Żurawlew), w roku 2005 terytorialny 1♂ na torfiakach pod Orliną Dużą, 22.05.2005 - 1♂ na stawie w Pieruszycach (Wilżak & Żurawlew 2008), a w latach 2013 i 2014 trzy razy słyszano 1♂ na Zb. Gołuchowskim (W. Kroker). Ponadto dwa razy widziano po 1 os. na gliniankach w Kwileniu: 16.08.2011 (A. K. Żurawlew) i 14.08.2021 (A. Żurawlew).

Występowanie bąka *Botaurus stellaris* w latach 1981-2021

Bąk *Botaurus stellaris* (© Sławomir Kuczmański)

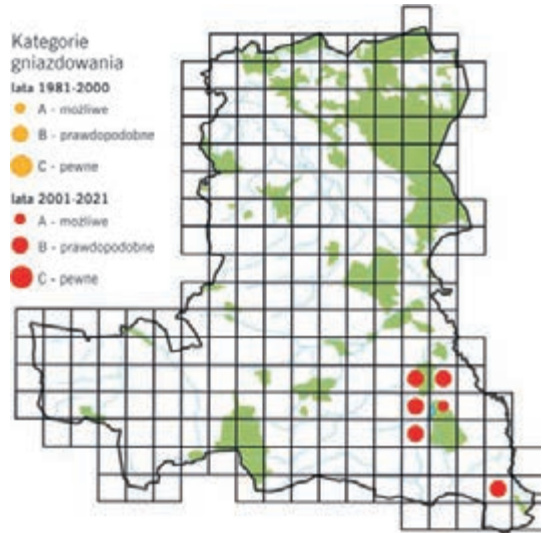
Bocian biały *Ciconia ciconia* (© Tomasz Sobiejewski)

Bączek *Ixobrychus minutus*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje w szuwarach na stawach rybnych, starorzeczach, jeziorach, zbiornikach przemysłowych, gliniankach, torfiakach i żwirowniach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek wykazany na 3 stanowiskach [N=6, F=2,9%]. W latach 2003, 2011, 2015-2017 i 2020 widywany w porze lęgowej na Zb. Gołuchowskim, gdzie gniazdują co najmniej 1-2 pary (Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew). Ponadto w dniu 7.05.2013 obserwowano 2♂♂ i 1♀ w trzcinowiskach przy nieczynnej oczyszczalni ścieków w Kościelnej Wsi (T. Pietrzak), a w roku 2020 - 1 prawdopodobnie lęgową parę na stawach w Gołuchowie (W. Kroker). Najpóźniej na Zb. Gołuchowskim 1♂ widziano 10.08.2015 (A. Gruszczyński).

Występowanie bączka *Ixobrychus minutus* w latach 1981-2021

Bączek *Ixobrychus minutus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

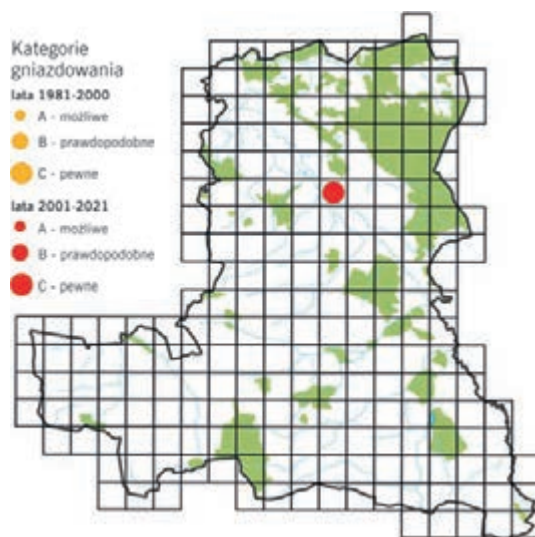
Bączek *Ixobrychus minutus* (© Janusz Ratajczak)

Czapla siwa *Ardea cinerea*

Nielicznie lęgowa. Związana jest ze zbiornikami wodnymi: zalewami, jeziorami i stawami rybnymi (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Poza sezonem lęgowym spotykana nad wszelkimi zbiornikami wodnymi, nad rzekami, rowami, na łąkach i polach.

Powiat pleszewski. Gatunek jeden raz lęgowy [N=1, F=0,5%]. W roku 2004 znaleziono gniazdo 1 pary z pisklętami na olszy przy stawach w Kwileniu, możliwe, że gniazdowała tam jeszcze druga para (Wilżak & Żurawlew 2008). Gatunek obserwowany cały rok, przy czym zdecydowanie najczęściej w miesiącach VII-XI. Pierwsze przypadki zimowania odnotowano w sezonie 1989/1990 (Wilżak et al. 2004). Największe skupienia żerowiskowe napotkano na spuszczonego Zb. Gołuchowskim: 22.08.2004 - 19 os. i 27.08.2014 - 33 os. (Żurawlew 2013a, W. Kroker) oraz 14.07.2010 - 17 os. na śródpolnym zastoisku koło Niniewa (P. Żurawlew). W dniu 15.03.1960 zdobyto koło Gizalek 1 ptaka, którego zaobrączkowano wcześniej 1.06.1957 w rezerwacie „Krajkowo” w pow. poznańskim (Szczepski 1976).

Występowanie czapli siwej *Ardea cinerea* w latach 1981-2021

Czapla siwa *Ardea cinerea* (© Janusz Ratajczak)

Czapla biała *Ardea alba* (© Tomasz Kopijkowski)

Czapla biała *Ardea alba*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Gniazduje w dolinach rzek, na zbiornikach retencyjnych i stawach rybnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Wykazuje znaczny wzrost liczebności, polską populację lęgową w latach 2013-2018 oceniono na 168-489 par (Chodkiewicz et al. 2019). W Wielkopolsce wiosną najczęściej notowana w zalewowych dolinach rzek, a jesienią na stawach rybnych i zbiornikach zaporowych. W latach 2000-2013 w regionie tym zanotowana została 547 razy (10 732 os.) (Wylegała et al. 2014).

Powiat pleszewski. Na terenie powiatu stwierdzono wzrost obserwacji gatunku. W latach 1981-2000 widziana tylko jeden raz: 5.10.1995 - 1 os. koło Robakowa (Wilżak et al. 2004). W latach 2001-2021 odnotowana została już 61 razy, przy czym głównie jesienią na spuszczonej stawach, polach, podmokłych łąkach i zbiorniku zaporowym. Największe stada widziano 27.09.2010 - 15 os. na polach koło Broniszewic, 11.09.2014 - 15 os. na spuszczonej Zb. Gołuchowskim i 28.11.2013 - 13 os. przelatujących koło Kwilienia. W okresie zimowym zanotowana 2 razy: 28.12.2015 - 1 os. w Kwileniu i 15.02.2021 - 1 os. koło Piły (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, S. Dera, J. Janiszewski, W. Kroker, R. Piaskowski, D. Szlama, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Ibis kasztanowaty *Plegadis falcinellus*

Gniazduje w rozproszeniu w południowo-wschodniej Europie, Azji Południowej i Środkowej, Australii, Afryce, a także w części Ameryki Północnej, Środkowej i Południowej. Zalatuje nieregularnie do Polski, do roku 2020 zanotowany około 83 razy (Komisja Faunistyczna 2021).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo. Dawniej jednego ptaka zdobyto w Tursku (Niezabitowski 1901).

Ibis kasztanowaty *Plegadis falcinellus* (© Janusz Ratajczak)

Kormoran *Phalacrocorax carbo* (© Maciej Nagler)

Kormoran *Phalacrocorax carbo*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje kolonijnie na drzewach porastających wyspy i brzegi różnych zbiorników wodnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek w Polsce po roku 1980 znacznie zwiększył swoją liczebność, która dla lat 2013-2018 została oceniona na 27 757-30 066 par (Chodkiewicz et al. 2019).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i wyjątkowo zimujący. Na terenie powiatu w latach 1989-2000 notowany sporadycznie. Maksymalnie stwierdzono wtedy pod Macewem 11.11.1997 przelatujące stado 180 os. (Wilżak et al. 2004). W latach 2001-2021 widywany corocznie, łącznie 97 razy (1018 os.). Notowany we wszystkich miesiącach, najczęściej w III (34 razy), II (17 razy) i X (10 razy). W styczniu w 2004, 2009, 2015, 2016, 2019 i 2020 widziany łącznie 10 razy (1-9 os.) na Prośnie pod Kwileniem, Choczem i Kucharami. Największe przelatujące stado obserwowano 26.02.2007 - 154 os. pod Kwileniem. Dominowały obserwacje ptaków w dolinie Proсны, rzadziej widywany na Zb. Gołuchowskim i wyjątkowo w innych miejscach (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, A. Biernat, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Rybołów *Pandion haliaetus*

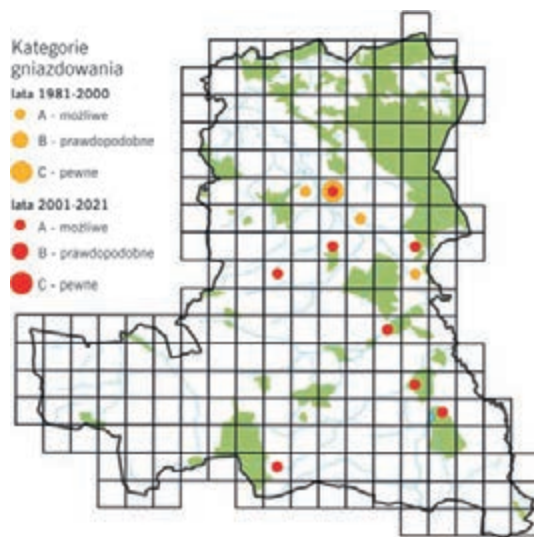
Skrajnie nielicznie lęgowy. Zamieszkuje tereny nad jeziorami i w pobliżu stawów rybnych, w sąsiedztwie których są stare drzewa odpowiednie do założenia gniazda (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W roku 2018 w Polsce gniazdowało 24-25 par (Sikora et al. 2020). Gatunek ma status „narażony” na „Czerwonej liście ptaków Polski” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatujący sporadycznie, 25 stwierdzeń. Pierwsza obserwacja dotyczyła martwego ptaka znalezionego w Zawadach w dniu 18.09.1960, którego zaobróczkowano 7.07.1960 w gminie Täby w Szwecji (Szczepski 1976). W latach 1990-2000 zanotowany 15 razy, a w latach 2001-2021 - 9 razy. Obserwacje pochodzą z Kwilenia, Chocza, Piły, Gołuchowa, Bogusławia i Pleszewa. Jesienią stwierdzony 21 razy w okresie 10.08-7.10, przy czym 1 raz w sierpniu, 14 razy we wrześniu i 6 razy w październiku. Wiosną tylko 3 razy widziano po 1 os. koło Kwilenia 7.05.1991 i 1.04.2001 oraz koło Bogusławia 5.06.2021. Poza 2 os. obserwowanymi 24.09.1992, pozostałe dotyczyły pojedynczych ptaków (Żurawlew 1996, 2013, Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, A. Gruszczyński, S. Mielczarek, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Spośród zestawionych informacji warte uwagi jest stwierdzenie 1 martwego ptaka, znalezionego w Gołuchowie 24.09.1995, którego zaobróczkowano w rejonie Simo w Finlandii 15.09.1995 (KCOP).

Trzmiełojad *Pernis apivorus*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje w lasach mieszanych i liściastych, a rzadziej zasiedla bory (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=11, F=5,4%]. W roku 1998 znaleziono gniazdo z 1 jajem i 1 pisklęciem na olszy w pasie zadrzewień nadrzecznych pomiędzy Choczem a Kwileniem. W roku 1999 trzmiełojady podjęły tam nieudaną próbę lęgu (Wilżak et al. 2004). W latach 1992-1998 pojedyncze ptaki w okresie lęgowym widywano pod Choczem, Gołuchowem, Brudzewkiem, Kuźnią, Kwileniem, Piłą i Żbikami, a w latach 2001-2016 pod Broniszewicami, Gołuchowem, Józefiną, Kwileniem, Marszewem, Piłą i Zawadami (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, L. Kostuj, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Podczas migracji stwierdzony w latach 1995-2018 - 15 razy: IV (3 razy), V (2 razy), VIII (3 razy), IX (4 razy), X (2 razy), XI (1 raz). Najwcześniej 8.04.2005 - 1 os. i 12.04.2009 - 2 os. koło Piły, a najpóźniej 7.10.2017 - 1 os. pod Piłą, 10.10.2004 - 1 os. koło Kwilenia i 2.11.1998 - 1 os. pod Choczem (Żurawlew 1996, Tomiałojć & Stawarczyk 2003, Żurawlew & Radziszewski 2012, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie trzmiełojada *Pernis apivorus* w latach 1981-2021

Rybołów *Pandion haliaetus* (© Janusz Ratajczak)

Trzmielojad *Pernis apivorus* (© Janusz Ratajczak)

Orlik krzykliwy *Clanga pomarina*

Bardzo nielicznie lęgowy. Rozpowszechniony w północnej i wschodniej Polsce. Zasiedla najczęściej lasy liściaste i mieszane, rzadziej bory (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalotujący wyjątkowo, 6 stwierdzeń. W dniach 16 i 18.09.1995 - 1 ad. przebywał na łąkach pod Broniszewicami (Żurawlew 1996), 22.09.2001 i 21.04.2002 - po 1 os. zanotowano koło Piły (Wilżak et al. 2004), 18.04.2011 - 1 ad. pod Marszewem (Żurawlew & Radziszewski 2013b), 19.05.2013 - 1 imm. pod Józefowem (Żurawlew 2015) i 9.04.2017 - 1 os. koło Nowego Oleśca (E. Markiewicz).

Orzeł przedni *Aquila chrysaetos*

Skrajnie nielicznie lęgowy w Karpatach i na Pobrzeżu Koszalińskim. Gniazduje w drzewostanach jodłowych i jodłowo-bukowych w sąsiedztwie użytkowanych łąk i pastwisk (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W roku 2018 stwierdzono w Polsce 29 par lęgowych (Sikora et al. 2020). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status zagrożony (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalotujący wyjątkowo. W dniu 28.01.2001 - 1 imm. przelatywał koło Piły (Wilżak et al. 2004).

Orlik krzykliwy *Clanga pomarina* (© Michał Gałań)

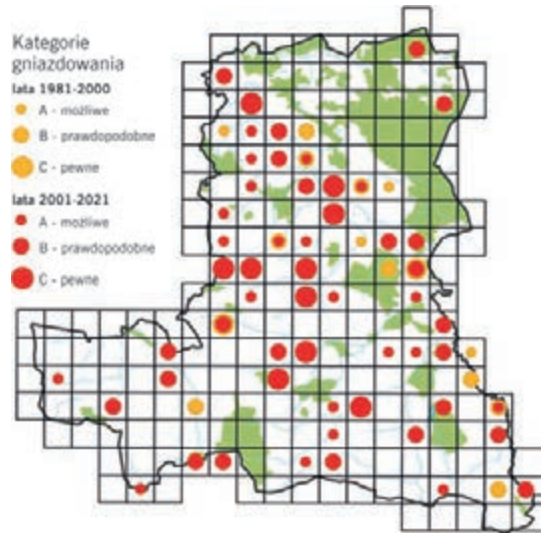

Orzeł przedni *Aquila chrysaetos* (© Daniel Stasiowski)

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*

Nielicznie lęgowy. Zasiedla szuwały trzcinowe i pałkowe nad stawami rybnymi, jeziorami, zbiornikami retencyjnymi i starorzeczami. Rzadziej gniazduje na torfowiskach, w rowach melioracyjnych, chwastowiskach i zbożach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=63, F=30,7%]. Gniazdowną nad różnorodnymi, często bardzo niewielkimi zbiornikami wodnymi z pasem trzcin. Prawdopodobnie pojedyncze pary mogły gniazdownać nawet w zbożach. Najwięcej stanowisk znajdowało się w dolinie Proсны, gdzie w latach 1994-1998 pomiędzy Kościelną Wsią a Tomcami-Górkami gniazdownało około 15 par, a w roku 2010 około 8 par (Wilżak et al. 2004, 2015, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Nad Zb. Gołuchowskim gniazdownała regularnie 1 para, jedynie w roku 1991 wykazano co najmniej 4 pary (Żurawlew 2013a). Ponadto pojedyncze pary gniazdownały nad stawami (Borucin, Broniszewice-Marianin, Nowy Świat, Pacanowice, Skrzypnia, Wszołów, Taczanów, Żegocin), w dolinie Lutynii (Fabianów, Kaczyniec, Karmin, Lutynia), nad gliniankami (Kowalew, Kwileń, Lenartowice, Nowa Wieś), torfiankami (Białobłoty, Orlina Duża), w dolinie Neru (Zielona Łąka), nad rowem (Prokopów) i w żwirownii (Tursko) (M. Lisiak, M. Litwin, T. Pietrzak, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). Jesienią szczyt przelotu miał miejsce na przełomie VIII i IX, a w końcu IX i w X obserwowany był wyjątkowo. Najwcześniej 21.03.2010 - 1 ♀ w Gołuchowie i 23.03.1993 - 1 ♂ koło Chocza, a najpóźniej 30.10-6.11.1998 - 1 ♀ koło Piły (Żurawlew 1996, 2013a, Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie błotniaka stawowego *Circus aeruginosus* w latach 1981-2021

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*,
samiec (© Janusz Ratajczak)

Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*

W Polsce obecnie skrajnie nielicznie lęgowy i zaliczony do gatunków krytycznie zagrożonych wyginięciem. Dawniej gniazdował bardzo nielicznie w dolinach rzek, na torfowiskach i bagnach (Sikora et al. 2007, Wilk et al. 2020). Regularnie przelotny i zimujący.

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i zimujący. Podczas regularnych obserwacji w latach 1981-1996 w dolinie Proсны pomiędzy Kuźnią a Kwileniem zanotowany 54 razy (68 os.), w tym 29 razy (41 os.) jesienią, 16 razy (18 os.) zimą i 9 razy (9 os.) wiosną. Maksymalne skupienia liczyły po 3-4 ptaki (w szczycie przelotu w XI), a skrajne daty to 20.08.1989 i 2.05.1989 (Żurawlew 1996). W latach 1997-2021 w powiecie stwierdzony został 60 razy (65 os.), w tym jesienią 27 razy (31 os.), zimą 19 razy (20 os.) i 14 razy (14 os.) wiosną. Skrajne daty to 4.09.2005 i 26.04.2008, a maksymalne skupienie to 22.10.2005 - 3 ♀ koło Piły (Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Zupełnie wyjątkowo 1 ♂ obserwowano koło Kuczkowa i Krzywosądowa w czerwcu w połowie lat 90. XX wieku (Wilżak & Żurawlew 2008).

Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, samica (© Jacek Mydlak)

Błotniak łąkowy *Circus pygargus*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

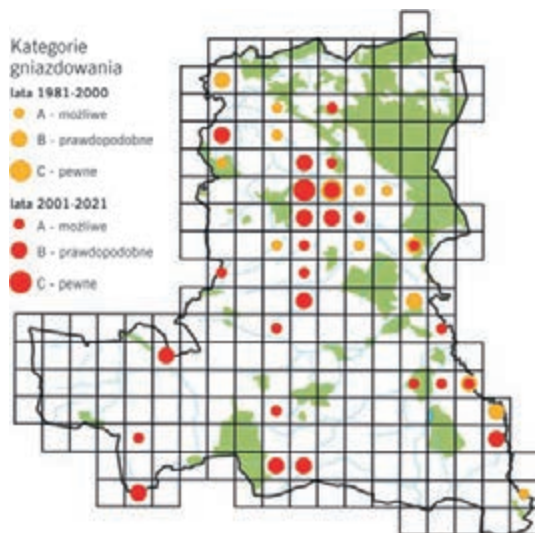

Błotniak łąkowy *Circus pygargus*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje na torfowiskach, bagnach, turzycowiskach, podmokłych łąkach, a także w uprawach zbóż, koniczyny, lucerny i rzepaku (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W ostatnich latach odnotowano spadek jego liczebności i zaliczono go do gatunków narażonych na wyginiecie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=37, F=18,0%]. W latach 1990-2021 stwierdzony na 17 stanowiskach lęgowych i prawdopodobnie lęgowych. Najdłużej funkcjonują stanowiska w dolinie Proсны pod Broniszewicami i Żbikami, gdzie po 1-2 pary notowano prawie corocznie w latach 1990-2021, a w roku 1997 znaleziono gniazdo w turzycowisku. Pary obserwowano również pod: Piłą (1988, 1997 - 1 para), Kwileniem

(1990, 2005 - 1 para), Pacanowicami (1995 - 1 para), Jedlcem (1996 - 2 pary), Rokutowem (1997 - 2 pary), Macewem (2000 - 1 para), Grabem (1997-2010 - 1 para), Tomicami (1998 - 4-5 par), Koźmińcem (2004 - 1 para), Niniewem (2005 - 1 para), Popówkiem (2010 - 1 para), Bógwizdami (2011 - 1 para), Prokopowem (2011, 2013 - 1-2 pary), Fabianowem (2017 - 1 para) i Bronowem (2020 - 1 para). W wielu innych miejscach obserwowano pojedyncze $\sigma\sigma$, rzadziej ♀♀ . Część obserwacji może dotyczyć ptaków gniazdujących w zbożach (Wilżak & Żurawlew 1997, Wilżak et al. 2004, 2015, Żurawlew & Markiewicz 2014, D. Niedbała, P. Kostuj, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Ptaki wiosną przylatują w końcu kwietnia, a najwcześniej już 4.04.1998 - 1 σ (Grab) i 18.04.2004 - 1 σ (Żbiki). Jesienią notowany regularnie do połowy sierpnia, najpóźniej 26.09.1999 - 1 ♀ i 1.11.1987 - 1 σ (Piła) (Tomiajć & Stawarczyk 2003, Wilżak & Żurawlew 1997, Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

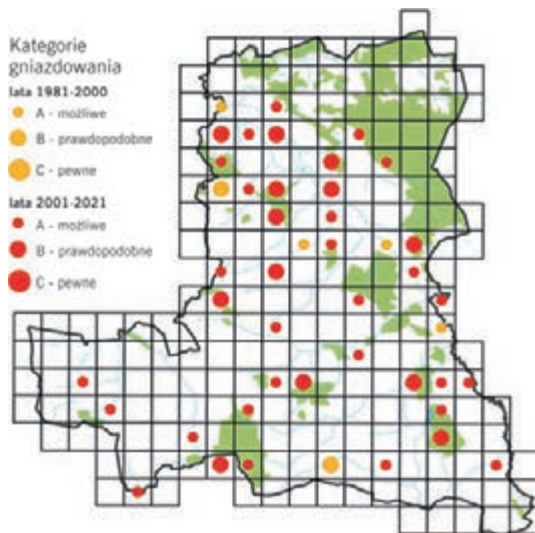

Występowanie błotniaka łąkowego *Circus pygargus* w latach 1981-2021

Krogulec *Accipiter nisus*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje zarówno w dużych kompleksach leśnych, jak i niewielkich zadrzewieniach śródpolnych. Preferuje gęste drągowiny świerkowe i sosnowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas migracji i zimowania obserwowany praktycznie w każdym siedlisku, częsty w miastach i pośród zabudowy wiejskiej.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=45, F=22,0%]. Pomimo wielokrotnych obserwacji ptaków w dogodnych do lęgów siedliskach, dotąd nie zdobyto bezpośredniego dowodu gniazdowania. Najwięcej obserwacji sugerujących lęgi notowano na skrajach borów sosnowych i koło niewielkich lasków sosnowych w gminach Chocz, Gizałki i Pleszew. Regularnie noto-

Występowanie krogulca *Accipiter nisus* w latach 1981-2021

Krogulec *Accipiter nisus* (© Paweł Kostuj)

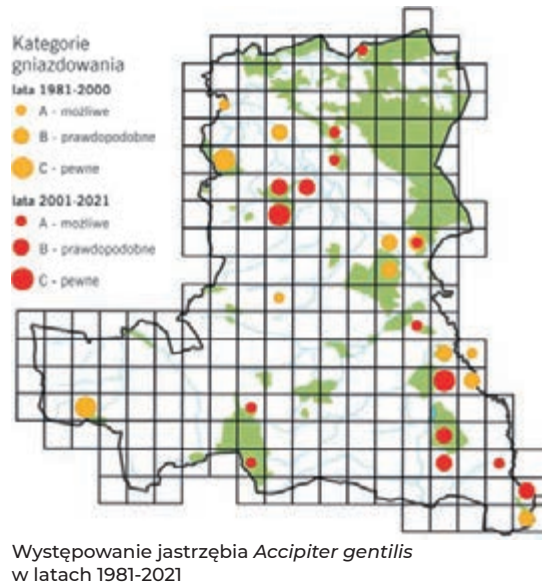

wany podczas przelotów w IX-XI i II-III, a także w miesiącach zimowych. W dniu 17.10.1999 w Pile obserwowano nawet wspólnie migrujące 4 os. (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Jastrząb *Accipiter gentilis*

Nielicznie lęgowy. Zasiedla lasy liściaste, mieszane i bory (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=26, F=12,7%]. Znany z niewielu stanowisk lęgowych, preferował lasy mieszane. Gniazda znaleziono 4 razy: koło Polskich Olędrow (1989), Grabu (1994), Żbików (2003) i Gołuchowa (2007). Prawdopodobnie lęgowe pary notowano w różnych latach w pobliżu: Grodziska, Jedlca, Kościelnej Wsi, Kuchar, Łęgu, Piły, Turska i Żegocina (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, P. Kaźmierczak, M. Lewandowski, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W okresie jesienno-zimowym notowany regularnie (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Jastrząb *Accipiter gentilis* (© Janusz Ratajczak)

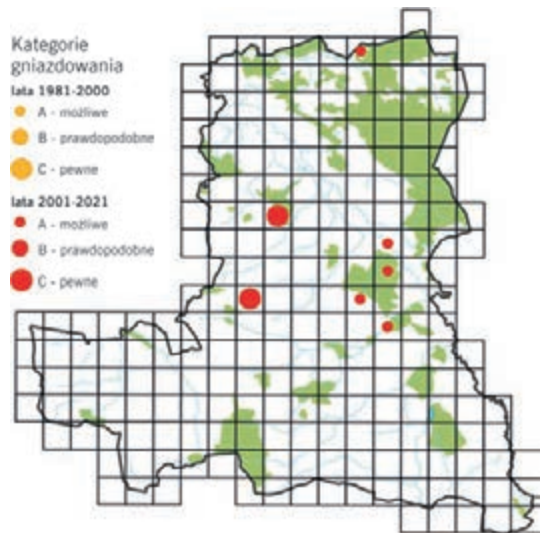
Bielik *Haliaeetus albicilla* (© Marcin Palicki)

Bielik *Haliaeetus albicilla*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje w kompleksach leśnych położonych nad zbiornikami wodnymi. Ostatnio coraz częściej zasiedla mniejsze drzewostany (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=7, F=3,4%]. Jedna para gniazdowała w 2015-2017 na sośnie, a w 2018-2021 na topoli na terenie gminy Czermin. Ptaki tylko w roku 2020 dochowały się młodych (R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew). Powtarzające się obserwacje z pory lęgowej w gminie Pleszew (lata 2008-2010, 2014 i 2016), sugerują gniazdowanie jeszcze jednej pary (E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew). Ponadto w gminie Gizałki koło wsi Studzianka 2.05.2015 widziano 1 ad. (R. Czajczyński), a w rejonie Zb. Gołuchowskiego dorosłe ptaki 17.05.2011 i 5.05.2021 (Żurawlew 2013a, W. Kroker). W latach 1991-2013 na terenie badań zanotowany tylko 20 razy, wzrost liczby obserwacji rozpoczął się odkąd gatunek zaczął tu gniazdować (Żurawlew 1996, 2013, Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew).

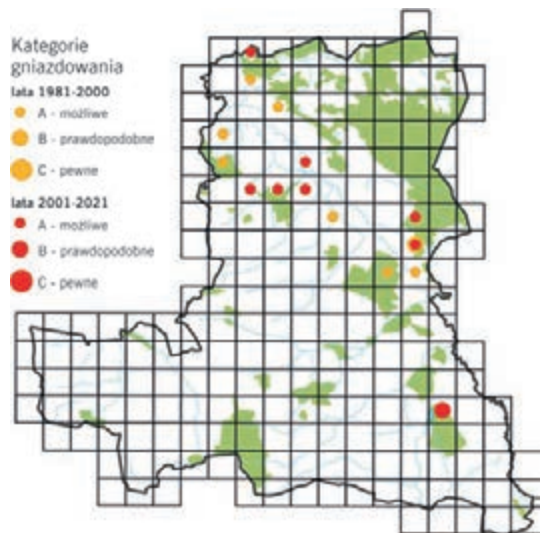
Występowanie bielika *Haliaeetus albicilla* w latach 1981-2021

Kania ruda *Milvus milvus*

Bardzo nielicznie lęgowa. Jest związana z urozmaiconym krajobrazem, w którym występują obszary zalesione, łąki i zbiorniki wodne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgowy o niewielkim zasięgu [N=15, F=7,3%]. W dniu 17.04.2005 - 1 parę obserwowano nad zalesioną częścią Zb. Gołuchowskiego. Nad tym samym akwenem dorosłe ptaki widziano też w porze lęgowej w 1995 i 13.04.2014 (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Być może prawdopodobnie lęgową 1 parę odnotowano również na skraju borów sosnowych koło Piły 12.05.1990. W tej okolicy pojedyncze kanie rude widywano też 1.05.1992, 12 i 13.06.1993, 25.03.1994, 2.06.1996, 29.03.2006, 31.07.2006, 13 i 16.04.2020, a także po lewej stronie rz. Proсны pod Grodziskiem 2.06.1996. Pozostałe stwierdzenia: 30.04.1997

- 1 os. koło Broniszewic, 13.04.1998 - 1 ad. koło Popówka, 1.05.1998, 21.05.1999, 18.06.1999 - po 1 os. koło Grabu, 13.03.1999 i 29.06.2006 - 1 os. koło Tomic, 5.07.1999 - 1 ad. pod Gizałkami, 19.03.2008 - 1 ad. pod Starym Oleścem, 9.05.2011 - 1 ad. nad rzeką koło Niniewa, 12.07.2017 i 21.04.2018 - po 1 ad. koło Żbików oraz 15.03.2003 i 24.04.2018 - po 1 ad. przy lasu sosnowym pod Pieruszcami (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, P. Kaźmierczak, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie kani rudej *Milvus milvus* w latach 1981-2021

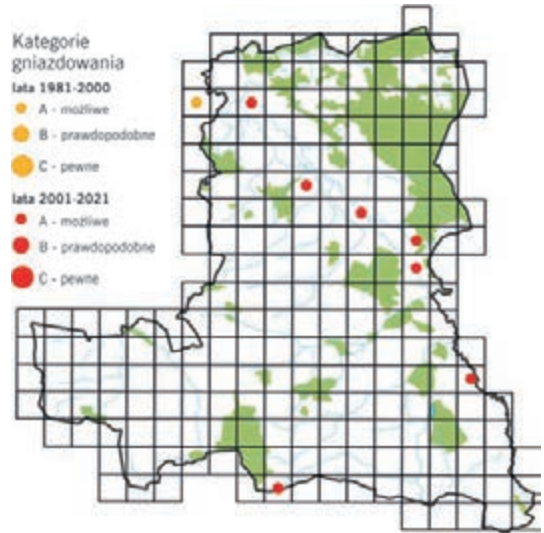

Kania ruda *Milvus milvus* (© Janusz Ratajczak)

Kania czarna *Milvus migrans*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zasiedla obrzeża starych lasów w pobliżu rzek, jezior i stawów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo, gniazdowania nie można wykluczyć [N=8, F=3,9%]. W latach 1980-2021 obserwowana 17 razy: 1.09.1980 - 2 os. koło Grodziska, 26.03.1981 - 2 os. pod wsią Psienie-Ostrów, 6.03.1988, 17.03.1989, 25.08.2002 i 3.05.2020 - po 1 os. koło Piły, 29.06.1992 - 1 ad. nad Prosną koło Czołnochowa, 29.08.1994 i 8.04.2005 - po 1 os. pod Broniszewicami, 16.09.1995 - 1 ad. pod Kwileniem, 2.05.2010 - 1 ad. koło Brudzewka, 12.04.2010 - 1 ad. pod Bronowem, 24.06.2010 - 1 ad. nad rzeką pod Nową Wsią, 25.06.2015 - 1 ad. nad rzeką w Choczcu, 15.07.2016 i 24.03.2021 - po 1 ad. koło Żbików oraz 2.05.2020 - 1 ad. nad rzeką koło Jedlca (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie kani czarnej *Milvus migrans* w latach 1981-2021

Kania czarna *Milvus migrans* (© Janusz Ratajczak)

Myszolów wlochaty *Buteo lagopus* (© Janusz Ratajczak)

Myszołów włochaty *Buteo lagopus*

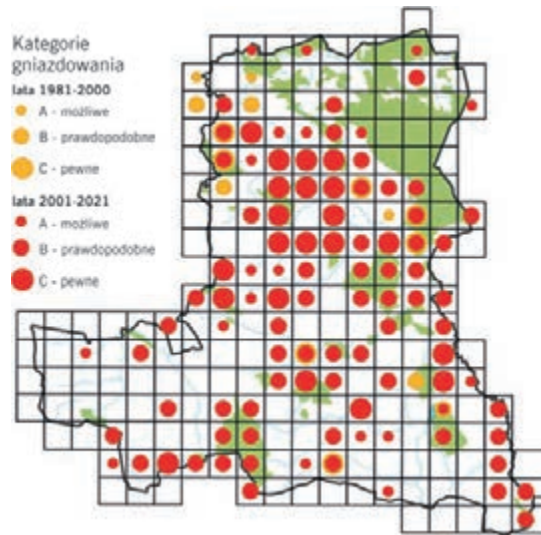
Przelotny i zimujący. W Polsce występują ptaki gniazdujące w pasie od Półwyspu Skandynawskiego po rejon rzek Ob i Jenisej na wschodzie. Podczas przelotów i zimowania najczęściej spotykany w dolinach rzecznych na rozległych łąkach, pastwiskach i polach.

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i zimujący. W latach 1983-1996 w dolinie Proсны pomiędzy Kuźnią a Kwileniem, głównie na łąkach, zanotowany został 99 razy (127 os.). Skupienia żerowiskowe maksymalnie liczyły po 4 ptaki (8.01.1989 i 16.02.1995), a skrajne daty to 17.09.1995 i 5.04.1993 (Żurawlew 1996). W latach 1997-2020 na terenie powiatu zanotowany 68 razy (72 os.). Skrajne daty: 2.10.2010 (Pleszew) i 20.10.2002 (Piła) oraz 15.04.2016 (Żbiki) i 21.04.2002 (Piła). Dominowały stwierdzenia z okresu XI-II (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Myszołów *Buteo buteo*

Średnio licznie lęgowy. Występuje we wszystkich typach drzewostanów, a nawet zasiedla pojedyncze drzewa i krzewy w krajobrazie rolniczym (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=106, F=51,7%]. Gniazdował we wszystkich rodzajach lasów, szpalerach drzew i alejach, a nawet zajmował gniazdo po kruku na słupie wysokiego napięcia (Wilżak et al. 2004, Markiewicz & Żurawlew 1996). Przelatywał w okresie VIII-XI i II-IV z wyraźną kulminacją w IX³-XI¹ i II³-III². Największe stada migrujących ptaków notowano 17.10.1999 - 36 os., 2.11.2002 - 27 os., 22.10.1995 - 25 os., 27.02.1994 i 4.03.1995 - po 20 os. Zimował najliczniej w dolinie rzeki Proсны (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004). W dniu 21.07.1976 w Lenartowicach znaleziono martwego ptaka, którego zaobrączkowano 18.03.1976 w mieście Nepomuk w Czechach (KCOP).

Występowanie myszołowa *Buteo buteo* w latach 1981-2021

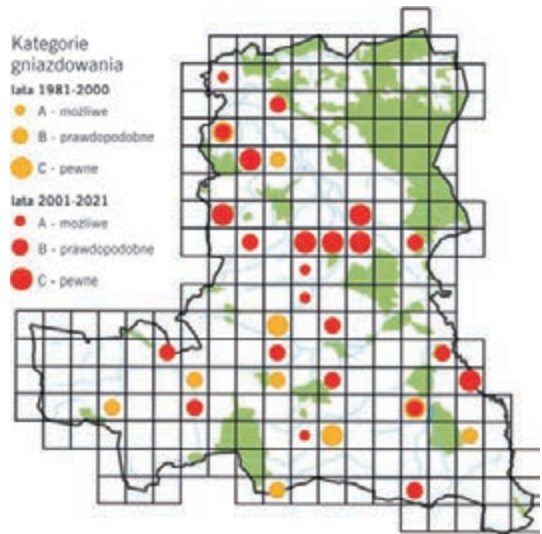
Myszolów *Buteo buteo* (© Tomasz Sobiejęwski)

Płomykówka *Tyto alba*

Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazduje na strychach i wieżach kościelnych, stodołach, wiatrakach, młynach, magazynach, tuczarniach i budynkach mieszkalnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Wielkopolsce zasiedlała również budynki stacji transformatorowych, gospodarstwa popegeerowskie, wieże ciśnienia i bloki z otworami w stropodachach (Żurawlew 2013b).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=31, F=15,1%]. Wiedzę o stanowiskach lęgowych tego gatunku zebrano podczas kontroli obiektów sakralnych i innych budynków, gdzie oprócz obecności samych ptaków, często znajdowano ślady ich obecności (wypluwki i pióra). Pierwsze informacje pochodzą z Macewa (rok 1982, wiatrak) i Turska (1983, kościół) (Ruprecht & Szwagrzak

1988). Następnie wykazano ją z Kucharek (1990, kościół), Kuczkowa (1990, dworek) i Bronowa (ok. 1988, budynki PGR) (B. Piłacińska, E. Markiewicz, S. Suty). W latach 1991-2015 znano 26 stanowisk: Broniszewice (1995, 2002, 2003, 2006, oba kościoły), Chocz (1992, 1993, 2002, 2003, kościół i klasztor), Czermin (1995, kościół), Gizałki (2001, zabudowa wiejska), Gołuchów (1994, kościół), Grab (1995, 1998, 2005, dworek), Grodzisko (1995, 2002, 2003, kościół), Jedlec (2005, 2006, kościół), Karmin (2002, kościół), Kucharki (1991-1993, 2009, kościół), Lutynia (2004, kościół), Izbiczno (stodoła), Lenartowice (1995, kościół), Piła (2001-2003, 2006, zabudowa wiejska), Pleszew (1995, 1999, kościół), Pleszew (2007, 2008, blokowisko), Pleszew (2012, 2015, zabudowa miejska), Sońnica (1997, kościół), Strzydzew (2002, 2003, kościół), Taczanów (1998, kościół), Tursko (2002, kościół), Wieczyn (2002, 2003, kościół) i Żegocin (1992, kościół i 1995, wiatrak). Po przeprowadzonych remontach i zamknięciu dostępu na strychy do 11 kościołów, płomykówka przestała tam gniazdownać (Wilżak et al. 2004, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a,b, Żurawlew & Markiewicz 2014). Ostatnio pojedyncze płomykówki notowano w porze lęgowej pośród zabudowy wiejskiej w Marianinie (2020), Sowinie Błotnej (2021) i Tomicach (2021) (J. Janiszewski, M. Lisiak, P. Żurawlew). Gatunek niekiedy ginie w wyniku kolizji z samochodami. Na 2 km trasie pomiędzy Choczem a Kwileniem, martwe ptaki znaleziono trzykrotnie w latach 1994, 1998 i 2002 (Żurawlew 2013b).

Występowanie płomykówki *Tyto alba* w latach 1981-2021

Płomykówka *Tyto alba* (© Janusz Ratajczak)

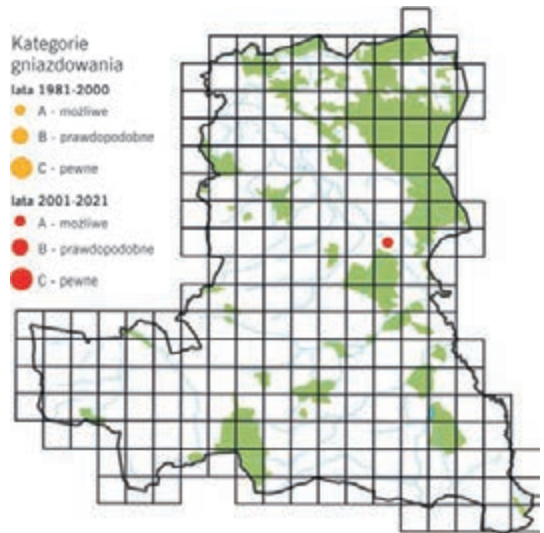
Sóweczka *Glaucidium passerinum* (© Artur Gerersdorf)

Sóweczka

Glaucidium passerinum

Bardzo nielicznie lęgowa. Optymalnym siedliskiem jest dla niej mozaika lasów liściastych i borów, ze starym drzewostanem. Choć może występować również w świeżych borach sosnowych z niewielką domieszką świerka. W Polsce najliczniej gniazduje w Sudetach, Borach Dolnośląskich, Karpatach i Puszczy Białowieskiej, (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gniazdowanie możliwe [N=1, F=0,5%]. W końcu marca 2020 widziano i słyszano 1♂ w lesie mieszanym ze świerkami koło Grodziska (R. Mizerkiewicz).

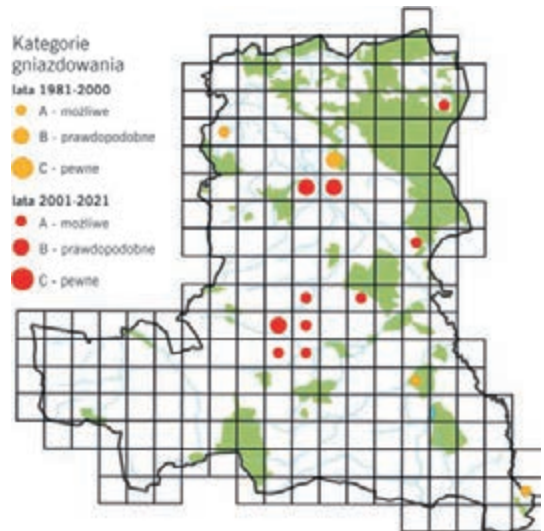

Występowanie sóweczki *Glaucidium passerinum* w latach 1981-2021

Pójdźka *Athene noctua*

Bardzo nielicznie lęgowa. Występuje w krajobrazie rolniczym, szczególnie tam gdzie występuje mozaika pastwisk, pól i łąk, z alejami starych drzew, zagrodami, starymi sadami i budynkami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=14, F=6,8%]. W porze lęgowej notowany pośród zabudowań i na ich skrajach w dziewięciu miejscowościach: w Pile (w latach 1978, 1979, 2006), Żbikach (1988, 2016, 2018), Kwileniu (1986, 1989, 1999-2007), Grabie (1990), Gołuchowie (1995), koło Kościelnej Wsi (1999), Białobłotach (2005), Pleszewie (2007-2010, 2012, 2013 i 2019) i Zawidowicach (2009) (Wilżak et al. 2004, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Prawie wszystkie obserwacje dotyczyły pojedynczych ptaków, jedynie w Pile w latach 1978 i 1979 widywano po 2 os. (E. Markiewicz).

Występowanie pójdzki *Athene noctua* w latach 1981-2021

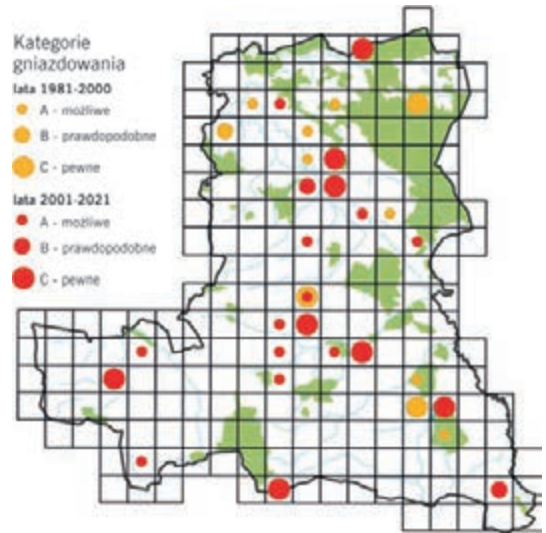

Pójdźka *Athene noctua* (© Michał Gałań)

Uszatka *Asio otus*

Nieliczne lęgowa. Występuje w zadrzewieniach śródpolnych, na skrajach lasów, a także w zieleni miejskiej (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Najłatwiej stanowiska lęgowe można wykryć po charakterystycznym głosie młodych ptaków.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=31, F=15,1%]. Wykazana z niewielu stanowisk i zapewne jest bardziej rozpowszechniona. Pewne i prawdopodobne lęgi w różnych latach notowano koło takich miejscowości jak: Białobłoty, Bronów, Brzezie, Dobrzyca, Gołuchów, Grab, Kościelna Wieś, Kwileń, Pleszew, Prokopów, Studzianka i Żbiki (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, A. Antczak, P. Kaźmierczak, K. Kowalska, A. Muszyński, D. Lis, P. Żurawlew). Sporadycznie spotykana jesienią i zimą, maksymalnie 1.12.1995 - 11 os. w Pleszewie (Bednorz et al. 2000, Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie uszatki *Asio otus* w latach 1981-2021

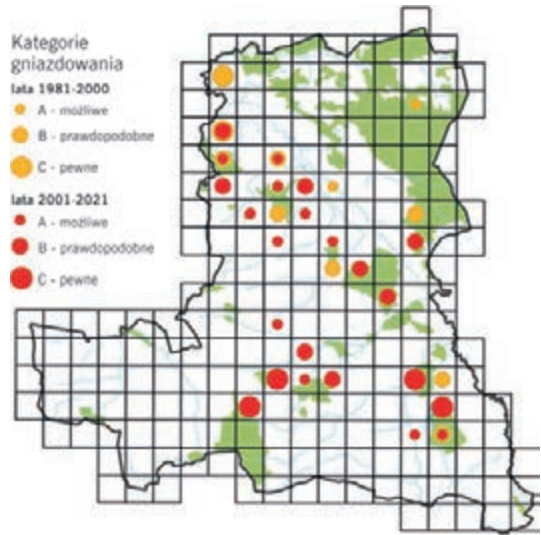
Uszatka *Asio otus* (© Tomasz Kopijkowski)

Puszczyk *Strix aluco*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w lasach, zadrzewieniach, alejach i parkach w krajobrazie rolniczym i na terenie miast (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=30, F=14,6%]. Dawniej wykazany 20.11.1863 w Czołnochowie (Homeyer 1865) i w roku 1965 - 1 para w Gołuchowie (Oko 1967). Aktualnie najczęściej spotykany był w parkach podworskich i lasach mieszanych. Wykazany w/koło takich miejscowości jak: Białobłoty, Broniszewice, Chorzew, Czerminek, Dobra Nadzieja, Gołuchów, Grab, Grodzisko, Kwileń, Stary Olesiec, Pardelak, Pieruchy, Pieruszyce, Piła, Pleszew, Szymanowice, Taczanów, Wieczyn, Zawady, Żbiki i Żegocin (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, K. Fabisiak, L. Kostuj, W. Kroker, E. Markiewicz, M. Mądrzak, R. Mizerkiewicz, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). W latach 1991-2021 - 6 razy znaleziono martwe puszczyki po kolizjach z samochodami: w Broniszewicach, Dobrej Nadziei i Grabie (Wilżak et al. 2004, P. Kaźmierczak, P. Żurawlew).

Występowanie puszczyka *Strix aluco* w latach 1981-2021

Puszczyk *Strix aluco* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Puszczyk uralski *Strix uralensis*

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje w wysokopiennych lasach iglastych i mieszanych ze słabo rozwiniętym podszytem, jak również w borach sosnowych i mieszanych. W naszym kraju występuje głównie w części południowo-wschodniej, najliczniej w Karpatach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo. W dniach 2-15.01.2018 - 1 ♀ stwierdzono na terenie ogrodów działkowych przy ul. Bałtyckiej w Pleszewie. Było to dopiero czwarte stwierdzenie tego gatunku w Wielkopolsce (Bednorz et al. 2000, Żurawlew et al. 2018).

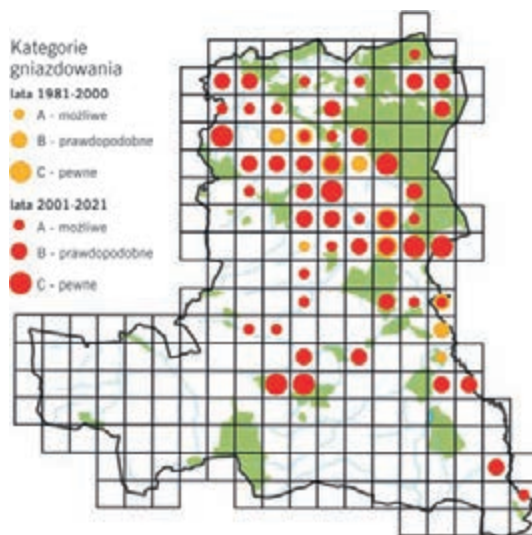

Puszczyk uralski *Strix uralensis*, Pleszew, styczeń 2018 (© Paweł Kostuj)

Dudek *Upupa epops*

Nieliczne lęgowy. Zamieszkuje doliny rzeczne i krajobraz rolniczy, z dużym udziałem pastwisk, łąk, muraw napiaskowych oraz z kępami i alejami dziuplastych drzew (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=55, F=26,8%]. Większość stanowisk wykryto w północno-wschodniej części powiatu, w dolinie Prosny i pośród rozdrobnionych borów sosnowych. W dolinie Prosny preferuje śródpolne i śródłukowe zadrzewienia oraz obrzeża lasów (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Najwcześniej pojedyncze ptaki notowano 22.03.2012 - 1 os. w Orlinie Dużej, 29.03.2016 w Białobłotach, 31.03.2014 w Pleszewie i 31.03.2017 w Pile, a najpóźniej 12.09.2018 we Wszółowie oraz 20 i 22.09.2012 - 1 os. w Dobrej Nadziei (Żurawlew & Radziszewski 2014, Żurawlew & Nowak 2017a,c, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie dudka *Upupa epops* w latach 1981-2021

Dudek *Upupa epops* (© Tomasz Kopijkowski)

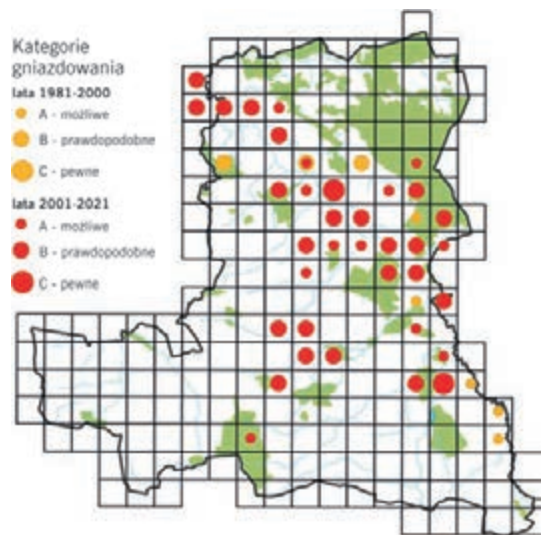

Krętogłów *Jynx torquilla* (© Janusz Ratajczak)

Krętogłów *Jynx torquilla*

Średnio licznie lęgowy. Zasiedla prześwietlone drzewostany, śródpolne zadrzewienia, aleje starych drzew, parki, ogrody, sady i cmentarze (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=43, F=21,0%]. Charakterystyczny ptak zadrzewień nadrzecznych i obrzeży lasów w dolinie Prosny, intensywnie odzywający się zaraz po przylocie, a później trudno wykrywalny (Wilżak et al. 2004). W okolicach Gołuchowa i Pleszewa notowany rzadko (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014), choć w roku 1965 w gołuchowskim arboretum naliczono 5 par (Oko 1967). Najwcześniej wiosną odnotowany 4.04.1994 i 9.04.2010 koło Chocza, a najpóźniej w Kwileniu 4.10.1998 (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2013a).

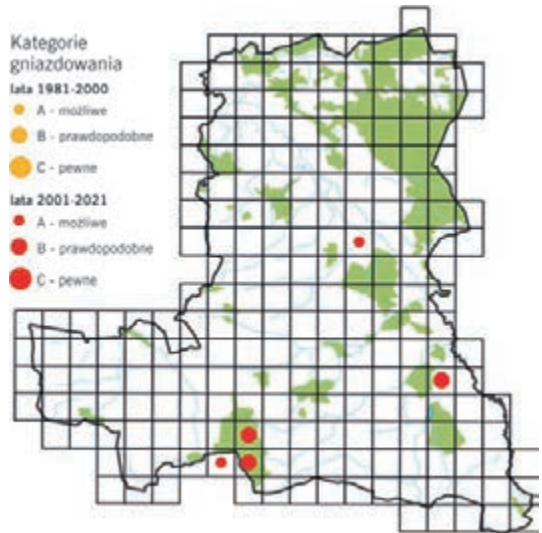
Występowanie krętogłowa *Jynx torquilla* w latach 1981-2021

Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje w lasach liściastych i mieszanych, takich jak: buczyny, grądy, łęgi, olsy i lasy bukowo-jodłowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=5, F=2,4%]. Po raz pierwszy 1♂ zanotowano w Gołuchowie 3.04.2001 (Kempa & Kosiński 2003), gdzie następnie pojedyncze ptaki i pary notowano w buczynie w latach 2014, 2015, 2016, 2018 i 2021 (W. Kroker). W pleszewskich Plantach widywano w dniach 16-31.01.2007 - 1♀ (Żurawlew & Markiewicz 2014). W latach 2007, 2010, 2012, 2013 regularnie notowano wołające ptaki i zaniepokojone pary w 1-2 rewirach w środkowej części Lasu Taczanowskiego (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew et al. 2017). Kolejny rewir w tym lesie zanotowano w roku 2020 w części północno-wschodniej od strony Sowiny (P. Żurawlew).

W dniu 30.12.2012 - 1♂, a 26.01.2013 - 1♀ na uroczysku Nowa Wieś na południe od Pleszewa (Żurawlew & Radziszewski 2014, T. Sobiejewski), wiosną 2015 - 1 wołającego ptaka słyszano nad rz. Prosną k. Grodziska (T. Pietrzak), a 29.07.2017 - 1 os. słyszano w lesie przy Zb. Gołuchowskim (P. Żurawlew).

Występowanie dzięcioła zielonosiwego *Picus canus* w latach 1981-2021

Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, samiec (© Tomasz Sobiejewski)

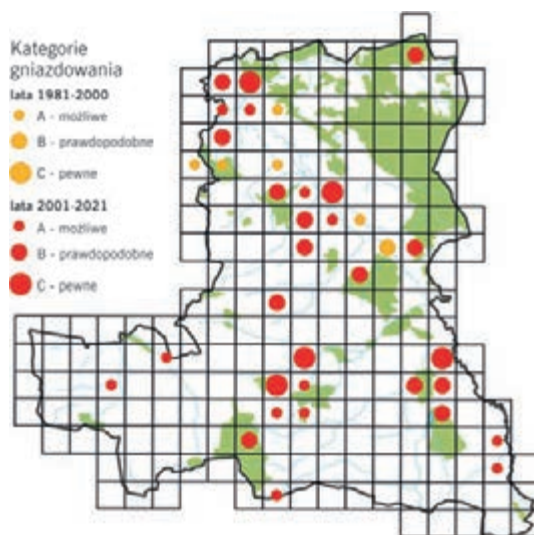

Dzięcioł zielony *Picus viridis*, samiec
(© Andrzej Łukijańczuk)

Dzięcioł zielony *Picus viridis*

Nielicznie lęgowy. Występuje na skrajach lasów liściastych i mieszanych, w zadrzewieniach w dolinach rzek, w parkach, cmentarzach i ogrodach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=36, F=17,6%]. Dawniej w dniu 20.11.1863 był notowany w Czołnochowie (Homeyer 1865). Stanowiska lęgowe zlokalizowano w zadrzewieniach nad Prosną, w parkach podworskich i na skrajach lasów (Wilżak et al. 2004, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Kaźmierczak, P. Kostuj, W. Kroker, A. Madaliński, E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie dzięcioła zielonego *Picus viridis* w latach 1981-2021

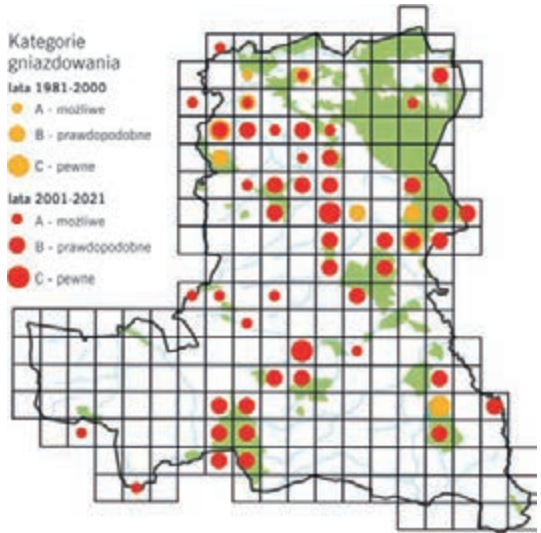

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius* (© Leszek Kostuj)

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w borach, buczynach, grądach, łęgach, olsach i lasach mieszanych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=53, F=25,9%]. Zasiedlał lasy liściaste, mieszane, zadrzewienia nadrzeczne i bory sosnowe. W okresie jesiennym i zimowym spotykany niekiedy z dala od miejsc gdzie gniazdował (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

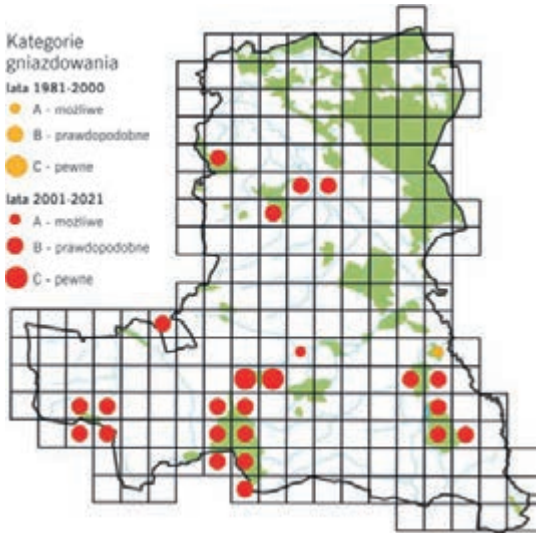

Występowanie dzięcioła czarnego *Dryocopus martius* w latach 1981-2021

Dzięcioł średni *Dendrocoptes medius*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje w starych lasach liściastych, takich jak grądy, dąbrowy, łęgi, olsy i lasy dębowo-bukowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=25, F=12,2%]. Pierwsze informacje o tym gatunku pochodzą z Grabu, gdzie 27.01.1864 ustrzelono 1 ptaka (Hoyer 1865). W roku 1965 stwierdzono 2 pary na terenie gołuchowskiego arboretum (Oko 1967), gdzie kolejnych obserwacji dokonano w roku 1986 i regularnie w latach 1991-2021. W zadrzewieniach łęgowych nad rz. Prosną notowany w porze lęgowej na wysokości Turska (1994) i pod Kwileniem (1999, 2000) (Wilżak et al. 2004). W styczniu i lipcu 2007 spotkany w Plantach w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014). W latach 2005 i 2007 przeprowadzono metodą stymulacji głosowej liczenia we wszystkich kompleksach leśnych, gdzie znajdowały się stare dąbrowy, wykazując w granicach powiatu łącznie 120 terytoriów. W poszczególnych kompleksach liczebność oceniono na: uroczysko Jedlec - 45-46 terytoriów, uroczysko Taczanów - 41 terytoriów, uroczysko Gołuchów (wraz z arboretum) - 12 terytoriów, dąbrowy koło Izbiczna - 10 terytoriów, uroczysko Grab - 5 terytoriów, uroczysko Nowa Wieś - 4 terytoria, uroczysko Żegocin - 2 terytoria i uroczysko Lutynia - 1 terytorium (Żurawlew et al. 2008). Ponadto obserwowano 15.12.2004 - 1 ad. w Dobrzyicy (P. Żurawlew).

Występowanie dzięcioła średniego *Dendrocoptes medius* w latach 1981-2021

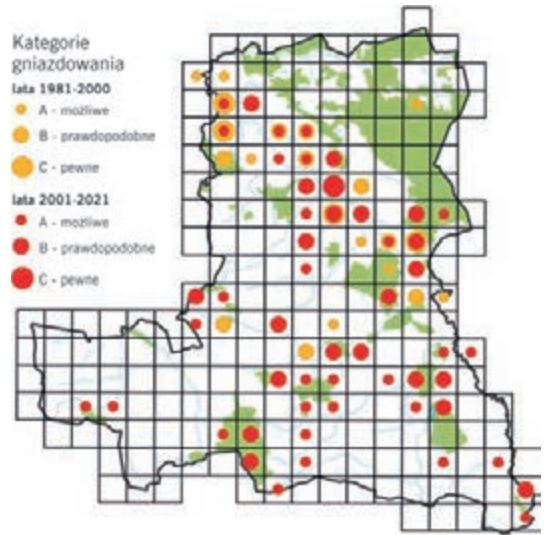

Dzięcioł średni *Dendrocoptes medius* (© Tomasz Sobiejewski)

Dzięciołek *Dryobates minor*

Nielicznie lęgowy. Gniazduje najczęściej w lasach liściastych (łęgi, olsy, grądy, dąbrowy), zadrzewieniach śródpolnych, parkach, na cmentarzach i sadach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=64, F=31,2%]. Spotykany w zadrzewieniach nadrzecznych, lasach liściastych i mieszanych, parkach, alejach i sadach. W gołuchowskim arboretum w roku 1965 naliczono 5 par. Wyraźnie unikał rozległych borów sosnowych (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie dzięciołka *Dryobates minor* w latach 1981-2021

Dzięciołek *Dryobates minor*, samiec (© Eugeniusz Markiewicz)

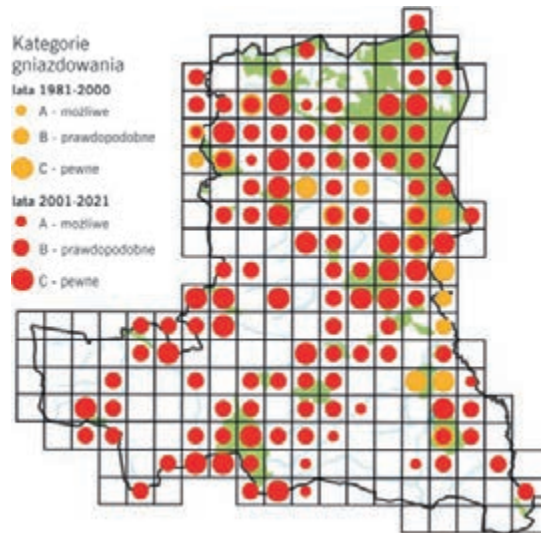
Dzięcioł duży *Dendrocopos major*, samica (© Janusz Ratajczak)

Dzięcioł duży *Dendrocopos major*

Licznie lęgowy. Występuje we wszystkich typach lasów, zadrzewieniach śródpolnych, parkach i na cmentarzach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=123, F=60,0%]. Najliczniejszy gatunek dzięcioła na terenie badań. Spotykany we wszystkich typach lasów i zadrzewień. W roku 1965 w arboretum w Gołuchowie stwierdzono 14 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie dzięcioła dużego *Dendrocopos major* w latach 1981-2021

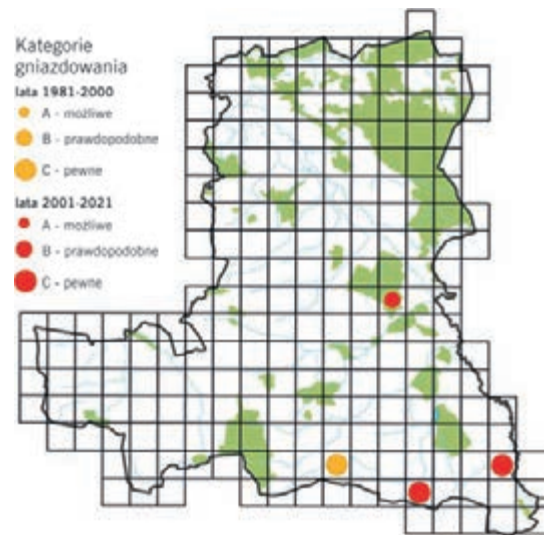
Żoła *Merops apiaster*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Preferuje krajobraz rolniczy o urozmaiconej rzeźbie terenu. Gniazduje w norach wygrzebanych w skarpacech lesowych lub piaszczystych. W latach 2013-2018 polska populacja liczyła 200-300 par (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2019).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy [N=4, F=2,0%]. Zasiadła żwirownie w południowo-wschodniej części powiatu. W Krzywosądowie w 1997 gniazdowała 1 para (Komisja Faunistyczna 1998), w Kucharach w 2002 znaleziono 1 norę po lęgu (Komisja Faunistyczna 2010) oraz pod Kucharami, gdzie gniazdowało w 2005 - 7-8 par, a w 2006 i 2007 - po 1-2 parze (Komisja Faunistyczna 2006, 2007). W 2021 prawdopodobnie lęgowe cn. 2 pary obserwowano przy nieistniejącym obecnie, dużym wykopie śródpolnym pod Zawadami (R. Mizerkiewicz).

Pod Kucharami najpóźniej stadka rodzinne odnotowano: 9.08.2005 - cn. 14 os. (M. Radziszewski, A. Jirak-Leszczynska), 14.08.2005 - cn. 11 os. (P. Kaźmierczak, P. Żurawlew) i 27.08.2008 - ok. 18 os. (T. Pietrzak). Ponadto 25.05.2009 - 4 os. w Kucharach, 16.08.2009 - cn. 5 os. koło Grodziska i 17.08.2009 - 2 os. w Kucharach (Żurawlew & Radziszewski 2012).

Poniżej przedstawiono informacje o wymiarach opuszczonych po lęgach nor żołą w Kucharach w roku 2005. Ptaki gniazdowały tam w trzech skarpacech w liczbie 6, 1 i 1 par.

Występowanie żoły *Merops apiaster* w latach 1981-2021

Numer nory	Wysokość nad ziemią	Odległość od góry skarpy	Otwór wlotowy poziomo	Otwór wlotowy pionowo	Głębokość
1	?	?	?	?	naruszona
2	253	33	4-8	20,5	65
3	259	30	5,5-6,5	?	133
4	220	55	?	?	85
5	210	43	?	?	naruszona (43)
6	268	50	5,5-6,5	7-14	82
7	?	?	?	?	zniszczona
8	190	50	5-6,5	9-16	121

Tabela 5. Wymiary (w cm) nor żółty *Merops apiaster* w Kucharach w roku 2005Żółta *Merops apiaster* (© Michał Gałań)

Kraska *Coracias garrulus*

Skrajnie nielicznie lęgowa. Preferuje siedliska o mozaikowej strukturze, gdzie występują niewielkie, kompleksy leśne, łąki, pastwiska, ugory i pola uprawne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Polsce trwa dramatyczny spadek liczebności tego gatunku, w roku 2018 gniazdowało tylko 18 par (Sikora et al. 2020). Krytycznie zagrożona wyginięciem (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek dawniej lęgowy. W Leśnictwie Jedlec obserwowana (lęgowa?) była od roku 1960 w oddziale 139, czyli w Lesie Gołuchowskim od strony Kuchar (Iwanowski et al. 1966). Do roku około 1975 kilka par gniazdowało w dziuplastych lipach koło Rudy Wieczyńskiej, 7.05.1979 - 1 os. był obserwowany pomiędzy Kwileniem a Niniewem, a 18.07.1979 - 2-3 os. koło Wronowa (Wilżak et al. 2004). Ponadto 3 i 9.09.1987 widziano odpowiednio 2 i 1 ptaki koło Gołuchowa (Bednorz et al. 2000).

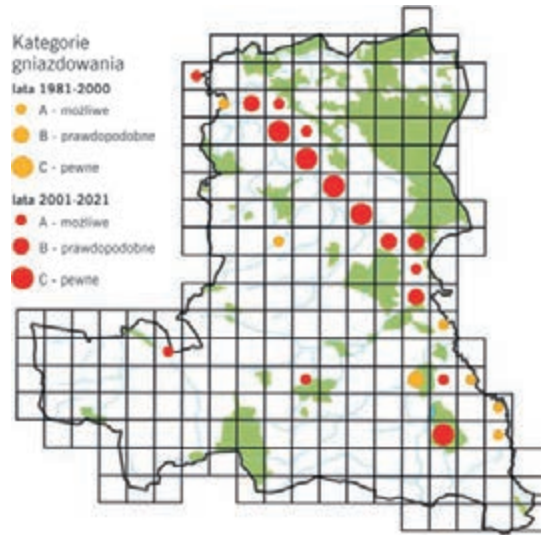
Kraska *Coracias garrulus* (© Artur Gerersdorf)

Zimorodek *Alcedo atthis*

Nieliczne lęgowsy. Występuje nad zalesionymi odcinkami rzek, z urwistymi brzegami i skarpami, w których drąży swe norki. Rzadziej gniazduje nad stawami, jeziorami, zbiornikami zaporowymi, rowami i kanałami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowsy o niewielkim zasięgu [N=23, F=11,2%]. Najwięcej stanowisk lęgowych wykryto w skarpacech nad rzecznych nad rzeką Prosną, norki znajdowano także w skarpacech przy gliniankach i stawie oraz w ziemnym wykopie. Nad Prosną spotykany cały rok, najrzadziej w okresie zimowym (Wilżak et al. 2004, 2015). Ponadto stanowiska lęgowe wykryto nad rz. Ciemną i nad zbiornikiem w Gołuchowie (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a). Wyjątkowo był obserwowany poza znanymi lęgowskimi (P. Kaźmierczak, P. Żurawlew).

Występowanie zimorodka *Alcedo atthis* w latach 1981-2021

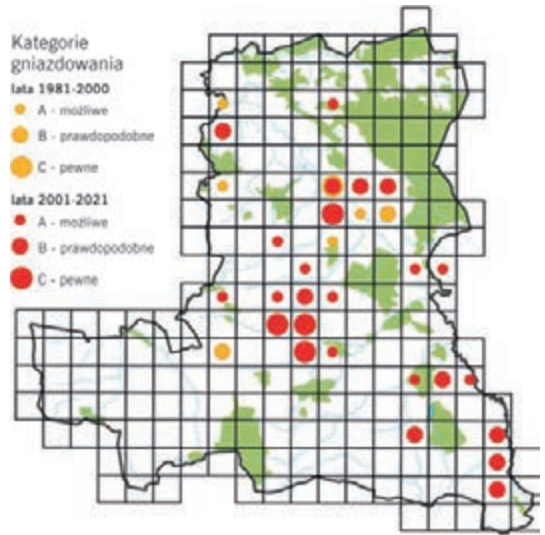

Zimorodek *Alcedo atthis* (© Tomasz Kopijkowski)

Pustułka *Falco tinnunculus*

Nielicznie lęgowa. Zasiadła zadrzewienia śród-polne, brzegi lasów i coraz częściej aglomeracje miejskie z wysokimi budynkami i wieżami kościelnymi (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=31, F=15, 1%]. Regularnie gniazdowała w Pleszewie, gdzie w latach 2004-2021 występowało do 3 par (Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Ponadto zasiedlała stare gniazda wron siwych pod Kwileniem (1990-1993) i Broniszewicami (2003). Prawdopodobnie lęgowe pary występowały koło/w następujących miejscowościach: Czerminek (2009), Chocz (2005), Gołuchów (2012), Grab (2005), Józefów (2011), Kościelna Wieś (2010), Kowalew (1997), Kuchary (1996, 2006, 2010), Kwileń (2007, 2008, 2015), Stary Olesiec (2000), Popówek (2010) i Prokopów (2013). Jesienią i zimą była notowana regularnie, ale nielicznie (Żurawlew 1996, 2013a, Wilzak et al. 2004, R. Kaczmarek, P. Kaźmierczak, E. Markiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew).

Występowanie pustułki *Falco tinnunculus* w latach 1981-2021

Pustułka *Falco tinnunculus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Kobczyk *Falco vespertinus*

Dawniej lęgowy w Polsce, obecnie przelotny (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Gatunek o zasięgu eurazjatyckim.

Powiat pleszewski. Zalatyjący wyjątkowo. Hammling (1933) informował o jednym młodym ptaku otrzymanym w dniu 20.08.1913 z Pleszewa.

Kobczyk *Falco vespertinus*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Drzemlik *Falco columbarius*, samica (© Radosław Gwóźdź)

Drzemlik *Falco columbarius*

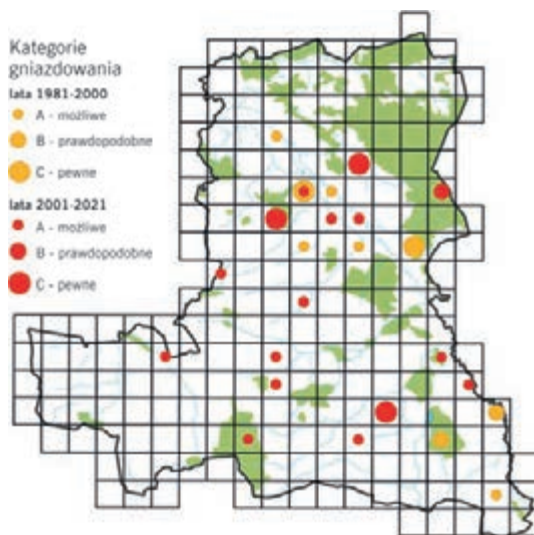
Gatunek przelotny i zimujący. Zasiadła Islandię, Irlandię, Szkocję, Półwysep Skandynawski, Rosję i północną część Ameryki Północnej. Spotykany w dolinach rzecznych, pośród łąk, pól, zadrzewień i osiedli ludzkich, wszędzie tam gdzie gromadzą się drobne ptaki wróblowe, na które poluje.

Powiat pleszewski. Zalotujący sporadycznie, 30 stwierdzeń. W latach 1983-2021 pojedyncze ptaki obserwowano w okolicach Broniszewic, Chocza, Gołuchowa, Kwilenia, Piły i Żbików. Rozkład stwierdzeń w poszczególnych miesiącach był następujący: IX (1), X (7), XI (1), XII (2), I (5), II (8), III (6). Skrajne daty obserwacji pochodzą z Piły: 20.09.2009 - 1♂ i 29.03.1998 - 1♂ (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Radziszewski 2012, 2013b, Żurawlew & Nowak 2017a,c, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Kobuz *Falco subbuteo*

Bardzo nielicznie lęgowy. Zasiedla różne typy lasów i krajobraz rolniczy z niewielkimi nawet kępami drzew (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=24, F=11,7%]. Wyjątkowo późno został stwierdzony 20.11.1863 pod Czołnochowem (Homeyer 1865). W roku 1965 notowany był w porze lęgowej w gołuchowskim arboretum (Oko 1967). W latach 1990-2021 stanowiska lęgowe i prawdopodobnie lęgowe zlokalizowano koło takich miejscowości jak: Piła (1990, 1999, 2000), Macew (1996), Żbiki (dwa stanowiska, 1997, 2018), Gołuchów (1998), Józefów (2010), Stara Kaźmierka (2016) i Wszółw (2001-2009). W innych miejscach gniazdowanie kobuzów było możliwe (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Podczas przelotów najczęściej notowany w VIII. Skrajne daty obserwacji: 19.03.2000 (Piła) i 10.10.2004 (Chocz) (Żurawlew 1996, Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie kobuza *Falco subbuteo* w latach 1981-2021

Kobuz *Falco subbuteo* (© Janusz Ratajczak)

Kobuz *Falco subbuteo* (© Maciej Nagler)

Sokół wędrowny *Falco peregrinus*

Skrajnie nielicznie lęgowy. Po spadku liczebności powoli odbudowuje (głównie dzięki reintrodukcji) swoją populację lęgową (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W roku 2018 gniazdowały w Polsce już 37-43 pary, a w roku 2020 - 55 par (Mizera et al. 2020, Sikora et al. 2020). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „narażony” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo, 5 stwierdzeń. W dniach 26.10.1996 i 15.09.2003 po 1 os. obserwowano koło Piły (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz), a 3.09.2013 - 1 polującego osobnika widziano koło Kowalewa (ornitho.pl). Ponadto w drugiej połowie roku 2010 na terenie powiatu lokalizowano 2 ♀♀ wyposażone w nadajniki satelitarne, które wylęgły się w gnieździe na jednym z kominów zakładów Huta Miedzi „Głogów” w woj. dolnośląskim (<http://peregrinus.pl/pl/telemetria-satelitarna>).

Aleksandretta obroźna *Psittacula krameri*

Wyjątkowo lęgowa w Polsce. Naturalny obszar jej występowania stanowią obszary środkowej Afryki i Półwysep Indyjski. Gatunek w Europie wytworzył dziko żyjącą populację. Jest uznawany za gatunek szkodliwy i niepożądany (Szeląg et al. 2018).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo. W dniu 27.03.2021 - 1 osobnik był obserwowany na drzewach w Pleszewie przy ul. Targowej (J. Wosicki).

Aleksandretta obroźna *Psittacula krameri* (© Radosław Gwóźdź)

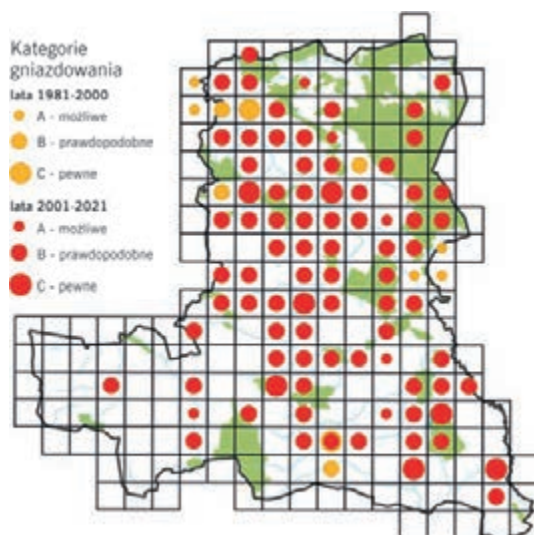

Sokół wędrowny *Falco peregrinus* (© Andrzej Łukijańczuk)

Wilga *Oriolus oriolus*

Licznie lęgowa. Zasiedla krajobraz parkowy w dolinach rzek, starsze prześwietlone lasy liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne i parki (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=93, F=45,4%]. W dolinie Proсны zasiedlała starsze zadrzewienia nad rzeką i szpalery topoli pośród łąk (Wilżak et al. 2004). Skrajne fenologiczne obserwacje pochodzą z Kwilena 22.04.2019 i 7.09.1995 (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie wilgi *Oriolus oriolus* w latach 1981-2021

Wilga *Oriolus oriolus*, samiec (© Janusz Ratajczak)

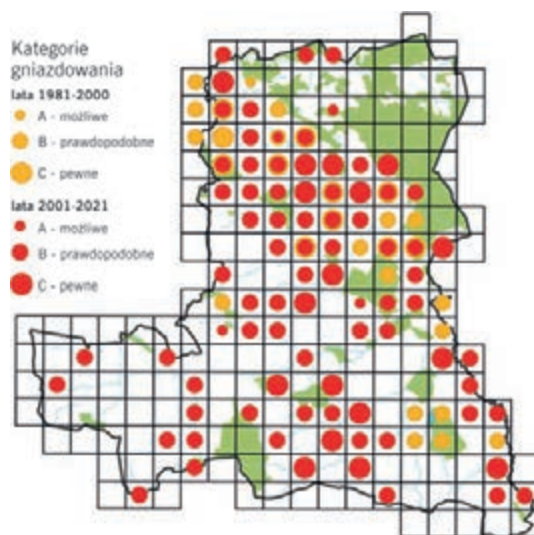
Cęsiorek *Lanius collurio*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

Gąsiorek *Lanius collurio*

Licznie lęgowy. Zasiedla otwarty krajobraz o zróżnicowanej strukturze: pola z kępami drzew i krzewów, zakrzaczone łąki, zadrzewienia śródpolne, ugory, tereny ruderalne, sady, ogrody, uprawy i młodniki leśne, parki i cmentarze (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=100, F=48,8%]. Zasiedlał zadrzewienia nadrzeczne, śródpolne, śródłukowe, kępy drzew i krzewów, tereny ruderalne i skraje lasów. Najwięcej stanowisk wykryto w dolinie Prosny (Wilzak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Skrajne daty obserwacji: 29.04.1997 (Broniszewice) i 28.09.1996 (Piła) (Wilzak et al. 2004).

Występowanie gąsiorka *Lanius collurio* w latach 1981-2021

Gąsiorek *Lanius collurio*, gniazdo (© Przemysław Żurawlew)

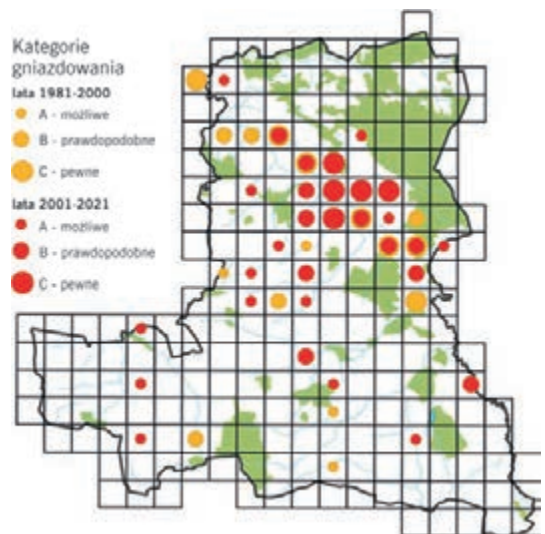

Srokosz *Lanius excubitor* (© Janusz Ratajczak)

Srokosz *Lanius excubitor*

Średnio licznie lęgowy. Zamieszkuje krajobraz rolniczy z polami uprawnymi, mozaikę siedlisk z łąkami i pastwiskami w dolinach rzek, nieużytki, tereny podmokłe, obrzeża miast i polany śródleśne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=41, F=20,0%]. Najwięcej stanowisk znaleziono w zadrzewieniach nadrzecznych, pośród pól, łąk i na skrajach lasów. Ważnym warunkiem jego występowania jest obecność łąk w pobliżu rewirów lęgowych. Poza doliną Proсны spotykany rzadko (Wilżak et al. 2004, Tryjanowski et al. 1999, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014).

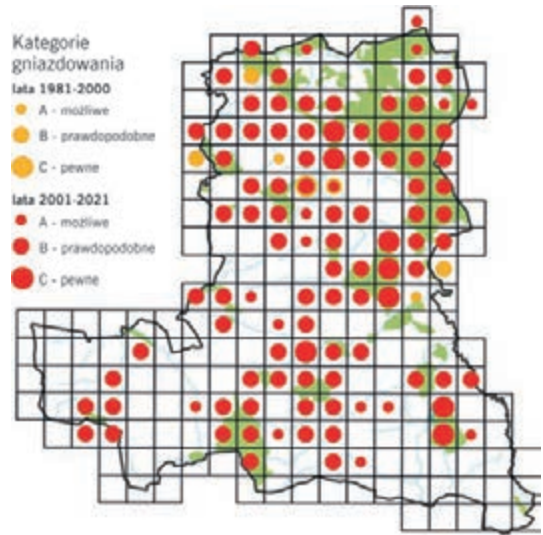

Występowanie srokosza *Lanius excubitor* w latach 1981-2021

Sójka *Garrulus glandarius*

Licznie lęgowa. Gniazduje we wszystkich typach lasów, w zadrzewieniach śródpolnych i w miastach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=107, F=52,2%]. Spotykana na terenach zadrzewionych, a podczas przelotów także pośród rozległych pól i w miastach. Niekiedy obserwuje się duże stada migrujących ptaków: 18.04.2004 - 34 os. w Józefowie, 7.10.2004 - 35 i 25 os., a 12.10.2011 - 44 os. w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

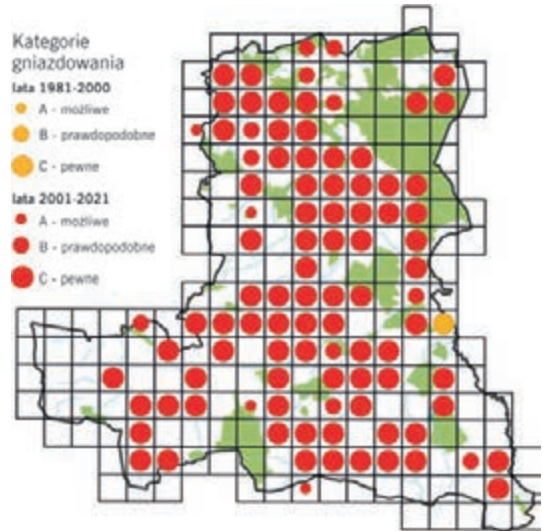

Występowanie sójki *Garrulus glandarius* w latach 1981-2021

Sroka *Pica pica*

Licznie lęgowa. Najczęściej gniazduje w pobliżu osiedli ludzkich (obszary rolnicze i zurbanizowane), na terenach odkrytych z licznymi kępami lub szpalerami drzew i krzewów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=96, F=46,8%]. Gniazdowała na wysokich drzewach w miastach, wsiach, na przydrożnych drzewach, rzadziej pośród łąk w dolinie Proсны. Największe stado srok widziano 22.12.2012 - ok. 50 os. w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie sroki *Pica pica* w latach 1981-2021

Orzechówka *Nucifraga caryocatactes*

Nielicznie lęgowa. Związana z borami sosnowymi i świerkowymi, borami jodłowymi i świerczynami. W Polsce zasiedla głównie północną część kraju oraz Sudety i Karpaty (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

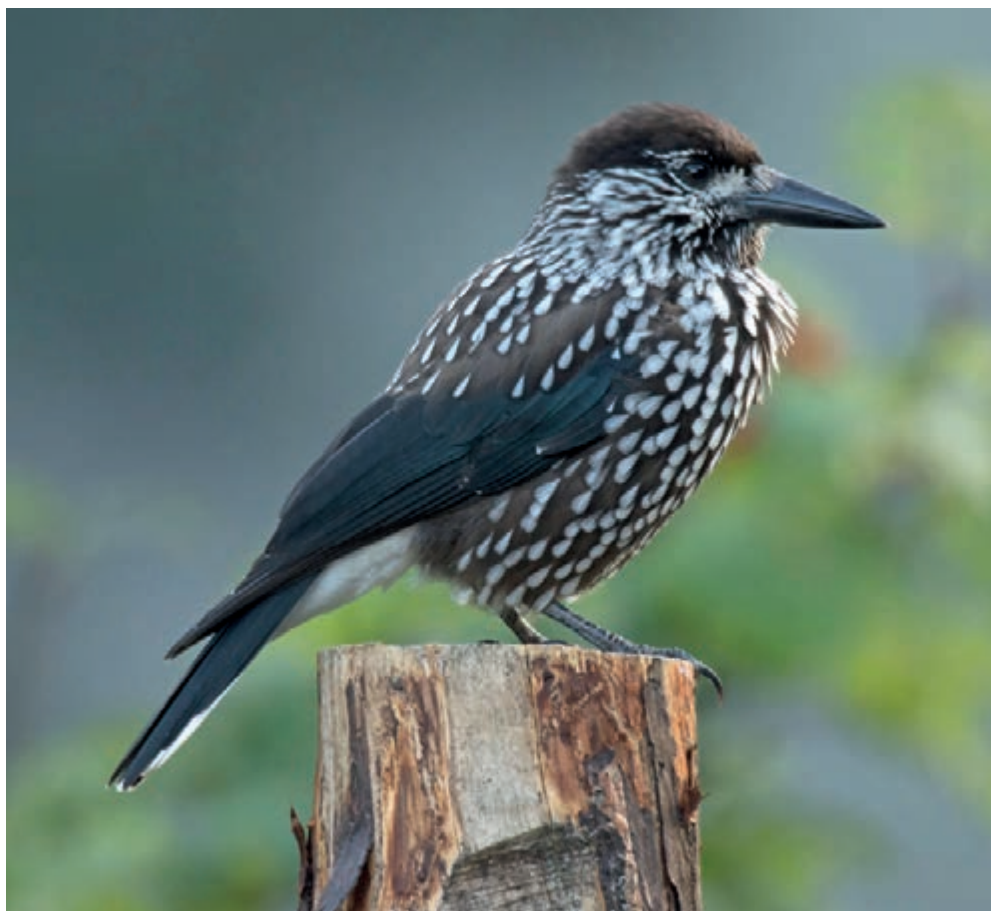
Powiat pleszewski. Zalotująca wyjątkowo. Dwa razy zanotowana koło Piły: 5.10.1985 - 2 os. i 24.10.1999 - 1 os. (Wilżak et al. 2004).

Sójka *Carrullus glandarius* (© Tomasz Sobiejewski)

Sroka *Pica pica* (© Janusz Ratajczak)

Orzechówka *Nucifraga caryocatactes* (© Tomasz Kopijkowski)

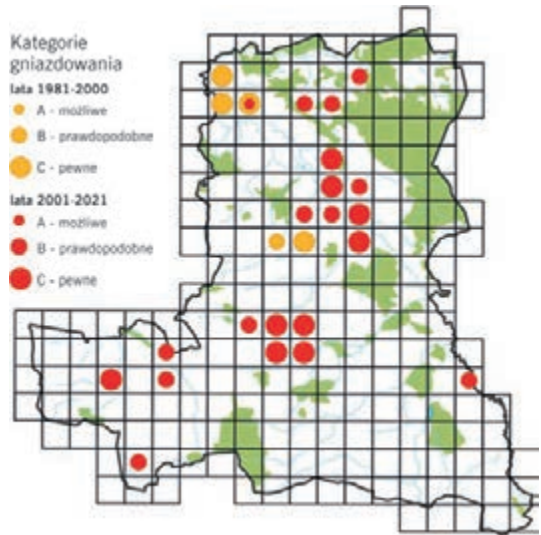

Kawka *Corvus monedula* (© Janusz Ratajczak)

Kawka *Corvus monedula*

Średnio licznie lęgowa. Zamieszkuje głównie osiedla ludzkie, gniazdując w kominach, otworach wentylacyjnych, na strychach, w szczelinach murów i w dziuplastych drzewach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=25, F=12,2%]. Najliczniejsza populacja zamieszkiwała Pleszew, gdzie gniazdowała w kominach, otworach wentylacyjnych i skrzynkach lęgowych (Żurawlew & Markiewicz 2014). W roku 1965 - 4 pary gniazdowały w gołuchowskim arboretum, przy czym 1 para zasiedlała starą dziuplastą wierzbę (Oko 1967). Pary lęgowe notowano również w Broniszewicach, Chocz, Fabianowie, Gizałkach, Grodzisku, Jedlcu, Kolonii Obory, Kowalewie, Koźmińcu, Kwileniu, Lutyni, Nowej Wsi (gmina Gizałki), Robakowie, Szymanowicach i Wronowie (A. Biernat, P. Kaźmierczak, W. Kroker, P. Żurawlew). Na noclegowisku w Pleszewie naliczono 20, 21 i 25.01.2010 - ok. 800 os., a na polach 3.12.2007 nawet ok. 2500 os. (Żurawlew & Markiewicz 2014).

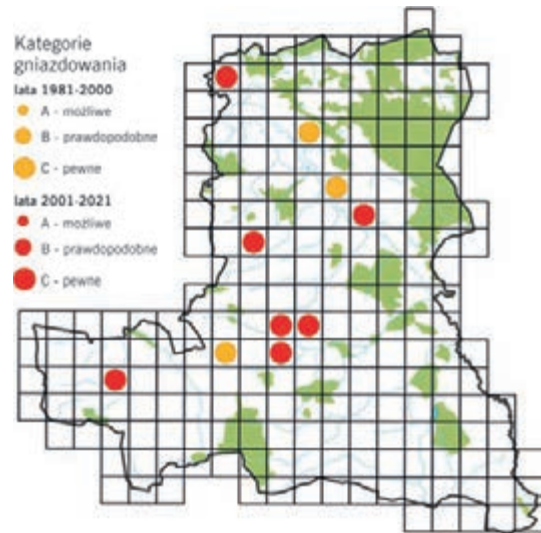

Występowanie kawki *Corvus monedula* w latach 1981-2021

Gawron *Corvus frugilegus*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje kolonijnie w miastach, znacznie rzadziej we wsiach i zadrzewieniach śródpolnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Polsce ma miejsce silny spadek liczebności tego gatunku, a na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „narażony” (Wilk et al. 2020). Po lęgach występuje na otwartych agrocenozach i nieużytkach, a zimą w środowiskach zurbanizowanych (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=10, F=4,9%]. Pierwsze informacje o koloniach lęgowych pochodzą z lat 40. XX wieku z Szymanowic i przełomu lat 50./60. XX wieku z Kwilenia. W latach 1979-1983 gniazdował na cmentarzu przy ul. Kaliskiej w Pleszewie. W latach 1984 i 1985 w powiecie funkcjonowało 9 kolonii (łącznie 279 gniazd) w takich miejscowościach jak: Chocz, Czermin, Dobrzyca, Kowalew, Kwileń, Obory, Pleszew (2 kolonie) i Szymanowice. W latach 1986-2004 zebrano wrywkowe informacje o 9 koloniach w Chocz, Czerminie, Dobrzycy, Kowalewie, Pleszewie (4 miejsca) i Szymanowicach. Kolejne cenzusy przyniosły informacje o spadku liczby kolonii. W roku 2005 istniało w powiecie 6 kolonii (505 gniazd) w Czerminie, Dobrzycy, Pleszewie (3 miejsca) i Szymanowicach. Natomiast w roku 2007 gawron gniazdował tylko w 3 koloniach (328 gniazd) w Dobrzycy i Pleszewie (2 kolonie). W latach 1984, 1985, 2005 i 2007 kolonie znajdowały się w parkach podworskich i wiejskich (6), na cmentarzach (2), w skupieniu drzew (1),

Występowanie gawrona *Corvus frugilegus* w latach 1981-2021

Gawron *Corvus frugilegus* (© Janusz Ratajczak)

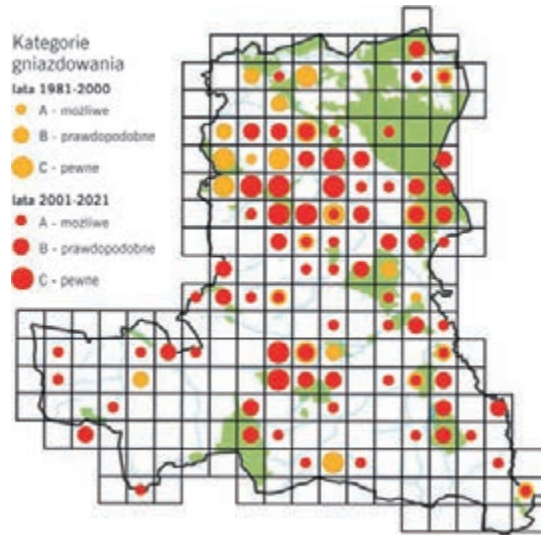
a jedno gniazdo znaleziono na samotnym drzewie. Gniazda były zakładane łącznie na 13 gatunkach drzew. Przyczynami zaniku kolonii było niszczenie gniazd, płoszenie wysiadujących ptaków i wycinanie drzew z gniazdami (Żurawlew 2007, Żurawlew & Markiewicz 2014, G. Lorek, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W latach 2008-2021 stale funkcjonowała tylko kolonia w Dobrzycy. Ponadto w Pleszewie w roku 1998 zajęte gniazdo stwierdzono przy ul. Bogusza, w latach 2011, 2012, 2019-2021 ponownie gniazdował na cmentarzu ewangelickim, a w latach 2019-2021 w Parku Miejskim (P. Żurawlew). Podczas migracji i zimowania największe skupienia odnotowano w Pleszewie 21.11.2005 i 3.12.2007 - po około 1500 os. oraz 30.10.2001 - około 1000 os. (Żurawlew & Markiewicz 2014), a także w Gizawkach 18.08.2001 - około 1500 os. (P. Żurawlew). W dniu 15.02.1985 zastrzelono pod Gołuchowem 1 osobnika, którego zaobrózkowano 4.01.1985 w mieście Worms w Niemczech, w odległości 715 km (KCOP).

Kruk *Corvus corax*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w różnych drzewostanach, najczęściej w borach sosnowych, a coraz częściej również w niewielkich zadrzewieniach, na pojedynczych drzewach i na słupach energetycznych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Gatunek ten wyraźnie zwiększył swoją liczebność w ostatnich dziesięcioleciach (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=89, F=43,4%]. Pierwszą informację o spotkaniu 27.01.1864 - 1 pary pod Grabem podał Homeyer (1865). Następnie o jego lęgach (po roku 1945) pod Pleszewem pisali Dobrowolski et al. (1962). Kolejny raz gniazdowanie podejrzewano w roku 1980 koło Piły. Obecnie gniazduje na skrajach lasów liściastych i iglastych, zasiedla niewielkie zadrzewienia, a nawet buduje gniazda na słupach wysokiego napięcia. W okresie nielęgowym rzadko tworzył duże skupienia żerowiskowe lub w drodze na noclegowiska, np. 27.11.1999 - ok. 100 os. pod Kościelną Wsią, 9.09.2012 - 53 os. oraz 2 i 3.11.2015 łącznie 141 os. przelatujących w ciągu 20 minut koło Piły (Wilżak et al. 2004, Markiewicz & Żurawlew 1996, E. Markiewicz, T. Pietrzak, P. Żurawlew).

Występowanie kruka *Corvus corax* w latach 1981-2021

Czarnowron *Corvus corone*

Wyjątkowo lęgowy, częściej notowano lęgi mieszane czarnowrona z wroną siwą. W latach 1954-2009 gatunek zanotowany w Polsce 436 razy (612 os.). Najczęściej spotykany na polach, łąkach, pastwiskach, spuszczonej stawach, brzegach zbiorników zaporowych, plażach i falochronach (Sikora et al. 2007, Żurawlew et al. 2010).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo, 6 stwierdzeń. W dniu 4.11.1998 - 1 os. na polach pod Niewem (Wilżak et al. 2004), 29.02.2008 - 1 os. na łąkach pod Broniszewicami (P. Żurawlew), 28.03.2008 - 1 os. na łąkach, a 15.03.2016 - 1 os. na polach koło Żbików (Żurawlew & Nowak 2017c, P. Żurawlew), 29.04.2007 - 1 os. przy zabudowaniach w Pile (E. Markiewicz) i 21.03.2010 - 1 os. nad Zb. Gołuchowskim (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Radziszewski 2013a).

Kruk *Corvus corax* (© Janusz Ratajczak)

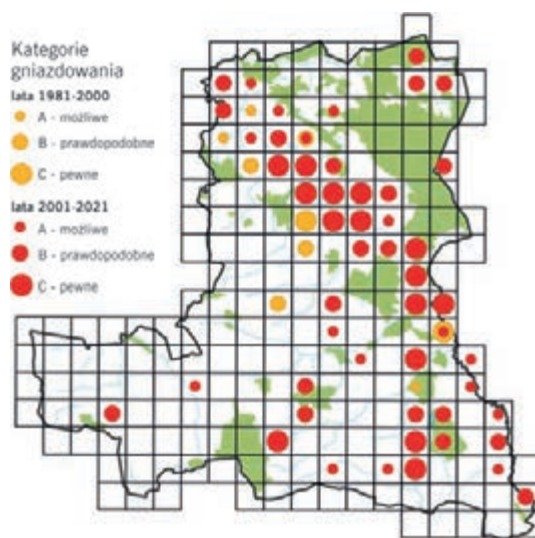

Czarnowron *Corvus corone* (© Michał Gałań)

Wrona siwa *Corvus cornix*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje najczęściej w dolinach dużych rzek, na skrajach lasów i w zadrzewieniach sąsiadujących z łąkami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=58, F=28,3%]. Najliczniej gniazdowała w dolinie Prosny, gdzie rosły szpalery topoli i olsz pośród łąk (Wilżak et al. 2004), poza doliną tej rzeki gniazdowała nieczęsto. Największe stada notowano pod Gołuchowem 25.08.2011 - ok. 170 os. i 7.08.2015 - 122 os. oraz pod Żbikami 20.08.2015 - 106 os. i 1.01.2021 - ok. 100 os. (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Radziszewski 2013b, Żurawlew & Nowak 2017b, P. Żurawlew).

Występowanie wrony siwej *Corvus cornix* w latach 1981-2021

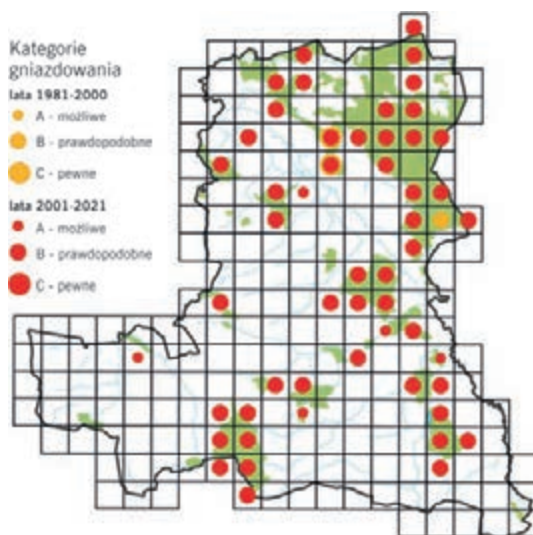

Wrona siwa *Corvus cornix* (© Janusz Ratajczak)

Sosnówka *Periparus ater*

Licznie lęgowa. Zasiedla bory sosnowe, świerkowe i mieszane (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=54, F=26,3%]. Związana była z lasami sosnowymi i mieszanymi. W roku 1991 stwierdzono gniazdowanie 2 par w szczelinach budynku z pustaków przy lesie w Kwileniu (P. Żurawlew). Podczas przelotów sporadycznie pojawiała się w zadrzewieniach nad rz. Prosną i w Pleszewie (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014). Największe migrujące stadka widziano 1.04.2003 - 21 os. w Brzeziu i 17.09.2004 - 10 os. w Ludwinie (P. Żurawlew).

Występowanie sosnówki *Periparus ater* w latach 1981-2021

Sosnówka *Periparus ater* (© Jacek Dumański)

Czubatka *Lophophanes cristatus* (© Jacek Dumański)

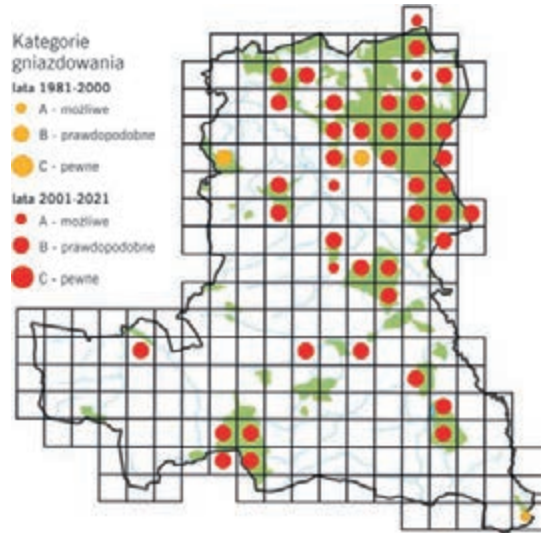

Czubatka

Lophophanes cristatus

Licznie lęgowa. Związana z borami sosnowymi, rzadziej występuje w borach mieszanych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=45, F=22,0%]. Jej rozmieszczenie obrazuje występowanie borów sosnowych na terenie powiatu. Poza zwartymi lasami zanotowana tylko jeden raz. W dniu 8.06.2007 - 1 ptak zerował pośród sosen przy nieużytkowanej kopalni gliny otoczonej polami uprawnymi w Kwileniu. Najbliższa zwarta drągowina sosnowa znajdowała się w odległości 500 m (P. Żurawlew).

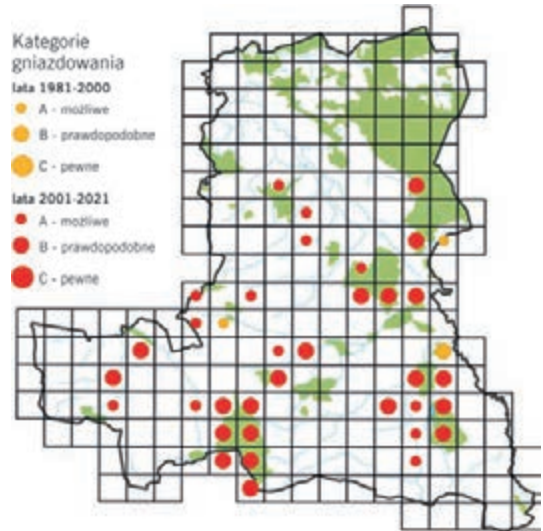
Występowanie czubatki *Lophophanes cristatus* w latach 1981-2021

Sikora uboga

Poecile palustris

Średnio licznie lęgowa. Najliczniej gniazduje w lasach liściastych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=37, F=18,0%]. Charakterystyczny ptak lęgowy dla dąbrów i parków podworskich ze starymi liściastymi i dziuplastymi drzewami (Żurawlew 2018, P. Żurawlew). W gołuchowskim arboretum w roku 1965 występowało 11 par (Oko 1967). W okresie nielęgowym wyjątkowo notowana z dala od lęgowisk.

Występowanie sikory ubogiej *Poecile palustris* w latach 1981-2021

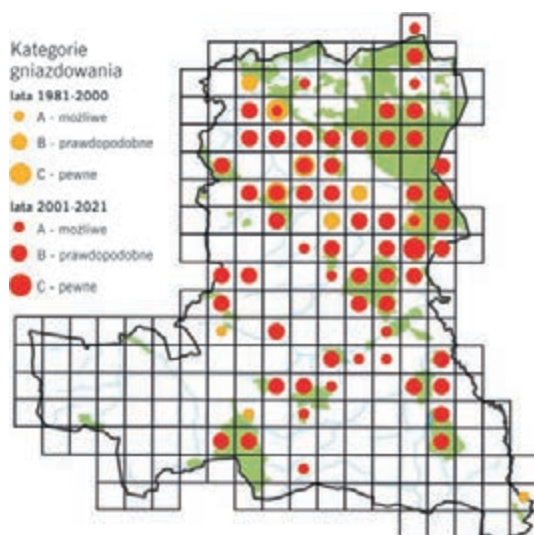
Sikora uboga *Poecile palustris* (© Tomasz Kopijkowski)

Czarnogłówka *Poecile montanus*

Średnio licznie lęgowa. Zasiedla bory świerkowe i sosnowe, bory mieszane, lasy liściaste i mieszane, a także zarośla nadrzeczne i zadrzewienia śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=67, F=32,7%]. Notowana w borach, laskach sosnowych, lasach mieszanych, nadrzecznych wiklinowiskach, olsach i łągach (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie czarnogłówki *Poecile montanus* w latach 1981-2021

Czarnogłówka *Poecile montanus* (© Jacek Dumański)

Modraszka *Cyanistes caeruleus* (© Tomasz Sobiejewski)

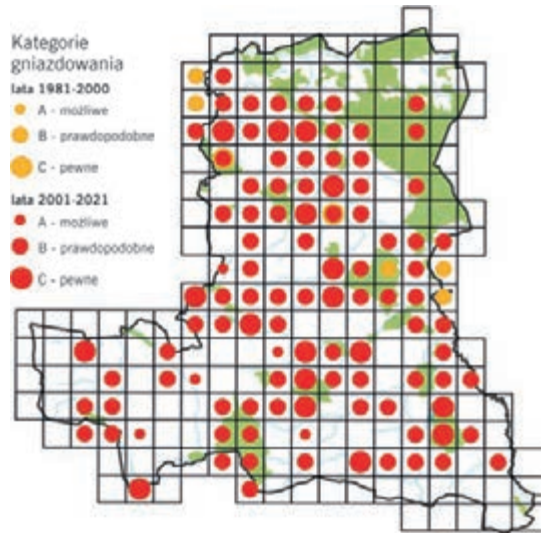

Modraszka

Cyanistes caeruleus

Licznie lęgowa. Gniazduje w lasach liściastych i mieszanych, ogrodach, sadach, parkach miejskich i zadrzewieniach śródpolnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=107, F=52,2%]. Zasiadała lasy liściaste i mieszane, zadrzewienia nadrzeczne i parki podworskie. Unikała rozległych borów sosnowych. W arboretum w Gofuchowie w roku 1965 występowało 15 par (Oko 1967). Podczas migracji notowano stada liczące nawet po ok. 40 os. (Kwileń, 10.10.1999, Dobra Nadzieja, 11 i 12.10.1999) i ok. 100 os. (Pleszew, 8.10.2003) (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

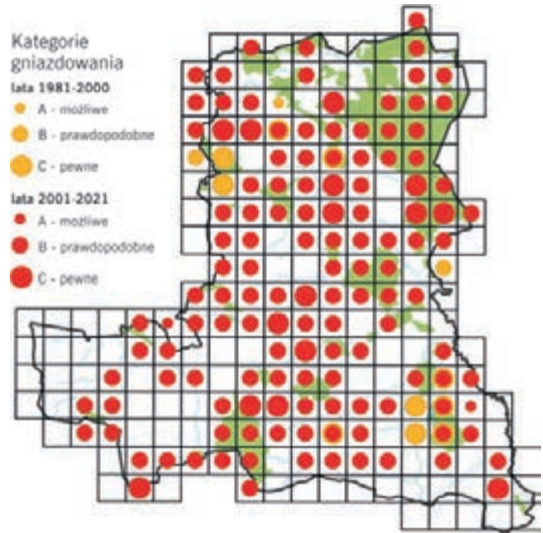

Występowanie modraszki *Cyanistes caeruleus* w latach 1981-2021

Bogatka *Parus major*

Bardzo licznie lęgowa. Zasiada wszystkie typy lasów, zadrzewienia, aleje śródpolne, sady, ogrody i tereny zieleni miejskiej (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprzestrzeniony [N=137, F=66,8%]. Najliczniejszy gatunek sikory w powiecie, spotykany przez cały rok i gniazdujący we wszelkich zadrzewionych miejscach. W gołuchowskim arboretum w roku 1965 naliczono 43 pary (Oko 1967). Dwukrotnie zanotowano ptaki obrączkowane w Czechach. W dniu 23.01.1966 w Broniszewicach schwytano bogatkę zaobrączkowaną 12.06.1962 w Veverská Bítýška koło Brna (KCOP), a w dniu 27.12.2019 w Pile sfotografowano ptaka zaobrączkowanego 1.10.2018 w mieście Jablonec nad Jizerou (E. Markiewicz). Obie bogatki pokonały odległość odpowiednio 314 i 220 km.

Występowanie bogatki *Parus major* w latach 1981-2021

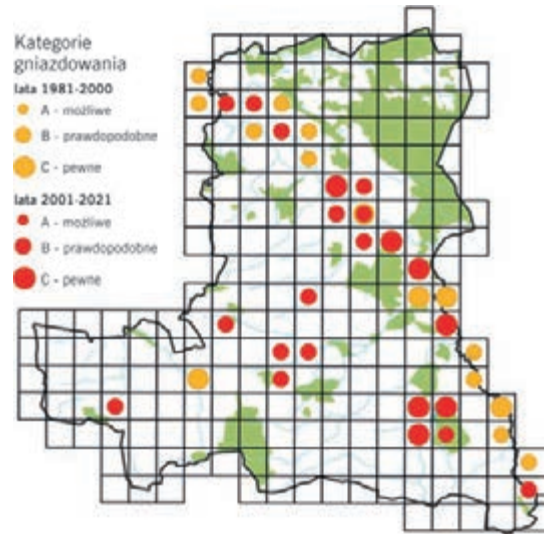

Bogatka *Parus major* (© Tomasz Sobiejewski)

Remiz *Remiz pendulinus*

Nielicznie lęgowy. Zasiedla zadrzewienia wierzbowe, olchowe i topolowe nad rzekami, jeziorami i stawami, a także nad rowami i śródpolnymi oczkami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=36, F=17,6%]. Gniazdował głównie pośród zadrzewień i wiklinowisk wzdłuż rzeki Proсны, gdzie ze względu na zmniejszanie się ich powierzchni, obecnie jest znacznie rzadszy niż w latach 1991-1996 (Wilżak et al. 2004, 2015). Ponadto jego stanowiska wykryto w licznych innych miejscach: Zb. Gołuchowski, rz. Lutynia koło Sośnicy (1989), stawy w Taczanowie (2008), glinianki w Kowalewie (2008), rz. Ner w Pleszewie (2009), glinianki w Lenartowicach (2012), staw w Nowym Świecie (2014) i glinianka w Nowej Wsi (gmina Pleszew, 2015, 2016) (Kupczyk 1989, Żurawlew 2013a, W. Kroker, G. Lorek, P. Żurawlew). Najwcześniej stwierdzony 2.04.1991 w Kwileniu, a najpóźniejsze obserwacje pochodzą z Pleszewa 10.10.2013 - 2 os. oraz z Gołuchowa 8 i 14.11.2007 - 1 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie remiza *Remiz pendulinus* w latach 1981-2021

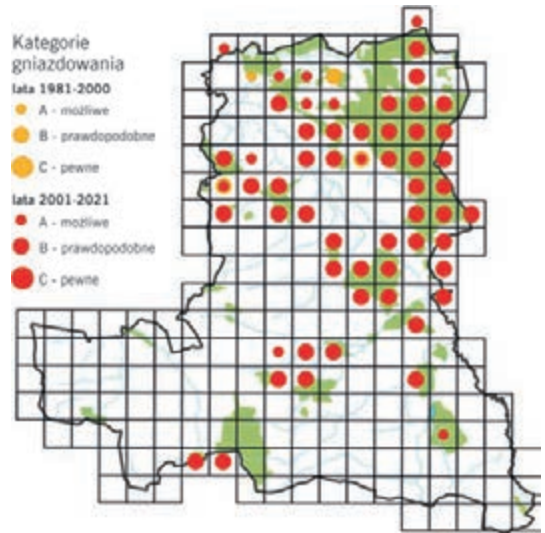

Remiz *Remiz pendulinus* (© Tomasz Kopijkowski)

Lerka *Lullula arborea*

Licznie lęgowa. Najczęściej gniazduje w krajobrazie leśnym, gdzie znajdują się rozległe zręby, halizny, płazowiny i uprawy sosnowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=60, F=29,3%]. Silnie związana z obszarami porośniętymi borami sosnowymi, służy jej obecnie prowadzona gospodarka leśna. Najczęściej zanotowana była koło Piły 21.02.2021, a najpóźniej pod Broniszewicami 21.11.1997 - 1 os. Podczas wędrówek największe stada liczyły ok. 50 os. (Broniszewice, 13.10.1998), 30 os. (Piła, 4.10.1998) i 23 os. (Robaków, 17.10.1993). Trzy obserwacje zimowe: 6.01.2016 - 1 os., 9.01.2016 - 3 os. i 24.01.2020 - 1 os. koło Piły (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Nowak 2017c, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie lerki *Lullula arborea* w latach 1981-2021

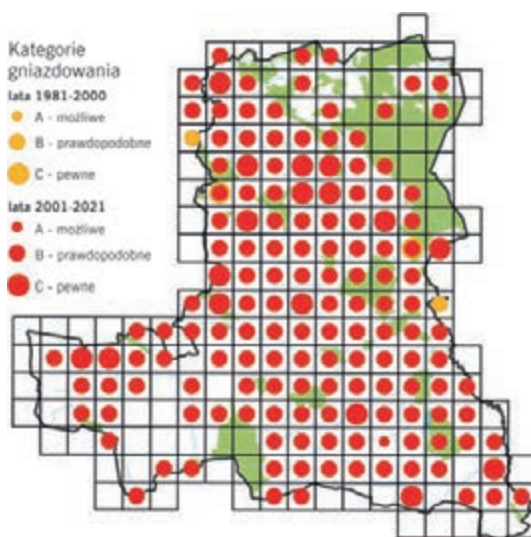

Lerka *Lullula arborea* (© Tomasz Kopijkowski)

Skowronek *Alauda arvensis*

Bardzo licznie lęgowy. Gniazduje w krajobrazie rolniczym, na łąkach w dolinie rzek, na rozleglejszych bagnach i torfowiskach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprze-strzeniony [N=152, F=74,1%]. Charakterystyczny gatunek krajobrazu rolniczego. Wiosną pojawiał się koło Chocza w lutym, najwcześniej 2.02.2002, regularnie notowany do końca listopada. Największe stada obserwowano 28.02.1996 - ok. 400 os. koło Chocza i 7.10.2000 - ok. 250 os. koło Broniszewic (Wilżak et al. 2004). Zimą obserwowany już 27.01.1864 - 15 os. koło Grabu (Homeyer 1865), a następnie 31.12.1995 - 3 os. (Macew), 31.12.2000 - 1 os. (Piła), 30.01.2002 - 1 os. (Kwi-leń), 24.01.2005 - 3 os. (Kuznia) i 15.12.2009 - 1 os. (Gołuchów) (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie skowronka *Alauda arvensis* w latach 1981-2021

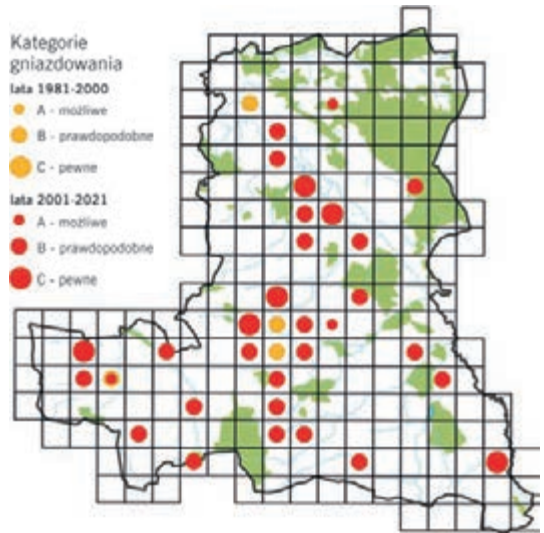

Skowronek *Alauda arvensis* (© Janusz Ratajczak)

Dzierlatka *Galerida cristata*

Bardzo nielicznie lęgowa. Gniazduje na obrzeżach osiedli, terenach poprzemysłowych, obszarach ruderalnych, stacjach kolejowych, placach, składnicach, przy stacjach benzynowych, wysypiskach śmieci, zwirowniach, kamieniołomach i rumowiskach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=34, F=16,6%]. Pierwszą informacją z powiatu była ta z Grabu 29.01.1864 (Homeyer 1865), a pierwsze lęgi stwierdzono w latach 1936 i 1938 w Pleszewie i Prokopowie (S. Mistrygacz). Następnie pary lęgowe podawano z lat 80. XX wieku z Krzywosądowa i Pleszewa, a w latach 1991-1993 znano z samego Pleszewa 11 stanowisk lęgowych. Po roku 2004 dzierlatka już w tym mieście nie gniazdowała (Żurawlew & Markiewicz 2014). Poza Pleszewem występowała w latach 1991-2000 w Dobrzycy, Fabianowie i Gizałkach, a w latach 2001-2010 w Dobrzycy, Karminie, Karmincu, Kościelnej Wsi, Kowalewie, Taczanowie, Trzebinu, Trzebowej i Zawidowicach. W latach 2011-2021 gatunek wykazano w 17 nowych miejscowościach, co świadczy o wzroście populacji lęgowej (Żurawlew & Tryjanowski 2017, D. Niedbała, R. Kempa, L. Kostuj, R. Łucka, A. Malecha, E. Markiewicz, K. Wawrzyniak, P. Żurawlew). Największe stada to: 12.12.1995 - 6 os. w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014) i 26.12.2020 - 11 os. w Żbikach (P. Żurawlew).

Występowanie dzierlatki *Galerida cristata* w latach 1981-2021

Górnicek *Eremophila alpestris*

W Polsce gatunek przelotny i zimujący. Gniazduje w północnych rejonach Eurazji i Ameryki Północnej. Spotykany na rozległych zaoranych lub obsianych oziminy polach, łąkach z niską trawą i w dolinach rzek (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo. W dniu 17.12.1984 zanotowano stadko około 15 os. koło Kwilenia (Wilżak et al. 2004).

Wąsatka *Panurus biarmicus*

Bardzo nielicznie lęgowa. Zamieszkuje rozległe i gęste szuwały trzcinowe, głównie nad jeziorami i stawami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalatująca wyjątkowo, 7 stwierdzeń. W trzcinowiskach nad Zb. Gołuchowskim odnotowana: 12.11.1994 - 2♂♂, w styczniu 1995 - kilka osobników, 10.11.1997 - 1 os., 9.11.2008 - 1 i 11 os., 20.12.2013 - 3 os. oraz 29.12.2016 - 4 os. (Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2013a, W. Kroker).

Dzierlatka *Galerida cristata* (© Janusz Ratajczak)

Górniczek *Eremophila alpestris* (© Michał Gałan)

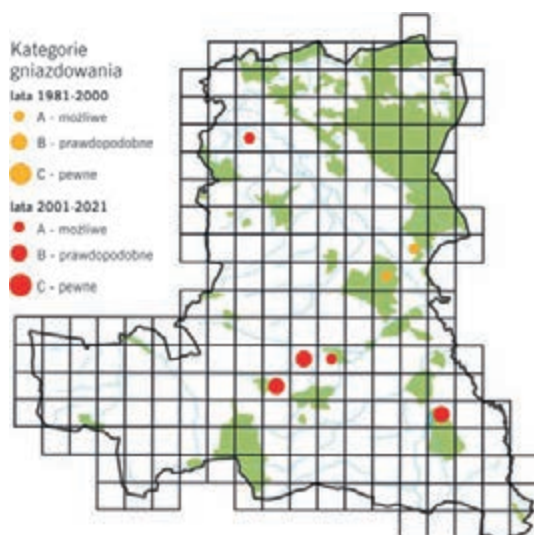
Wąsatka *Panurus biarmicus* (© Janusz Ratajczak)

Brzęczka

Locustella luscinioides

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje w rozległych szuwarach nad jeziorami, stawami, starorzeczami, gliniankami, torfiankami i zbiornikami zaporowymi (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=7, F=3,4%]. Wykazana na 8 stanowiskach pośród trzcinowisk. W dolinie Proсны, w roku 1997 po 1♂ pod Kuźnią i Piłą oraz w roku 2010 - 1♂ koło Wieczyna (Wilżak et al. 2004, 2015). Na Zb. Gołuchowskim po 1♂ stwierdzono w latach 2000, 2008, 2018 i 2020, a 3♂ w roku 2021 (Żurawlew 2013a, W. Kroker). Ponadto w roku 1999 - 1♂ w obniżeniu terenu pod Łaszewem, w latach 2008 i 2019-2021 - 1♂ na stawach w Taczanowie (A. Sobkowiak, P. Żurawlew), w roku 2008 - 1♂ koło Zielonej Łąki i w roku 2015 - 2♂ w Pleszewie (P. Żurawlew).

Występowanie brzęczki *Locustella luscinioides* w latach 1981-2021

Brzęczka *Locustella luscinioides*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

Brzęczka *Locustella luscinioides* (© Janusz Ratajczak)

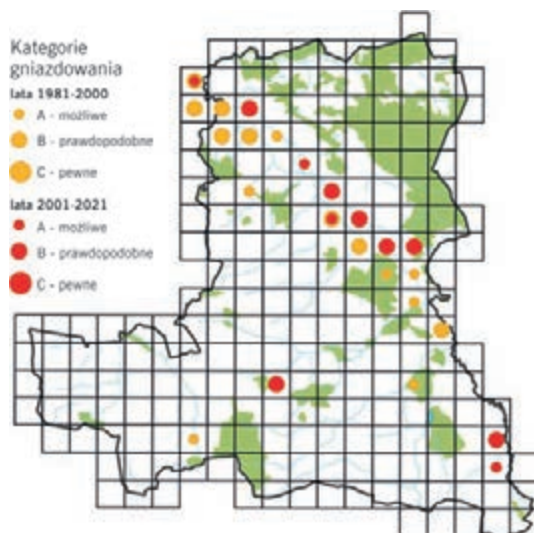

Strumieniówka

Locustella fluviatilis

Średnio licznie lęgowa. Zamieszkuje wilgotne lasy przy łąkach, nadrzeczne łęgi, olsy i zarośla wierzbowe, torfowiska niskie i brzegi jezior (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=24, F=11,7%]. Centrum jego występowania w powiecie jest dolina Proсны, gdzie zasiedlała gęste nadrzeczne zakrzewienia i zadrzewienia. Śpiewające samce notowano w okresie V¹-VII², najczęściej w V² i V³ (Wilżak et al. 2004). Poza rz. Prosną notowana bardzo rzadko: nad rz. Lutynią koło Karmina (1989 - 1♂), w olsie pod Łaszewem (1989, 1999 - 1-2♂♂), nad rowem w Pieruszycach (2000 - 1♂), na stawach w Gołuchowie (2000 - 1♂) i na stawach w Taczanowie (2019-2021 - 1♂) (Żurawlew 2013a, G. Lorek, A. Sobkowiak, P. Żurawlew).

Występowanie strumieniówki *Locustella fluviatilis* w latach 1981-2021

Strumieniówka *Locustella fluviatilis* (© Daniel Stasiowski)

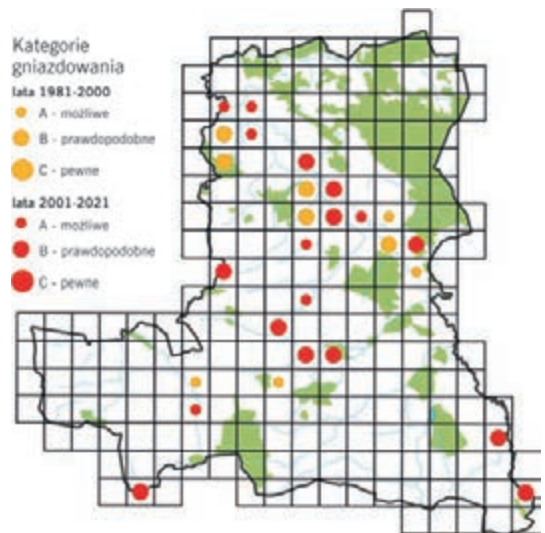

Świerszczak *Locustella naevia* (© Michał Baran)

Świerszczak *Locustella naevia*

Średnio licznie lęgowy. Najczęściej zasiedla rozległe łąki z kępami krzewów, turzycowiska w dolinach rzecznych, obniżenia terenu, obrzeża stawów i jezior, a także młodniki i zręby z bujną roślinnością zielną (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=27, F=13,2%]. Wykazany na rozproszonych stanowiskach, najliczniej pośród łąk z zakrzewieniami w dolinie Proсны i Neru (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Skrajne obserwacje pochodzą z 25.04.2007 (Kwilerń) i 28.04.2010 (Ruda Wieczyńska) oraz 15.07.2000 (Piła) (Wilżak et al. 2004, 2015, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

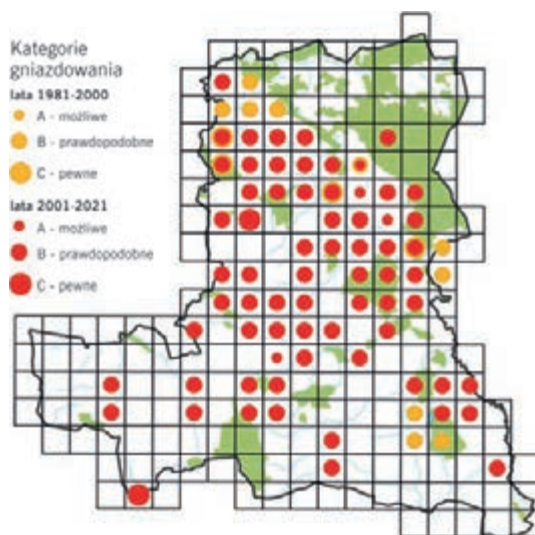

Występowanie świerszczaka *Locustella naevia* w latach 1981-2021

Zaganiacz *Hippolais icterina*

Licznie lęgowy. Związany z krajobrazem otwartym i półotwartym, gdzie zasiedla kępy wyższej roślinności, łągi, lasy mieszane, zieleń miejską i wiejską oraz aleje drzew (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=78, F=38,0%]. Preferował zadrzewienia nadrzeczne, parki podworskie, szpalery i aleje drzew. Wyraźnie unikał rozległych borów sosnowych. Fenologicznie skrajne obserwacje pochodzą spod Chocza: 1.05.2001 i 7.09.2002 (Wilżak et al. 2004).

Występowanie zaganiacza *Hippolais icterina* w latach 1981-2021

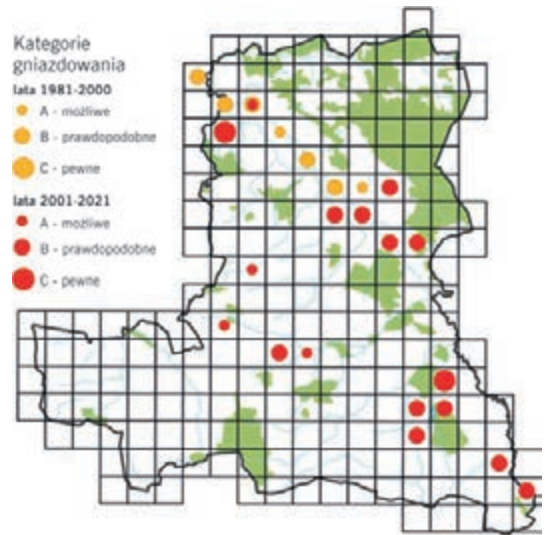

Zaganiacz *Hippolais icterina* (© Janusz Ratajczak)

Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje w bujnej roślinności zielonej nad różnymi zbiornikami, rzekami, kanałami, bagnami, a także w wiklinowiskach nadrzecznych i zbożach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=23, F=11,2%]. Występowała na rozproszonych stanowiskach, głównie w nadrzecznych wiklinowiskach, podmokłych miejscach z krzewami i trzcinowiskami oraz nad stawami (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Skrajne daty obserwacji pochodzą z rejonu Chocza 21.04.1996 i Piły 28.09.1986 (Wilżak et al. 2004).

Występowanie rokitniczki *Acrocephalus schoenobaenus* w latach 1981-2021

Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

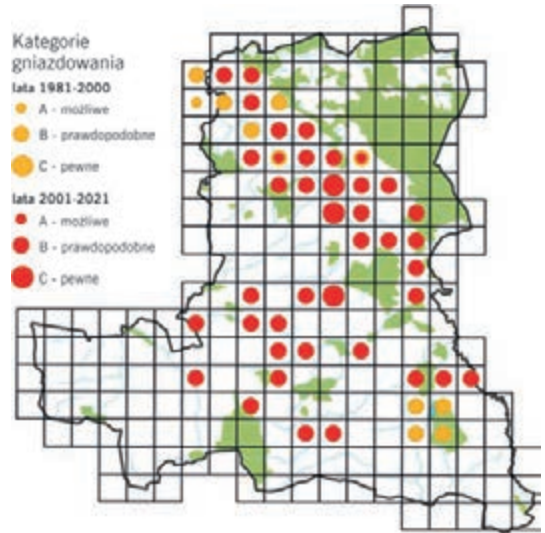
Rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus* (© Tomasz Kopijkowski)

Łozówka

Acrocephalus palustris

Licznie lęgowa. Najczęściej gniazduje w wysokiej roślinności zielnej, która porasta nieużytki, tereny ruderalne, zarośla, suche trzcinowiska, rowy, ciekі, pola uprawne, a nawet ogródki działkowe (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=49, F=23,9%]. Zamieszkiwała porośniętą roślinnością zielną i zaroślami brzegi rzek, stawów, starorzeczy i rowów melioracyjnych. Śpiewające samce notowano również w zbożach. Przylatywała w maju, najwcześniej 5.05.2021 w Kwileniu (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie łożówki *Acrocephalus palustris* w latach 1981-2021

Łozówka *Acrocephalus palustris* (© Janusz Ratajczak)

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

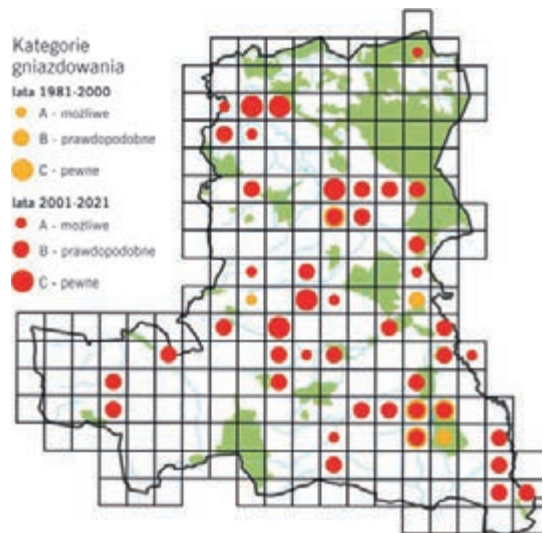
Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*

Średnio licznie lęgowy. Charakterystyczny ptak pasów szuwarów i oczeretów z dominującą trzcina i pałąką wąskolistną, które porastają jeziora, stawy, rzeki, starorzecza, torfianki, rowy i śródpolne oczka. Rzadziej notowany w wiklinowiskach i zaroślach krzewiastych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=47, F=22,9%]. Zasiadał trzciniowiska nad stawami, zbiornikami retencyjnymi, torfowiskami, starorzeczami, w obniżeniach terenu i nad-rzeczne wiklinowiska. Najliczniej gniazdował wokół Zb. Gołuchowskiego (Kupczyk 1989, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Skrajne daty obserwacji pochodzą z Lenartowic 29.04.2005 i spod Chocza 31.08.1996 (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

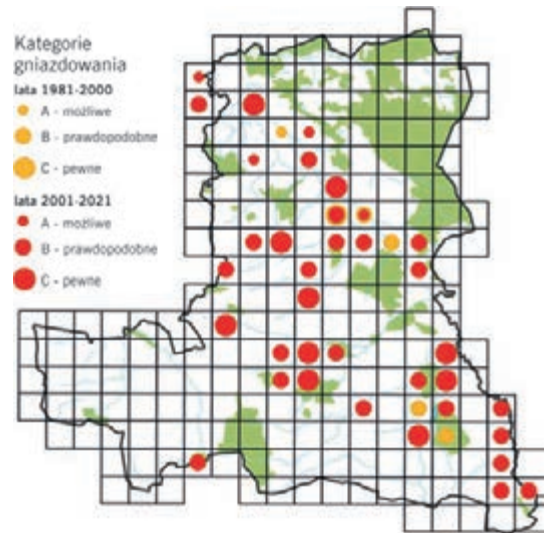
Występowanie trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus* w latach 1981-2021

Trzciniak

Acrocephalus arundinaceus

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w trzciniowiskach porastających brzegi jezior, stawów i starorzeczy, rzadziej zasiedla nadrzeczne wiklinowiska (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=40, F=19,5%]. Zasiadła trzciniowiska nad różnymi zbiornikami, nad rowami i zarośla wierzbowe. Najliczniej gniazdownął wokół Zb. Gołuchowskiego, gdzie w roku 1989 zanotowano 23 pary (Kupczyk 1989, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Skrajne daty obserwacji pochodzą spod Chocza: 27.04.2014 i 14.07.1997 (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz). W dniu 7.08.1972 schwymano w Pleszewie ptaka, którego zaobrazkowano 29.07.1972 w ujściu Wisły koło Mikoszewa, w odległości 282 km (Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie trzciniaka *Acrocephalus arundinaceus* w latach 1981-2021

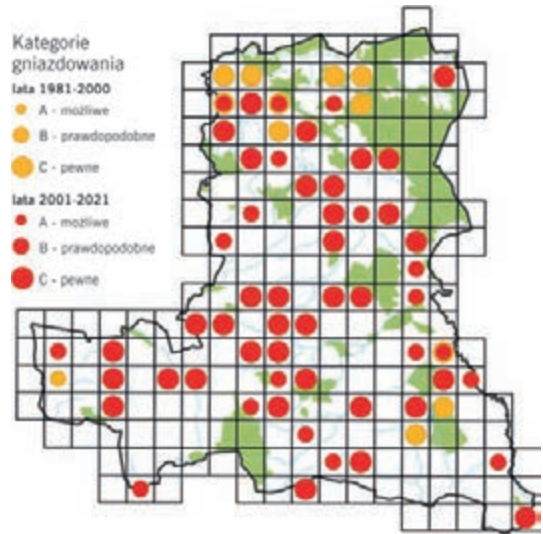

Trzciniak *Acrocephalus arundinaceus* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Oknówka *Delichon urbicum*

Licznie lęgowa. Zasiedla zabudowę wiejską i miejską, gniazduje również pod mostami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=64, F=31,2%]. Liczebność tego gatunku badano w latach 1989-1991 na obszarze 35,17 km² gminy Gizałki. W Czołnochowiu, Gizałkach, Kolonii Obory, Nowej Wsi, Oborach, Rudzie Wieczyńskiej, Szymanowicach, Tomicach, Toporowie i Wronowie znaleziono w tych latach łącznie 190, 178 i 164 gniazda, a zagęszczenie wyniosło 4,6-5,4 par/km². Dominowały gniazda umiejscowione na budynkach gospodarczych (87,6%). Corocznie 16-25 gniazd tej jaskółki zajmowały wróble domowe (Lis 1992). Kolonie lęgowe znajdowano również pod mostami na rz. Ciemnej w Tursku i na rz. Prośnie w Nowej Wsi (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Gatunek rozpowszechniony w Pleszewie, gdzie gniazdowała pośród starych kamienic i osiedli mieszkaniowych (Żurawlew & Markiewicz 2014). Najwcześniejszy przylot zanotowano 15.04.2009 w Kwileniu, a najpóźniej obserwowana 29.09.1996 w Gołuchowie. Największe stado odnotowano w Suchorzewie 11.08.2004 - ok. 200 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, P. Żurawlew).

Występowanie oknówki *Delichon urbicum* w latach 1981-2021

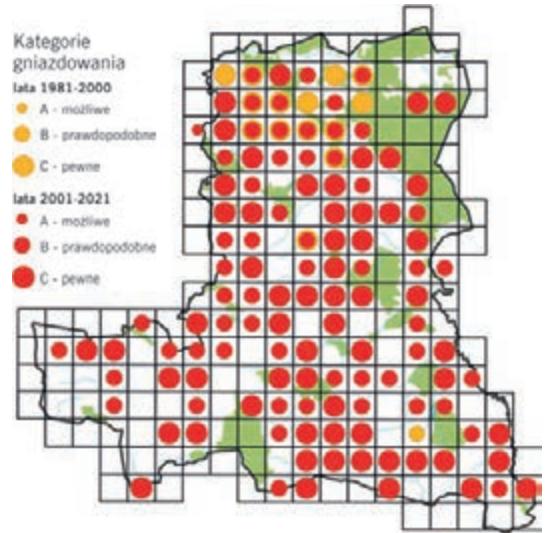
Oknówki *Delichon urbicum* (© Paweł Kostuj)

Dymówka *Hirundo rustica*

Liczne lęgowa. Gniazduje głównie wewnątrz budynków gospodarczych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=121, F=59,0%]. Powszechnie gniazduje pośród zabudowań wiejskich i w strefie peryferyjnej Pleszewa. W latach 1989-1991 badano liczebność tego gatunku na 35,17 km² w gminie Gizałki. Na terenie takich miejscowości jak Czołnochów, Gizałki, Kolonia Obory, Nowa Wieś, Obory, Ruda Wieczyńska, Szymanowice, Tomice, Toporów i Wronów wykazano w wymienionych latach odpowiednio 584, 622 i 575 gniazd, a zagęszczenie wyniosło 16,3-17,7 par/km². Dominowały gniazda w oborach (91,9%), pozostałe gniazda znajdowały się w chlewach, stajniach, kurnikach i innych pomieszczeniach (Lis 1992).

W roku 1991 znaleziono jej gniazda pod mostem w Tursku (Wilżak et al. 2004). W latach 1977-2001 pod Choczem najwcześniej wiosną stwierdzona 3.04.1992 i 3.04.2001, a ostatnio notowana już 30.03.2007 i 31.03.2006 w Pile oraz 31.03.2016 w Kwileniu. Ostatniego przelotnego ptaka obserwowano 21.10.1989 w Kwileniu. Maksymalne skupienia to: 22.08.2004 - ok. 200 os. nad Zb. Gołuchowskim, 8.09.1999 - ok. 300 os. koło Żbików i 16.08.2000 - ok. 500 os. na stawach w Kwileniu (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, Żurawlew & Nowak 2017c, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie dymówki *Hirundo rustica* w latach 1981-2021

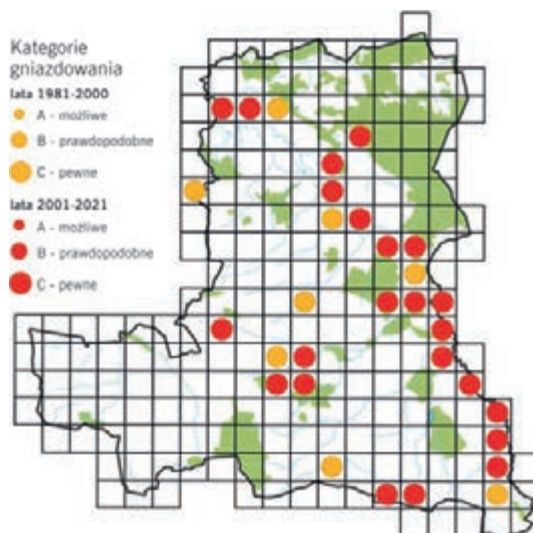

Dymówka *Hirundo rustica* (© Eugeniusz Markiewicz)

Brzegówka *Riparia riparia*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje w urwistych brzegach rzek, w skarpach żwirowni, piaskowni, wykopach i ścianach kopalni odkrywkowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=31, F=15,1%]. Kolonie lęgowe notowano przede wszystkim w urwistych brzegach rz. Proсны. Przykładowo na odcinku pomiędzy Kościelną Wsią a Jankowem w latach 1994, 1996, 1998 i 2010 funkcjonowały odpowiednio: 1 kolonia (12 norek), 4 kolonie (204 norki), 2 kolonie (56 norek) i 7 kolonii (204 norki). Gatunek drążył swe norki również w skarpach żwirowni, piaskowni, nad stawami i gliniankami. W dolinie Proсны w 1991-1999 pomiędzy Choczem a Niniewem znaleziono łącznie 11 kolonii (po 1-70 norek), które istniały do 4 lat. Najliczniejsze kolonie znaleziono w żwirowniach w Tursku (1995 - 192 nory) i Kucharach (2005 - 180 nor) (Wilżak et al. 2004, 2015, P. Żurawlew). W innych rejonach powiatu w różnych latach gniazdowała w: Dobrej Nadziei, Gizalkach, Karsach, Kowalewie, Krzywosądowie, Kucharkach, Lenartowicach, Nowej Kaźmierce, Pieruszcach, Pleszewie, Taczanowie i Zawadach (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Błażniak, R. Kaczmarek, P. Kaźmierczak, M. Litwin, G. Lorek, T. Pietrzak, A. Sobkowiak, E. Markiewicz, R. Mizerkiewicz, P. Żurawlew). Skrajne daty obserwacji: 28.04.1991 (Chocz) i 27.09.2001 (Pleszew) (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie brzegówki *Riparia riparia* w latach 1981-2021

Brzegówka *Riparia riparia* (© Janusz Ratajczak)

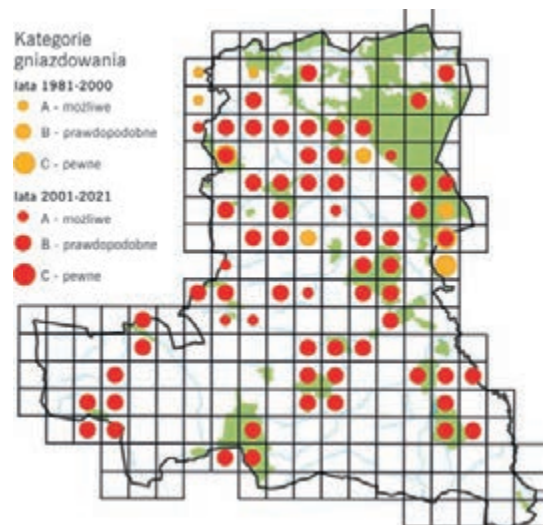

Świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix* (© Janusz Ratajczak)

Świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*

Licznie lęgowa. Zamieszkuje starsze, cieniste lasy liściaste i mieszane (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=72, F=35,1%]. Gniazdowała w lasach liściastych i mieszanych, łęgach nadrzecznych, parkach podworskich i miejskich. W arboretum gołuchowskim w 1965 gniazdowało 41 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Skrajne daty obserwacji: 11.04.2018 (Żbiki) i 7.09.1995 (Kwieleń) (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie świstunki leśnej
Phylloscopus sibilatrix w latach 1981-2021

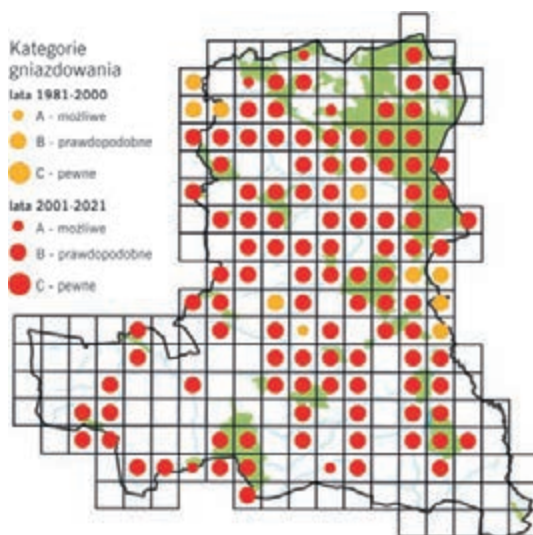

Piecuszek

Phylloscopus trochilus

Bardzo licznie lęgowy. Zasiedla różnorodne zbiorowiska leśne i zakrzewienia (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=117, F=57,1%]. Związany z najróżniejszymi terenami zadrzewionymi. W parku-arboretum w Gołuchowie zanotowano w 1965 - 10 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Najwcześniej obserwowany pod Piłą 1.04.2010, a najpóźniej w Żbikach 13.09.2020 (E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie piecuszka *Phylloscopus trochilus* w latach 1981-2021

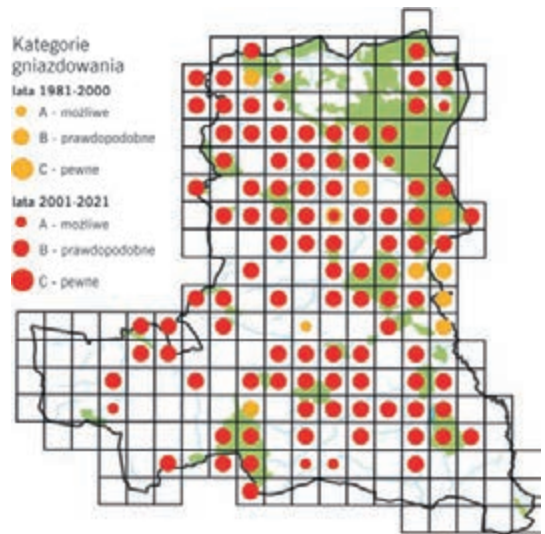
Piecuszek *Phylloscopus trochilus* (© Janusz Ratajczak)

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita* (© Janusz Ratajczak)

Pierwiosnek *Phylloscopus collybita*

Licznie lęgowy. Gniazduje w różnych typach lasów i zadrzewień, preferując lasy lęgowe i stare olsy (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). **Powiat pleszewski.** Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=109, F=53,2%]. Notowany w różnych typach lasów, zadrzewieniach nadrzecznych, parkach podworskich i miejskich. W roku 1936 w Pleszewie S. Mistygacz obrządkował pisklęta. W roku 1965 w gołuchowskim arboretum naliczono 36 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Fenologicznie skrajne obserwacje pochodzą spod Piły 19.03.2020 i Kwilenia 18.10.1998 (Wilżak et al. 2004, E. Markiewicz). Choć nad Zb. Gołuchowskim napotkano jeszcze 20.11.2009 - 1 os. (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Radziszewski 2012).

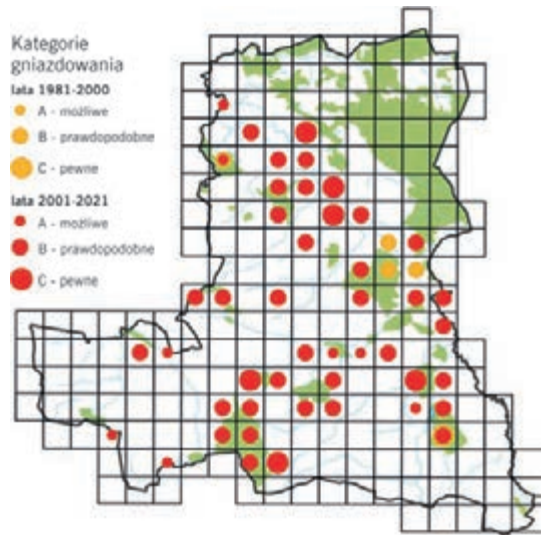
Występowanie pierwiosnka *Phylloscopus collybita* w latach 1981-2021

Raniuszek

Aegithalos caudatus

Średnio licznie lęgowy. Związany z lasami liściastymi i mieszаныmi, rzadziej zasiedla lasy iglaste, parki i zadrzewienia śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=49, F=23,9%]. Występował w lasach liściastych, mieszanych, parkach i gęstych zadrzewieniach nadrzecznych. W roku 1965 w Gołuchowie w arboretum gniazdowała 1 para (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a). W okresie nielęgowym najczęściej spotykany w XI, a największe stadka widziano 17.10.2005 - po ok. 60 i 26 os. w Brzeziu (Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

Występowanie raniuszka *Aegithalos caudatus* w latach 1981-2021

Raniuszek *Aegithalos caudatus* (© Tomasz Kopijkowski)

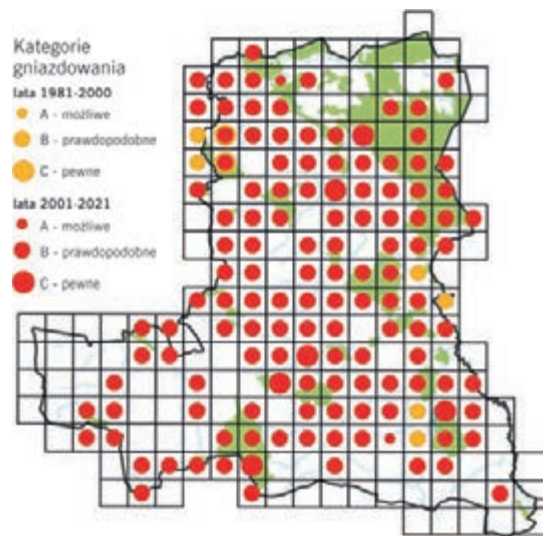

Kapturka *Sylvia atricapilla*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Kapturka *Sylvia atricapilla*

Bardzo licznie lęgowa. Gniazduje w wysokich, cienistych lasach liściastych i mieszanych (grądy i łęgi), ponadto zasiedla parki, ogrody i zadrzewienia śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=134, F=65,4%]. Występowała w lasach, parkach i zadrzewieniach z gęstym podszytem. W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 zanotowano 18 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004). Skrajne daty obserwacji to 29.03.2017 - 1♂ w Kwileniu (P. Żurawlew) i 6.11.2010 - 1♂ w Pile (Żurawlew & Radziszewski 2013a). Dwa razy napotkana zimą: 13-26.12.2013 - 1♀ w Pile i 2.01.2016 - 1♀ w Gołuchowie (Żurawlew 2015, Żurawlew & Nowak 2017c).

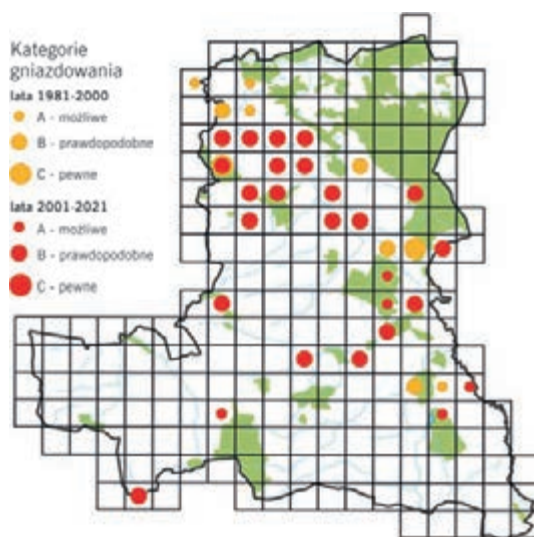

Występowanie kapturki *Sylvia atricapilla* w latach 1981-2021

Gajówka *Sylvia borin*

Licznie lęgowa. Związana z cienistymi i wilgotnymi lasami lęgowymi, grądami i olsami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=35, F=17,1%]. Nieczęsta pokrzewka, najliczniej zasiedlająca resztki lasów lęgowych nad rz. Prosną (Wilżak et al. 2004). W roku 1965 w gołuchowskim arboretum naliczono 22 pary (Oko 1967). Najwcześniejsze obserwacje: 29.04.1993 (Kwileń) i 2.05.1998 (Tursko), a najpóźniejsze 11.09.2012 (Pleszew) i 22.09.1995 (Kwileń) (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, Żurawlew & Radziszewski 2014).

Występowanie gajówki *Sylvia borin* w latach 1981-2021

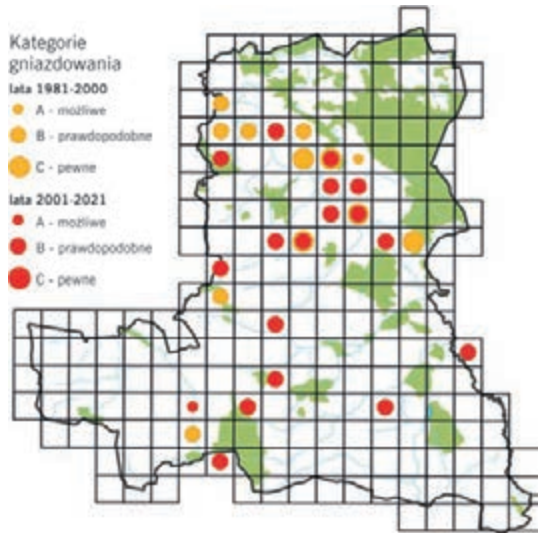

Jarzębatka *Curruca nisoria* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Jarzębka *Curruca nisoria*

Średnio licznie lęgowa. Związana z krajobrazem rolniczym i dolinami rzecznyymi, gdzie zasiedla zróżnicowane, wielowarstwowe zadrzewienia (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=27, F=13,2%]. Najrzadsza pokrzewka, gniazdująca w gęstych zadrzewieniach i zakrzewieniach rosnących nad rowami, rzekami, pośród pól i łąk. Najwięcej stanowisk zlokalizowano nad Prosną i Grabówką. Skrajne obserwacje pochodzą spod Chocza (8.05.1994) i Niniewa (14.07.1996) (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

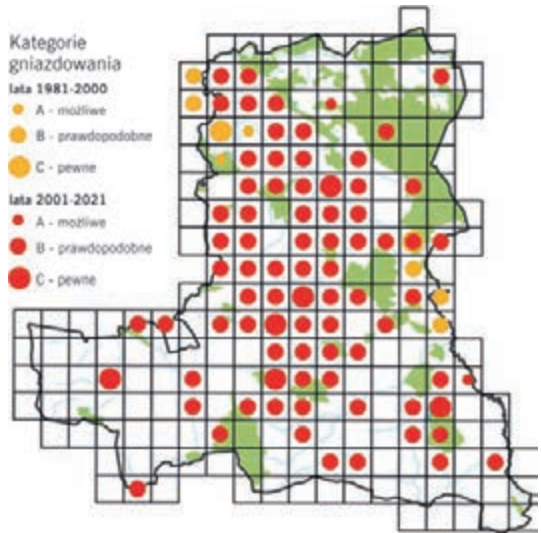

Występowanie jarzębki *Curruca nisoria* w latach 1981-2021

Pięgża *Curruca curruca*

Licznie lęgowa. Gniazduje w większych skupieniach zwartych krzewów w parkach, na cmentarzach, w sadach, ogrodach, żywopłotach, młodnikach i zadrzewieniach śródpolnych (Sikora et al. 2007).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=87, F=42,4%]. Gniazdowała w gęstych zadrzewieniach nad rzecznych, pośród krzewów, żywopłotów, w sadach i ogrodach, we wsiach i miastach. W arboretum gołuchowskim w 1965 występowało 11 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Fenologicznie skrajne stwierdzenia pochodzą z okolic Chocza: 8.04.1986 i 8.04.1989 oraz 20.09.1997 i 21.09.2010 (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2013a).

Występowanie pięgży *Curruca curruca* w latach 1981-2021

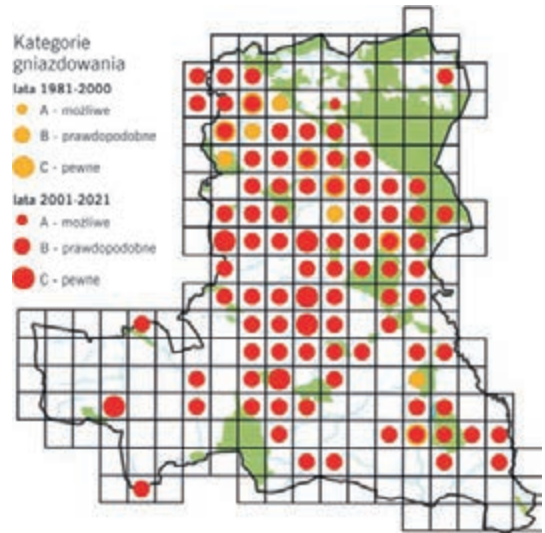

Piegża *Curruca curruca* (© Janusz Ratajczak)

Cierniówka *Curruca communis*

Licznie lęgowa. Gniazduje w luźnych zadrzewieniach w sąsiedztwie terenów otwartych, w krajobrazie rolniczym i w dolinach rzek (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=92, F=44,9%]. Zasiedlała otwarty krajobraz rolniczy, gniazdując w zadrzewieniach śródpolnych, śródłąkowych, nadrzecznych, nad rowami, kanałami i na skrajach lasów (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Skrajne daty obserwacji z okolic Chocza: 23.04.1995, 23.04.2000 i 22.08.1990 (Wilżak et al. 2004).

Występowanie cierniówki *Curruca communis* w latach 1981-2021

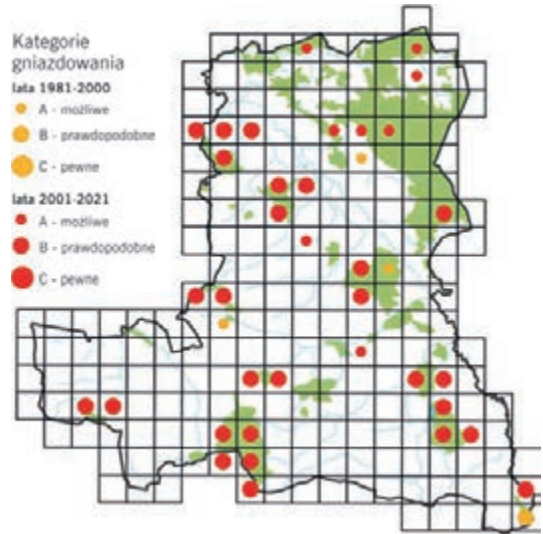
Cierniówka *Curruca communis* (© Tomasz Kopijkowski)

Mysikrólik *Regulus regulus*

Licznie lęgowy. Gatunek związany z obecnością drzew iglastych, szczególnie świerka i jodły, dlatego najliczniej gniazduje w borach świerkowych i mieszanych z udziałem świerka (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=39, F=19,0%]. Stanowiska lęgowe wykrywano głównie w lasach mieszanych, gdzie występowały świerki. W arboretum w Gołuchowie wykryto w 1965 - 1 parę (Oko 1967). Podczas przelotów najliczniej notowany w IX-XI. W okresie tym obserwowany był często w borach mieszanych i sosnowych, w zadrzewieniach śródpolnych, wśród zabudowań we wsiach i miastach (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie mysikrólika *Regulus regulus* w latach 1981-2021

Mysikrólik *Regulus regulus* (© Janusz Ratajczak)

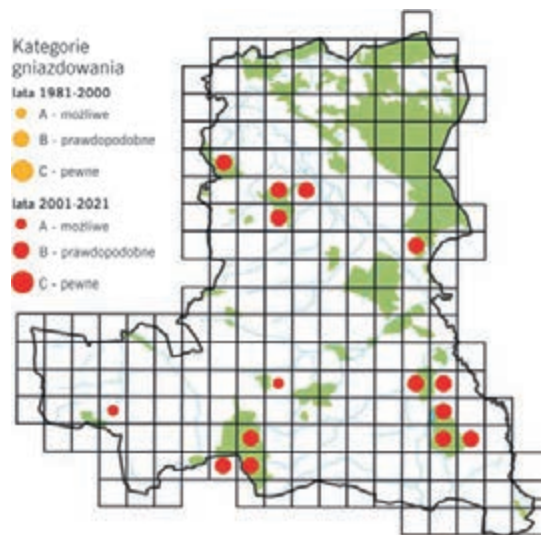

Zniczek *Regulus ignicapilla* (© Janusz Ratajczak)

Zniczek *Regulus ignicapilla*

Średnio licznie lęgowy. Najliczniej gniazduje w starych lasach grądowych z jodłą lub świerkiem, a także w lasach mieszanych ze świerkiem (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=15, F=7,3%]. Po raz pierwszy na terenie badań stwierdzony 3.04.1993 - 1♂ koło Piły (Wilżak et al. 2004). Następnie gatunek znajdowano, często stymulując głosowo ♂♂, w skupieniach świerków. W latach 2004-2021 jego stanowiska wykryto koło Gołuchowa, Izbiczna, Karminka, Piły, Taczanowa, Wieczyna i Żegocina. Najwcześniejsze obserwacje pochodzą z okolic Taczanowa (22.03.2014 - 3♂♂) i Żegocina (31.03.2017 - 1♂) (Żurawlew et al. 2008, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Nowak 2017a, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie zniczka *Regulus ignicapilla* w latach 1981-2021

Jemiołuszka *Bombycilla garrulus*

W Polsce przelotna i zimująca. Gniazduje w tajdze i lasotundrze na obszarze całej Palearktyki oraz w północno-zachodniej i północno-środkowej części Ameryki Północnej. Najczęściej pojawia się w miastach, gdzie znajduje znaczną liczbę jarzębin i głógów, których owoce są jej pokarmem. Rzadko notowana w mniejszych miejscowościach i poza osiedlami ludzkimi (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i zimujący. W latach 1985-2021 stwierdzona 176 razy (4500 os.) podczas 28 sezonów zimowych (tab. 6). Pojawiała się w bardzo zmiennej liczbie w poszczególnych latach, najliczniej w 2004/2005 i 2012/2013. Największe stada widywano w Pleszewie 24.01.1992 - ok. 200 os., 14.12.2012 - ok. 220 os., 20.12.2012 - ok. 200 os. i 14.01.2013 - ok. 300 os. oraz w Gołuchowie 28.01.2013 - ok. 250 os. Dominowały obserwacje w XI-II, skrajne daty to: 19.09.2019 - 14 os. w Gizałkach i 27.10.2010 - 1 os. w Gołuchowie oraz 27.04.2005 - 3 os. w Żegocinie i 29.04.2004 - 12 os. w Pile (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, 2015, Żurawlew & Markiewicz 2014, Żurawlew & Radziszewski 2014, A. Kośmicki, R. Kaczmarek, P. Kaźmierczak, W. Kroker, E. Markiewicz, A. Sobkowiak, P. Żurawlew).

Tabela 6. Rozkład obserwacji jemiołuszki *Bombycilla garrulus* w poszczególnych sezonach w latach 1985-2021

Sezon zimowy	N stwierdzeń/ N osobników
1985/1986	2/32
1986/1987	5/74
1988/1989	2/37
1989/1990	4/44
1990/1991	5/131
1991/1992	4/265
1993/1994	8/152
1994/1995	2/23
1995/1996	8/92
1996/1997	11/87
1997/1998	6/29
1998/1999	2/4
1999/2000	4/55
2000/2001	3/3
2001/2002	7/66
2002/2003	1/1
2003/2004	4/45
2004/2005	25/468
2005/2006	7/139
2006/2007	5/207
2007/2008	6/70
2008/2009	16/310
2010/2011	11/329
2011/2012	3/35
2012/2013	20/1701
2014/2015	1/1
2019/2020	3/87
2020/2021	1/13

Jemiołuszka *Bombycilla garrulus* (© Tomasz Kopijkowski)

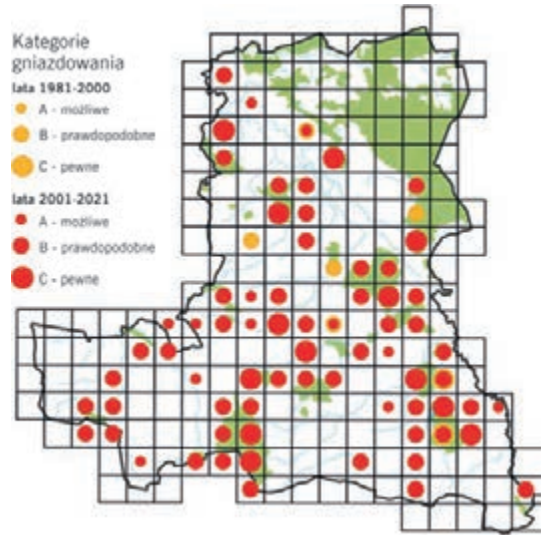

Kowalik *Sitta europaea* (© Tomasz Sobiejewski)

Kowalik *Sitta europaea*

Licznie lęgowy. Gniazduje we wszystkich typach lasów, w parkach, ogrodach i większych zadrzewieniach śródpolnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=72, F=35,1%]. Występował w dąbrowach, lasach mieszanych, parkach miejskich i podworskich, a nie obserwowano go w borach sosnowych (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2011, 2013a, 2018, Żurawlew & Markiewicz 2014). W roku 1965 w arboretum w Gołuchowie gniazdowało 25 par (Oko 1967).

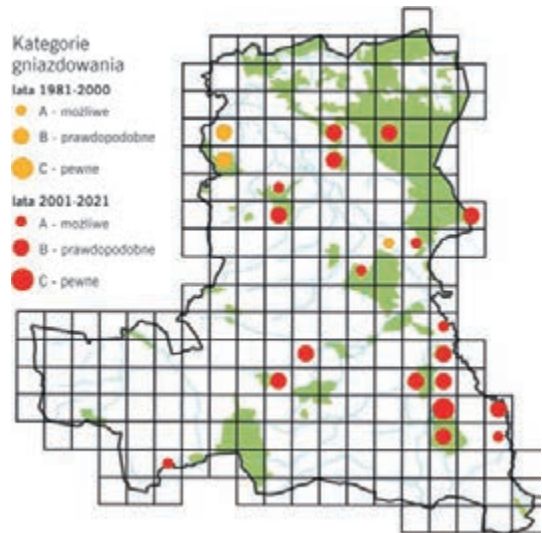

Występowanie kowalika *Sitta europaea* w latach 1981-2021

Pełzacz leśny *Certhia familiaris*

Średnio licznie lęgowy. Zasiedla wszelkie typy lasów i większe zadrzewienia (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=22, F=10,7%]. Trudno wykrywalny gatunek, znany z nielicznych stanowisk. W roku 1965 w gołuchowskim arboretum gniazdowało 8 par. Wyjątkowo notowany w zabudowie miejskiej: 12.11.2010 - 1 os. rozbił się o szybę sklepu w Pleszewie (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie pełzacza leśnego *Certhia familiaris* w latach 1981-2021

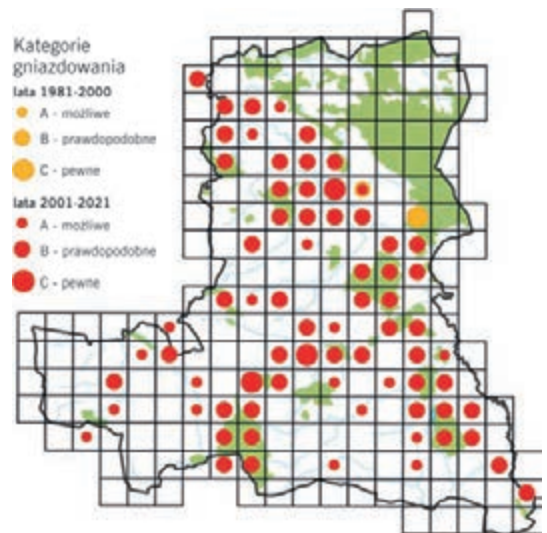

Pełzacz leśny *Certhia familiaris* (© Agata, Mateusz i M. Wolfgang Matysiakowie www.fotomatysiak.pl)

Pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*

Średnio licznie lęgowy. Zamieszkuje lasy liściaste i mieszane, parki miejskie i wiejskie, aleje i zadrzewienia śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=73, F=35,6%]. Gniazdował w lasach liściastych i mieszanych, zadrzewieniach nadrzecznych, parkach, szpalerach i alejach. W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 wykazano 5 par (Oko 1967, Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie pełzacza ogrodowego
Certhia brachydactyla w latach 1981-2021

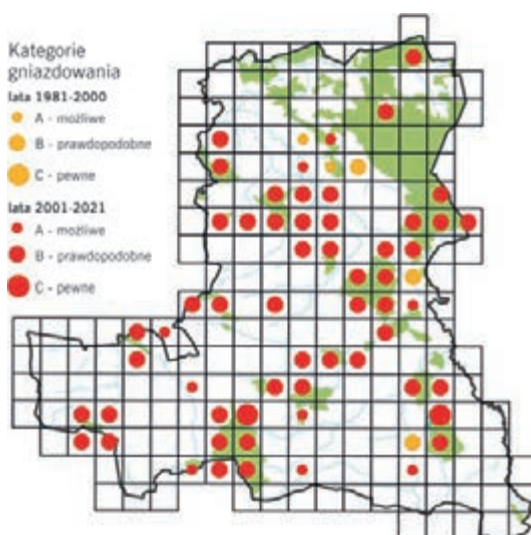
Pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla* (© Eugeniusz Markiewicz)

Strzyżyk

Troglodytes troglodytes

Licznie lęgowy. Zamieszkuje różne typy lasów, przy czym najchętniej zasiedla podmokłe lasy liściaste i mieszane (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=63, F=30,7%]. Spotykany był w dąbrowach, lasach mieszanych, olsach i parkach (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). Systematyczne obserwacje w latach 1990-2000 w dolinie Proсны pod Choczem wykazały, że regularnie tam występował w okresie IX-IV i zimował corocznie (Wilżak et al. 2004).

Występowanie strzyżyka *Troglodytes troglodytes* w latach 1981-2021

Strzyżyk *Troglodytes troglodytes* (© Tomasz Kopijkowski)

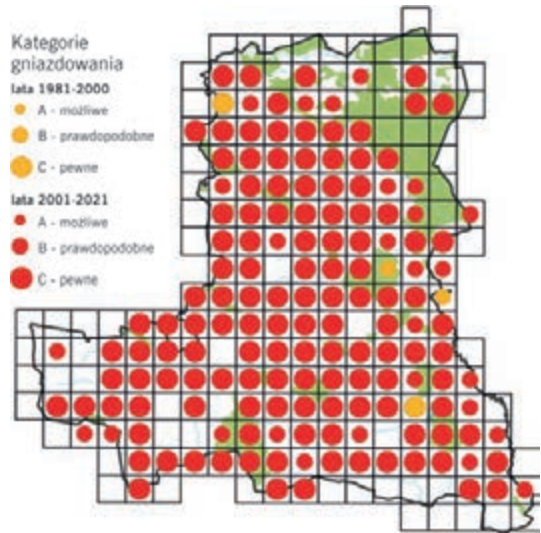

Szapak *Sturnus vulgaris*

Licznie lęgowy. Gniazduje na skrajach lasów, w zadrzewieniach w krajobrazie rolniczym i na terenach zurbanizowanych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprze-strzeniony [N=155, F=75,6%]. Powszechnie gniazdował w lasach, gdzie występują dziuplaste drzewa, w różnych miejscach na budynkach, w gniazdach bociana białego i skrzynkach lęgowych (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2011, P. Żurawlew). W latach 1936-1938 S. Mistygacz zaobraczkował w Pleszewie 547 piskląt. W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 gniazdo-owało 89 par (Oko 1967). Pojawiał się w lutym i był regularnie spotykany do końca listopada. W okresie zimowym notowany sporadycznie. Największe stada widziano 2.09.1992 - ok. 2000 os. pod Choczem, 21.10.2004 - ok. 1200 os. koło Suchorzewa, 10.03.1993 - dwa stada po ok. 1000 os. w Kwileniu i 31.03.2001 - ok. 1000 os. koło Broni-szewic (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Dnia 23.07.1989 w Kuźni znaleziono 1 martwego szpaka, który został zaobraczkowany 11.01.1987 w Clabecq w Belgii, w odległości 960 km (KCOP).

Występowanie szpaka *Sturnus vulgaris* w latach 1981-2021

Szapak *Sturnus vulgaris* (© Eugeniusz Markiewicz)

Muchołówka szara *Muscicapa striata* (© Janusz Ratajczak)

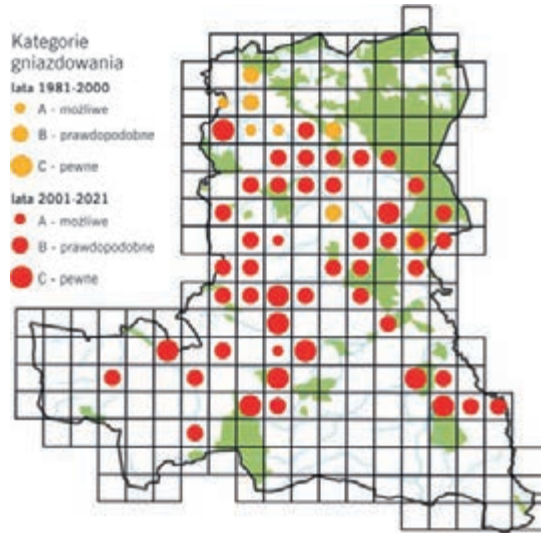

Muchołówka szara

Muscicapa striata

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje we wszystkich typach lasów, w parkach, zadrzewieniach, zaroślach śródpolnych, w grupach drzew pośród zabudowy wiejskiej i miejskiej (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=55, F=26,8%]. Gniazduje w starszych zadrzewieniach nadrzecznych, szpalerach drzew, parkach podworskich i pośród zieleni miejskiej (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew). W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 gniazdowało 7 par (Oko 1967). Przylatuje w maju, a odlatuje we wrześniu. Skrajne obserwacje: 1.05.2001 i 25.09.1994 pochodzą z rejonu Chocza (Wilżak et al. 2004).

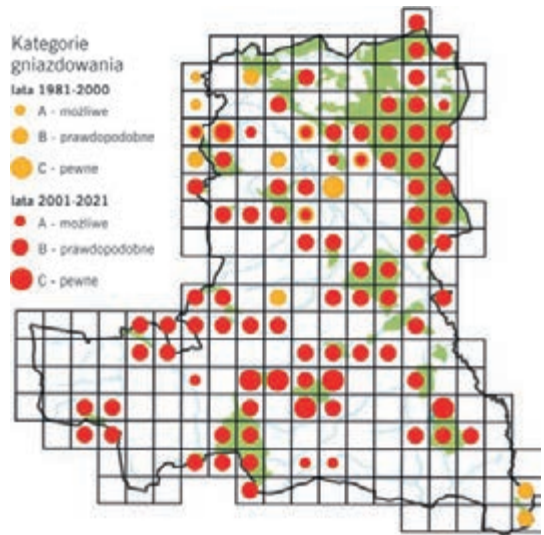
Występowanie muchołówki szarej *Muscicapa striata* w latach 1981-2021

Rudzik

Erithacus rubecula

Licznie lęgowy. Gniazduje prawie we wszystkich typach lasów, od naturalnych po plantacje leśne, a także w większych zadrzewieniach śródpolnych, parkach i ogrodach miejskich (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=93, F=45,4%]. Zasiadła najliczniej lasy liściaste i mieszane oraz parki podworskie z bogatym podszytem. W gołuchowskim arboretum wykazano w roku 1965 - 15 par (Oko 1967). Podczas przelotów najczęściej notowany w IX, X, III i IV. Zimował regularnie, ale bardzo nielicznie (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Kostuj, P. Żurawlew).

Występowanie rudzika *Erithacus rubecula* w latach 1981-2021

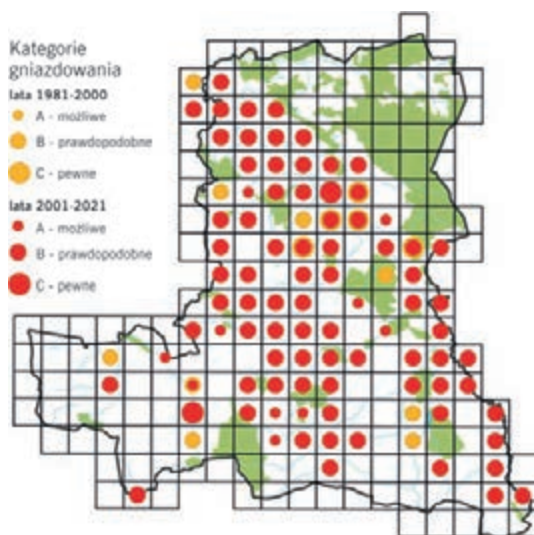
Rudzik *Erithacus rubecula* (© Paweł Kostuj)

Słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*

Średnio licznie lęgowy. Zasiedla mozaikę zadrzewień, zakrzewień i terenów otwartych w dolinach rzecznych i wokół zbiorników wodnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=94, F=45,9%]. Powszechnie gniazdował w zadrzewieniach nadrzecznych nad Prosną, Grabówką, Lutynią i Nerem, w parkach podworskich z podszytem, a także w pasach gęstych zadrzewień nad rowami pośród pól i łąk (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W gołuchowskim arboretum w roku 1965 gniazdowało 14 par (Oko 1967). Najwcześniejsze obserwacje: 16.04.2020 (Kwiień), 17.04.2005 (Piła), 17.04.2005 (Strzydzew) i 17.04.2015 (Żbiki) (E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie słowika rdzawego
Luscinia megarhynchos w latach 1981-2021

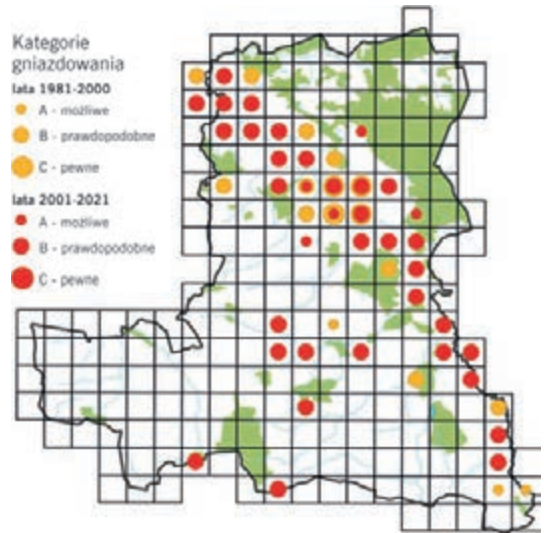
Słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* (© Janusz Ratajczak)

Słowik szary

Luscinia luscinia

Średnio licznie lęgowy. Siedliskiem lęgowym są tereny podmokłe, takie jak olsy i łągi nad rzekami, stawami i jeziorami (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=49, F=23,9%]. Rozpowszechniony w dolinie Proсны, gdzie miejscami w latach 1996-1998 był nawet liczniejszy od słowika rdzawego (Wilżak et al. 2004). Zanikanie miejsc wilgotnych i zadrzewień nadrzecznych spowodowało spadek jego liczebności. Poza dolinę Proсны odnaleziony na nielicznych stanowiskach (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Wiosną najwcześniej śpiewającego 1♂ słyszano 25.04.1999 pod Choczem (Wilżak et al. 2004).

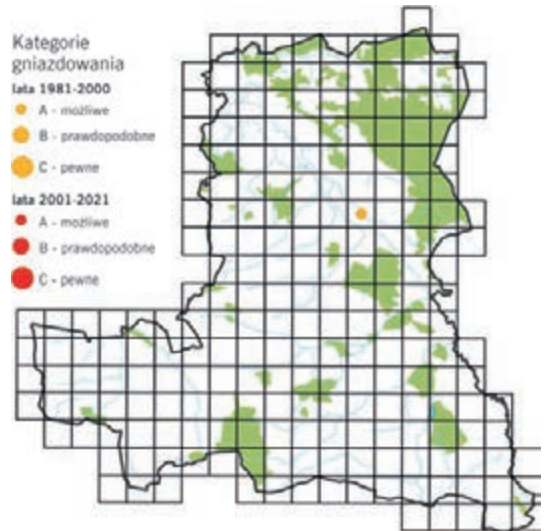
Występowanie słowika szarego *Luscinia luscinia* w latach 1981-2021

Podróżniczek

Luscinia svecica

Bardzo nielicznie lęgowy. Gniazduje najczęściej na terenach zalewowych w dolinach rzecznych i nad brzegami jezior (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gniazdowanie możliwe [N=1, F=0,5%]. W dniu 21.04.1985 - śpiewającego 1♂ obserwowano nad rz. Prosną koło Chocza (Wilżak et al. 2004). Ponadto 31.08.2002 - 1♀ obserwowano z bliska przy zagrodzie żubrów w Gołuchowie (Żurawlew 2013a).

Występowanie podróżniczka *Luscinia svecica* w latach 1981-2021

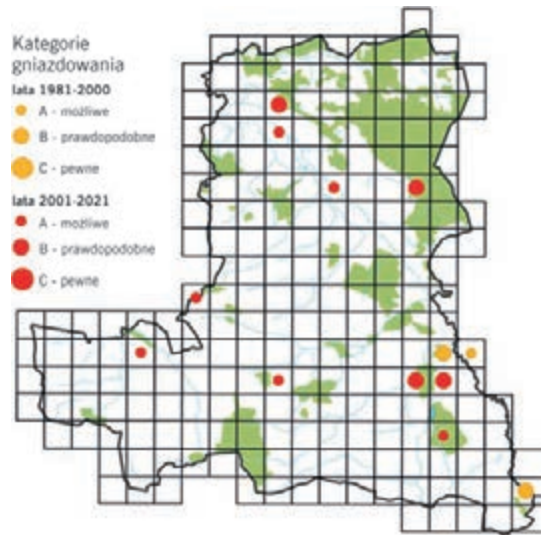

Podróżniczek *Luscinia svecica* (© Tomasz Kopijkowski)

Muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*

Średnio licznie lęgowa. Zasiedla różnorodny lasy, szczególnie liściaste i mieszane, rzadziej iglaste (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Polsce ma miejsce spadek jej liczebności. Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia” (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=13, F=6,3%]. Znana z bardzo nielicznych stanowisk. W gołuchowskim arboretum gniazdowało w 1965 - 5 par, a w 1989 i 2004 po 1 parze (Oko 1967, Kupczyk 1989, Pakalski et al. 2005). Następnie wykryto w 1994 - 2 pary w lesie koło Kościelnej Wsi i w 1996 - 1 parę koło Turska (Wilżak et al. 2004). Ponadto pojedyncze terytorialne samce stwierdzono w lasach przy torfowiskach: w 2008 przy skrzynce lęgowej koło Józefowa i przy dziupli w brzozie pod Gizałkami (P. Żurawlew). Podczas przelotów regularnie spotykana w IV-V i VIII-IX. Skrajne daty: 13.04.2013 - 1♂ (Gołuchów), 19.04.2007 - 1♂ (Taczanów) i 17.09.1998 - 1♀ (Kwileń) (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie muchołówki żałobnej
Ficedula hypoleuca w latach 1981-2021

Muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Średnio licznie lęgowa. Związana ze starymi łąkami, starymi lasami, borami mieszanymi, buczynami, łąkami i parkami miejskimi. W naszym kraju gniazduje głównie w części południowej i wschodniej (Śikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

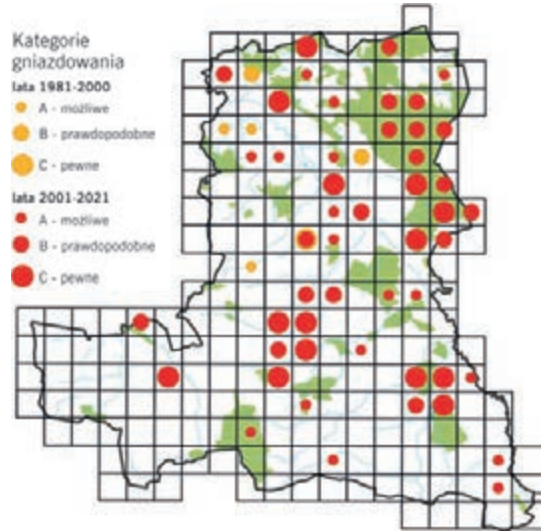
Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo. W dniach 7 i 8.05.1991 - 1♂ śpiewający w łąkach nadrzecznych w Kwileniu (Bednorz et al. 2000), a 1.05.2020 - 1♂ śpiewający w parku-arboretum w Gołuchowie (W. Kroker).

Pleszka

Phoenicurus phoenicurus

Średnio licznie lęgowa. Zasadza różne rodzaje lasów, tak liściaste, jak i iglaste, parki i ogrody działkowe (Śikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=54, F=26,3%]. Występowała powszechnie pośród borów sosnowych, rzadziej w lasach mieszanych, pośród zieleni w zabudowie wiejskiej i w mieście Pleszewie. W gołuchowskim arboretum w roku 1965 występowało 10 par (Oko 1967, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew). Skrajnych fenologicznie obserwacji dokonano w Pile 12.04.2000 oraz 3 i 6.10.1994 (Markiewicz 1996, Wilżak et al. 2004).

Występowanie pleszki *Phoenicurus phoenicurus* w latach 1981-2021

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, samiec (© Paweł Kostuj)

Kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, samiec (© Ryszard Dworak)

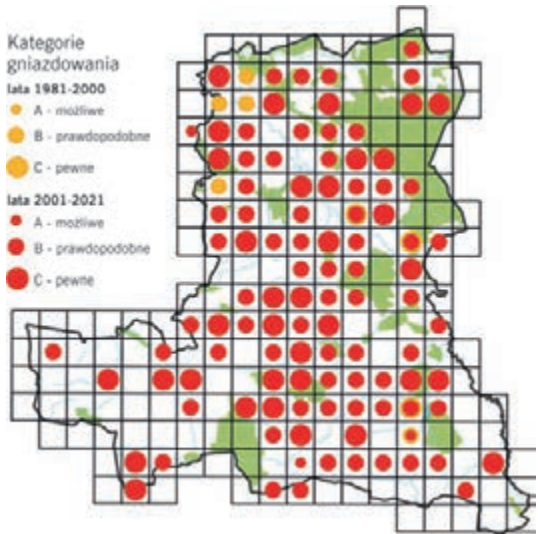

Kopciuszek

Phoenicurus ochruros

Licznie lęgowy. Zasiedla środowiska silnie zmienione przez człowieka, takie jak tereny zabudowane, kamieniołomy, wyrobiska, tereny fabryczne czy ruiny (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=106, F=51,7%]. Związany z zabudowaniami wiejskimi i miejskimi, niekiedy gniazdował z dala od ludzkich osad, np. na przystankach autobusowych. Gniazda znajdowano w różnych miejscach na budynkach, a nawet w opuszczonych gniazdach dymówek czy na użytkowanym wózku widłowym (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew). Pojawiał się w marcu, najwcześniej 14.03.2015 (Żbiki) i 16.03.1996 (Pleszew), a najpóźniej 29.11.1993 (Pleszew) i 29.11.2014 (Piła). Podczas przelotów na suchym ągorze nad Prosną koło Kwilenia widziano 10.10.1999 nawet 10 os. W okresie zimowym 17.02.2017 - 1♂ w Żbikach i 10.01.2021 - 1♂ w Pile (Bednorz et al. 2000, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

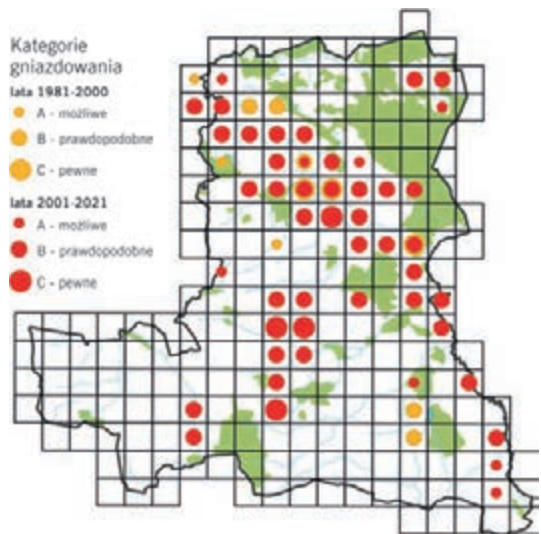

Występowanie kopciuszka *Phoenicurus ochruros* w latach 1981-2021

Pokląska *Saxicola rubetra*

Licznie lęgowy. Zasiedla wilgotne ugory, bagna, doliny zalewowe, pola irygacyjne, tereny rolnicze, wilgotne obniżenia terenu, zręby, młode uprawy leśne, nasypy kolejowe i pobocza dróg (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” ma status „bliski zagrożenia”, co związane jest z jej spadkiem liczebności (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=55, F=26,8%]. Większość stanowisk znajdowała się na łąkach i w wilgotnych obniżeniach terenu w dolinie Prozny i Neru, poza tym znana z nielicznych stanowisk. Skrajne obserwacje pochodzą spod Chocza: 19.04.1990, 19.04.2009 i 13.08.1992 (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie pokląsky *Saxicola rubetra* w latach 1981-2021

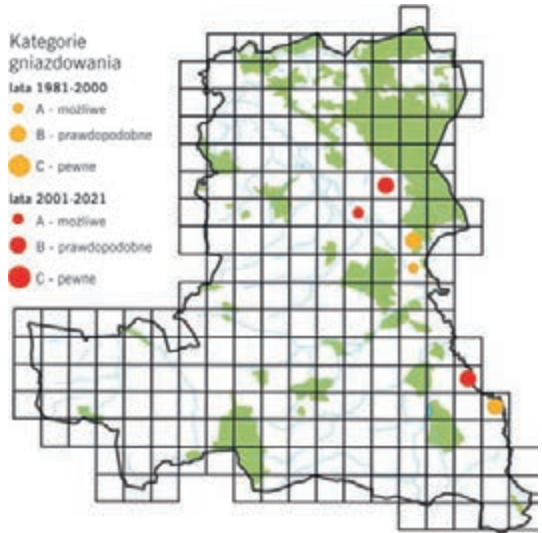

Pokląskwa *Saxicola rubetra*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

Kłaskawka *Saxicola rubicola*

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje na terenach suchych: na zboczach, nasypach, wałach, brzegach zbiorników, kamieniołomach, żwirowniach, piaszczynach, polach irygacyjnych, osadnikach ścieków, nieużytkach i terenach ruderalnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=6, F=2,9%]. Pierwsze stanowiska wykryto 10-30.07.1988 - 1 para pomiędzy Piłą a Starym Oleścem i 16.06.1989 - 1♂ koło Brudzewka (Kuźniak & Lorek 1992). Następnie pojedyncze pary lęgowe stwierdzono na 4 stanowiskach: w 1997 koło Macewa (Wilżak et al. 2004), w 2011 i 2013 w dwóch miejscach koło Józefowa (R. Łucka, E. Markiewicz) i w 2021 koło Jedlca (W. Kroker). Ponadto 27.03.1994 - 1♂ w Pile (Wilżak et al. 2004), 15.05.2010 - 1♂ koło Chocza (E. Markiewicz), 4.10.2015 - 2♂♂ na peryferiach Pleszewa (P. Żurawlew), 3 i 4.04.2019 - 1♀ oraz 5.10.2021 - 1♀ w Żegocinie (P. Żurawlew).

Występowanie kłaskawki *Saxicola rubicola* w latach 1981-2021

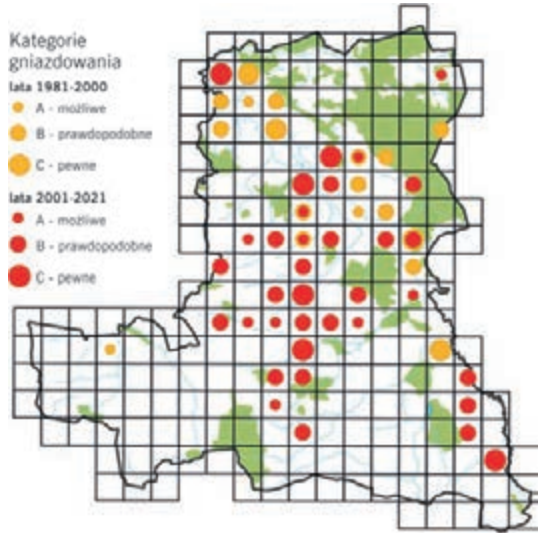
Kłaskawka *Saxicola rubicola*, samiec (© Ryszard Dworak)

Białorzotka

Oenanthe oenanthe

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje na nieużytkach, ugorach, terenach ruderalnych, porębach, wiatrolomach, pogorzeliśkach, kamieniostych i piaszczystych polach, kamieniołomach, żwirowniach, piaskowniach, cegielniach, hałdach, placach budowy czy ruinach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=49, F=23,9%]. Występowała na rozproszonych stanowiskach, zasiedlając suche ugory, piaskownie, żwirownie, place budowy, śródpolne gruzowiska, opuszczone domostwa i obrzeża glinianek (Wilżak et al. 2004, W. Kroker, E. Markiewicz, A. Sobkowiak, P. Żurawlew). W samym Pleszewie odnaleziono w latach 1991-2013 - 9 stanowisk zajmowanych niecorocznie (Żurawlew & Markiewicz 2014). Pierwsze ptaki wiosną pojawiały się w Żbikach 23.03.2016 i koło Piły 28.03.1999, a najpóźniej wykazana 14.09.1991 w Kwileniu (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

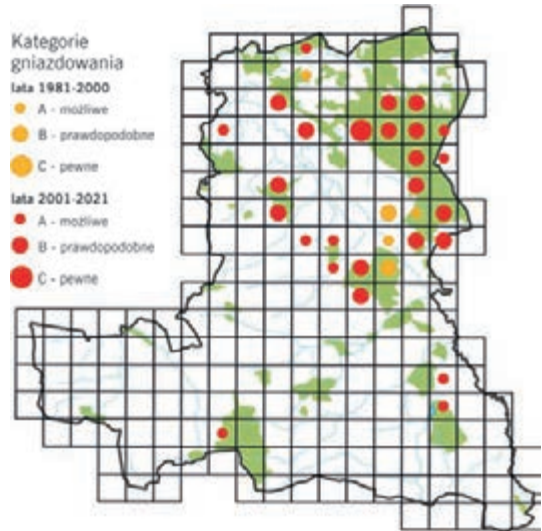
Występowanie białorzutki *Oenanthe oenanthe* w latach 1981-2021

Paszkot

Turdus viscivorus

Średnio licznie lęgowa. Zamieszkuje rozległe, wysokopienne bory sosnowe i mieszane (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=31, F=15,1%]. Rozpowszechniony w borach sosnowych na obszarze „Puszczy Pyzdrowskiej” gdzie głównie w latach 2001-2021 notowany był w wielu miejscach koło Białobłotów, Gizałek, Józefowa, Kaźmierki Nowej, Niniewa, Nowolipska, Piły i Wierchów. Pojedyncze pary i ptaki wykryto również koło Broniszewic, Grabu, Gołuchowa, Grodziska, Pardełaka, Taczanowa, Zawidowic, Żbików i Żegocina (E. Markiewicz, P. Żurawlew). Podczas przelotów i zimowania stwierdzany głównie na skrajach lasów i przy drzewach z jemiolą. Najczęściej był obserwowany w X-XI i III. Zestawienie 79 obserwacji z lat 1986-2021 dla miesięcy: IX (1 raz), X (13), XI (18), XII (9), I (9), II (7), III (22). Największe skupienia żerujących ptaków napotkano w Gołuchowie: 13.01.2001 - ok. 20 os. i 12.02.2007 - około 40 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie paszkota *Turdus viscivorus* w latach 1981-2021

Białorzzytka *Oenanthe oenanthe*, samiec (© Janusz Ratajczak)

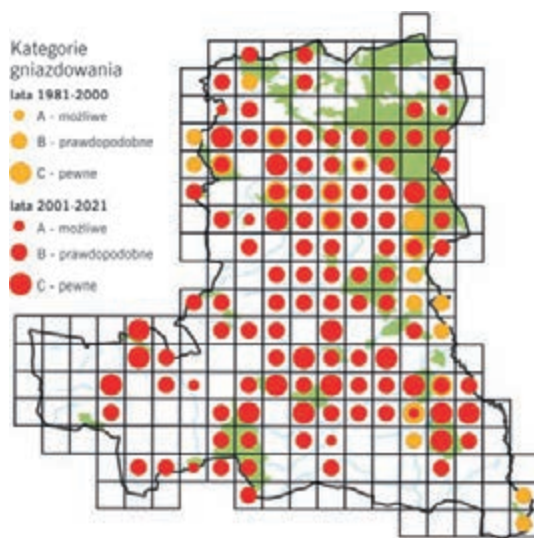

Paszkot *Turdus viscivorus* (© Janusz Ratajczak)

Śpiewak *Turdus philomelos*

Licznie lęgowy. Zasiedla wszelkiego rodzaju drzewostany, większe zadrzewienia śródpolne, parki podmiejskie i cmentarze (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=119, F=58,0%]. Gniazdował w różnych typach lasów, łęgach nadrzecznych i parkach podworskich. W Pleszewie występował tylko w podmiejskich Plantach (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014). W arboretum w Gołuchowie w roku 1965 stwierdzono 29 par (Oko 1967). Pod Choczem przylatywał wiosną niekiedy już w końcu lutego i był notowany do końca października, a wyjątkowo jeszcze w listopadzie. Największe stadko obserwowano 22.03.2003 - 15 os. koło Żbików (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie śpiewaka *Turdus philomelos* w latach 1981-2021

Śpiewak *Turdus philomelos* (© Janusz Ratajczak)

Droździk *Turdus iliacus* (© Zenon Niziołek)

Droździk *Turdus iliacus*

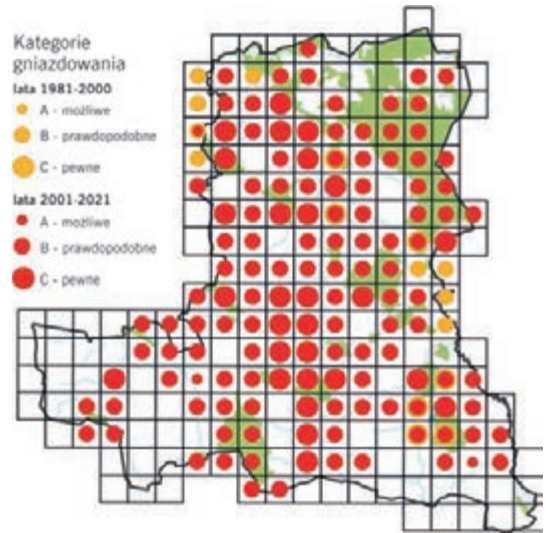
Skrajnie nielicznie lęgowy. Gniazduje w podmokłych lasach lęgowych i olsach, rzadziej w grądach i brzezinach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Polsce ma miejsce prawdopodobnie drastyczny spadek liczebności tego gatunku (Sikora et al. 2020), stąd decyzja o zaliczeniu go do grona gatunków zagrożonych (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny. Pojawiał się w III-IV i X-XI, a migrujące ptaki najczęściej można było usłyszeć nocą. Skrajne obserwacje: 24.09.2002 (Kwileń) i 2.05.1997 (Kościelna Wieś). Jeden raz spotkany w okresie zimowym 15.12.2009 - 1 os. w Gołuchowie. Największe stada 19.03.2003 - ok. 50 os. w Gołuchowie, 3.04.2001 - ok. 50 os. w Orlinie Dużej, 7.04.2003 - ok. 70 os. w Pleszewie i 7.04.2003 - ok. 50 os. w Broniszewicach (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2012, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

Kos *Turdus merula*

Licznie lęgowy. Zamieszkuje wszystkie typy lasów, zadrzewienia śródpolne, parki, cmentarze i zielen miejską (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprze-strzeniony [N=142, F=69,3%]. Zasiadła wszelkie rodzaje lasów, zadrzewienia śródpolne i nad-rzeczne, parki podworskie i miejskie. Pierwsze informacje o gniazdowaniu w Pleszewie pochodzą z roku 1936 (Żurawlew & Markiewicz 2014). W gołuchowskim arboretum w roku 1965 gniazdowało 11 par (Oko 1967).

Występowanie kosa *Turdus merula* w latach 1981-2021

Kos *Turdus merula*, samica z pisklętami (© Paweł Kostuj)

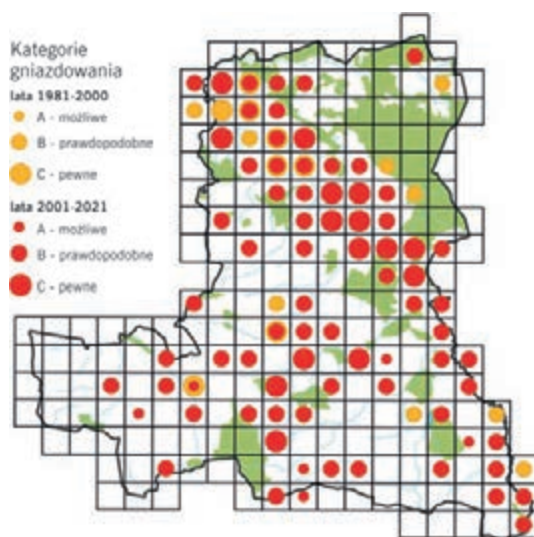

Kos *Turdus merula*, samiec (© Paweł Kostuj)

Kwiczół *Turdus pilaris*

Licznie lęgowy. Zasiedla doliny rzeczne, krajobraz rolniczy, a także zadrzewienia miejskie i zwartą zabudowę śródmiejską (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=87, F=42,4%]. Charakterystyczny gatunek dla zadrzewień nadrzecznych Proсны, Lutyni i Neru. Ponadto występował na skrajach lasów, w parkach podworskich, miejskich, szpalerach, kępach drzew i sadach. Pierwsze gniazda z pisklętami w powiecie znaleziono w roku 1984 w Pile (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014). Wyraźna migracja miała miejsce w IX-XI i III-IV, zimą spotykany regularnie. Największe stada: 11.01.1996 - ok. 300 os. koło Broniszewic, 15.12.2009 - ok. 250 os. w Gołuchowie i 18.01.2017 - ok. 250 os. w Choczcu (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, P. Żurawlew).

Występowanie kwiczółu *Turdus pilaris* w latach 1981-2021

Kwiczół *Turdus pilaris* (©Janusz Ratajczak)

Drozd obrożny *Turdus torquatus*

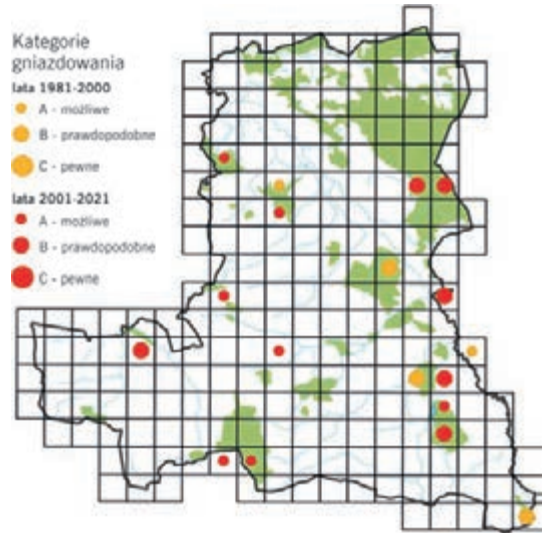
Bardzo nielicznie lęgowy. W Polsce gniazduje podgatunek *alpestris*, zasiedlający bory świerkowe w Karpatach i Sudetach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Przez nasz kraj przelatuje podgatunek *torquatus*, gniazdujący w górach północnej Europy. W latach 1950-2014 został wykazany w środkowej i północnej Polsce 171 razy (Sikora et al. 2015).

Powiat pleszewski. Zalotujący wyjątkowo. W dniach 11-13.04.1993 - 1♂ podgatunku *torquatus* obserwowano w ogrodzie i sadzie w Kwileniu (Żurawlew 1994).

Pokrzywnica *Prunella modularis*

Średnio licznie lęgowa. Na niżu Polski gniazduje w borach sosnowych i świerkowych, lasach mieszanych, dąbrowach, olsach, bagiennych brzezinach, zadrzewieniach śródpolnych, parkach, cmentarzach, zaroślach wierzbowych i wiklinowiskach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=18, F=8,8%]. Występował w borach sosnowych i lasach mieszanych. Podczas przelotów obserwowana w IX i X (z wyraźnym szczytem w X¹) oraz w III i IV. Najwcześniejsze pojawy: 6.03.1997 koło Kościelnej Wsi i 21.03.2001 w Kwileniu, a najpóźniej: 31.10.2005 w Kwileniu. Trzech obserwacji pojedynczych ptaków dokonano w okresie zimowym: 28.12.1996 w Kwileniu, 23.02.1997 w Pile oraz 1 i 2.02.2007 - 1 os. ponownie w Kwileniu (Wilzak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie pokrzywnicy *Prunella modularis* w latach 1981-2021

Pokrzywnica *Prunella modularis* (© Michał Gałan)

Drozd obrożny *Turdus torquatus* © Michal Galan

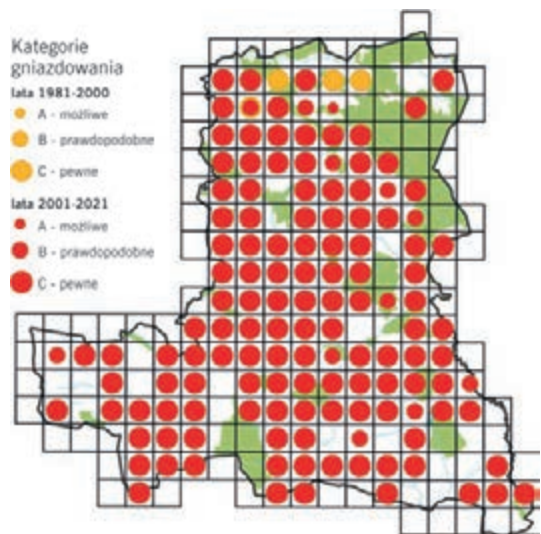

Wróbel *Passer domesticus*, samiec (© Michał Gałan)

Wróbel *Passer domesticus*

Bardzo licznie lęgowy. Zasiedla osiedla ludzkie, poza którymi występuje wyjątkowo (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=135, F=65,9%]. Silnie związany z zabudowaniami, gdzie budował gniazda w otworach i zakamarkach. Zasiedlał również gniazda bociana białego i oknówki, a wyjątkowo wił samodzielnie gniazda na drzewach i antenach telewizyjnych. Chętnie zajmował skrzynki lęgowe wieszane na budynkach po termomodernizacjach. W okresie nielęgowym tworzył skupienia do 200 os. (Oko 1967, Lis 1992, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2011, 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, P. Żurawlew).

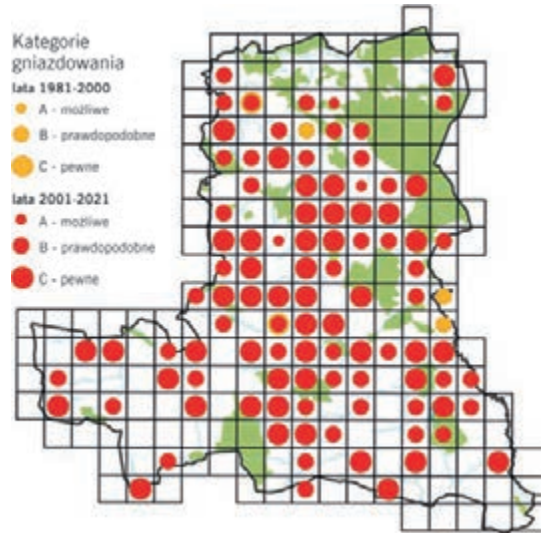

Występowanie wróbla *Passer domesticus* w latach 1981-2021

Mazurek *Passer montanus*

Licznie lęgowy. Powszechnie gniazduje w urozmaiconym krajobrazie rolniczym, pośród zadrzewień śródpolnych, we wsiach i willowych dzielnicach miast (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=100, F=48,8%]. Charakterystyczny gatunek dla zadrzewień śródpolnych i nadrzecznych, parków, głowiąstych wierzb i zabudowań (Oko 1967, Wilżak et al. 2004). Regularnie zasiedlał gniazda bociana białego (Żurawlew 2011), w latach 2005, 2006, 2008 i 2009 gniazdował w norkach brzegówek w Tursku, a w roku 2001 wykorzystał nawet gniazdo myszołowa koło Żbików (P. Żurawlew). W okresie nielęgowym tworzył znaczne skupienia: 2.09.2003 - ok. 350 os. w Jedlcu (P. Żurawlew) i 27.12.2008 - ok. 800 os. koło Kościelnej Wsi (Żurawlew & Radziszewski 2013a).

Występowanie mazurek *Passer montanus* w latach 1981-2021

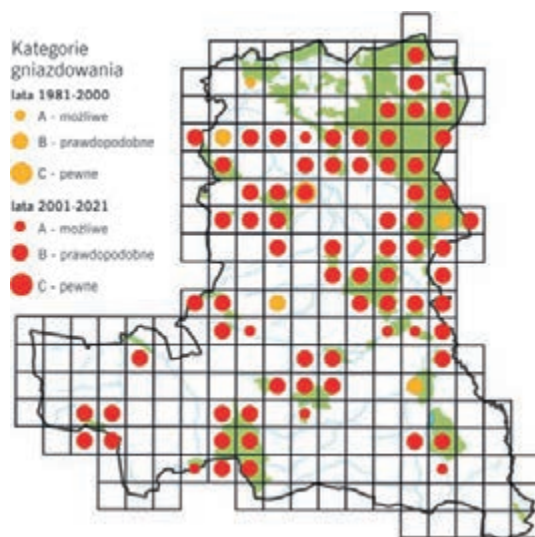

Mazurki *Passer montanus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Świergotek drzewny *Anthus trivialis*

Licznie lęgowy. Gniazduje w borach sosnowych, mieszanych, niewielkich laskach i zadrzewieniach śródpolnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=77, F=37,6%]. Najczęściej występował na skrajach dużych kompleksów leśnych, tak w borach, jak i w dąbrowach. W roku 1965 w arboretum w Gołuchowie zanotowano 20 par (Oko 1967). Najwcześniej 19.03.2007 - 2♂♂ koło Taczanowa, a najpóźniej 10.10.2004 - 1 os. pod Broniszewicami (P. Żurawlew).

Występowanie świergotka drzewnego
Anthus trivialis w latach 1981-2021

Świergotek drzewny *Anthus trivialis* (© Janusz Ratajczak)

Świergotek rdzawogardły *Anthus cervinus* (© Michał Gałań)

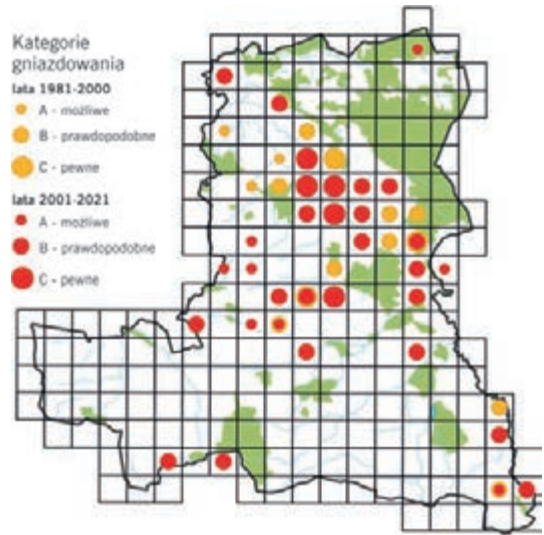
Świergotek rdzawogardły *Anthus cervinus*

Gatunek przelotny. Gnieździ się w północnej części Eurazji i w zachodniej Alasce. Spotykany nad brzegami zbiorników zaporowych, na stawach hodowlanych i wilgotnych łąkach (Bednorz et al. 2000). **Powiat pleszewski.** Zalutujący wyjątkowo. W dniu 28.05.2002 - 1 ad. w szacie godowej przebywał na zastoisku wodnym pośród pól koło Niniewa (Wilżak et al. 2004).

Świergotek łąkowy *Anthus pratensis*

Licznie lęgowy. Typowym siedliskiem lęgowym tego gatunku są: torfowiska, turzycowiska, podmokłe łąki i pastwiska (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=43, F=21,0%]. Największe skupienia par notowano na wilgotnych łąkach pod Broniszewicami, Grodziskiem, Józefowem, Popówkiem i Żbikami (Wilżak et al. 2004, 2015, P. Żurawlew). Po osuszeniu łąk i zamianie ich części na pola uprawne, szczególnie w dolinie Proсны, liczebność gatunku spadła. Przelatuje najliczniej w III i X. Największe stada jesienią widziano 9.10.1996 - ok. 30 os. w Kwileniu, a wiosną 12.04.2011 - ok. 60 os. koło Żbików. Pojawiał się w końcu lutego i regularnie spotykany był do końca listopada. Zimą notowany wyjątkowo: 7.01.2001 - 2 os. koło Broniszewic, 18.12.2019 - 1 os. koło Woli Duchownej i 20.12.2019 - 1 os. w Żbikach (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Radziszewski 2013b, P. Żurawlew).

Występowanie świergotka łąkowego
Anthus pratensis w latach 1981-2021

Świergotek łąkowy *Anthus pratensis* (© Janusz Ratajczak)

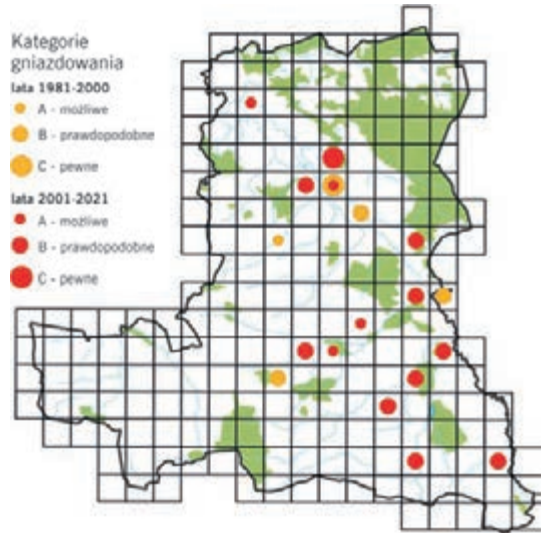
Świergotek polny *Anthus campestris* (© Maciej Nagler)

Świergotek polny *Anthus campestris*

Nielicznie lęgowy. Zasiedla piaszczyste pola uprawne, ugory, murawy, żwirownie, hałdy, place budowy, tereny ruderalne, poligony, lotniska i zręby (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Na „Czerwonej liście ptaków Polski” zaliczony do gatunków narażonych na wyginięcie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=18, F=8,8%]. Rozproszone stanowiska odnotowano w piaszowniach, żwirowniach i na piaszczystych polach. W latach 1986-2000 wykazany koło Broniszewic, Kwilenia, Łaszewa, Pleszewa, Piły, Rokutowa, Turowów i Turska, natomiast w latach 2001-2021 koło Gołuchowa, Kuchar, Kwilenia, Niniewa, Nowej Wsi (gm. Gizałki), Pleszewa, Piły, Szkudli, Turska, Turowów, Wszółowa, Zawidowic, Zielonej Łąki i Żbików (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Szymański, P. Żurawlew). Najwcześniej zanotowany 24.04.2015 w Pleszewie, a najpóźniej na stanowisku lęgowym w Kwileniu 14.08.1991 (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

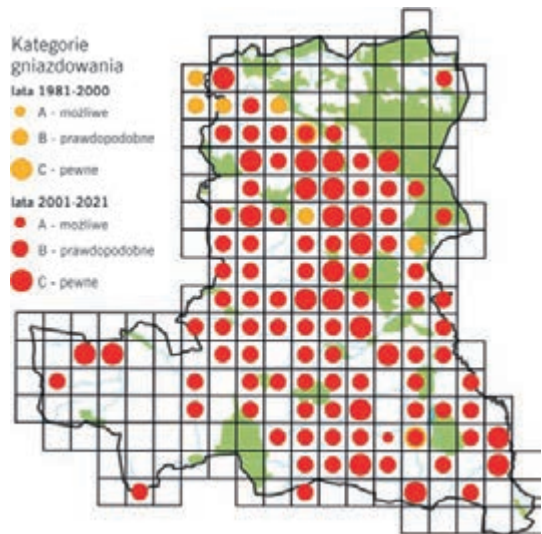

Występowanie świergotka polnego *Anthus campestris* w latach 1981-2021

Pliszka żółta *Motacilla flava*

Licznie lęgowa. Gniazduje na łąkach i polach uprawnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=105, F=51,2%]. Występowała wśród krajobrazu rolniczego na obszarze całego powiatu. Wiosną pojawiała się w kwietniu, najwcześniej w Żbikach 1.04.2017 i w Kwileniu 2.04.1994. Jesienią przelot widoczny w okresie VIII²-IX², najpóźniej stwierdzona w Gołuchowie 29.10.1982. Największe stado odnotowano 20.08.2004 - ok. 50 os. koło Sowiny (Tomiałojć 1990, Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie pliszki żółtej *Motacilla flava* w latach 1981-2021

Płiszka żółta *Motacilla flava* (© Tomasz Kopijkowski)

Pliszka tundrowa *Motacilla flava thunbergi* (© Maciej Nagler)

Pliszka tundrowa *Motacilla flava thunbergi*

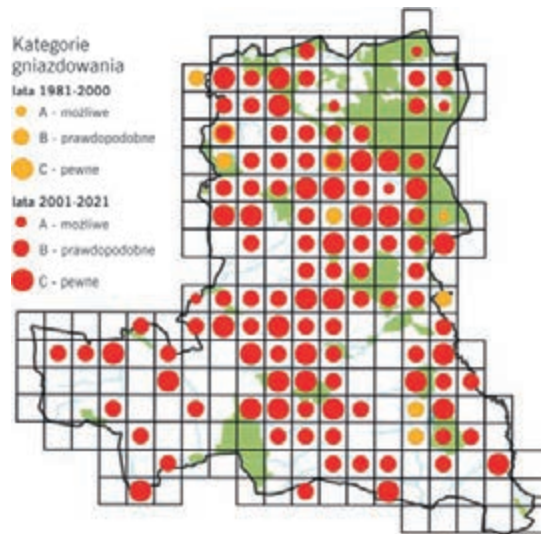
Podgatunek pliszki żółtej występujący w pasie od północnej Europy do północno-zachodniej Syberii. W naszym kraju regularnie przelotny (Tomiałojć & Stawarczyk 2003).

Powiat pleszewski. W dniach 5.05.1999 i 13.05.2007 po jednym ♂ widziano koło Piły (Wilzak et al. 2004, E. Markiewicz).

Pliszka siwa *Motacilla alba*

Licznie lęgowa. Gniazduje najczęściej pośród osiedli ludzkich, na terenach ruderalnych i przemysłowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=115, F=56,1%]. Najczęściej spotykana pośród zabudowy wiejskiej, miejskiej i na terenach ruderalnych. Niekiedy gniazduje w nietypowych miejscach, np. w Pleszewie gniazdo znaleziono w otworze użytkowanej spycharki gąsienicowej. Wiosną najwcześniej obserwowana 4.02.2008 w Nowym Oleścu i 23.02.1990 w Kwileniu. Najpóźniej koło Kwilenia 30.10.1993. Największe stada widziano 3.10.2006 - ok. 80 os. pod Piłą i 24.09.2007 - ok. 50 os. w Pleszewie (Wilzak et al. 2004, Wilzak & Żurawlew 2008, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie pliszki siwej *Motacilla alba* w latach 1981-2021

Pliszka siwa *Motacilla alba* (© Tomasz Kopijkowski)

Pliszka góraska *Motacilla cinerea* (© Tomasz Kopijkowski)

Pliszka góraska *Motacilla cinerea*

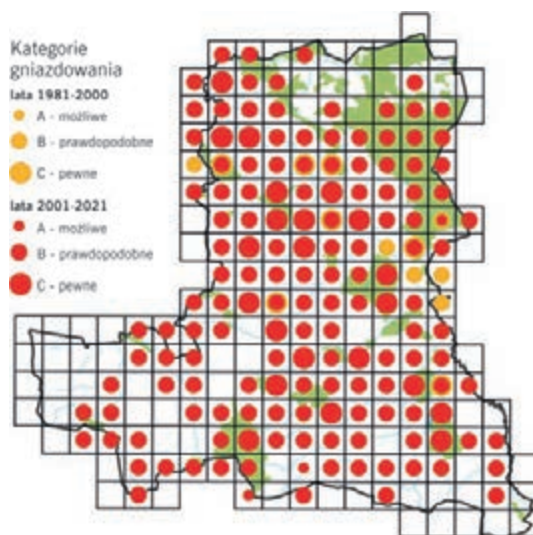
Nielicznie lęgowa. Gatunek występujący najliczniej w naszym kraju w Karpatach, Sudetach i na Pomorzu. Gniazduje nad rzekami i potokami górskimi, rzadziej nad stawami rybnymi (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Dawniej gniazdowała, w lipcu 1949 - 1 para nad rz. Ciemną w gołuchowskim arboretum (Sokołowski 1959). Obecnie zalatuje wyjątkowo: 5.05.2015 - 1♂ nad strumieniem Błotnia pod Choczem (Żurawlew & Nowak 2017b), a 4.05.2021 - 1♂ nad rz. Ciemną w parku-arboretum w Gołuchowie (W. Kroker).

Zięba *Fringilla coelebs*

Bardzo licznie lęgowa. Gniazduje we wszystkich typach zadrzewień, od starych puszczańskich kompleksów, po młodniki, zadrzewione cmentarze, parki i niewielkie kępy drzew (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprzestrzeniony [N=157, F=76,6%]. Wykazana w największej liczbie pól atlasowych na terenie powiatu spośród wszystkich gatunków. W roku 1965 w arboretum w Gołuchowie gniazdowało 78 par (Oko 1967). Przelot jesienny najbardziej intensywnie przebiegał w IX³-X², a największe stada odnotowano wtedy 1.10.2004 - ok. 400 os. w Gołuchowie, 12.10.2001 - ok. 400 os. koło Bogusławia i 26.09.2016 - ok. 500 os. w Gołuchowie (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, W. Kroker). Zimuje regularnie, po raz pierwszy o tej porze roku odnotowana 29.01.1864 w Grabie, a w dniu 13.01.1996 widziano nawet ok. 60 os. w Gołuchowie (Homeyer 1865, Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a).

Występowanie zięby *Fringilla coelebs* w latach 1981-2021

Zięba *Fringilla coelebs* (© Rafał Mizerkiewicz)

Jer *Fringilla montifringilla* (© Jacek Dumański)

Jer *Fringilla montifringilla*

Przelotny i zimujący. Gniazduje w północnej części Eurazji, począwszy od Wysp Brytyjskich po Kamczatkę. Przelatuje najczęściej w mieszanych stadach z ziębami. Pojawia się na skrajach lasów, na miedzach, nieużytkach, chwastowiskach, ścierniskach, zimą również blisko domostw, przy stogach i przyzmach obornika.

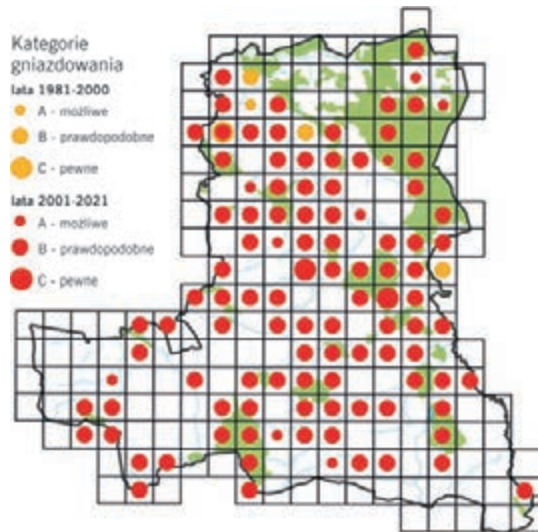
Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i sporadycznie zimujący. Pojawiał się w okresie IX³-XI i III-IV², z kulminacją przelotu w X. Największe stada notowano 14.10.1997 - ok. 40 os. w Kwileniu i 4.04.1998 - ok. 30 os. pod Tomicami. Najwcześniej widziany 22.09.2002 - 1 os. w Kwileniu, a najpóźniej spotkano 24.04.2019 - cn. 11 os. w Pile. Zimą największe stadko obserwowano w Gołuchowie 14.02.2007 - ok. 20 os. (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Grubodziób

Coccothraustes coccothraustes

Licznie lęgowy. Zasiedla lasy liściaste, lasy mieszane, parki, sady i zadrzewienia śródpolne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=108, F=52,7%]. Preferował lasy liściaste i mieszane, łęgi nad rzeką Prosną i parki podworskie. W roku 1965 w arboretum w Gołuchowie gniazdowało 6 par (Oko 1967). Największe stada notowano w Gołuchowie 26.09.2002 - ok. 100 os. i 14.03.2008 - ok. 150 os. (Żurawlew 2013a). Regularnie spotykany w okresie zimowym, maksymalnie 26.01.1999 - ok. 50 os. widziano w Grabie (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie grubodzioba *Coccothraustes coccothraustes* w latach 1981-2021

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes* (© Janusz Ratajczak)

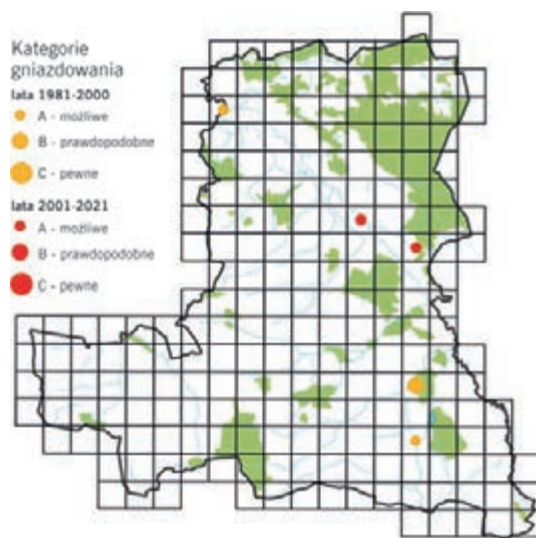
Dziwonia *Carpodacus erythrinus*, samiec (© Robert Sypień)

Dziwonia

Carpodacus erythrinus

Średnio licznie lęgowa. Gniazduje w mozaice łąk i zadrzewień, pośród zarośli wiklinowych w dolinach rzecznych i na skrajach łągów i olsów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek prawdopodobnie lęgowy [N=5, F=2,4%]. Śpiewające samce zanotowano 8 razy: 30.05.1992 i 23.06.1993 - po 1♂ nad Zb. Gołuchowskim, 28.05.1995 - 2♂♂ nad stawami w gołuchowskim parku-arboretum, 2.06.1996 - 1♂ na starorzeczu koło Piły, 1.06.1998 - 1♂ w ujściu Grabówki pod Robakowem, 19.05.2007 i 12.05.2013 - po 1♂ w Pile, a 15.05.2010 - 1♂ nad Prosną koło Chocza (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, E. Markiewicz).

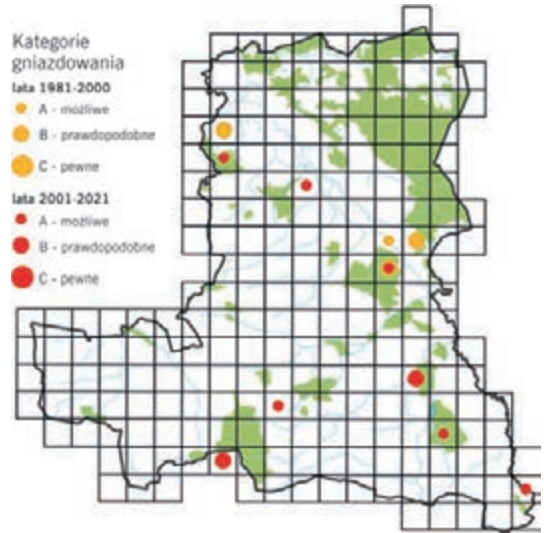

Występowanie dziwonii *Carpodacus erythrinus* w latach 1981-2021

Gil *Pyrrhula pyrrhula*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje głównie w borach, gdzie występuje choć domieszka świerka (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas przelotów i zimowania notowany na skrajach lasów, w parkach, zadrzewieniach śródpolnych i nadrzecznych.

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=11, F=5,4%]. Trudno wykrywalny. Pary i pojedyncze ptaki spotykano w porze lęgowej najczęściej przy gęstych świerkach, koło takich miejscowości jak: Grab (1992), Piła (1993, 1994), Grodzisko (1997, 2003), Gołuchów (2008, 2010), Kościelna Wieś (2010), Taczanów (2007, 2010), Żegocin (2016) i Wieczyn (2005). Podczas przelotów i zimowania obserwowany regularnie w okresie X-IV, najczęściej w XI-I. Jeszcze w dniach 12 i 16.04.1995 - 2♂ zabiły się o szyby budynku w Grabie. Największe stada stwierdzono koło Jedlca 30.12.1996 - 52 os. i 3.01.1998 - 38 os. (Wilzak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Występowanie gila *Pyrrhula pyrrhula* w latach 1981-2021

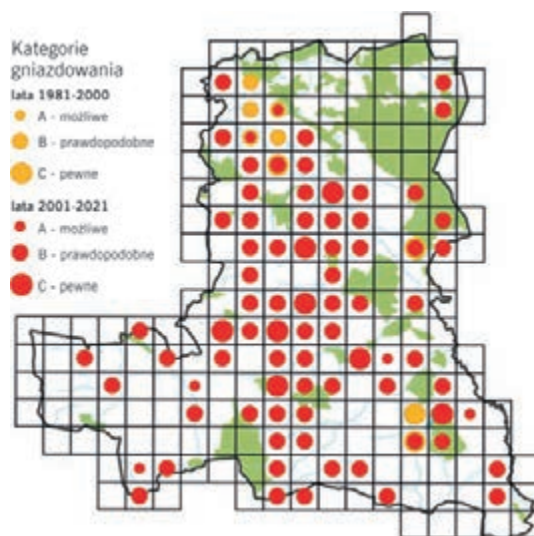
Gil *Pyrrhula pyrrhula*, samiec (© Janusz Ratajczak)

Dzwoniec *Chloris chloris*

Licznie lęgowy. Zamieszkuje parki, ogrody, cmentarze, zadrzewienia śródpolne, aleje drzew, niewielkie lasy i skraje lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=82, F=40,0%]. Najczęściej spotykany pośród zieleni miast, wsi, w grupach i szpalerach drzew (Wilżak et al. 2004). Maksymalnie widziano nad Zb. Gołuchowskim 13.01.1996 - ok. 250 os. (Żurawlew 2013a). W dniu 21.01.1960 w Pleszewie znaleziono osłabionego ptaka, którego zaobrączkowano 5.10.1959 w odległości 443 km w Ventės Ragas na Litwie (Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie dzwońca *Chloris chloris* w latach 1981-2021

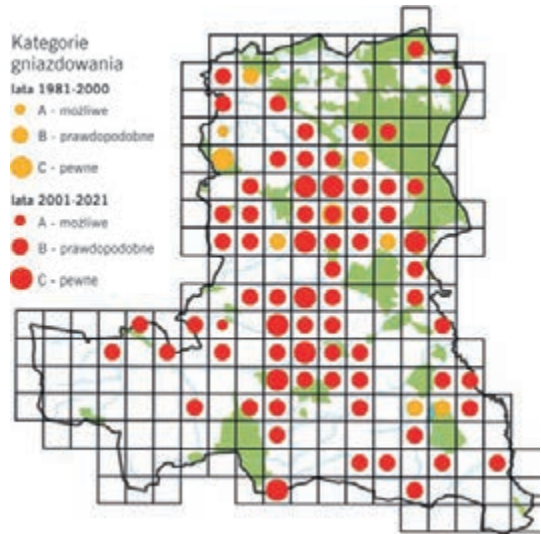
Dzwoniec *Chloris chloris* (© Tomasz Kopijkowski)

Makołągwa *Linaria cannabina*

Licznie lęgowa. Zasiedla ogrody, skwery, cmentarze, żywopłoty, tereny ruderalne, kępy drzew i krzewów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=77, F=37,6%]. Preferowała tereny odłogowane, ruderalne, ogródki działkowe, zadrzewienia i krzewy przy zabudowaniach (Wilżak et al. 2004). Jesienią i zimą maksymalnie notowano 21.10.2018 - ok. 300 os. i 17.01.2016 - ok. 190 os. na polach w Żbikach (Żurawlew & Nowak 2017c, P. Żurawlew).

Występowanie makołągwy *Linaria cannabina* w latach 1981-2021

Rzepołuch *Linaria flavirostris*

Gatunek przelotny i zimujący. Gniazduje na Wyspach Brytyjskich, na Półwyspie Skandynawskim, Kaukazie oraz w zachodniej i środkowej i Azji. Spotykany na ugorach, nasypach, polach, terenach ruderalnych i przemysłowych, wałach nadrzecznych, obrzeżach stawów i pastwiskach (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalatujący wyjątkowo, 4 stwierdzenia. W dniu 23.12.1994 - 8 os. przy Zb. Gołuchowskim (Żurawlew 2013a), 28.02.1993 - ok. 40 os. w Kwileniu, 10.11.1997 - 16 os. koło Kuźni (Wilżak et al. 2004) i 13.03.2005 - około 70 os. koło Piły (E. Markiewicz).

Rzepołuch *Linaria flavirostris* (© Michał Gałan)

Czczotka *Acanthis flammea*

Skrajnie nielicznie lęgowa. W Polsce gniazduje w Sudetach, Karpatach Zachodnich i na Wybrzeżu Słowińskim. W górach i na wybrzeżu związana głównie z kosodrzewiną (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W okresie pozalęgowym najczęściej spotykana pośród mozaiki terenów uprawianych rolniczo i zadrzewionych, takich jak obrzeża lasów, zadrzewienia śródpolne i śródpolne ugory (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek przelotny i zimujący. W latach 1985-2021 stwierdzona 248 razy (1325 os.), podczas 24 sezonów zimowych (tab. 7). Zdecydowanie najliczniej pojawiła się w 1995/1996 (75 razy, 458 os.) i 2017/2018 (81 razy, 320 os.). W innych latach odnotowywano ją po 1-25 razy w sezonie. Obserwacje obejmowały miesiące X-IV, a skrajne daty to 12.10.2001 (Bogusław) i 7.04.1994 (Piła). Największe stado napotkano 7.02.2002 - ok. 60 os. w Kwileniu (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014, W. Kroker, E. Markiewicz, P. Żurawlew).

Sezon zimowy	N stwierdzeń/ N osobników
1985/1986	1/1
1986/1987	4/61
1990/1991	1/11
1993/1994	1/40
1994/1995	3/12
1995/1996	75/458
1996/1997	25/98
1997/1998	3/4
1999/2000	8/13
2000/2001	6/7
2001/2002	7/80
2002/2003	2/4
2004/2005	3/4
2005/2006	7/15
2006/2007	2/11
2007/2008	8/72
2008/2009	2/68
2010/2011	2/4
2012/2013	1/30
2013/2014	1/2
2015/2016	1/1
2017/2018	82/360
2018/2019	3/6
2020/2021	1/3

Tabela 7. Rozkład obserwacji czczotki *Acanthis flammea* w poszczególnych sezonach w latach 1985-2021

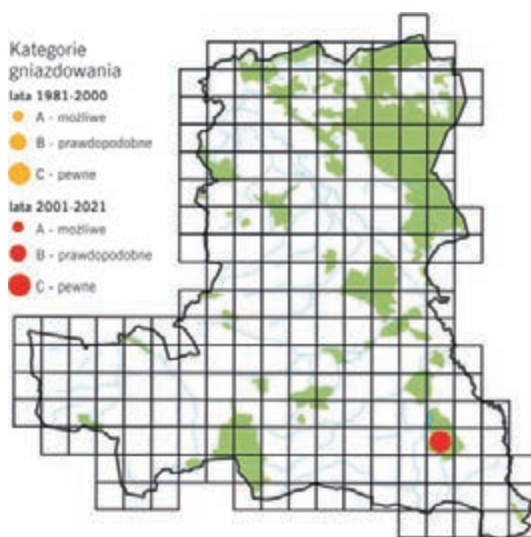
Czczotka *Acanthis flammea* (© Janusz Ratajczak)

Krzyżodziób świerkowy

Loxia curvirostra

Nielicznie lęgowy. Gniazduje w świerczynach, borach świerkowych, a wyjątkowo w borach sosnowych i drzewostanach modrzewiowych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas przelotów notowany we wszystkich typach drzewostanów, głównie w borach sosnowych, w świerczynach i na plantacjach modrzewia (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek jeden raz lęgowy [N=1, F=0,5%]. W dniu 17.04.2005 w Lesie Gołuchowskim obserwowano 1♂ karmiącego dwa lotne młode (Wilżak & Żurawlew 2008). Poza tym zalatywał wyjątkowo, dokonano 15 stwierdzeń: cztery razy odnotowany w Białobłotach (Wilżak 2012), 14.03.2003 - 1 i 3 os. na świerkach koło Żegocina, 6.07.2005 - ok. 10 os. w Lesie Gołuchowskim, 6.09.2017 - 3 os. w lesie pod Pardelakiem, 11.09.2017 - 4 os., a 26.09.2017 - 1 os. przelatujący w Pleszewie, 1.10.2017 - 2 os. na daglezjach w Marszewie, 6.12.2017 - 3 os. na świerkach w Pleszewie, 10.02.2018 - 2 os. lecące koło Żbików, 30.03.2018 - 1 os. w Lesie Taczanowskim oraz 28.12.2007 - 10 os. w Gołuchowie (Żurawlew 2013a, W. Kroker, P. Żurawlew).

Występowanie krzyżodzioba świerkowego
Loxia curvirostra w latach 1981-2021

Krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*, samiec (© Daniel Stasiowski)

Szczygieł *Carduelis carduelis* (© Janusz Ratajczak)

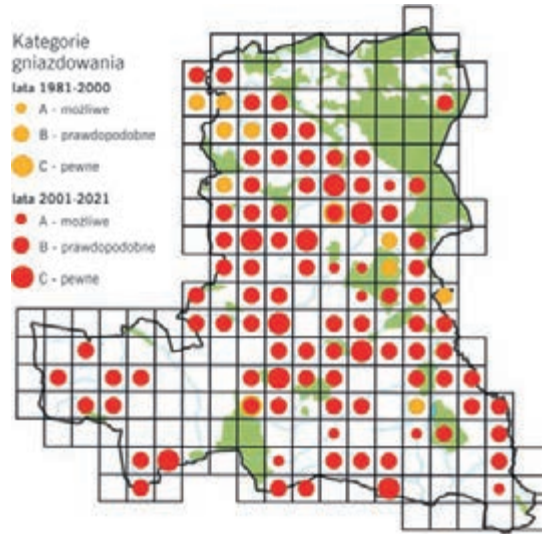

Szczygieł

Carduelis carduelis

Licznie lęgowy. Zasiedla zadrzewienia w obrębie miast i wsi, parki, ogrody, sady, cmentarze, zadrzewienia śródpolne i skraje lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=100, F=48,8%]. Poza zwartymi lasami notowany był na całym obszarze, najczęściej pośród zadrzewień, alei i szpalerów drzew. Największe skupienia tworzył w okresie VIII-X, maksymalnie notowano 14.09.1997 - ok. 360 os. koło Kościelnej Wsi i 16.09.2002 - ok. 200 os. w Pleszewie. Zimą mniej liczny, maksymalnie odnotowano 30.12.1995 - ok. 80 os. koło Chocza (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Markiewicz 2014).

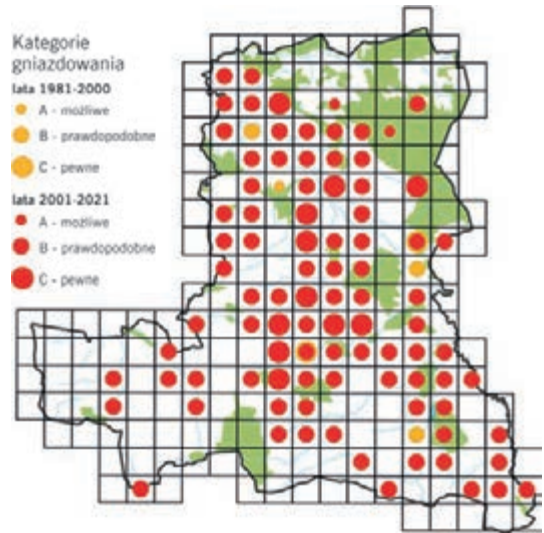
Występowanie szczygła *Carduelis carduelis* w latach 1981-2021

Kulczyk

Serinus serinus

Licznie lęgowy. Gniazduje na terenach zadrzewionych w obrębie osiedli ludzkich, a także w krajobrazie rolniczym i na skrajach lasów (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=94, F=45,9%]. Najczęściej notowany pośród zadrzewień przy zabudowie we wsiach i miastach. W roku 1965 gniazdowały 2 pary w gołuchowskim arboretum (Oko 1967). Wiosną pojawiał się w marcu, najwcześniej 2.03.1997 - 9 os. w Tursku. Jesienią notowany we wrześniu i październiku, maksymalnie 6.10.2008 - 10 os. w Kwileniu. Wyjątkowo w dniach 9.11 oraz 7 i 17.12.1995 - 1♂ w Kwileniu (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

Występowanie kulczyka *Serinus serinus* w latach 1981-2021

Kulczyk *Serinus serinus* (© Janusz Ratajczak)

Czyż *Spinus spinus* (© Jacek Dumański)

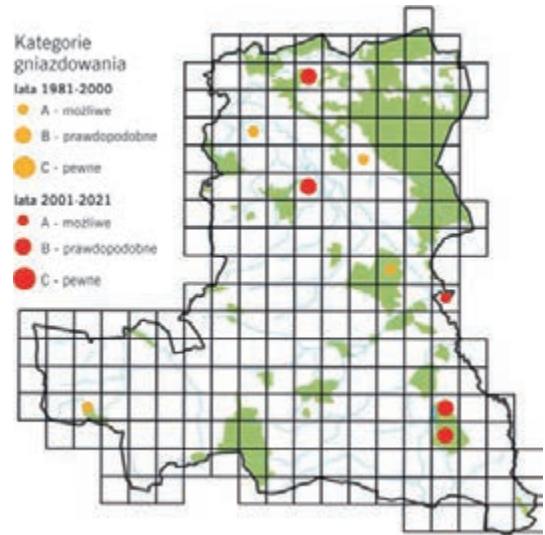

Czyż *Spinus spinus*

Średnio licznie lęgowy. W naszym kraju gniazduje w borach i lasach mieszanych, gdzie występuje świerki i jodła (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). Podczas przelotów i zimowania obserwowany głównie pośród zadrzewień olchowych, na których żeruje (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy o niewielkim zasięgu [N=9, F=4,4%]. Pod Żegocinem pośród dorodnych świerków, rosnących na skraju olsu 24.04.1996 obserwowano 1 parę, a 23.04.2010 przeganiające się 2♂♂. W dniu 9.05.2011 nad dwoma silnie zarośniętymi torfowiskami pośród borów sosnowych, gdzie rosły też świerki, obserwowano po 1-2 ptaki, w Lesie Gołuchowskim pośród świerków 24.04.2005 widziano 1♂ śpiewającego, natomiast 14.04.2008 stacjonarną 1 parę, przy czym ♂ śpiewał. Pozostałe obserwacje z pory lęgowej,

zapewne dotyczyły ptaków przelotnych (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, E. Markiewicz, P. Żurawlew). W latach 1992-2000 w dolinie Proсны koło Chocza pojawiał się na przelotach i zimą w okresie IX-IV, niekiedy nawet już w VIII. W poszczególnych sezonach obserwowany w zmiennej liczbie, najliczniej w 1995/1996, a wyjątkowo nielicznie w 2000/2001. Największe stado widziano 22.01.1996 - około 400 os. koło Kwilenia (Wilżak et al. 2004). Notowany również regularnie pod Gołuchowem i w Pleszewie (Żurawlew 2013a, Żurawlew & Markiewicz 2014).

Występowanie czyża *Spinus spinus* w latach 1981-2021

Śnieguła *Plectrophenax nivalis*

W Polsce gatunek przelotny i zimujący. Gniazduje w rejonach podbiegunowych Eurazji i Ameryki Północnej. Notowana na terenach otwartych, głównie na rozległych polach, w dolinach rzek, na dnie spuszczonej stawów i śródleśnych pożarzyskach (Bednorz et al. 2000).

Powiat pleszewski. Zalutująca wyjątkowo, 7 stwierdzeń. Dawniej odnotowana trzy razy: 25.10.1863 - 2 os. i 7.02.1864 - 1 os. koło Grabu oraz 25.11.1863 - 1 os. koło Czołnochowa (Homeyer 1865). Współcześnie zanotowana czterokrotnie: 26.11.1995 - 8 os. koło Jedlca, 22.02.1996 - 6 os. i 14.12.1996 - 18 os. koło Kwilenia (Wilżak et al. 2004) oraz 29.11.2017 - 1♂ na polach w Żbikach (P. Żurawlew).

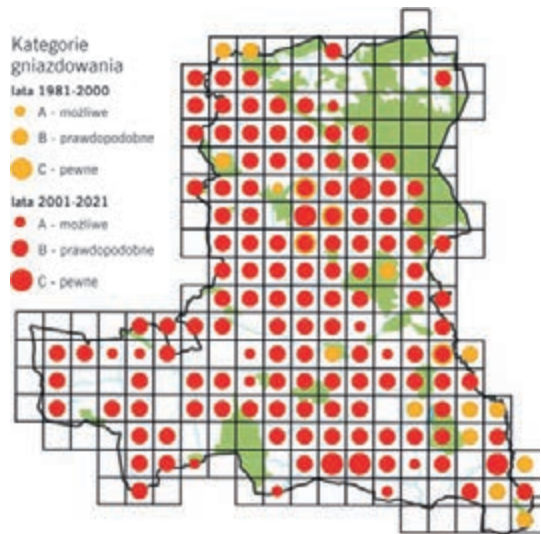

Śnieguła *Plectrophenax nivalis* (© Janusz Ratajczak)

Potrzeszcz *Emberiza calandra*

Licznie lęgowy. Związany z krajobrazem rolniczym, występuje na polach uprawnych, suchych łąkach, pastwiskach, nieużytkach i na terenach ruderalnych (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprzestrzeniony [N=147, F=71,7%]. Poza lasami występował na terenie całego powiatu, szczególnie licznie w miejscach gdzie występują zróżnicowane uprawy, łąki i zadrzewienia śródpolne. Głównie jest to rejon Kościelnej Wsi, Macewa, Rokutowa, Broniszewic, Żbików, Czółnochowa i Tomić. W okresie zimowym notowany niekiedy w dużych stadach, maksymalnie 21.12.2007 - ok. 650 os. pod Kościelną Wsią (T. Pietrzak) i 3.01.2002 - ok. 400 os. w Kwileniu (Wilżak et al. 2004).

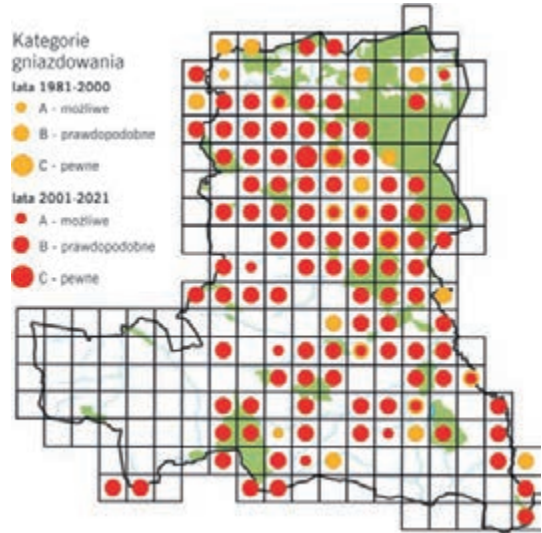
Występowanie potrzeszcza *Emberiza calandra* w latach 1981-2021

Ortolan *Emberiza hortulana*

Średnio licznie lęgowy. Gniazduje w krajobrazie rolniczym, pośród śródpolnych zadrzewień, na skrajach lasów, w alejach, sadach i laskach (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). W Polsce w ostatnich latach odnotowano znaczny spadek jego populacji. Zaliczony do gatunków narażonych na wyginięcie (Wilk et al. 2020).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=114, F=55,6%]. Charakterystyczny ptak zadrzewień nadrzecznych i skrajów lasów, do których przylegają pola uprawne. W dniu 24.05.2010 wokół całego Lasu Taczanowskiego naliczono 68 terytoriów. Skrajne daty obserwacji pochodzą z Kwilenia: 22.04.1993, 22.04.1996, 17.08.1992 i Białobłótów: 17.08.1998 (Wilżak et al. 2004, P. Żurawlew).

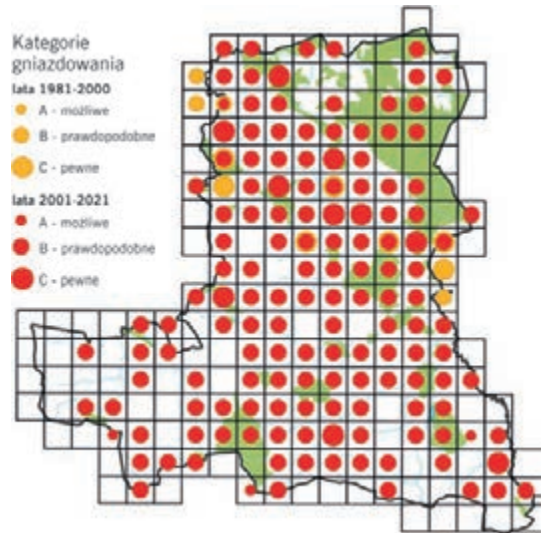

Występowanie ortolana *Emberiza hortulana* w latach 1981-2021

Trznadel *Emberiza citrinella*

Bardzo licznie lęgowy. Zamieszkuje obrzeża lasów, śródleśne polany, zręby, uprawy, młodniki, laski, zadrzewienia śródpolne, żywopłoty, sady, parki, ogrody, brzegi zbiorników wodnych, łąki z drzewami i krzewami, tereny ruderalne, nasypy i obrzeża osiedli (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015).

Powiat pleszewski. Gatunek lęgowy rozprzestrzeniony [N=148, F=72,2%]. Spotykany na obszarze całego powiatu w najróżniejszych siedliskach, poza zwartymi lasami. W gołuchowskim arboretum w roku 1965 gniazdowały 24 pary (Oko 1967). W okresie jesiennym i zimowym niekiedy tworzył większe stada, największe to: 12.01.2000 - ok. 120 os. w Kwileniu i 12.01.2016 - ok. 150 os. w Żbikach (Wilżak et al. 2004, Żurawlew & Nowak 2017c).

Występowanie trznadla *Emberiza citrinella* w latach 1981-2021

Ortolan *Emberiza hortulana*, samiec (© Andrzej Łukjańczuk)

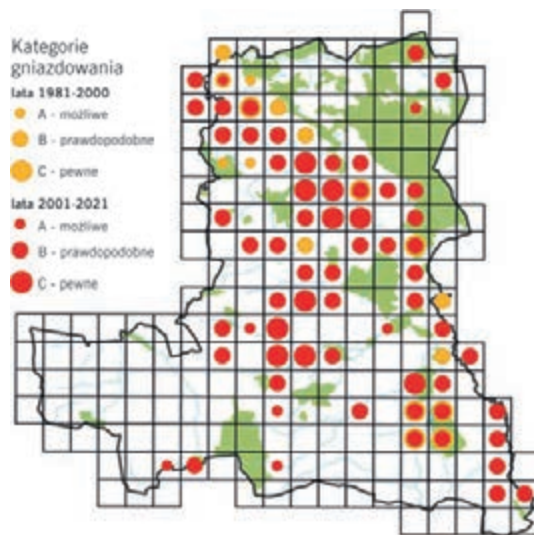

Potrzos *Emberiza schoeniclus*

Licznie lęgowy. Zasiedla różnorodne siedliska podmokłe, takie jak nadbrzeżne szuwały, turzycowiska, podmokłe i wilgotne łąki, torfowiska wysokie i pola irygacyjne (Sikora et al. 2007, Chodkiewicz et al. 2015). **Powiat pleszewski.** Gatunek lęgowy umiarkowanie rozprzestrzeniony [N=73, F=35,6%]. Najliczniej był notowany w dolinach Proсны i Neru, gdzie zasiedlał wiklinowiska, roślinność szuwarową, starorzecza, rowy, turzycowiska i wilgotne łąki (Wilżak et al. 2005, 2015, P. Żurawlew). Nad Zb. Gołuchowskim maksymalnie gniazdowało w roku 1989 - 17 par (Kupczyk 1989), a w roku 2000 - 15 par (Żurawlew 2013a). W innych miejscach powiatu spotykany był nielicznie. Zimował wyjątkowo, a przylatywał w końcu lutego. Ostatnio w okresie niełęgowym spotykany był na polach z kukurydzą (Wilżak et al. 2004, Żurawlew 2013a, P. Żurawlew).

Potrzos *Emberiza schoeniclus*, gniazdo (© Janusz Stępniewski)

Występowanie potrzosa *Emberiza schoeniclus* w latach 1981-2021

Potrzos *Emberiza schoeniclus*, samiec (© Tomasz Kopijkowski)

Trznadel *Emberiza citrinella*, samiec (© Janusz Ratajczak)

STWIERDZENIA GATUNKÓW ZBIEGŁYCH Z NIEWOLI

Kiściec srebrzysty *Lophura nycthemera*

Naturalny obszar występowania tego bażanta obejmuje Azję: Mjanmę, Tajlandię, Wietnam, Laos, Chiny i wyspę Hajnan. W Polsce jest często hodowany przez miłośników ptaków ozdobnych.

Powiat pleszewski. Dnia 8.02.2014 - 1 ♀ sfotografowano w Pleszewie (Komisja Faunistyczna 2015).

Gołąbek diamentowy *Geopelia cuneata*

Popularny w hodowlach gatunek gołębia, pochodzący z Australii.

Powiat pleszewski. W dniu 9.06.2019 jednego osobnika sfotografowano w Józefowie (J. Kamińska).

Rozella królewska *Platycercus elegans*

Papuga ta pochodzi z Australii i Tasmanii, często spotykana jest w hodowlach.

Powiat pleszewski. W dniach 28-30.07.2016 - 1 ad. obserwowano i sfotografowano w Nowej Wsi w gminie Pleszew (Komisja Faunistyczna 2017).

Rozella białolica *Platycercus eximius* x Rozella żółtolica *Platycercus icterotis*

Obie rozelle pochodzą z Australii, są popularnymi gatunkami hodowlanymi, które często się krzyżuje.

Powiat pleszewski. Mieszanka międzygatunkowego tych papug obserwowano i sfotografowano przy karmniku w Niniewie w dniach 20.01-19.02.2021 (P. Obecny).

Nimfa *Nymphicus hollandicus*

Papuga pochodząca z Australii, popularny ptak hodowlany.

Powiat pleszewski. W dniu 7.05.2004 - 1 ♂ schwymano pod Taczanowem (P. Żurawlew), a w dniu 24.05.2021 - 1 os. sfilmowano w Kowalewie (D. Osińska).

Papuzka falista *Melopsittacus undulatus*

Ojczyzną tego gatunku jest Australia, skąd w XIX wieku został sprowadzony, jako ptak ozdobny, do Europy, gdzie szybko stał się popularnym gatunkiem hodowlanym. Sporadycznie obserwuje się w Polsce osobniki zbiegłe z hodowli.

Powiat pleszewski. Dwa razy stwierdzona w Pleszewie: w roku 1990 obserwowano, a następnie schwymano 1 os. przy ul. Prokopowskiej, a w sierpniu 2005 - 1 os. widywano przy ul. Polnej (Żurawlew & Markiewicz 2014). Ponadto 18.08.2005 - 1 os. w Kuźni (E. Markiewicz), a w sierpniu 2014 stwierdzono 1 os. w Broniszewicach (M. Lindner).

Pleszka białogłowa *Phoenicurus leucocephala*

Gatunek naturalnie występuje w Azji Środkowej, Himalajach, wschodnich Chinach i północnych Indochinach.

Powiat pleszewski. W dniach 2.11-17.12.96 - 1 ad. przebywał w parku-arboretum w Gołuchowie (Wilzak & Żurawlew 1998). Pomimo, że obserwacja dotyczyła niewątpliwie ptaka pochodzącego z niewoli, wzbudziła znaczne poruszenie w krajowym świecie ornitologicznym.

Kanarek *Serinus canaria*

W naturze występuje na Azorach, Maderze i Wyspach Kanaryjskich. Na kontynent europejski został sprowadzony w XV wieku, by szybko stać się popularnym gatunkiem hodowlanym.

Powiat pleszewski. Dnia 14.05.2009 martwego 1 ♂ z obrączką hodowlaną znaleziono przy ul. Karłowicza w Pleszewie (Żurawlew & Markiewicz 2014).

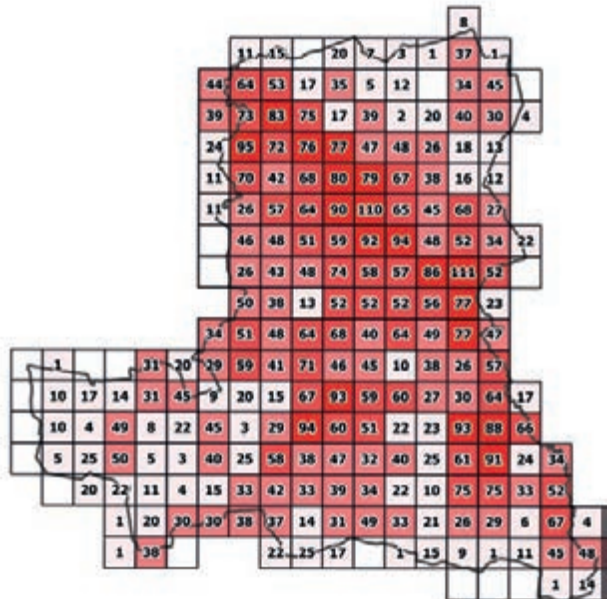

oczek, podmokłych miejsc w obniżeniach terenu, a liczne rowy i kanały były nieustannie pogłębiane oraz degradowane. Rozdrobnione pola uprawne z miedzami i zadrzewieniami, zostały przekształcone na wielohektarowe, obsiewane głównie kukurydzą monokultury.

Zebrane dla gatunków lęgowych dane umożliwiły przedstawienie zmian w ich rozprzestrzenieniu (częstości występowania) dla lat 1981-2000 i 2001-2021 w polach 2x2 km. Ze względu na różny nakład prac terenowych (wysiłek badawczy) w tych okresach, proste porównanie frekwencji byłoby obciążone zbyt dużym błędem. Dlatego do wyliczenia frekwencji użyto unikalnych stwierdzeń gatunku w polu. Dla lat 1981-2000 zebrano 2731 (28%) takich unikalnych obserwacji, a dla lat 2001-2021 - 7096 (72%). Porównując zmiany użyto indeksu – wskaźnika częstości występowania w określonej przestrzeni (FOS), zaproponowanego przez Zielińskiego (2001) i zastosowanego w Lubuskim Atlasie Ornitologicznym (Czechowski et al. 2018), który uwzględnia liczbę gatunków stwierdzonych w polu jako miarę aktywności terenowej (wysiłku badawczego). Analiza wykazała, że największy spadek wskaźnika częstości występowania pomiędzy tymi okresami miał miejsce dla takich gatunków jak: strumieniówka, turkawka, słowik szary, jarzębatka, kuropatwa, remiz, gąsiorek i potrzos (tab. 9). Z kolei gatunki, które odnotowały największy wzrost wskaźnika częstości występowania to: wróbel, sierpówka, żuraw, dymówka, sroka, kopciuszek, sosnówka, mazurek, szpak, sójka, bażant i skowronek (tab. 10). Dla niektórych z wymienionych gatunków trendy ich liczebności był dobrze widoczne w dolinie Proсны (Wilżak et al. 2015). Dla części gatunków o trendzie dodatnim (np. wróbel, sierpówka, dymówka), na wzrost liczby ich obserwacji miało wpływ zintensyfikowanie badań we wsiach.

Do ptaków, które wycofały się jako lęgowe lub znacznie obniżyły liczebność należą głównie gatunki wodno-błotne: cyranka, głowienka, perkoz rdzawoszyi, rycyk i krwawodziób oraz łyska, czajka, kszyc i świergotek łąkowy. W ostatnich 20-30 latach znacznie zwiększyły liczebność lub pojawiły się jako lęgowe następujące gatunki: łabędź niemy, gęgawa, czernica, nurogęs, żuraw, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, bielik, grzywacz, dzięcioł zielonosiwy, dzierłatka, pleszka, zniczek i kłaskawka. Prowadzona obecnie gospodarka leśna na obszarach borów sosnowych i w lasach mieszanych sprzyja występowaniu dzięcioła czarnego, dzięcioła średniego, lelka, lerki, świergotka drzewnego, sójki, pleszki i paszkota. Spośród ptaków przelotnych po roku 2001 wykazano znaczny wzrost obserwacji w przypadku gęsi tundrowej, gęsi białoczelnej, siewki złotej, czapli białej i kormorana, co jest zgodne z trendami w całym kraju (Tomiałojć & Stawarczyk 2003).

Podsumowując, powiat pleszewski należy uznać za jeden z lepiej poznanych ornitologicznie obszarów w Wielkopolsce. Dotąd w regionie tym prowadzono badania, głównie na obszarach najcenniejszych przyrodniczo, takich jak doliny rzek, jeziora, zbiorniki zaporowe, park narodowy, parki krajobrazowe czy na obszarach dużych miast (np. Kuźniak 1996, Bednorz 1997, Bednorz et al. 2000, Winięcki 2000, Ptaszyk 2003, Kuźniak & Lorek 2021). Dla jednostki administracyjnej jakim jest powiat, w literaturze krajowej znaleźć można jedynie opracowanie dotyczące awifauny powiatu zielonogórskiego (Czechowski et al. 2016). Znacznie liczniejsze są opracowania atlasowe o ptakach lęgowych miast np. Gorzowa Wielkopolskiego (Jermaczek et al. 1992), Warszawy (Luniak et al. 2001), Jasła (Stój & Dyczkowski 2002), Gliwic (Betleja et al. 2007), Częstochowy (Czyż 2008) i Łodzi (Janiszewski et al. 2009).

Liczba gatunków lęgowych stwierdzonych w poszczególnych kwadratach 2x2 km w latach 1981-2021

Tabela 8. Lęgowe gatunki ptaków powiatu pleszewskiego w latach 1981-2021. W kolumnach „N pól z gatunkiem” podano liczbę pól atlasowych, w których stwierdzono gatunek we wszystkich kategoriach gniazdowania łącznie, w dwóch okresach badawczych i w całym okresie badań. W kolumnie „F” podano wartość procentową częstości występowania gatunku (rozprzestrzenienia) w całym okresie badań

Lp.	nazwa		N pól z gatunkiem			F [%] N=205
	polska	łacińska	1981-2000	2001-2021	1981-2021	
1	łabędź niemy	<i>Cygnus olor</i>	9	22	22	10,7
2	gęgawa	<i>Anser anser</i>		3	3	1,5
3	gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	2	1	3	1,5
4	nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	3	5	7	3,4
5	głowienka	<i>Aythya ferina</i>	6	5	7	3,4
6	czernica	<i>Aythya fuligula</i>	10	12	15	7,3
7	cyranka	<i>Spatula querquedula</i>	8	6	12	5,9
8	plaskonos	<i>Spatula clypeata</i>	2	2	4	2,0
9	krzyżówka	<i>Anas platyrhynchos</i>	35	89	92	44,9
10	cyraneczka	<i>Anas crecca</i>	3	2	5	2,4
11	przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	38	55	68	33,2
12	bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	25	107	109	53,2
13	kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>	35	48	65	31,7
14	perkozek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	7	16	19	9,3
15	perkoz rdzawoszyi	<i>Podiceps griseogen</i>	4		4	2,0
16	perkoz dwuczuby	<i>Podiceps cristatus</i>	3	6	6	2,9
17	zauzaniec	<i>Podiceps nigricollis</i>	1		1	0,5
18	gołąb miejski	<i>Columba livia</i> forma <i>urbana</i>	1	14	14	6,8
19	siniak	<i>Columba oenas</i>	1	12	12	5,9
20	grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	36	120	125	61,0
21	turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	29	25	41	20,0
22	sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	22	125	127	62,0
23	lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	4	10	11	5,4
24	jerzyk	<i>Apus apus</i>	14	31	34	16,6
25	kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	30	79	90	43,9
26	wodnik	<i>Rallus aquaticus</i>	2	4	4	2,0
27	derkacz	<i>Crex crex</i>	7	7	12	5,9
28	kropiatka	<i>Porzana porzana</i>	2		2	1,0
29	kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	24	31	50	24,4
30	łyśca	<i>Fulica atra</i>	17	38	41	20,0
31	żuraw	<i>Grus grus</i>	13	76	80	39,0
32	sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	20	21	34	16,6
33	czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	27	49	63	30,7
34	rycyk	<i>Limosa limosa</i>	3		3	1,5
35	słonka	<i>Scolopax rusticola</i>	3	14	15	7,3
36	kszyk	<i>Gallinago gallinago</i>	7	9	13	6,3
37	brodziec piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	9	7	14	6,8
38	samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	4	6	9	4,4
39	krwawodziób	<i>Tringa totanus</i>	4	4	7	3,4
40	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	3	12	13	6,3
41	bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	36	60	68	33,2
42	bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	1	4	5	2,4
43	bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>		6	6	2,9
44	czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>		1	1	0,5
45	trzmiołojad	<i>Pernis apivorus</i>	5	8	11	5,4
46	blotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	33	54	63	30,7
47	blotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	19	26	37	18,0
48	krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	13	39	45	22,0
49	jastrząb	<i>Accipiter gentilis</i>	13	15	26	12,7

50	bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>		7	7	3,4
51	kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	8	8	15	7,3
52	kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	1	7	8	3,9
53	myszołów	<i>Buteo buteo</i>	41	99	106	51,7
54	plomykówka	<i>Tyto alba</i>	19	23	31	15,1
55	sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>		1	1	0,5
56	pójdźka	<i>Athene noctua</i>	6	10	14	6,8
57	uszatka	<i>Asio otus</i>	15	21	31	15,1
58	puszczyk	<i>Strix aluco</i>	15	23	30	14,6
59	dudek	<i>Upupa epops</i>	19	50	55	26,8
60	krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	21	36	43	21,0
61	dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>		5	5	2,4
62	dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	11	30	36	17,6
63	dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	16	48	53	25,9
64	dzięcioł średni	<i>Dendrocytes medius</i>	4	24	25	12,2
65	dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	33	51	64	31,2
66	dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	38	114	123	60,0
67	żoła	<i>Merops apiaster</i>	1	3	4	2,0
68	zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	16	16	23	11,2
69	pusztułka	<i>Falco tinnunculus</i>	14	25	31	15,1
70	kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	11	16	24	11,7
71	wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	33	83	93	45,4
72	gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	50	82	100	48,8
73	srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	23	30	41	20,0
74	sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	27	102	107	52,2
75	sroka	<i>Pica pica</i>	16	95	96	46,8
76	kawka	<i>Corvus monedula</i>	11	21	25	12,2
77	gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	10	7	10	4,9
78	kruk	<i>Corvus corax</i>	30	76	89	43,4
79	wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	24	51	58	28,3
80	sosnowka	<i>Periparus ater</i>	5	53	54	26,3
81	czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	10	42	45	22,0
82	sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	7	34	37	18,0
83	czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	20	61	67	32,7
84	modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	32	102	107	52,2
85	bogatka	<i>Parus major</i>	42	130	137	66,8
86	remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	25	22	36	17,6
87	lerka	<i>Lullula arborea</i>	14	58	60	29,3
88	skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	37	150	152	74,1
89	dzierlatka	<i>Galerida cristata</i>	9	31	34	16,6
90	brzęczka	<i>Locustella luscinioides</i>	4	5	7	3,4
91	strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	22	11	24	11,7
92	świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	16	18	27	13,2
93	zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	27	69	78	38,0
94	rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	11	17	23	11,2
95	łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	24	40	49	23,9
96	trzcinniczek	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	14	44	47	22,9
97	trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	12	36	40	19,5
98	oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	21	55	64	31,2
99	dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	24	116	121	59,0
100	brzegówka	<i>Riparia riparia</i>	20	23	31	15,1
101	świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	24	65	72	35,1
102	piecuzek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	35	107	117	57,1
103	pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	39	100	109	53,2
104	raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	10	46	49	23,9
105	kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	32	128	134	65,4

106	gajówka	<i>Sylvia borin</i>	17	26	35	17,1
107	jarzębatka	<i>Curruca nisoria</i>	19	18	27	13,2
108	piegża	<i>Curruca curruca</i>	21	79	87	42,4
109	cierniówka	<i>Curruca communis</i>	26	87	92	44,9
110	mysi królik	<i>Regulus regulus</i>	6	35	39	19,0
111	zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>		15	15	7,3
112	kowalik	<i>Sitta europaea</i>	21	69	72	35,1
113	pełzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	7	19	22	10,7
114	pełzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	21	72	73	35,6
115	strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	19	58	63	30,7
116	szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	36	151	155	75,6
117	mucholówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	18	48	55	26,8
118	rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	28	84	93	45,4
119	słowiak rdzawy	<i>Luscinia megarhynchos</i>	47	86	94	45,9
120	słowiak szary	<i>Luscinia luscinia</i>	36	37	49	23,9
121	podrózniczek	<i>Luscinia svecica</i>	1		1	0,5
122	mucholówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	5	10	13	6,3
123	pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	13	49	54	26,3
124	kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	19	102	106	51,7
125	pokląskwa	<i>Saxicola rubetra</i>	25	48	55	26,8
126	kląskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	3	3	6	2,9
127	białorzytka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	26	35	49	23,9
128	paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	7	26	31	15,1
129	śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	42	108	119	58,0
130	kos	<i>Turdus merula</i>	45	134	142	69,3
131	kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	41	77	87	42,4
132	pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	7	13	18	8,8
133	wróbel	<i>Passer domesticus</i>	21	132	135	65,9
134	mazurek	<i>Passer montanus</i>	20	97	100	48,8
135	świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	20	72	77	37,6
136	świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	28	32	43	21,0
137	świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	10	14	18	8,8
138	pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	26	99	105	51,2
139	pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	28	108	115	56,1
140	zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	43	152	157	76,6
141	grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	29	104	108	52,7
142	dziwonia	<i>Carpodacus erythrinus</i>	4	2	5	2,4
143	gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	4	8	11	5,4
144	dzwonec	<i>Chloris chloris</i>	21	78	82	40,0
145	makolągwa	<i>Linaria cannabina</i>	20	69	77	37,6
146	krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>		1	1	0,5
147	szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	27	91	100	48,8
148	kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	22	90	94	45,9
149	czyż	<i>Spinus spinus</i>	5	5	9	4,4
150	potrzyszcz	<i>Emberiza calandra</i>	57	133	147	71,7
151	ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	67	100	114	55,6
152	trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	43	143	148	72,2
153	potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	38	64	73	35,6

Tabela 9. Lęgowe gatunki ptaków powiatu pleszewskiego wykazujące najwyższy spadek wartości wskaźnika częstości występowania w określonej przestrzeni (FOS), pomiędzy dwoma okresami badań (1981-2000 i 2001-2021)

nazwa		FOS [%]		
polska	łacińska	1981-2000	2001-2021	różnica
strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	42,4	11,2	-31,2
turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	50,2	22,0	-28,2
słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	57,6	30,5	-27,2
jarzębatka	<i>Currucula nisoria</i>	38,2	14,8	-23,4
kuropatwa	<i>Perdix perdix</i>	57,5	34,7	-22,8
remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	41,9	19,7	-22,2
gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	75,5	54,4	-21,2
potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	68,6	48,5	-20,1
dzięciołek	<i>Dryobates minor</i>	57,7	38,6	-19,2
świergotek łąkowy	<i>Anthus pratensis</i>	42,6	24,6	-18,0
kokoszka	<i>Gallinula chloropus</i>	43,5	25,9	-17,6
świerszczak	<i>Locustella naevia</i>	33,4	16,4	-16,9
łożówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	51,0	34,5	-16,5
srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	39,9	24,4	-15,6
gajówka	<i>Sylvia borin</i>	37,4	22,0	-15,5
czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	51,0	36,1	-15,0
zimoredek	<i>Alcedo atthis</i>	29,4	15,0	-14,3
pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>	51,9	39,3	-12,6
wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	49,0	36,4	-12,6
białorzytka	<i>Oenanthe oenanthe</i>	41,0	28,5	-12,5
ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	79,0	66,9	-12,1
brzegówka	<i>Riparia riparia</i>	30,6	18,7	-11,9
kwiczoł	<i>Turdus pilaris</i>	63,4	51,6	-11,7
sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	30,9	19,5	-11,3
kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	17,9	7,2	-10,7
rokitniczka	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	26,3	15,8	-10,4
derkacz	<i>Crex crex</i>	16,8	6,4	-10,4

Tabela 10. Lęgowe gatunki ptaków powiatu pleszewskiego wykazujące najwyższy wzrost wartości wskaźnika częstości występowania w określonej przestrzeni (FOS), pomiędzy dwoma okresami badań (1981-2000 i 2001-2021)

nazwa		FOS [%]		
polska	łacińska	1981-2000	2001-2021	różnica
wróbel	<i>Passer domesticus</i>	30,5	80,4	+ 50,0
sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	40,5	77,9	+ 37,3
żuraw	<i>Grus grus</i>	17,6	51,3	+ 33,7
dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	43,6	72,4	+ 28,8
sroka	<i>Pica pica</i>	33,1	61,9	+ 28,8
kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	37,9	66,6	+ 28,7
sosnówka	<i>Periparus ater</i>	6,6	33,6	+ 27,0
mazurek	<i>Passer montanus</i>	39,8	66,4	+ 26,6
szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	67,7	89,9	+ 22,2
sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	45,1	67,2	+ 22,0
bażant	<i>Phasianus colchicus</i>	51,2	72,5	+ 21,3
skowronek	<i>Alauda arvensis</i>	68,8	89,9	+ 21,2
kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	45,6	63,8	+ 18,1
kowalik	<i>Sitta europaea</i>	28,6	46,2	+ 17,6
kapturka	<i>Sylvia atricapilla</i>	63,2	80,7	+ 17,5
lerka	<i>Lullula arborea</i>	17,7	35,1	+ 17,5
zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	73,1	90,1	+ 17,0
sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	8,8	25,3	+ 16,5
piegża	<i>Curruca curruca</i>	43,2	59,3	+ 16,1
raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	19,6	35,4	+ 15,9
pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	57,4	72,3	+ 14,9
grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	54,9	69,8	+ 14,9
mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	9,0	23,7	+ 14,7
grzywacz	<i>Columba palumbus</i>	64,2	78,8	+ 14,6
dzierlatka	<i>Galerida cristata</i>	6,8	21,3	+ 14,5
zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>		13,2	+ 13,2
bogatka	<i>Parus major</i>	69,9	82,5	+ 12,6
czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	13,3	25,7	+ 12,4
pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	22,8	35,2	+ 12,4
świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	33,5	45,8	+ 12,3
pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachyactyla</i>	41,0	53,1	+ 12,1
trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	76,5	87,8	+ 11,3
modraszka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	60,1	71,3	+ 11,2
dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	43,8	54,9	+ 11,1
pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	53,6	64,5	+ 10,8
czarnogłówka	<i>Poecile montanus</i>	34,4	44,9	+ 10,5
gołąb miejski	<i>Columba livia forma urbana</i>	1,0	11,2	+ 10,3

LITERATURA

- Bednorz J. 1997. Ptaki Wielkopolskiego Parku Narodowego. Prace Zakładu Biologii i Ekologii Ptaków Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 8: 1-68.
- Bednorz J., Kupczyk M., Kuźniak S., Winiecki A. 2000. Ptaki Wielkopolski. Monografia faunistyczna. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Betleja J., Cempulik P., Chrul Z., Grochowski T., Ostański M., Schneider G., Szlama D. 2007. Atlas ptaków lęgowych Gliwic, rozmieszczenie i liczebność w latach 1988-1990. Rocznik Muzeum Górnosląskiego (Przyroda) 17: 1-158.
- Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.). 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Warszawa.
- Chodkiewicz T., Kuczyński L., Sikora A., Chylarecki P., Neubauer G., Ławicki Ł., Stawarczyk Ł. 2015. Ocena liczebności populacji ptaków lęgowych w Polsce w latach 2008-2012. Ornis Polonica 56: 149-189.
- Chodkiewicz T., Chylarecki P., Sikora A., Wardecki Ł., Bobrek R., Neubauer G., Marchowski D., Dmoch A., Kuczyński L. 2019. Raport z wdrażania art. 12 Dyrektywy Ptasiej w Polsce w latach 2013-2018: stan, zmiany, zagrożenia. Biuletyn Monitoringu Przyrody 20: 1-80.
- Czachorowski S. 2006. Opisywanie biocenozy – zoocenologia. Skrypt elektroniczny dla magistrantów. Wersja 2, uzupełniona i poprawiona. Olsztyn.
- Czechowski P., Bocheński M., Rubacha S., Ciebiera O., Jędro G., Jerzak L. 2018. Lubuski Atlas Ornitologiczny. Ptaki lęgowe Ziemi Lubuskiej. Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- Czechowski P., Jerzak L., Bocheński M., Jędro G., Rubacha S., Wąsicki A. 2016. Ptaki powiatu zielonogórskiego. Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra.
- Czyż S. 2008. Atlas ptaków lęgowych Częstochowy 2003-2007. Wydawnictwo S. Czyż, Częstochowa.
- Dobrowolski K. A., Pielowski Z., Pinowski J., Wasilewski A. 1962. Das Vorkommen des Kolkkraben (*Corvus c. corax* L.) in Polen in Zusammenhang mit seinen Areal- und Quantitätsveränderungen in Mitteleuropa. Ekologia Polska, Seria A 10(14): 375-456.
- Hammling J. 1933. Zur Vogelwelt des Posener Landes. Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen 26: 27-82.
- Homeyer A. 1865. An der Proсна. Tagebuchsnotizen 30. Juli 1863 bis 15. April 1864. Journal für Ornithologie 13(4): 248-255.
- Iciek T., Zagalska-Neubauer M. 2012. Skład gatunkowy i pochodzenie zaobraczkowanych mew *Laridae* obserwowanych w okolicach Konina. Ptaki Wielkopolski 1: 127-138.
- Iwanowski C., Łuczak Z., Mikstacki B. 1966. Przegląd wielkopolskich zabytków przyrody. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Poznań.
- Jakubiec Z. 1985 (red.). Populacja bociana białego *Ciconia ciconia* L. w Polsce. Studia Naturae A 28: 1-262.
- Janiszewski T., Wojciechowski Z., Markowski J. (red.). 2009. Atlas ptaków lęgowych Łodzi. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Jermaczek A., Czałga T., Jermaczek D., Nowak A., Stańko R., Schneider G., Żegliński G. 1992. Ptaki lęgowe miasta Gorzowa w roku 1989. Lubuski Przegląd Przyrodniczy 1: 3-34.
- Karpicki-Ignatowski S. 2014. Liczebność i pochodzenie obrączkowanych mew srebrzystych *Larus argentatus*, białogłowych *L. cachinnans* i romańskich *L. michahellis* w Poznaniu w latach 2008-2014. Ptaki Wielkopolski 3: 82-100.
- Kempa M., Kosiński Z. 2003. Ekspansja i pierwsze przypadki gniazdowania dzięcioła zielonosiwego *Picus canus* w Wielkopolsce. Notatki Ornitologiczne 44: 131-135.
- Krąkowski B., Mielczarek S., Kujawa D. 2017. Występowanie bielaczka *Mergellus albellus* w Wielkopolsce w latach 1997-2017. Ptaki Wielkopolski 5: 65-70.
- Komisja Faunistyczna 1997. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1996. Raport nr 13. Notatki Ornitologiczne 38: 291-311.
- Komisja Faunistyczna 1998. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1997. Raport nr 14. Notatki Ornitologiczne 39: 151-174.

- Komisja Faunistyczna 2006. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2005. Raport nr 22. Notatki Ornitologiczne 47: 97-124.
- Komisja Faunistyczna 2007. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2006. Raport nr 23. Notatki Ornitologiczne 48: 107-136.
- Komisja Faunistyczna 2012. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2011. Raport nr 28. Ornis Polonica 53: 105-140.
- Komisja Faunistyczna 2015. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2014. Raport nr 31. Ornis Polonica 56: 99-136.
- Komisja Faunistyczna 2017. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2016. Raport nr 33. Ornis Polonica 58: 83-116.
- Komisja Faunistyczna 2021. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2021. Raport nr 37. Ornis Polonica 62: 149-155.
- Kondracki J. 2011. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Krajewski Ł. 2018. Występowanie gęsi zbożowej *Anser fabalis* i gęsi tundrowej *A. serrirostris* w Kotlinie Biebrzańskiej. Ornis Polonica 59: 197-210.
- Kupczyk M. 1989. Świat zwierząt [W]: Mielcarek M. (red.). Dokumentacja przyrodnicza podstawowa dla obszaru chronionego krajobrazu Dolina rz. Ciemnej w okolicy Gołuchowa. Towarzystwo Urbanistów Polskich, Zakład Planowania Przestrzennego. Poznań, msc.
- Kuzniak S. 1996. Atlas ptaków lęgowych Leszna w latach 1990-1993. Prace Zakładu Biologii i Ekologii Ptaków Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 6: 1-83.
- Kuzniak S., Lorek G. 1992. Ekspansja kląskawki (*Saxicola torquata*) w Wielkopolsce. Notatki Ornitologiczne 33: 149-153.
- Kuzniak S., Lorek G. 2021. Ptaki i ludzie. 100 lat leszczyńskiej ornitologii. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Lis D. 1992. Obserwacje nad gnieźdzeniem się jaskółki dymówki (*Hirundo rustica*) i jaskółki oknówki (*Delichon urbica*) na wybranym terenie gminy Gizalki w latach 1989-1991. Praca magisterska wykonana w Zakładzie Biologii i Ekologii Ptaków Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, msc.
- Luniak M., Kozłowski P., Nowicki W., Plit J. 2001. Ptaki Warszawy 1962-2000. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania. Polska Akademia Nauk, Warszawa.
- Markiewicz E. 1996. Nietypowo śpiewające pleszki *Phoenicurus phoenicurus* odbywają lęgi. Przegląd Przyrodniczy 7(2): 81-83.
- Markiewicz E. 1997. O derkaczu (*Crex crex*) w Kaliskiem. Orlik 26: 17-18.
- Markiewicz E., Żurawlew P. 1996. Gniazdo myszołowa *Buteo buteo* na słupie wysokiego napięcia. Przegląd Przyrodniczy 7(1): 95.
- Mizera T., Sielicki S., Brodziański C., Pruchniewicz J., Sielicki J. 2020. Sokół wędrowny *Falco peregrinus* ponownie gniazduje na Ziemi Lubuskiej. Przegląd Przyrodniczy 31(2): 149-155.
- Niezabitowski E. L. 1901. Przyczynek do fauny kręgowców Galicji. Sprawozdanie Komisji Fizyograficznej Akademii Umiejętności 35(2): 102-128.
- Nowakowski J. J., Dulisz B., Lewandowski K. 2006. Ptaki Olsztyna. Wydawnictwo Elset, Olsztyn.
- Oko Z. 1967. Skład gatunkowy i liczebność ptaków Arboretum Gołuchowskiego w roku 1965. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych 23(1): 207-224.
- Pakalski J., Czyżyman W., Kosowicz M., Łabędzki A., Gutowski J., Olejarski I., Puchałka R. 2005. Program Ochrony Przyrody Parku arboretum w Gołuchowie. Biuro Usług Ekologicznych i Urzędniowo-Leśnych „Operat” s.c., Toruń, msc.
- Ptaszyk J. 2003. Ptaki Poznania – stan jakościowy i ilościowy oraz jego zmiany w latach 1850-2000. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Ruprecht A. L., Szwagrzak A. 1988. Atlas rozmieszczenia sów *Strigiformes* w Polsce. Studia Naturae, Seria A, 32: 1-153.
- Rydzewski W. 1938. Sprawozdanie z działalności Stacji Badania Wędrówek Ptaków za rok 1936. Acta Ornithologica Musei Zoologici Polonici 2(14): 259-317.
- Sikora A., Ławicki Ł., Nowakowski J. K., Żurawlew P. 2015. Występowanie drozda obrożnego *Turdus torquatus* w północnej i środkowej Polsce. Ornis Polonica 56: 253-274.
- Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

- Sikora A., Beuch Sz., Ławicki Ł., Wylegała P., Neubauer G., Betleja J., Bzoma Sz., Cenian Z., Czechowski P., Czyż S., Dębowski P., Dylak A., Górski A., Grygoruk G., Jankowski K., Kajzer Z., Krupiński D., Matyjasiak Ł., Smyk B., Sielicki S., Stasiak K., Wardecki Ł., Wężyk M., Wieloch M., Woźniak B., Zielińska M., Zieliński P., Chodkiewicz T. 2020. Kartoteka Rzadkich Ptaków w Polsce w roku 2018 – gatunki lęgowe. *Ornis Polonica* 61: 259-283.
- Sokołowski J. 1959. Pliszka górska (*Motacilla cinerea* Tunst.) gnieździ się po raz pierwszy w Poznaniu. *Przyroda Polski Zachodniej* 2, 3-4(5-6): 309-311.
- Stój M., Dyczkowski J. 2002. Ptaki Jasła – liczebność, rozmieszczenie i ochrona. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Szelaż Ł., Beuch Sz., Gwóźdź R. 2018. Aleksandra obrożna *Psittacula krameri* nowym gatunkiem lęgowym w Polsce. *Ptaki Śląska* 25: 155-160.
- Szczepski J. B. 1976. Sprawozdanie z działalności Stacji Ornitologicznej w Górkach Wschodnich za lata 1958-1962. *Acta Ornithologica* 15: 145-276.
- Tomiałojć L. 1990. Ptaki Polski – rozmieszczenie i liczebność. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „pro Natura”, Wrocław.
- Tryjanowski P., Hromada M., Antczak M. 1999. Breeding habitat selection in the great grey shrike *Lanius excubitor* - the importance of meadows and spring crops. *Acta Ornithologica* 34(1): 59-63.
- Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.). 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.
- Wilk T., Chodkiewicz T., Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L. 2020. Czerwona lista ptaków Polski. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki.
- Wiłzak T. 2008a. Fizjografia [W]: Wiłzak T., Żurawlew P. *Przyroda powiatu pleszewskiego*. Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Pleszew.
- Wiłzak T. 2008b. Szata roślinna i grzyby [W]: Wiłzak T., Żurawlew P. *Przyroda powiatu pleszewskiego*. Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Pleszew.
- Wiłzak T. 2012. Nalot krzyżodzioba świerkowego *Loxia curvirostra* w okolicach Kalisza w latach 2002 i 2003. *Ptaki Wielkopolski* 1: 139-148.
- Wiłzak T., Żurawlew P. 1997. Błotniak łąkowy (*Circus pygargus*) w Kalisziem w latach dziewięćdziesiątych. *Orlik* 32: 10-17.
- Wiłzak T., Żurawlew P. 1998. Skalnik biogłowy *Chaimarrornis leucocephala* w Gołuchowie. *Orlik* 35: 26-27.
- Wiłzak T., Żurawlew P. 2008. *Przyroda powiatu pleszewskiego*. Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Pleszew.
- Wiłzak T., Żurawlew P., Markiewicz E., Wieczorek G. 2004. Ptaki doliny Proсны. *Wielkopolskie Prace Ornitologiczne* 10: 9-95.
- Wiłzak T., Pawlak S., Pietrzak T., Żurawlew P., Markiewicz E. 2015. Zmiany liczebności i rozmieszczenia wybranych gatunków ptaków w dolinie Proсны na przełomie wieków 20. i 21. *Ptaki Wielkopolski* 4: 3-16.
- Winięcki A. (red.). 2000. Ptaki parków krajobrazowych Wielkopolski. *Wielkopolskie Prace Ornitologiczne* 9: 1-270.
- Wodziczko A., Krawiec F., Urbański J. 1938. Pomniki i zabytki przyrody Wielkopolski. Wydawnictwo Okręgowego Komitetu Ochrony Przyrody na Wielkopolskę i Pomorze, Poznań.
- Wylegała P. 2012. Występowanie łabędzia czarnodziobego *Cygnus columbianus bewickii* i łabędzia krzykliwego *C. cygnus* w Wielkopolsce wiosną 2010 roku. *Ptaki Wielkopolski* 1: 68-75.
- Wylegała P., Krąkowski B. 2015a. Gęgawa *Anser anser* w Wielkopolsce – stan aktualny i zmiany liczebności. *Ptaki Wielkopolski* 4: 17-27.
- Wylegała P., Krąkowski B. 2015b. Występowanie bernikli białolicy *Branta leucopsis* w Wielkopolsce w latach 1997-2015. *Ptaki Wielkopolski* 4: 65-83.
- Wylegała P., Krąkowski B., Nowak B. 2017. Występowanie gęsi krótkodziobej *Anser brachyrhynchus* w Wielkopolsce w latach 1997-2017. *Ptaki Wielkopolski* 5: 60-65.
- Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P. T. 2008. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego, Poznań.

- Wylegała P., Antczak M., Szymański P., Blank M., Kaczorowski S., Krąkowski B., Sieracki P., Cierplikowski D., Kaczmarek Sz., Bagiński W., Mielczarek S., Wyrwał J. 2014. Występowanie czapli białej *Egretta alba*, czapli siwej *Ardea cinerea* i bielika *Haliaeetus albicilla* w okresie jesiennym w Wielkopolsce. Ptaki Wielkopolski 3: 62-68.
- Zieliński P. 2001. Dealing with uneven recording effort in regional atlas projects on the distribution of amphibians and reptiles. Acta Zoologica Cracoviensia 44(2): 85-92.
- Żurawlew P. 1994. Pierwsza obserwacja drozda obrożnego *Turdus torquatus* w Wielkopolsce. Przegląd Przyrodniczy 5(3-4): 297.
- Żurawlew P. 1996. Przeloty i zimowanie ptaków drapieżnych w dolinie Proсны pod Choczem (Wielkopolska). Przegląd Przyrodniczy 7(2): 61-70.
- Żurawlew P. 2007. Gniazdowanie gawrona *Corvus frugilegus* w powiecie pleszewskim (Wielkopolska). Przegląd Przyrodniczy 18(3-4): 117-124.
- Żurawlew P. 2011. Bocian biały *Ciconia ciconia* w powiecie pleszewskim (Wielkopolska). Przegląd Przyrodniczy 22(4): 81-96.
- Żurawlew P. 2012. Ptaki Wielkopolski – aktualna lista gatunków, ich status i zmiany. Ptaki Wielkopolski 1: 3-17.
- Żurawlew P. 2013a. Ptaki Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”. Ptaki Wielkopolski 2: 18-31.
- Żurawlew P. 2013b. Występowanie płomykówki *Tyto alba* w Wielkopolsce. Ptaki Wielkopolski 2: 54-71.
- Żurawlew P. 2014. Niezwykła przyroda powiatu pleszewskiego. Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Pleszew.
- Żurawlew P. 2015. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 5. Podsumowanie roku 2013. Ptaki Wielkopolski 4: 84-118.
- Żurawlew P. 2017. Populacja lęgowa bociana białego *Ciconia ciconia* w powiecie pleszewskim w latach 2004-2006 i 2014. Ptaki Wielkopolski 5: 53-94.
- Żurawlew P. 2018. Przyroda parków podworskich powiatu pleszewskiego. Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Pleszew.
- Żurawlew P., Markiewicz E. 2014. Ptaki miasta Pleszewa. Ptaki Wielkopolski 3: 3-17.
- Żurawlew P., Nowak B. 2017a. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 6. Podsumowanie roku 2014. Ptaki Wielkopolski 5: 95-121.
- Żurawlew P., Nowak B. 2017b. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 7. Podsumowanie roku 2015. Ptaki Wielkopolski 5: 122-145.
- Żurawlew P., Nowak B. 2017c. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 8. Podsumowanie roku 2016. Ptaki Wielkopolski 5: 146-176.
- Żurawlew P., Radziszewski M. 2012. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 1. Podsumowanie roku 2009. Ptaki Wielkopolski 1: 177-201.
- Żurawlew P., Radziszewski M. 2013a. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 2. Podsumowanie roku 2010. Ptaki Wielkopolski 2: 127-148.
- Żurawlew P., Radziszewski M. 2013b. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 3. Podsumowanie roku 2011. Ptaki Wielkopolski 2: 152-176.
- Żurawlew P., Radziszewski M. 2014. Wielkopolski Raport Ornitologiczny nr 4. Podsumowanie roku 2012. Ptaki Wielkopolski 3: 151-178.
- Żurawlew P., Tryjanowski P. 2017. Występowanie dzierłatki *Galerida cristata* w południowo-wschodniej Wielkopolsce. Ptaki Wielkopolski 5: 78-87.
- Żurawlew P., Czechowski P., Ławicki Ł. 2010. Występowanie czarnowrona *Corvus corone* w Polsce. Ornithologica 51: 262-274.
- Żurawlew P., Kaźmierczak P., Wilżak T. 2008. Występowanie dzięcioła średniego *Dendrocopos medius* i innych gatunków ptaków na terenie Obrębu Taczanów w latach 2005 i 2007. Raport dla Nadleśnictwa Taczanów, 12 marzec 2008, msc.
- Żurawlew P., Kosiński Z., Kempa M. 2017. Nowe dane o ekspansji dzięcioła zielonosiwego *Picus canus* w Wielkopolsce. Ptaki Wielkopolski 5: 71-78.
- Żurawlew P., Kwieciński Z., Gruss Z., Jelonek K., Kostuj P. 2018. Nowe stwierdzenia puszczyka uralskiego *Strix uralensis* w Wielkopolsce. Przegląd Przyrodniczy 29(3): 107-112.
- <https://komisjafaunistyczna.pl/> [dostęp 24.10.2021].
- <http://peregrinus.pl/pl/telemetry-satelitarna> [dostęp 1.11.2011].

INDEKS NAZW POLSKICH

- aleksandretta obroźna 172
 batalion 89
 bażant 52
 bączek 122
 bąk 120
 bekasik 96
 bernikla białolica 29
 białorzotka 246
 biegus krzywodzioby 89
 biegus malutki 92
 biegus mały 91
 biegus rdzawy 88
 biegus zmienny 92
 bielaczek 36
 bielik 140
 błotniak łąkowy 136
 błotniak stawowy 132
 błotniak zbożowy 134
 bocian biały 119
 bocian czarny 117
 bogatka 194
 brodziec piskliwy 97
 brodziec śniady 98
 brzegówka 214
 brzęczka 202
 cierniówka 223
 cietrzew 57
 cyraneczka 49
 cyranka 43
 czajka 82
 czajka towarzyska 85
 czapla biała 126
 czapla siwa 124
 czarnogłówka 192
 czarnowron 184
 czeczotka 275
 czernica 42
 czubatka 190
 czyż 281
 derkacz 72
 drozd obroźny 254
 drożdżik 250
 drzemlik 169
 dudek 154
 dymówka 213
 dziełatka 199
 dzięcioł czarny 159
 dzięcioł duży 163
 dzięcioł średni 159
 dzięcioł zielonosiwy 156
 dzięcioł zielony 158
 dzięciołek 161
 dziwonina 270
 dzwonec 272
 gajówka 220
 gawron 182
 gągoł 36
 gąsiorek 176
 gęgawa 30
 gęsiówka egipska 40
 gęś białoczelna 32
 gęś krótkodzioba 32
 gęś mała 34
 gęś tundrowa 31
 gęś zbożowa 31
 gil 271
 głowienka 41
 gołąb miejski 62
 gołąbek diamentowy 288
 górniczek 199
 grubodziób 268
 grzywacz 64
 hełmiatka 40
 ibis kasztanowaty 126
 jarzębatka 221
 jastrząb 138
 jemioluska 226
 jer 268
 jerzyk 68
 kamusznik 88
 kanarek 288
 kania czarna 142
 kania ruda 140
 kapturka 219
 kawka 182
 kiściec srebrzysty 288
 kląskawka 245
 kobczyk 168
 kobuz 170
 kokoszka 74
 kopciuszek 243
 kormoran 127
 kos 251
 kowalik 228
 krakwa 46
 kraska 164
 krętogłów 155
 krogulec 136
 kropiatka 73
 kruk 184
 krwawodziób 102
 krzyżodziób świerkowy 276
 krzyżówka 48
 kszyc 94
 kukulka 70
 kulczyk 278
 kulik wielki 85
 kuropatwa 55
 kwicoł 252
 kwokacz 100
 lelek 66
 lerka 197
 łabędź czarnodzioby 28
 łabędź krzykliwy 28
 łabędź niemy 27
 łączak 102
 łożówka 209
 łyśka 76
 makolągwa 274
 mandarynka 50
 markaczka 34
 mazurek 257
 mewa białogłowa 109
 mewa mała 105
 mewa siodłata 109
 mewa siwa 106
 mewa srebrzysta 109
 mewa żółtonoga 106
 modraszka 194
 muchołówka białoszyja 241
 muchołówka szara 234
 muchołówka żałobna 239

- mysikrólik 224
 myszołów 144
 myszołów włochaty 144
 nimfa 288
 nur czarnoszyi 117
 nur rdzawoszyi 116
 nurogęś 38
 oknówka 212
 orlik krzykliwy 130
 ortolan 284
 orzechówka 178
 orzeł przedni 130
 papużka falista 288
 paszkot 246
 pełzacz leśny 228
 pełzacz ogrodowy 229
 perkoz dwuczuby 60
 perkoz rdzawoszyi 58
 perkozek 57
 piecuszek 216
 piegża 221
 pierwiosnek 217
 pleszka 241
 pleszka białogłowa 288
 pliszka górská 265
 pliszka siwa 264
 pliszka tundrowa 264
 pliszka żółta 262
 płaskonos 44
 płomykówka 146
 podgorzałka 42
 podróżniczek 237
 pokląska 243
 pokrzywnica 254
 potrzyszcz 282
 potrzos 286
 pójdzka 149
 przepiórka 52
 pustułka 167
 puszczyk 152
 puszczyk uralski 153
 raniuszek 218
 remiz 195
 rokitniczka 207
 rozella białolica 288
 rozella królewska 288
 rozella żółtolica 288
 rożeniec 50
 rudzik 234
 rybitwa białoczelna 112
 rybitwa białoskrzydła 115
 rybitwa czarna 112
 rybitwa rzeczna 111
 rybołów 128
 rycyk 86
 rzepołuch 274
 samotnik 98
 sierpówka 66
 sieweczka obroźna 81
 sieweczka rzeczna 82
 siewka złota 80
 siewnica 79
 sikora uboga 190
 siniak 63
 skowronek 198
 słonka 93
 słowik rdzawy 236
 słowik szary 237
 sokół wędrowny 172
 sosnówka 188
 sójka 178
 sóweczka 149
 sroka 178
 srokosz 177
 strumieniówka 204
 strzyżyk 230
 szczygieł 278
 szlachar 38
 szlamnik 86
 szpak 232
 śmieszka 104
 śnieguła 281
 śpiewak 248
 świergotek drzewny 258
 świergotek łąkowy 260
 świergotek polny 262
 świergotek rdzawogardły 259
 świerszczak 205
 świstun 47
 świstunka leśna 215
 trzciniak 211
 trzcinniczek 210
 trzmiełojad 128
 trznadel 284
 turkawka 65
 uhlá 35
 uszatka 151
 wąsatka 199
 wilga 174
 wodnik 72
 wrona siwa 186
 wróbel 256
 zaganiacz 206
 zausznik 61
 zięba 266
 zimorodek 166
 zniczek 225
 żoła 163
 żuraw 79

- Linaria cannabina* 274
Linaria flavirostris 274
Locustella fluviatilis 204
Locustella luscinioides 202
Locustella naevia 205
Lophophanes cristatus 190
Lophura nycthemera 288
Loxia curvirostra 276
Lullula arborea 197
Luscinia luscinia 237
Luscinia megarhynchos 236
Luscinia svecica 237
Lymnocyptes minimus 96
Lyrurus tetrix 57
Mareca penelope 47
Mareca strepera 46
Melanitta fusca 35
Melanitta nigra 34
Melopsittacus undulatus 288
Mergellus albellus 36
Mergus merganser 38
Mergus serrator 38
Merops apiaster 163
Milvus migrans 142
Milvus milvus 140
Motacilla alba 264
Motacilla cinerea 265
Motacilla flava 262
Motacilla flava thunbergi 264
Muscicapa striata 234
Netta rufina 40
Nucifraga caryocatactes 178
Numenius arquata 85
Nymphicus hollandicus 288
Oenanthe oenanthe 246
Oriolus oriolus 174
Pandion haliaetus 128
Panurus biarmicus 199
Parus major 194
Passer domesticus 256
Passer montanus 257
Perdix perdix 55
Periparus ater 188
Pernis apivorus 128
Phalacrocorax carbo 127
Phasianus colchicus 52
Phoenicurus leucocephalus 288
Phoenicurus ochruros 243
Phoenicurus phoenicurus 241
Phylloscopus collybita 217
Phylloscopus sibilatrix 215
Phylloscopus trochilus 216
Pica pica 178
Picus canus 156
Picus viridis 158
Platycercus elegans 288
Platycercus eximius 288
Platycercus icterotis 288
Plectrophenax nivalis 281
Plegadis falcinellus 126
Pluvialis apricaria 80
Pluvialis squatarola 79
Podiceps cristatus 60
Podiceps grisegena 58
Podiceps nigricollis 61
Poecile montanus 192
Poecile palustris 190
Porzana porzana 73
Prunella modularis 254
Psittacula krameri 172
Pyrrhula pyrrhula 271
Rallus aquaticus 72
Regulus ignicapilla 225
Regulus regulus 224
Remiz pendulinus 195
Riparia riparia 214
Saxicola rubetra 243
Saxicola rubicola 245
Scolopax rusticola 93
Serinus canaria 288
Serinus serinus 278
Sitta europaea 228
Spatula clypeata 44
Spatula querquedula 43
Spinus spinus 281
Sterna hirundo 111
Sternula albifrons 112
Streptopelia decaocto 66
Streptopelia turtur 65
Strix aluco 152
Strix uralensis 153
Sturnus vulgaris 232
Sylvia atricapilla 219
Sylvia borin 220
Tachybaptus ruficollis 57
Tringa erythropus 98
Tringa glareola 102
Tringa nebularia 100
Tringa ochropus 98
Tringa totanus 102
Troglodytes troglodytes 230
Turdus iliacus 250
Turdus merula 251
Turdus philomelos 248
Turdus pilaris 252
Turdus torquatus 254
Turdus viscivorus 246
Tyto alba 146
Upupa epops 154
Vanellus gregarius 85
Vanellus vanellus 82

PRZEMYSŁAW ŻURAWLEW (*1975), absolwent Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przyrodnik, ornitolog i entomolog. Autor ponad 100 artykułów i notatek z zakresu ornitologii, entomologii i botaniki, które ukazały się w wielu polskich i zagranicznych czasopismach. Współtwórca Projektu Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski i członek Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. W roku 2018 został nagrodzony przez Klub Przyrodników „Złotym Piórem” za „stworzenie wzorca współczesnego polskiego przyrodnika amatora oraz wszechstronność zainteresowań, konsekwencję w publikowaniu wyników badań i działaniach na rzecz lokalnej ochrony przyrody”.

EUGENIUSZ MARKIEWICZ (*1952), absolwent Wydziału Ogrodnictwa na Akademii Rolniczej w Poznaniu. Od „zawsze” interesował się przyrodą, na początku głównie ptakami, a od kilkunastu lat, także owadami. Nabytą z czasem wiedzę stara się dzielić publikując artykuły i notatki o tematyce przyrodniczej w prasie lokalnej, „Przyrodzie Polskiej” i „Przeglądzie Przyrodniczym”, a także prowadząc prelekcje w szkołach. Jest współautorem książki „Gmina Chocz - przewodnik historyczno-kulturalny”. W 2016 został wyróżniony Nagrodą im. Witolda Hulewicza za „ochronę grusz polnych i propagowanie idei ochrony środowiska na terenie gminy Chocz”. Współzałożyciel i wiceprezes Lokalnej Organizacji Turystycznej „Puszcza Pyzdrska”.

RYSZARD ORZECZOWSKI (*1981), absolwent Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. Przyrodnik, ornitolog, a w latach 2007-2015 pracownik Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego. Prowadzi badania faunistyczne na terenie województwa lubuskiego i zajmuje się fotografią przyrodniczą. Autor publikacji z dziedziny ornitologii i entomologii (owady prostoskrzydłe, pluskwiaki, ważki, chrząszcze, motyle) oraz współtwórca Projektu Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski. Poza literaturą „branżową” chętnie sięga do Biblii, która jest dla niego drogowskazem w życiu.

ISBN 978-83-963340-0-8

